

1. ÜNİTE

KAVRA TEST - 1

1. Halk arasında, ismimizin anlamı ve karakterin bir benzeşim içinde olduğuna inanılmaktadır. Bu sebeple “ismiyle müsemma” tabiri ortaya çıkmıştır. Aynı durumun, milletler için de geçerli olduğunu söylemek mümkündür. O halde Türk adının hangi anlamı, Türk milletinin karakterine daha uygun görünmektedir?

Bu gözle soruya baktığımız zaman yaklaşık beş bin yıllık tarihi boyunca birçok zaferlere imza atan, birbirinden farklı coğrafyalarda büyük devletler kuran Türk milletinin adının anlamlarından, “**güçlü ve kuvvetli**” anlamı “ismiyle müsemma” bağlamında Türk milletinin karakterini yansıttığı için daha uygun olduğu söylenebilir.

Bunun yanı sıra Türk adının anlamıyla ilgili olarak farklı görüşler de mevcuttur. Türk adı, Çin kaynaklarında bir tür askeri başlık olan “**miğfer**”; İran kaynaklarında ise “**ay yüzlü, güzel yüzlü**” olarak geçmektedir. Kâşgarlı Mahmud tarafından “**olgunluk çağı**”, Vambéry adında bir Türkolog tarafından ise “**türeyen (çoğalan)**” şeklinde Türk adı anımlandırılmıştır. Onun dışında önemli Türkologlardan Ziya GÖKALP, “**töre sahibi**”, “**düzen sahibi**” anlamlarına geldiğini ifade etmiştir.

Sorumuzun cevabı olan “**güçlü, kuvvetli**” anlamı ise Uygur kaynakları yanı sıra, Müller, Thomsen gibi Türkologlar tarafından da ifade edilmektedir.

CEVAP: D

2. Verilen bilgilerden bizi cevaba ulaştıracak en net olan törenin eşitlikçi anlayışıdır. Eşitliğin olduğu bir yerde, kölelikten bahsetmek mümkün değildir. Köleci toplum anlayışı, tarımsal toplum ile beraber ortaya çıkmıştır. Bu Cilalı Taş Devri’ne kadar devam eden bir geçmiş demektir. İnsanoğlu tarım yapmaya başladıkça toprakta emek ve iş gücüne yoğun bir şekilde ihtiyaç duymuştur. Bu ortamda güçlüler, güçsüzleri zorla köleleştirip topraklarında köle olarak, ucuz iş gücü olarak kullanmışlardır.

Bunun yanında hayvancılığın etkin bir ekonomik faaliyet olduğu bir yerde yine toprak mülkiyetinin devlete ait olduğu bir ortamda, tarımdan ya da tarımsal faaliyetin gelişmesinden bahsetmek pek mümkün değildir. Bu da yine köleliğin oluşumunda bir engel oluşturmaktadır.

CEVAP: E

3. “Başkent” kelimesi burada bize göz kırıyor. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde kent ya da şehir unsurlarından bahsedebileceğimiz yerleşik yaşam durumu mevcut mu? Genel bir kural olarak göçebe yaşam nedeniyle, bir şehrin ortaya çıkması veya başkentin ortaya çıkması bu kapsamda mevzu bahis olamamaktadır. Bu durumu tamamen sosyal yaşam bağlamında ele almak gerekmektedir. Göçebe yaşam sebebiyle, şehirleşme ve dolayısıyla bir başkentin gelişimi söz konusu değildir.

CEVAP: A

4. Tarihin hangi döneminde olursa olsun halkın refahını sağlamak hükümdarların temel görevlerinden bir tanesidir. Yine hukuku, töreyi uygulamak, adaleti sağlamak, şölenler, toylar, kurultaylar düzenlemek tabii ki hükümdarın görevlerindedir.

Ama dikkat! İslamiyet öncesi Türk Devletleri’nde dini ayinlere, dini törenlere hükümdarın başkanlık etmesi gibi bir durum kesinlikle söz konusu değildir. İslamiyet öncesinde din, devlet yönetimine hiç karıştırılmamıştır. Hükümdarların bu kapsamda dini liderliği, din adamlığı, rahiplik gibi bir durumu kesinlikle bulunmamaktadır. İslamiyet öncesinde hükümdarlar, dini törenlere başkanlık etmemektedir.

CEVAP: C

5. Kut, Gök Tanrının kağana verdiği siyasi güçtür. Küç, Gök Tanrının kağana verdiği askeri güçtür. Üleş ise Gök Tanrının kağana verdiği ekonomik güçtür. Bu sebeple kut, küç ve üleş tanrı bağışu güçler olarak kabul edilmektedir. DİKKAT!!! Soruda sadece ekonomik refah denildiğinde üleş (ekonomik güç), askeri yapı ya da bağımsızlığın korunması denildiğinde küç (askeri güç) veya yönetim, siyasi yetki denildiğinde kut (siyasi güç) akla gelmelidir.

CEVAP: E

6. Tarih boyunca devlet demek, teşkilat demektir. Yurdu ve coğrafyası olmayan bir devlet olabilir mi? Olamaz. Milleti, halkı olmayan bir devlet de olamaz. Kün, halk demektir Türklerde. Bağımsızlığı olmayan bir devletten de söz etmek mümkün değildir. Oksızlık, bağımsızlık demektir. Teşkilat, oksızlık, kün ve yurt devleti oluşturan unsurlar arasındadır fakat **ongun** bir tür totemdir. Kut-sal sayılan varlıklar için kullanılan dinsel bir kavramdır.

CEVAP: B

7. Bu konuda çevrenizde bir polemik olduğunun farkındasınız sanırım. Hatun mu? Aygucu mı? Bunun cevabı net "aygucu"dır. Aygucu, başbakan, vezir konumundadır ve kağan kurultaya herhangi bir nedenle katılamıyorsa aygucu başkanlığında kurultay toplanırdı. DİKKAT!!! Kağan, kurultaya küçük yaşta olduğu için katılamıyor olsaydı o zaman devlet yönetimini annesi yani hatun üstlendiğinden kurultaya hatun başkanlık eder diyebilirdik. Kağan küçük yaştaysa ona vekalet eden annesidir, hatundur. Ancak böyle bir durumda hatunun kurultayda başkanlık etmesi mümkündür. Velhasıl soruda kağan için küçük yaş vurgusu olursa cevap olarak hatun diyebilirsiniz. Tigin: Hükümdar çocuklarına, prenlere verilen bir isimdir. Subaşı: Ordu komutanı olarak bilinmektedir fakat 2018 MEB güncellemesi, subaşını aynı zamanda genelkurmay başkanı olarak da tanımlamıştır. Şad: Hanedan mensubu prenlere, eyaletlerde valilik yapan prenlere verilen bir isimdir.

CEVAP: B

8. Balballar, küçük heykellerdir. Bu heykeller, askerin öldürdüğü düşman sayısınca mezara, kurgana konulmaktadır. Bunların öbür dünyada, askerin hizmetkarı olacağına inanılmaktadır. Yani balballar, ölümden sonra yaşama ilişkilidir. Mumyacılığın mantığında ise öbür dünyada dirilince cesedin bozulmamış olması esastır. Bu sebeple mumyacılık, cesedin bozulmaması için yapılan bir tür kimyasal işlemdir. Bu bağlamda mumyacılık da ölümden sonra yaşama ilişkilidir. Kurganların oda biçiminde yapılma sebebi de öbür dünyada dirildiğinde kişinin hazır bir evi olmasını sağlamaktır. Yine ölümden sonra yaşama bağdaşan bir durumdur. Mezarlara eşya konulması da ölümden sonra kişi dirildiğinde ihtiyaç duyduğu her şeyin yanında olmasını sağlamaktır. Yiyecekten silaha, kişisel eşyalara kadar her türlü eşyanın kişiye gerekli olacağı düşünülmektedir. Ölümden sonra yaşam anlayışı bu durumda da mevcuttur. Yuğ töreni ise ahiret anlayışının somut bir göstergesi olamaz çünkü her ölüm acıdır. Cenaze töreni düzenlemek ve yas tutmak bu bağlamda ölen kişinin ardından yapılan durumlardır. Bu net bir şekilde ölümden sonraki yaşam ile ilişkilendirilemez.

CEVAP: E

9. Yarmak, madeni paradır. Satir de Uygurlarda disk şeklinde kullanılan bir gümüş paradır. Çav ise Türklerde kağıt paradır. Yine Türkler tarafından kullanılan böz, kamdu, kuanponyu denilen çeşitli özelliklere sahip kumaş paralar da kullanmışlardır.

CEVAP: D

10. Oğuz Kağan Destanı, Hunlara aittir. Göç Destanı yine Uygurlara ait bir destandır. Manas Destanı, Kırgızlara aittir ve en uzun destan olma özelliği taşımaktadır. Şu Destanı da Alp Er Tunga Destanı gibi İskitlere aittir. Türeyiş **Destanı**, Göktürklerle değil Uygurlara aittir. Göktürklerle ait destanlar ise Bozkurt ve Ergenekon Destanlarıdır.

CEVAP: B

1. ÜNİTE

11. İbn Fadlan, Abbasi Halifesi tarafından İtil&Volga Bulgarlarına, elçi olarak gönderilen ve bu toplumun İslam ile müşerref olmasını sağlayan önemli bir seyyahıdır.

Mezarlara yani kurganlara koydukları malzeme, hizmet edecek olan uşaklar diye tarif ettiği balballardır. Balballar Türk inancında öldürülen düşmanları temsil etmektedir ve öbür dünyada kişiye hizmetkarlık edeceklerine inanılmaktadır.

Ongun: Kutsal sayılan varlıklardır.

Bengütaş: Yazıtlara, abidelere verilen bir isimdir.

Kümbet: Türk-İslam tarihinde Orta Asya çadırlarından esinlenilerek yapılan bir çeşit mezardır. Duvarları altıgen ve sekizgen şeklinde olan, çatısı konik şekle sahip, Orta Asya çadırlarını anımsatan mezarlıklardır. Türk-İslam tarihinde Selçuklular ile beraber karşımıza çıkmaya başlamıştır.

Kurgan: Mezar anlamına gelmektedir.

CEVAP: A

12. Soruda verilenlerin hepsi, Türklere görülen meclislerdir. Hükümdara, yönetimde bir şekilde yardımcı olan meclislerdir.

Kurultaydan bahsederken daha çok "siyasi" vurgusunu görmek gerekmektedir. Devlet işleri gibi konularda kurultay, daha ön plandadır.

Toydan bahsederken, "şölen" durumu aramakta fayda vardır. Yemek, müzik, dans, eğlence yani şölen vurgusu varsa bu durum toy ile bağlantılıdır.

"Bilim insanı" ve uzmanlık vurgusu olduğunda ise bu kengeşe işaret etmektedir.

CEVAP: C

13. Menşur bir egemenlik sembolüdür fakat İslami döneme ait bir egemenlik sembolüdür. Menşur, halifenin bir İslam hükümdarını bir nevi atadığı belgeye verilen isimdir. Halifenin, hükümdarı tanıdığını ve kabul ettiğini göstermektedir.

Örgin: Taht demektir ve bir egemenlik sembolüdür.

Sorguç (**Kotuz**): Kuş tüyünden yapılan bir tür taçtır ve egemenlik sembolüdür.

Otağ: Herkesin bildiği gibi hükümdar çadırıdır yine egemenlik sembolleri arasındadır.

Yarlığ: Hükümdarın emirlerine verilen isimdir, egemenlik sembolüdür.

Bu tarz sorularda, İslamiyet öncesi vurgusunu gözden kaçırmamak gerekmektedir.

CEVAP: B

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ

14. Avarlar, İstanbul'u kuşatan Türk devletlerimizden bir tanesidir. Sasaniler ile birlikte 619-620 yıllarında iki kez kuşatmışlardır. Bulgarlar, Tuna Bulgar Devleti zamanında, Kurum Han döneminde, İstanbul'u kuşatan bir Türk devletidir.

Çaka Beyliği ise İslami dönemde, bir kuşatma teşebbüsünde bulunmuştur. Her ne kadar kuşatma gerçekleşmemiş olsa da yine de altını çizerek belirtmek gerekir ki bu İslami Dönemde gündeme gelen bir olaydır. Soru İslam öncesini sorgulamakta.

CEVAP: C

15. Karluklar, Avrupa'da değil Asya'da bir devlet yapılanmasına imza atmışlardır. Mukan Kağan, Uygurların değil Göktürklerin en güçlü kağanıdır. Tanrının kamçısı, Mete Han değil Atilladır. Kürşad İhtilali, Hunlar zamanında değil Birinci Göktürkler ve İkinci Göktürkler arasında Orta Asya'da çıkan bağımsızlıkçı bir isyandır.

Bozkırın kuyumcularının Sakalar olduğu seçeneği ise doğru bir bilgidir.

CEVAP: C

KAVRA TEST - 2

1. İlk devlet teşkilatlanmasının Asya Hunları tarafından yapıldığı kabul edilmektedir. **DİKKAT!!!** İskitler, bilinen ilk Türk boyu olmasına rağmen devlet teşkilatlanması söz konusu olmadığından dolayı akla gelmemesi ve sizi yanıltmaması gerekir.

CEVAP: C

2. Orhun Abideleri, İkinci Göktürk Devleti'ne aittir. Abidelerde, devletin aygıcısı yani veziri olan Tonyukuk hakkında bilgi edinmek mümkündür. Çünkü Tonyukuk adına dikilmiş bir abide mevcuttur. Kültigin ile ilgili de bilgiye erişilebilir çünkü Kültigin adına da dikilmiş bir abide vardır. Bunların yanında Bilge Kağan adına dikilmiş bir abide de olduğunu hatırlatalım. Fakat Bumin Kağan Birinci Göktürklerin kurucu hükümdarıdır. Abidelerden onunla ilgili bilgi edinmek mümkün değildir.

CEVAP: C

3. Sibirya, adını Sibir boyundan almaktadır. Sibirlerin yaşadığı yer anlamında bir kavramdır. Dolayısıyla Sibirya'nın isimlerini coğrafyaya miras bırakan boylara örnek olarak verilmesi mümkündür. Hazar Türkleri de adını Hazar Denizi'ne miras bırakmıştır. Hazar Denizi'nin adı Hazar Türklerinden gelmektedir. Harzem ise İslami dönemde karşımıza çıkacaktır. Harzem, Hazar Denizi ile Aral Gölü arasındaki bölgeye verilen bir isimdir. Coğrafya adıdır. Herhangi bir şekilde Türklerde Harzem boyundan bahsetmek mümkün değildir. İslami Dönemde karşımıza çıkacak olan Harzemşahlı devleti adını bu coğrafyadan alacaktır.

CEVAP: C

4. Kağan, han, tanhu ve külerkin İslamiyet öncesi Türk devletlerinde, hükümdara verilen unvanlar arasındadır. Subaşı ise ordu komutanlarına verilen bir isimdir. Subaşı ordu komutanı yahut genelkurmay başkanı olarak tanımlanmaktadır. Hükümdara verilen diğer unvanlar arasında hakan, şanyu, idikut, yabgu, aytengri, ileriş, ilig, ilteber gibi unvanlar da yer almaktadır.

CEVAP: D

5. Yerleşik yaşam ifadesini gördüğümüzde aklımıza mimarlık gelmelidir. Uygurlar öncesinde yerleşik yaşamdan genel olarak bahsedemeyeceğimiz için mimarlıktan da söz etmemiz mümkün değildir. Uygurlardan önce de göçebe yaşamda dokumacılık, ticaret, müzik, madencilik uğraşlarını görmek mümkündür. Göçebe yaşam madencilğe engel değildir. Türkler madencilikte oldukça ilerlemiş bir millettir. Ergenekon Destanı'nda demirden bir dağın eritilmesi bu hususta güzel bir örnek niteliğindedir.

CEVAP: E

6. Avarlar, başlangıçta Göktürlere hakim olan bir topluluktur. **Bumin**, Avar Devleti'nde Göktürklerin bir anlamda boy beyliğini yapmıştır. Göktürkler, demircilik yapmakta ve Avarların demir ihtiyacını karşılamaktadır. Avarlara karşı çıkan bir isyanı bastıran Bumin, gücünü kanıtlamak için Avar Kağanı'na elçiler göndermiş ve kızını istemiştir. Bunun karşılığında Avar Kağanı'nın aşağılamasına uğrayan Bumin, bu olaydan sonra isyan başlatmıştır. Avar Devleti'ni yıkarak Göktürkleri kurmuştur. Teoman: Asya Hunlarının bilinen ilk hükümdarıdır. Mukan **Kağan**: I. Göktürk Devleti'nin en güçlü döneminin kağanıdır. Kapgan **Kağan**: II. Göktürk Devleti hükümdarlarından bir tanesidir. Kutluk: II. Göktürk Devleti'nin kurucu hükümdarıdır.

CEVAP: B

7. Altın elbiseli adam zırhı, Türk kuyumculuk sanatının mükemmel örneklerindedir. Pazırık halısı ise insanlık tarihinin bilinen en eski halısıdır. Bu buluntular Asya Hunlarına **DİKKAT!!!** Altın elbiseli adam zırhı ve Essik Kurganı her ne kadar daha önce İskitler diye anlatılsa da son dönemde yapılan çalışmalar Asya Hunları olduğu yönündedir.

CEVAP: A

8. Bu sorunun temelinde "aşağıdakilerden hangisi Türk değildir?" anlamı yatmaktadır. Sakalar (İskitler), Türk'tür. Sibirler (Sabarlar), Türk topluluklarındandır. Avarlar (Juan-juanlar), Türk topluluğudur. Tabgaçlar, Hunların dağılıma sürecinde Çin'e giderek Çin'de hakimiyet sağlayan Hun kökenli bir Türk topluluğudur. Zamanla asimile olup yok olmuşlardır. Soğdlar ise Fars bölgesinde yaşayan Fars kökenli İran topluluklarındandır. Bir tüccar topluluğudur, Türk değillerdir.

CEVAP: A

1. ÜNİTE

9. Göçebe ve at üzerinde yaşayan, atı yoğun bir şekilde kullanan Türklerden kalma ata binmeyi kolaylaştıran bir aparat olan üzenge kalıntısını bulmak mümkündür. Kılıç, Türk topluluklarının yaşadığı yerlerde bulunabilecek bir eşyadır. Süs eşyalarının göçebe ya da yerleşik yaşam ayrımı yoktur, her yaşam tarzında kullanılabilir bir eşyadır. Bu sebeple süs eşyaları da bu buluntular arasında karşımıza çıkması muhtemel eşyalardandır. Dokuma parçaları da aynı şekilde bu buluntular arasında karşımıza çıkabilmesi muhtemel eşyalardandır. Sur kalıntıları ise tamamen yerleşik yaşama aittir, göçebe toplumlardan bu tarz buluntular kalması mümkün değildir.

CEVAP: C

10. **Tüz** kavramının açıklaması yanlış verilmiştir. Tüz, sosyal ve siyasi hayatı düzenleyen kurallar değil, kağan ile halk arasında yapıldığına inanılan bir sözleşmedir. Açıklamada verilen bilgi töre kavramının tanımıdır. Şaman, kam ya da baksı da denilen görevli açıklamada da verildiği üzere gizli güçleri olduğuna inanılan din adamıdır. Ağılığ, hazineden sorumlu görevlidir, bir nevi maliye bakanıdır. Bu açıklama da doğru olarak verilmiştir. Satir, disk şeklinde gümüş paradır. **Mangala** ise Orta Asya Türklerinde oynanan bir tür zeka oyunudur.

CEVAP: C

11. Hayvan üslubu, göçebe yaşamla birlikte ortaya çıkan, süsleme, dokumacılık gibi farklı alanlarda hayvansal motiflerin kullanıldığı bir süsleme üslubudur. Sanatta betimleme ile alakalıdır. Bozkurt taktiği, savaş taktiğidir. Sanat ile bir alakası yoktur. İkili teşkilat ise siyasi bir kavramdır, sanat ile ilgili değildir. Türklerde bir tür federal yapının adıdır.

CEVAP: B

12. Türkler, Tanrı'nın cihanı yönetme yetkisini kendilerine verdiği inancındadır. Cihan hakimiyeti düşüncesi bu bağlamda göçler için bir neden niteliğindedir. Boylar arası mücadeleyi kaybeden bir Türk boyu bağımsızlığı için de göç edebilmektedir. Kızıl elma ülküsü, cihan hakimiyeti düşüncesiyle ilgilidir, temelinde adalet olmayan yere adalet, doğruluk olmayan yere doğruluk götürme düşüncesi yatmaktadır. Bu

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ

sebeple göçe sevk eden nedenlerdendir. Nüfus artışı sebebiyle ekonomik anlamda pastadan alınan payın düşmesi de Türkleri göçe iten sebepler arasındadır.

Baharat Yolu'na hakim olma arzusu ise göçlerin nedenlerinden olamaz. Çünkü bu yol İslam öncesi Türkleri ilgilendirmemektedir. İslam öncesi dönemde Türkler İpek Yolu ve Kürk Yolu'nu kullanmaktadır. Baharat Yolu, İslami dönemde karşımıza çıkacaktır.

CEVAP: E

13. Budun, millet demektir. Sosyal yapının en büyük parçalarından bir tanesidir. Ok, boy anlamına gelmektedir. Urug, sülale anlamındadır. Oguş da aile demektir. Sıralama bu şekilde "budun-ok-urug-oguş" olmalıdır.

Bu sıralamanın en tepesine, en kapsayıcı olarak devlet anlamında kullanılan "il" kavramını da eklemek mümkündür.

CEVAP: D

14. İmkânı olmasına rağmen Çin'i topraklarına katmayan Mete Han, nüfus bakımından oldukça kalabalık olan Çinlilerin yanında Türklerin azınlığa düşmesinden çekinmektedir. Azınlığa düşen Türklerin asimile olarak benliklerini kaybedebilecekleri tehlikesi nedeniyle Mete Han Çin'i topraklarına katmamıştır. Hun kültürünü korumak istemiştir.

CEVAP: B

15. Türklerin yazıyı oldukça geç kullanmaya başlaması, tarih araştırmalarında komşuların kaynaklarına bakmak için bir sebep niteliğindedir. Coğrafi olarak yakın yerlerde yaşamış diğer milletlerin kaynakları bu bağlamda yol gösterici olacaktır. Çin, Bizans, Arap ve Rus kaynakları da bu sebeple yararlanılabilecek kaynaklar arasındadır. Bunların yanında yazıyı geç kullanan Türklerin doğal olarak tarih yazıcılığına önem vermesi de beklenemez.

CEVAP: E

KAVRA TEST - 3

1. Büyük Hun Devleti'nin dağılmasından sonra MS IV. yüzyılın sonlarına doğru Kuzey Çin'e göç ederek bölgede güçlü bir siyasi oluşum meydana getiren ve Çin'de VI. yüzyılın sonlarına kadar etkinliğini devam ettiren Hunların kurduğu devlet **Tabgaçlar**dır. Ak **Hunlar**: Diğer adı Eftalitlerdir. Büyük Hun Devleti dağıldıktan sonra Afganistan bölgesinde V. ve VI. yüzyılda varlık göstermişlerdir. Göktürkler ve Sasaneler tarafından yıkılmıştır. Tölesler: VI. yüzyılın ortalarında Baykal Gölü'nün doğusundan Karadeniz'in kuzeyine kadar uzanan sahada Kök Türk Devleti'ne bağlı olarak yaşayan dağınık Türk boylarına verilen genel isim Tölesler'dir. Batı **Hunları**: Büyük Hun Devleti'nin dağılma sürecinde Çin egemenliğini reddeden Çiçi Han liderliğinde bağımsızlıkçı mücadelesiyle bilinen devlettir. Peçenekler: Daha çok Doğu Avrupa'da faaliyet gösteren, Bizans ordusunda ücretli askerlik yapan Türk topluluğu. Malazgirt Savaşı'nda Bizans ordusundan ayrılıp soydaşı olan Selçukluların safına geçmişlerdir.
2. İslamiyet öncesi Türklerde Tanrı izni, buyruğu, anlaşılması gibi anlamlar taşıyan aynı zamanda hükümdarların buyruğu, fermanı için de kullanılan kavram **Yarlığ**dır. Orun: Boy beylerinin kurultayda protokole göre oturacakları yere denir. Ataman: Tigin/Elig denilen hükümdar çocuklarının eğitmenlerine verilen addır. Diğer adı İnal ya da İnançtır. Kam: Din adamı. Şaman ve Baksı da denilir. Üleş: Hükümdara tanrı tarafından verildiğine inanılan ekonomik güçtür.
3. **Truva** Anadolu'da Çanakkale'de bulunan Unesco Kültür Mirası listesinde yer alan İlk Çağ'a ait bir kültür merkezidir. Böyle bir soruda cevap olarak Anadolu'da bulunan tarih öncesi ya da ilk çağdan kalma diğer belli başlı kültür merkezlerinden Alishar, Çatalhöyük, Çayönü, Yarımburgaz, Kültepe, Göbeklitepe, Tuşpa da istenebilir. Orta Asya yaşantısını aydınlatmamıza yardımcı olan en önemli kültür merkezleri ise kronolojik olarak;

CEVAP: A

CEVAP: B

CEVAP: E

1. Anav (Orta Asya'nın en eski kültür merkezi) 2. Kelteminar 3. Afanesyova (Türlere ait en eski kültür merkezi) 4. Andronova 5. Karasuk (İlk demir işçiliğinin görüldüğü kültür merkezi) 6. Tagar (En gelişmiş kültür merkezi) Bunların dışında Essik-Taş-tık-Pazırık kültürleri de mevcuttur.

CEVAP: D

4. Uygurlarda ticari ilişkilerin artmasına bağlı olarak kişiler arasındaki anlaşmaların yazılı bir şekilde yapılmaya başlanması hukuk alanında gelişmeye neden olacaktır. İnsanlık tarihinde özellikle yazılı hukukun gelişiminde ticari ilişkilerden doğan anlaşmazlıklar tetikleyici olmuştur.

CEVAP: B

5. İslamiyet öncesi Türk topluluklarında yaygın olarak kullanılan hatta milli çalgı kabul edilen bağlamanın atası kabul edilen **kopuz**dur. Viyolonsel: Çello diye de anılan yaylı çalgıların bir türüdür. Şekil olarak kemana benzese de ebat olarak çok daha büyüktür. Bağlama: Türk halk müziğinde en yaygın kullanılan telli bir çalgıdır. Arp: Klasik Batı müziğinde kullanılan en eski telli müzik aletidir. Ud: Telli bir müzik aleti. Kimi kaynaklarca mucidinin eserlerinde ud hakkında detaylı bilgiler veren Farabi olduğu ifade edilmektedir.

CEVAP: D

6. Türklerin tarih boyunca kullandıkları takvimler: 12 **Hayvanlı Türk Takvimi**: İslamiyet'ten önceki Türk toplulukları tarafından kullanılmıştır. Her yıl bir hayvan adı ile adlandırılmış ve 12 yılda bir döngü oluşturulmuştur. Yıl adı olarak hayvan adlarının tercih edilmesi göçebe hayvancılığın bir yansıması olarak kabul edilir. Güneş yılını esas alır. Hicri **Takvim**: İslam ve Türk – İslam devletleri tarafından kullanılmıştır. Ay yılını esas alır. Celali **Takvimi**: Selçuklular hicri takvimin yanında Ömer Hayyam tarafından yapılan Celali takvimini kullanmışlardır. Güneş yılını esas alır. Rumi **Takvim**: Osmanlılar, Hicri takvim yanında mali işlerde Rumi takvimini de kullanmışlardır. Güneş yılını esas alır. Miladi **Takvim**: Türkiye'de 1 Ocak 1926'dan itibaren kullanılmaya başlanmıştır. Güneş yılını esas alır.

CEVAP: E

7. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde kullanılan terim-

1. ÜNİTE

lerden Yabgu yanlıştır. Yabgu yargıç/hakim değil ülkenin batı kanadını hakana bağlı olarak yöneten hanedan mensubunun kullandığı unvanıdır.

Türklerde diğer bazı unvanlar:

Hükümdar: Kağan - Hakan - Han - Şanyu - Tanhu - İdikut - İlteber - Yabgu - Aytengri - Külerkin - İlteriş - İlig - İlber

Şad: Hanedan üyesi komutan ve yönetici

Apa: Saray görevlisi, sivil yönetici

Ayukı: Hükümet (Yürütme Organı)

Tarkan: Komutan

Aygucı (**Üge**): Vezir

Subaşı: Genelkurmay başkanı

Buyruk: Bakan

Tutuk: Askeri vali

İç **buyruk**: Saray bakanı

Yargucı: Yargıç

Bitigçi/Tamgacı: Katip, yazıcı

Otacı/emci: Tabip/doktor

Ağılıg/Agıcı: Maliye bakanı

Yalvaç: Elçi

Tudun: Vergi memuru

Tılmaç: Tercüman

CEVAP: D

8. **Fenike** alfabesi Türklerin kullandığı alfabelerden birisi değildir.

Türklerin kullandığı alfabeler: Orhun/Orhon/Köktürk - Uygur - Soğd - Arap - İbrani - Kiril - Latin

CEVAP: C

9. 375'te Kırım'a gelerek Östrogot ve Vizigotları mağlup ederek Kavimler Göçü'nün başlamasında etkili olan Hun hükümdarı **Balamir**'dir.

Attila: Avrupa Hunlarının en ünlü hükümdarı. Tanrının Kırbağı diye batılılar tarafından anılır.

Tuman: Asya Hunlarının bilinen ilk hükümdarıdır.

Rua: Avrupa Hun Devleti'nin hükümdarlarından

Tapo: I. Göktürk hükümdarlarından. Tapo Kağan'ın Budizm inancını kabul ederek bu inancı yaymaya çalışması halkın ve devlet adamlarının tepkisine neden olmuş çıkan karışıklıkların yanında Çin entrikalarıyla birlikte Tapo Kağan'ın ölümünden kısa bir süre sonra devlet ikiye bölünmüştür.

CEVAP: B

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ

10. Karadeniz'in kuzeyi ve Kafkasya'da kurulan ve yönetici kesimi Musevi inancını benimseyen Türk devleti Hazarlardır. Yönetici sınıf Musevi olsa da Hazar ülkesinde Müslümanlar, Hristiyanlar ve Göktarı dininden olanlar da huzur ve barış içerisinde yaşamışlardır. Batılılar bu nedenle Hazarların etkin olduğu döneme "Hazar Barış Çağı" adını vermişlerdir.

CEVAP: E

11. Köktürkler Dönemi ile ilgili yapılan bir araştırmaya, Mezar taşı olan balbalların ve Orhun Abideleri nedeniyle kitabelerin kaynaklık etmesi beklenirken kitap sayfalarına yapılan küçük resimler olan minyatürün kaynaklık etmesi beklenemez. Kitap ve dolayısıyla minyatür Köktürklerde değil sonraki dönemde Uygurlar da ilk kez karşımıza çıkmaktadır.

CEVAP: D

12. Türk devlet yönetiminde bir tür federatif yönetim anlayışı olan ikili teşkilat Asya Hun Devletiyle ilk kez karşımıza çıkmakta. Bir soruda ilk devlet teşkilatı, ilk düzenli ordu, ilk kurultay gibi bilgiler de yer alırsa yine Asya Hunları akla gelmelidir.

CEVAP: B

13. Kardeşi Hohanyeh'in Çin desteğiyle kağan olmasını bağımsızlığın fedası olarak kabul ederek, "Boyun eğmeyeceğiz. Zira öteden beri biz Hunlar kuvveti takdir eder, bağlı olmayı hakir görürüz. Savaşçı özelliğimiz sayesinde yabancıları titreten bir ulus olduk. Zira bilirler ki savaşta savaşçılarımızın kaderi ölümdür. Biz ölsek de kahramanlığımızın şöhreti kalacak, çocuklarımız ve torunlarımız diğer kavimlerin efendisi olacaktır." diyerek kardeşi ve Çinlilere karşı mücadele eden Hun kağanı **Çiçi Han**'dir.

Kürşad esaret altındaki Göktürkleri bağımsız kılmak için 639 yılında Çin sarayını basarak bağımsızlık eyleminde bulunmuştur. 40 çerisiyle birlikte bu uğurda can vermiştir.

Kutluk **Kağan** Çin'e karşı bağımsızlık savaşı yaparak II. Göktürk Devleti'ni kurmuştur.

CEVAP: A

14. Soruda verilen seçeneklerden B seçeneğinde geçen bilgi yanlıştır. Karluklar Karadeniz'in kuzeyinde değil Batı Türkistan'da faaliyet göstermişlerdir.

DİKKAT!!! Bir kez daha coğrafyanın önemi ortaya çıkmakta. Harita üzerinden belli başlı Türk devletlerinin kuruldukları coğrafyaları öğrenmeli "**Coğrafya fakiri**" olmamalısınız©

CEVAP: B

YORUMLA TEST - 4

1. Verilen bilgi de 10. yüzyılda Macarlar göç etti dediği için ve herhangi bir şekilde ilk göç eden iması olmadığı için ana yurttan göç eden ilk boyun Macarlar olduğu bilgisine erişmek mümkün değildir. Yine Macarların tamamen Avrupa'yı ele geçirdiği de buradan edinilebilecek bir çıkarım değildir. Fakat verilen bilgiler arasında yerli halklar arasında erimişler ifadesi ve Hristiyanlığı benimsemiş olmaları Macarların milli benliklerini kaybederek yeni bir kimlik edindiklerini söylemek için yeterlidir.

CEVAP: B

2. Uygurlara ait yazıtta yer alan; "ülkenin sebze ile beslenen bir hâle getirildiği" bilgisinden ticareti geliştirip geliştirmediklerini çıkartmamız söz konusu değildir. Yazıtta ifadeye göre sebze ile beslendiklerinden tarım faaliyetlerinde buldukları yorumu yapılabilir. Tarım ile uğraşmış olmalarından dolayı da yerleşik hayata geçtiklerini söylemek mümkündür.

CEVAP: D

3. Verilen bilgiden yola çıkarak diğer halklar ile herhangi bir kültürel etkileşimden bahsedilmemektedir ki kültürel etkileşime kapalı ya da açık olduklarını söylemek mümkün değildir. Yine veraset sistemindeki değişim ile ilgili ve asimile olduklarıyla ilgili bir bilgi yer almıyor. Avrupa'da kurulan ilk Türk Devleti olduklarını da böyle bir ima olmadığı için söylemek mümkün değildir. Verilen bilgilerden yola çıkarak siyasi tarihleri kesintiye uğramıştır ifadesi yerinde bir çıkarım olacaktır. Devlet kurmuş ve yıkılmışlar. Ardından yeniden bir devlet kurmuşlardır. Bu siyasi tarih için bir kesinti niteliğindedir.

CEVAP: D

4. "Bizi ele güne karşı mahcup etme" sözünde geçen el (il), devlet anlamına gelmektedir. Gün (kün) ise halk demektir. Burada verilmek istenen mesaj "devlete ve millete karşı bizi utandırma" demektir.

CEVAP: A

5. Verilen bilgide dini ve milli günlerden, yoksulların doyurulmasından, kahramanların ağırlandırılmasından, halkın bir arada olmasından bahsedilmektedir. Bu halkın birbiriyle kaynaşmasıdır ve bu tarz etkinlikler toplumsal dayanışmanın güçlenmesine katkı sunar.

CEVAP: C

6. Soruda yer alan bilgilerden Türk yönetim sistemi içerisinde memurluk, vezirlik gibi çeşitli görevler ve bir yönetim organı yani hükümetin olduğunu görmekteyiz. Bu durum da gelişmiş bir bürokrasi olduğunu göz önüne sermektedir.

CEVAP: A

7. Paragraftaki son cümle özellikle törenin, kendi kendini yenileme ve sürekli kılabilme özelliği olduğu yargısının doğru olduğunu ortaya koymaktadır. Kağanlar istediği gibi töreyi düzenleyemezler. Adalet, eşitlik, iyilik ve insanlık kriterlerine aykırı bir hüküm getiremezler nihayetinde.

CEVAP: C

1. ÜNİTE

8. Verilen bilgiye dayanarak ilahi kökene dayanan bir egemenlik anlayışı benimsenmesinden bahsetmek mümkündür. Çünkü Gök Tanrı'nın hükümdarları görevlendirdiği vurgusu yapılmıştır. Bu da egemenliğin kaynağının, dine yani ilahi kökene dayandığının göstergesidir.

CEVAP: E

9. Silahların olması savunma amaçlı araçları olduğunu destekler niteliktedir. Bu araçların demirden yapılması da metal eşyalar kullandıklarını işaret etmektedir. Bu eşyaların, kurganlarda bulunması da mezarlara kişisel eşyaların koyulduğu anlamına gelmektedir. Eşyalar ile gömülmek de öldükten sonraki yaşamla ilişkili bir durumdur. Bu paragraftan tek tanrılı bir dine inanılması ile ilgili bir çıkarım yapılması mümkün değildir.

CEVAP: B

10. Paragraftan yola çıkarak şıklar incelendiğinde yapılabilecek en uygun çıkarım, yay ve kement kullanmakta oldukça iyiler ifadesine de dayanarak; "savaş aletlerini etkin kullanmışlardır" seçeneği olacaktır.

CEVAP: D

11. Yaşam koşulları ifadesi bize Orta Asya Türkleri söz konusu olduğu için göçebe ve hayvancılığın yaygın olduğu bir yaşamı çağrıştırmalıdır. Bu bağlamda öncüllere bakıldığında; göçebe yaşam ve hayvancılığa bağlı olarak deri işçiliği ve dokumacılığın yaygın olması, süslemede hayvan üslubunun kullanılması yine göçebe yaşamın sonucu olarak taşınabilir sanat eserlerinin var olması sanatsal faaliyetlerin yaşam tarzının izlerini taşıdığına göstergeleridir.

CEVAP: E

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ

12. Yaratılma olgusu verilen metinde açıkça geçmektedir ki buna bağlı olarak bir yaratıcının var olduğu bilincine sahip olduklarını söylemek mümkündür. Devlet (il) ve yanında töre ile yönetmek, düzenlemek kavramlarının metinde geçmesinden hareketle, hukuku yaşamda önemsedikleri sonucuna varılabilir.

Metinde demokratik bir yönetime yönelik bir ifade ya da ima kullanılmamıştır.

CEVAP: D

YORUMLA TEST - 5

1. Sosyal devlet anlayışı temelde, halkın ihtiyaçlarının, devlet tarafından karşılanmasıdır. Bilge Kağan, Orhun Abidelerinde “çıplak milleti elbiseli kıldım. Fakir milleti zengin kıldım. Az milleti çok kıldım.” cümlesiyle sosyal devlet anlayışını yansıtmıştır. A şıkkı, bir özgüven mesajı vermektedir. C şıkkında, Tanrı'nın bahşettiği güç ve kuvvet ifade edilmiştir. D şıkkında, millet Çin'e karşı ikaz edilmiştir. E şıkkında ise daha çok siyasal mesajlar verilmiştir.

CEVAP: B

2. Metinden yola çıkarak öncüller incelendiğinde mezarlarda kültürel unsurlar barındırdığını söylemek mümkündür. Yıl hesaplamasında ise yaklaşık iki bin üç yüz yıllık bir geçmiş söz konusudur, bu sebeple II. öncül yanlıştır. Mumyaların ve günlük yaşama ait eserlerin kurganlarda olması ise ölümden sonraki hayata inanın göstergesi olduğu için Hunların dini inancının sadece dünyevi özellik taşıdığı söylenemez.

CEVAP: A

3. Ana yurttan yeni göçlerle beslenememeleri bu durumun yaşanmasının en büyük sebeplerinden bir tanesidir. Bölgede zamanla siyasi güçlerini kaybetmeleri de asimile olmaları için bir sebeptir. Diğer halklarla iç içe yaşam sürmeleri, o halklardan kültürel anlamda etkilenmelerine ve asimile olmalarına yol açmaktadır. Hristiyan inancını benimsemeleri de aynı şekilde, kendi kültürlerinden ve öz benliklerinden uzaklaşmalarında etkili olmuştur. Fakat göçebe yaşama devam etmeleri asimile olmalarına yol açacak bir durum değildir. Zaten göçebe yaşam kendi kökenlerine uygun bir yaşam biçimidir.

CEVAP: D

4. Yuğ, cenaze törenidir. Herkes için düzenlenmektedir ve bu durumu ölümden sonra yaşama inanç için kanıt olarak göstermek doğru değildir. Sagu söylemek de aynı şekilde sadece acıyı yansıtır. Nihayetinde her kayıp acıdır. Yaşanan acının yansımaları olan sagu, ölümden sonraki yaşam ile ilgili değildir. Kurgana yani mezara günlük hayata dair eşyaların konulması ise ahiret inancının bir göstergesidir. Çünkü bu eşyaların, dirildikten sonra kişinin kullanacağı düşünülmemektedir.

CEVAP: C

5. Sorunun temelinde “barış hangilerini etkilemiştir?” sorusu yatmaktadır. Barış varsa ticaretin canlanması olağandır, tüccarlar güvenliğinin olduğu yerleri tercih etmektedir. Barış, adalet ve huzurun olduğu yerde, farklı dinler de güvenle varlıklarını sürdürebilmektedir. Türkçenin ortak dil olması ise huzur, adalet ve barış ortamına dayandırılabilir bir durum değildir. Böyle barışçıl bir ortamda her dile, kültüre saygı ve hoşgörü vardır ortak dil olgusu söz konusu değildir.

CEVAP: D

1. ÜNİTE

6. Kurultay, görevini yerine getirmeyen kağanı azletme yetkisine sahiptir. Bu durum demokratik bir tutumdur. Kağanın sınırsız yetki sahibi ve sorumsuz olmadığını gösterir.

Monarşik bir makam alan Kağan başkanlığında toplanması ise demokrasi ile ilişkilendirilebilecek bir durum değildir. Devlet işlerinin görüşülmesi ifadesi ise demokrasi ile bağdaştırmak için yeterli değildir, işleyiş ve karar alma tutumu ile ilgili de bilgi edinmek gerekmektedir.

CEVAP: A

7. Verilen bilgidен hareketle devlet ikiye bölünerek parçalanmıştır demek doğru değildir. İkiye bölünme riski taşıdığından bahsedilse belki doğru kabul edilme ihtimali doğacaktır. Çok uluslu bir yapıya sahip olduklarını söylemek için ise etnik köken ile ilgili bilgiye sahip olmak gerekmektedir. Paragrafta ise böyle bir durumdan bahsedilmemiştir.

Merkezi otoritenin zayıflığından bahsetmek mümkündür. Çünkü Kağan yetkilerini yabgu ile paylaşmıştır ve bu da merkezi otoritenin gücünü zayıflatır.

CEVAP: B

8. Verilen bilgidен yola çıkarak göçler neticesinde farklı halklarla kültürel etkileşim yaşandığını söylemek mümkündür. Farklı coğrafyalarda devletler kurulması ise Türk tarihini bir bütün olarak incelemeyi zorlaştıran bir etken olmuştur. Farklı coğrafyalara giden Türk milleti, farklı etkileşimler sonucunda farklı kültürel gelişimler göstermişlerdir ki aynı kültürel gelişimi göstermeleri beklenemez.

CEVAP: C

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ

9. Kara, Türkler için Kuzey'i ifade etmektedir. Ak ise Batı'yı ifade etmektedir. Göç ile Ön Asya'ya gelen Türklerin Karadeniz kuzeylerinde, Akdeniz ise batılarında kalmış ve bu denizlere Karadeniz ve Akdeniz demişlerdir.

Ayrıca Türklerde kırmızı, Güney'i; yeşil ya da mavi, Doğu'yu sembolize etmektedir.

CEVAP: B

10. Göçebe yaşam sebebiyle Türkler, mimariden uzaktırlardır. Bina ve mimarinin olmadığı bir toplumda uzun süreli hapis cezasına rastlamak da mümkün değildir. Bu durumun diğer şıklarla bir ilgisi yoktur. Tek sebebi hapis cezasının sürdürüleceği bir binanın olmamasından kaynaklıdır. Bu da Atlı-bozkır yaşamın yani göçebe yaşamın bir sonucudur.

CEVAP: B

11. Paragrafta hayvancılıkla ilgili bir durum, Çin'e ait bir sanatsal etki, fresk yani duvar süsleme sanatı ile bağdaştırılacak bir eser, duvar, bina bilgisi yoktur. Yine buluntularda din ve sanat ilişkisinin ortaya konulduğu bir durum bulunmamaktadır.

Bu bilgidен, sanatsal materyallerden çıkartılabilecek sonuç Türklerin giderken götürebilecekleri taşınabilir sanat anlayışı geliştirdikleridir.

CEVAP: E

YORUMLA TEST - 6

1. İşbara Kağanın “Bizim kuzey bölgemizde idare edilenlerle idare edenler arasında kurulmuş olan kaideleri bozmaya ben cesaret edemem.” ifadesinde geçen idare edilenler yani halk ile yöneticiler arasındaki kaidelerden kurallar, kanunlar yani Orta Asya Türk tarihindeki töre kavramı akla gelmelidir. Veraset, kut, ikili teşkilat siyasi yani yönetimle ilgili kavramlardır. Cihan Hakimiyeti ise Türkler için bir hedeftir.

CEVAP: B

2. 13. yüzyılda Moğol hakimiyetine giren Uygurlar bu devlette yöneticilik, memurluk gibi görevler yapmış olmaları bürokratik görev üstlendiklerinin göstergesidir. Moğol Devleti’nde resmi yazı olarak Uygur yazısını kullanılmış olması da Uygurların Moğolları kültürel açıdan etkilediklerinin göstergesidir. Ama verilen bilgiler içerisinde konargöçer yaşamın devam ettiğine dair bir işaret bulunmamaktadır.

CEVAP: D

3. Orhun Yazıtlarında yer alan *Üstte mavi gök çökmedikçe, altta yağız toprak delinmedikçe*, ifadesi kıyamete, dünyanın sonuna işaret etmektedir. Cümlelerin devamıyla birlikte düşünüldüğünde kıyamete kadar Türk milletinin ilini ve töresini kimse bozamaz ifadesi “Türk milletinin sonsuza kadar yaşayacağı” mesajını içermektedir. Dünyaya düzen vermek için Gök Tanrı’nın Türkleri seçtiği ve coğrafi faktörlerin devletlerin devamlılığında etkili olduğuna dair bir yorum yapmak verilen ifade için doğru olmayacaktır.

CEVAP: A

4. Asya Hun Devleti hükümdarı Mete Han, Kutluk Devleti zamanında Kappan Kağan ve Uygur Kağanı Moyen-Çor’un Orta Asya’daki Türk boylarını bir bayrak altında toplamaları sınırlarını genişlettiklerini, askeri açıdan güçlü olduklarını göstermektedir. Aynı zamanda Türkleri kendilerine bağladıklarından merkezi bir yapı oluşturduklarını gösterir. Tek kişinin hükümdarlığı söz konusu olduğundan ve Orta Asya’ya hakim olma çabalarından hakimiyet anlayışının benzer olduğu çıkarımı yapılabilir. Fakat kut anlayışına sahip oldukları yani kağanlık yetkisinin Gök Tanrı’dan aldıklarına dair bir bağlantı paragrafta yer almıyor.

CEVAP: B

5. Verilen paragrafta tüccarlar ifadesi ticari faaliyetlerin olduğuna, Barış Çağı ifadesi huzurun sağlandığına, farklı dinlerin varlığı inanç özgürlüğünün olduğuna, milletlerin kaynaşması ve farklı dinlerin kabulü kültürel etkileşimin yaşandığına dair işaretlerdir. Fakat paragrafta farklı dinlerden bahsetse de Musevilik ya da başka bir dinin yaygın olup olmadığına dair bir bilgi yer almıyor.

CEVAP: C

6. Verilen paragrafta “kurultayın aldığı kararların uygulanması” ifadesi yürütme gücüyle ilgilidir. Aynı zamanda net bir şekilde “hükümet sistemi” ifadesi de yer almakta ki malum hükümet yürütme erkini kullanan organdır. O nedenle Ayukının yürütme gücünü kullandığı yorumu yapılabilir.

CEVAP: C

7. Çinli prenseslerin siyasi gücünden yararlanan Çinin, Büyük Hun Devleti’ne casusluk yapmaları için elçiler ve hizmetkârlar göndermiş olması; ülkede isyanların ortaya çıkmasında, devlet idaresinde karışıklıkların görülmesine, taht kavgalarının yaşanmasına ve Hun Devleti’nin parçalanmasına neden olabilir. Fakat İpek yolunun **tamamının** Çin hakimiyetine girmesi söz konusu olamaz. Çünkü İpek yolu Çin’den Avrupa’ya bağlanan bir ticari yoldur ki tarihin hiçbir döneminde tek bir devlet bu yola tamamen hakim olmadı. Coğrafi açıdan pek te mümkün değildir.

CEVAP: B

1. ÜNİTE

8. İslamiyet öncesi Türklerde töreye, örf ve adetler dışında kağan emirlerinin ve kurultay kararlarının kaynaklık etmeleri iktidar sahiplerinin hukuki esasların şekillenmesinde söz sahibi olduğunu göstermektedir.

Kurultay kararlarının törenin ana kaynağı olduğu, Kağan emirlerinin örf ve adetlerin şekillenmesinde etkili olması hem verilen bilgi hem de tarihsel gerçekliğe terstir. Töre hükümleri herkes için bağlayıcı olmasına rağmen verilen bilgiden bu yorumu çıkarmak mümkün değildir. Hukuk sisteminde belirleyici olan birçok unsur vardır. Bunlardan birisi ekonomik ihtiyaçlardır. Ama paragrafta bu konuda bir işaret yer almıyor.

CEVAP: C

9. Mukan Kağan Döneminde Türk devletinin güçlü bir yapıya sahip olmasında; Türk boylarının hakimiyet altına alınması ifadesine binaen boylar konfederasyonunun oluşturulmasının etkili olduğu söylenebilir. Paragrafta töre ya da coğrafi şartların elverişli olmasına dair bir işaret yer almıyor.

CEVAP: A

10. Avrupa Hun Devleti hükümdarı Uldız; "Doğu Roma baskı altında tutulurken Batı Roma ile iyi ilişkiler geliştirilmelidir." şeklinde dış politikanın esaslarını belirlerken aynı anda iki cephede savaşmak istemiştir.

Mütekabiliyet karşılıklılık anlamındadır ve Uldız'ın siyasetinde mütekabiliyet söz konusu değildir. Yine Avrupa Hunları Bizans üzerinde üstünlük kurmuştur yargısına da ulaşamayız. Uldız politikayı belirlemiş, uygulandığı hakkında ve neticesiyle ilgili bir emare yer almıyor.

CEVAP: C

İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK TARİHİ

11. Göktürklerden kalma paraya bakıldığında; Kağan ve Hatunun resminin varlığı paranın egemenlik göstergesi olarak kullanıldığı ve kadınların yönetimde etkili olduklarını gösterir. Yine ay ve yıldız sembolünün Göktürklerden beri önemsendiği ve de metalden yapılan bir para olduğundan madencilik alanında gelişme gösterdikleri yorumu da yapılabilir. Fakat paranın olduğu bir yerde ticarete takas usulünün yaygın olması söz konusu değildir. Zaten insanlık ticareti kolaylaştırmak için parayı icat etmiştir.

CEVAP: E

2. ÜNİTE

KAVRA TEST - 7

1. Büyük Selçuklularda taht kavgalarına yani Fetret Dönemi'ne son vererek birliği sağlayan, 1141 Katvan Savaşı'nda Moğollara yenilerek ağır bir darbe alan ve 1153'te Oğuz İsyanı'nda Oğuzlara esir düşen Selçuklu hükümdarı **Sultan Sencer**'dir.

Melikşah, Büyük Selçuklu Devleti'nin zirve dönemidir.

Kutalmış, Selçuklu hanedanından Tuğrul Bey'in amcaoğludur.

Alparslan, Malazgirt Zaferi'ni kazanan sultandır.

Süleyman Şah, Türkiye Selçuklularının kurucu hükümdarıdır.

CEVAP: B

2. İpek Yolu Çin'den başlayıp Orta Asya, İran, Kırım, Anadolu üzerinden Avrupa'ya ulaşan tarihi ticaret yoludur. Bu çerçevede İpek Yolu'nda Türkler" adlı bir panelde, katılımcılar Orta Asya'da kurulan Göktürkler ve Uygurlar ile İran'da kurulan Selçuklular ve Safeviler ile ilgili bildiri sunmaları, bilgi vermeleri gerekir.

Fakat Mısır'da kurulan Memlükler, İpek Yolu güzergahında yer almazlar. Memlükler Baharat Yolu'nun önemli bir kavşak noktasında hakimiyet tesis etmişlerdir.

CEVAP: E

3. Yusuf Has Hacip tarafından kaleme alınan Kutadgu Bilig, Karahanlı hükümdarı Uluğ Kara Buğra Han'a sunulmuştur.

Fakat Türk tarihinin ilk siyasetnamesi değildir. Türk-İslam tarihinin ilk siyasetnamesidir. Türk tarihinin ilk siyasetnamesi olarak daha eski tarihe dayanan Orhun Abideleri kabul edilmektedir.

CEVAP: D

TÜRK - İSLAM TARİHİ

4. Mısır'da kurulan Türk-İslam devletlerinden Tolunoğulları ve İhşidler Abbasiler'in Türk kökenli valileri tarafından kurulmuştur. Tolunoğulları 868'de Abbasilerin Mısır Valisi Tolunoğlu Ahmet tarafından kurulurken, İhşidler ise 935'te yine Abbasilerin Mısır Valisi Muhammed Bin Togaç tarafından kuruldu.

CEVAP: C

5. "Türk Mimarisinde Kervansaray" adlı bir belgeselde, yerleşik yaşam tarzına sahip olan Karahanlılar, Büyük Selçuklular, Memlükler ve Anadolu Selçuklularına ait örnekler yer alabilir.

Fakat Göktürklerde göçebe yaşam söz konusu olduğundan mimari dolayısıyla kervansaray olamaz.

CEVAP: E

6. İlk Türk beyliklerinin özellikleri arasında: Malazgirt Savaşı'ndan sonra kurulmuş olmaları, kuruldukları coğrafyalarda İslamiyet'i yaymaları, Anadolu'nun Türkleşmesine katkı sağlamaları ve imar faaliyetleriyle Anadolu'yu bayındır bir hale getirmiş olmaları yer alır.

Fakat "hepsi Osmanlı egemenliğine girmişlerdir." özelliği söz konusu olamaz. II. Beylikler Osmanlı egemenliğine girmiştir. İlk beylikler daha çok Anadolu Selçuklu hakimiyetine gireceklerdir.

CEVAP: D

7. Marco Polo'nun uzun süre kaldığı ve seyahatnamesinde gözlemlerini ve zenginliğini anlattığı devlet Çin'de kurulan Kubilay Hanlığı'dır.

CEVAP: B

8. Büyük Selçuklularda **Divan-ı Saltanata** bağlı olarak çalışan divanlardan biri olan **Divan-ı İstifanın** görevi devletin mali işleriyle ilgilenmektir.

Toprakların kayıtlarını tutmak **Divan-ı Pervanenin** (Anadolu Selçuklularında) görevidir.

İç ve dış yazışmaları yapmak **Divan-ı Tuğranın** görevidir.

Vakıfları denetlemek, **Divan-ı Evkaf-ı Memalikin** görevidir.

Ordunun ihtiyaçlarını gidermek **Divan-ı Arzın** görevidir.

CEVAP: A

2. ÜNİTE

9. 1230 **Yassıçemen Savaşı** yarattığı etki nedeniyle kazanan devlet için olumsuz bir duruma neden olmuştur. Savaşı Anadolu Selçukluları kazanmış ve Harzemşahlar Devleti mağlup olarak yıkılmıştır. Moğollar ile Anadolu Selçuklu arasında tampon bir devlet konumunda olan Harzemşahlar yıkılınca Moğolların önü açılmış ve hızla Anadolu'ya yönelerek Köseadağ Savaşı ile Anadolu'yu istila etmişlerdir. 1071 **Malazgirt**'i, Büyük Selçuklu kazanmış ve Anadolu'nun kapıları Türklere açılmıştır. 1040 **Dandanakan**'ı Büyük Selçuklu kazanmış ve kuruluş süreci tamamlanmıştır. 1176 **Miryokefalion**'u Anadolu Selçuklu kazanmış ve Anadolu'nun Türk yurdu olduğu kesinleşmiştir. 1048 **Pasinler**'i Büyük Selçuklu kazanmış ve Anadolu'yu fethedebileceği inancı güçlenmiştir.

CEVAP: A

10. Anadolu'daki kervansaraylar daha çok ticareti geliştirmek için yapılmıştır. Bu tarz alınan tedbirler ile Türkiye Selçukluları Anadolu'yu uluslararası bir ticaret merkezi haline getirmişlerdir.

CEVAP: D

11. Göktürkler ve Karahanlıların ortak özellikleri arasında Asya'da kurulmuş olmaları, Doğu ve Batı diye ikiye ayrılmaları, Türk veraset anlayışını devam ettirmeleri, Türklere ait milli alfabeler (Karahanlılar milli alfabe olan Uygur alfabesini kullandılar) kullanmaları yer almaktadır. Fakat İslamiyet'in Türkler arasında yayılmasını sağlamaları ortak özellik olamaz. Göktürkler Müslüman değil hatta kurulduklarında daha İslam dini dahi yoktu yeryüzünde.

CEVAP: D

12. Çeşitli yazarlarca, Şarkın en sevgili sultanı, İslam'ın en saf kahramanı gibi sıfatlarla anılan, adına okuttuğu hutbede "Hadimü'l Haremeyn" unvanını kullanan Türk-İslam hükümdarı Hıttin Zaferi ile Kudüs'ü fetheden **Selahaddin Eyyubi**'dir. Osmanlı tarihinde ise ilk kez Yavuz Sultan Selim kutsal yerlerin hizmetkarı anlamında "Hadimü'l Haremeyn" unvanını kullanmıştır.

CEVAP: E

TÜRK - İSLAM TARİHİ

13. Selçuklu devletlerinde mimari eserlerde süsleme motifi olarak geometrik şekiller, yazı (hat sanatı), İnsan ve hayvan figürleri kullanılmıştır. Çift başlı kartal, aslan, melek figürleri özellikle saray mimarisinde kullanılmıştır.

DİKKAT!!! 2018-19 MEB güncellemesinde insan ve hayvan figürleri, heykel sanatı Türk-İslam mimarisinde az da olsa kullanılmıştır bilgisi yer almıştır. Akademik olarak ta kesinlikle doğrudur. Ama soru eğer dini mimari derse insan ve hayvan figürünü alamayız. Sadece mimari derse geniş düşünerek sivil mimari, saray vs. akla gelmeli ve o zaman evet insan ve hayvan figürü kullanıldı demeliyiz.

CEVAP: E

14. Türk-İslam tarihinde, "Şehir ve Şehircilik" adlı bir belgesel yapımında, "İslam'ın Roma'sı" diye anılan şehri görüntülemek amacıyla yapım ekibinin **Buhara** şehrinde çekim yapması gerekir. **Semerkant**, Şehirlerin Şahı diye anılır. **İsfahan**, Nisf-i Cihan, dünyanın yarısı diye anılır. **Kaşgar**, Işıldayan Şehir diye anılır. **Ahlat**, Kubbetül İslam diye anılır.

CEVAP: A

15. Memlükler Devleti'nin siyasi varlığının Osmanlı Devleti'nden daha kısa sürmesine rağmen, hükümdar değişikliğinin Osmanlılardan daha fazla olmasının nedeni her Emir'in sultan olma hakkına sahip olması nedeniyle kendini güçlü hisseden komutanların sık sık taht darbesinde bulunmuş olmalarıdır. Bu anlayış aynı zamanda Türk tarihinin genel özelliğinden farklı olarak Memlükler'de birden fazla hanedanın işbaşına gelmesinde de etkili olacaktır.

CEVAP: C

KAVRA TEST - 8

1. Malazgirt Zaferi'nden sonra kurulan ve hakim olduğu coğrafi konum itibarıyla Gürcü ve Ermeni saldırılarına karşı bir set rolü üstlenerek, Orta Asya'dan gelen Türk boylarının Anadolu'ya güven içerisinde yerleşmelerine imkan tanıyan beylik **Saltuklular**'dır. Anadolu haritası düşünüldüğünde Kafkasya'da yaşayan Gürcü ve Ermenilere karşı Kuzey Doğu Anadolu'da bulunan bir beylik bu misyonu yerine getirebilir. O da Erzurum havalisinde kurulan Saltuklular'dır tabii ki.

Mengücekliler, Erzincan Divriği havalisinde kurulmuştur.

Artuklular, Mardin, Hasankeyf, Halep civarında etkinlik göstermiştir.

Danışmentliler, Sivas, Tokat havalisinde yaşamışlardır.

Anadolu Selçuklu Devleti, İznik merkezli kurulmuş daha çok İç Anadolu'da egemenlik tesis etmiştir.

CEVAP: A

2. **Babai İsyanı** 1240 yılında ve Yassıçemen Savaşı 1230 tarihinde Türkiye Selçuklular Dönemi'ndeki gelişmelerdendir.

Fakat **Dandanakan Savaşı** 104 yılında Büyük Selçukluların kuruluşunun tamamlandığı bir gelişmedir.

CEVAP: D

3. Danışmentliler Orta Anadolu'da faaliyet gösteren bir beylik olarak Kayseri, Sivas, Niksar ve Tokat'ta mimari eserler bırakmış olabilir.

Ama Güney Doğu Anadolu'da, Maraş bölgesinde hakimiyet tesis edemedikleri için bu şehirde eser bırakmaları söz konusu olamaz. Güney Doğu Anadolu'da ilk beyliklerden Artuklulara ait eserler vardır.

CEVAP: D

4. Soruda bir Selçuklu komutanı dediği için Memlûklerle ilgili olan Aynı Calut ve Elbistan savaşları elenir. Verilen bilgide Konya şehri geçtiği için Büyük Selçuklularla ilgili olan Katvan ve Pasinler Savaşları elenir. Moğol ordusu ve de II. Gıyaseddin Keyhüsrev bilgileri aklımıza 1243 Köseadağ Savaşı'nı getirmelidir.

CEVAP: C

5. Anadolu Selçuklu Dönemi'nde, ticari ve ekonomik hayatı gözlemlemek isteyen bir seyyahın ihtiyacı olanlara ücretsiz yemek veren aş evi yani **imaret-haneyi** ziyaret etmesine gerek yoktur.

Bedesten, alışveriş merkezi, çarşı.

Arasta, aynı cins malın satıldığı sıralı dükkanlar topluluğu.

Kapan, tek cins malın depolandığı, esnafa toptan satıldığı mekan.

Kervansaray, şehirler arası ticari güzergahlarda bulunan konaklama mekanlarıdır.

CEVAP: A

6. Seçenekler içerisinde tıp alanında ön plana çıkan **İbn-i Sina**'dır. Avrupa'da "Avicenna" olarak tanınmıştır. Felsefe ve tıp alanlarında önemli çalışmalar yapmıştır. Tıbbın Hükümdarı diye anılır. En önemli eseri "El-Kanun Fit Tıbb" adlı eseridir.

Farabi, matematik, fizik, astronomi, felsefe, mantık, siyaset bilimi, müzik alanlarında çalışmalar yapmıştır. Farabi, İslam dünyasına pozitif bilimleri tanıtmıştır. Aristo felsefesini İslam dünyasına tanıtmıştır. Aristo'nun fikirlerini açıkladığı için kendisine Muallimi Sani (ikinci öğretmen) denilmiştir. İhsaü'l-Ulüm adlı eserinde ilk kez bilimlerin sınıflandırmasını yapmıştır. Avrupalılar tarafından Al-Pharabius adıyla bilinir.

İbni Bibi, Selçuklular Dönemi'nin ünlü tarihçisidir. Selçukname önemli eseridir.

Biruni, coğrafya, matematik, geometri, tarih, astronomi, fizik, felsefe ve eczacılık alanlarında çalışmalar yapmıştır. Biruni, özgür düşünce, deney ve gözlemi savunmuştur. Asarü'l Bakiye ve Hint Tarihi en önemli eserleridir.

El Cezeri, Artuklu Dönemi'nde yaşayan Sibernetiğin kurucusu kabul edilen isimdir. İlk robotu yaptı. El Cezeri su saatleri, mekanik olarak çalışan müzik aletleri, tulumbalar ve şifreli kilitler yapmıştır.

CEVAP: E

2. ÜNİTE

7. Kurulduğu coğrafya itibariyle Rusların güneye inmesini engelleyen, Cengiz Türk-Moğol İmparatorluğu'nun devamı olan devlet Karadeniz'in kuzeyinde kurulan **Altın Orda Hanlığı**'dir.

Timurlular, Cengiz Türk-Moğol İmparatorluğu'nun devamı olan devletlerden değildir. Batı Türkistan'da kuruldu.

İlhanlılar, Cengiz Türk-Moğol İmparatorluğu'nun devamı olan devletlerden İran'da kuruldu.

Çağatay Hanlığı, Cengiz Türk-Moğol İmparatorluğu'nun devamı olan devletlerden Batı Türkistan'da kuruldu.

Kubilay Hanlığı, Cengiz Türk-Moğol İmparatorluğu'nun devamı olan devletlerden Çin'de kuruldu.

CEVAP: E

8. Malazgirt Zaferi'ni kazanan Sultan Alparslan, komutanlarına verdiği emirle; "Toprak fethedenin malıdır." diyerek Anadolu'nun fethini hızlandırmak istemiştir. Kılıç hakkı diye bilinen bir tür teşvik politikasıdır.

Bu politika sonucunda Anadolu'da ilk beylikler kurulmuş ve feodal bir yapı ortaya çıkmıştır. Bu amaç değil varılan nokta yani sonuçtur.

CEVAP: D

9. Babür Hükümdarı Şah Cihan tarafından hanımı Mümtaz Hatun için yaptırılan görselde yer alan eser **Tac Mahal**'dir.

Ayşe Bibi Türbesi, Talhatan Baba Cami ve Arap Ata Türbesi Karahanlı eserlerindedir.

Zafer Kuleleri Gaznelilerden kalma bir eserdir.

CEVAP: D

TÜRK - İSLAM TARİHİ

10. Türk tarihinde halifelik makamını, hükümdarlık makamıyla birleştiren devletler arasında sadece Osmanlılar yer alır.

Selçuklular, Gazneliler ve Memlükler bir şekilde halifeliği korumuşlar, destek olmuşlardır. Ama özellikle Selçuklu ve Memlükler ülkesinde siyasi işlerden sultan, dinsel işlerden halife sorumlu olmuş hiçbir şekilde Türk hükümdarları halife olmamıştır. Ta ki Yavuz Sultan Selim'e Osmanlıya kadar.

CEVAP: A

11. Türkiye Selçukluları zamanında Fransız, Venedikli ve Yahudi bazı gruplar Antalya, Sinop, Konya gibi şehirlere yerleşirken, bazı Türkler ise Kıbrıs ve Kırım'a yerleşmişlerdir. Bu verilen şehirler ticari açıdan önemli şehirlerdir ve bu alanda yaşanan gelişmeyi göstermektedir.

CEVAP: D

12. 1096-1272 yılları arasında yaşanan Haçlı Seferlerine karşı mücadele eden Türk devlet ve beylikleri arasında Eyyubiler, Türkiye Selçukluları, Artuklular ve Danişmentliler yer alır.

Ama 935-969 yılları arasında Mısır'da varlık gösteren Akşitler kronolojik nedenlerden dolayı Haçlılara karşı mücadele etmeleri mümkün değildir.

CEVAP: C

13. Türklerin İslamiyet'i geç kabul etmesinin nedenleri arasında, Emevilerin izlediği mevali (Arap milliyetçiliği) politikası ve kılıç zoruyla İslam'ın benimsetilmek istenmesi ve buna Türklerin tepki göstermesi yer alır. Bunun yanında bağımsızlığın kaybedilebileceği düşüncesi ile toplumsal ve kültürel değişikliğin yaşanacak olması doğal olarak toplumu tedirgin etmiş olabilir.

Fakat gayrimüslimlerden cizye vergisinin alınması bu duruma etki etmiş olamaz. Hatta tam tersi bu vergiyi ödemek istemeyenler İslam'ı daha kolay kabul etmişlerdir.

CEVAP: C

14. Timurlular Devleti'nde, Semerkant'ta kendi adına yaptırdığı rasathanesiyle ünlü "hükümdar bilim insanı" Uluğ Bey'dir.

Ali Şir Nevai ise yine Timurlular Devleti'nde yaşamış ve hanedan mensubu olan önemli bir alimdir. Muhakemetü'l Lügateyn adlı eserinde; Türkçe, Arapça, Farsça ve Hintçe dillerini kıyaslamıştır. Bu kıyaslamada Arapçaya üstünlük addetmiş, Türkçenin ise Farsçadan üstün olduğunu belirterek Hintçeyi değersiz bir dil olarak nitelemiştir.

CEVAP: A

15. Malazgirt Zaferi sonrası Kayseri ve Sivas bölgelerinde kurulan ve Anadolu'daki ilk Türk medresesi olan Niksar'daki Yağlıbasan Medresesi'ni kuran beylik **Danişmentliler**'dir.

Saltuklular, I. Beyliklerden olup Erzurum bölgesinde faaliyet göstermişlerdir.

Karamanoğulları, II. Beyliklerden olup Konya ve Karaman bölgesinde faaliyet göstermişlerdir.

Eretna, II. Beyliklerden olup Sivas bölgesinde faaliyet göstermişlerdir.

Artuklular, I. Beyliklerden olup Güneydoğu'da faaliyet göstermişlerdir.

CEVAP: E

KAVRA TEST - 9

1. İznik Yeşil Cami Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi'nden değil Osmanlı Dönemi'nden kalma bir mimari eserdir.

Divriği Ulu Cami: Mengücekliler

Beyşehir Kubadabad Sarayı: Anadolu Selçuklu

Kayseri Koca Hasan Medresesi: Anadolu Selçuklu

Erzurum Mama Hatun Türbesi: Saltuklular

CEVAP: B

2. Türkiye Selçuklularında şehirlerde yaşayan esnafın dayanışma amacıyla oluşturdukları dini ve ekonomik özellik taşıyan teşkilat **Ahili**ktir. Ahi teşkilatı Büyük Selçuklularda fütüvvet, Osmanlılarda ise lonca diye bilinmektedir.

Gulam: Genç erkek köle anlamındadır. Türk İslam devletlerinde daha çok Müslüman olmayan gençlerin ya da esirlerin Müslümanlaştırılarak asker olarak kullanıldığı uygulamadır. Osmanlılarda devşirme olarak karşımıza çıkar.

İkta: Bir yerin vergi toplama hakkının komutanlara/yöneticilere asker yetiştirmek kaydıyla bırakıldığı sistemdir. Osmanlılarda Dirlik/tımar diye karşımıza çıkar.

Cemaat: Bir inanç ya da düşünce etrafında ortak gayeler için toplanan insanlar.

Suhte: Medrese öğrencisi.

CEVAP: B

3. Selahaddin Eyyubi komutasındaki ordunun 1187'de Haçlıları mağlup ederek Kudüs'ü fethetmesiyle sonuçlanan savaş **Hittin Savaşı**'dır.

Elbistan: 1277 yılında Memlükler ile İlhanlı Moğolları arasında yapılan ve Sultan Baybars komutasındaki Memlüklerin kazandığı savaştır.

Aynı Calut: 1260 yılında Memlükler ile İlhanlı Moğolları arasında yapılan ve Sultan Kutuz komutasındaki Memlüklerin kazandığı savaştır.

Katvan: 1141 yılında Sultan Sencer komutasında Büyük Selçukluların Karahitaylara mağlup olduğu savaştır. Büyük Selçuklu Devleti'nin yıkılış sürecine girmesine neden olmuştur.

Kösedağ: 1243 yılında Gıyaseddin Keyhüsrev komutasında Türkiye Selçuklularının İlhanlı Moğollarına mağlup olduğu savaştır. Anadolu, Moğol hakimiyetine girmiş ve Türkiye Selçukluları parçalanarak Anadolu'da II. Beylikler Dönemi başlamıştır.

CEVAP: B

4. **Selçuklular** Mısır'da bir dönem hâkimiyet tesis eden Türk devletlerinden biri değildir.

Mısır'da Kurulan Türk Devletleri	Mısır'a Hakim Olan Türk Devletleri
Tolunoğulları	Tolunoğulları
İhşidler (Akşitler)	İhşidler (Akşitler)
Eyyubiler	Eyyubiler
Memlükler	Memlükler
-----	Osmanlılar

CEVAP: C

5. Eski Türklere hükümdarlık hakkı kut anlayışı ile ifade edilmekteydi. Buna göre Tanrıdan yetki aldığına inanılan kişi hükümdar olabilirdi. Ve bu yetki kan yoluyla babadan çocuklara geçmekteydi. Dolayısıyla hanedan mensubu olan yani hükümdar soyundan gelenler ancak hükümdar olabilirdi. O nedenle Timurlular devletinin kurucusu Timur, "han" soyundan gelmediği için "sultan, hakan, han" yerine "emir" unvanını kullanmıştır.

CEVAP: B

6. Türk İslam devletlerinde yaygın bir mimari yapı olarak göze çarpan darüşşifalar, tıp eğitimi verilen aynı zamanda hastaların tedavi edildiği, akıl hastalarının da müzik ve su ile tedavi edildiği yerlerdir. Ancak, bir caminin etrafında yer alan medrese, türbe, hamam gibi yapılar topluluğu darüşşifa değil külliye'dir.

CEVAP: D

7. Anadolu'da Türk tasavvuf edebiyatının en eski eserlerinden biri olan ve halkı eğitmek amacıyla sade bir Türkçe ile yazılan Garipnâme adlı eserin yazarı ünlü düşünür ve şair **Aşık Paşa**'dır.

Hoca Ahmet Yesevi: Karahanlılar Dönemi'nde yaşamış, Divan-ı Hikmet adlı eserin sahibi ilk büyük Türk mutasavvıfı (Pir-i Türkistan) olup İslamiyet'in Türkler arasında yayılmasına öncülük etmiştir.

Kaşgarlı Mahmut: XI. yüzyılda Karahanlılar Dönemi'nde yaşamış, en önemli eseri olan Divan-ı Lügati't Türk'ü 1074'te Abbasi halifesi El-Muktedi Billah'a sunmuştur. Kaşgarlı Mahmut bu eseriyle Türkçe'nin Arapçadan üstün bir dil olduğunu kanıtlamayı ve Araplara Türkçeyi öğretmeyi amaçlamıştır. Ansiklopedik sözlük özelliği taşıyan Divan-ı Lügati't Türk'te ayrıca "Türk Dünyası haritası" yer alır. Kaşgarlı Mahmut filolog, etnograf ve ilk Türk haritacısı olarak kabul edilir

Yunus Emre: Risalet-ün Nushiyye" adlı mesnevînin yazarı olup Anadolu'da Türkçe şiirin öncülüğünü yapan ünlü Türk mutasavvıfı ve halk şairidir.

Hoca Dehhanı: Horasanlı ilk divan edebiyatçısı. İlk gazel ve kaside örneklerini yazdı. **Selçuklu Şehnemesi** önemli eseridir.

CEVAP: A

8. Türkiye Selçuklu Devleti'yle ilgili verilen öncüllerden sadece "Kervansaraylar inşa ederek ticari hayatı desteklemişlerdir" öncülü doğrudur.

Moğollara karşı Katvan Savaşı'nı Büyük Selçuklular yapmıştır. Anadolu'da ilk Türk-İslam medresesini ise Danişmentliler kurmuştur.

CEVAP: C

9. Türkiye Selçukluları Dönemi'nden kalma Erzurum'da Çifte Minareli, Kırşehir'de Caca Bey, Sivas'ta Buruciye adlı eserler mimari yapı türlerinden **medreseye** örnektir.

Bunlar dışında belli başlı Türkiye Selçuklulardan kalma medreseler şunlardır:

- Kayseri Koca Hasan Medresesi (Anadolu Selçuklularının ilk medresesi)
- Sivas Şifaiye Medresesi
- Konya Karatay Medresesi
- Konya Sırçalı Medresesi
- Kayseri Hunad Hatun Medresesi
- Sivas Gök Medresesi

CEVAP: A

10. Soruda verilen beylik – başkent eşleşmesinde yanlış olan Germiyanogulları-Isparta eşleşmesidir. Germiyanogulları Kütahya merkezli kurulan bir beyliktir. Isparta bölgesinde ise Hamitoğulları etkindir.

CEVAP: C

2. ÜNİTE

11. Malazgirt Zaferi'nden sonra Anadolu'da kurulan ilk Türk Beylikleri arasında **Candaroğulları** yer almaz. Candaroğulları, Köseadağ Savaşı'ndan sonra kurulan II. Beyliklerden biridir. Çaka Beyliği, Saltuklular, Mengücekliler, Artuklular, Danişmentliler yanında Harput bölgesinde Çubukoğulları, Van bölgesinde Sökmenliler, Efes bölgesinde Tanrıvermişoğulları gibi daha küçük beyliklerde Malazgirt sonrası kurulan beyliklerdendir.

CEVAP: B

12. Türkiye Selçuklularında çocuk yaşta tahta çıkan sultan adına vekaleten devleti yönetme yetkisi verilen kişiye verilen unvan "**Naib**"tir. **Melik:** Sultan çocuğu, prens, **Atabey:** Tecrübeli devlet adamı, Melik hocası **Üstadı Saray:** Türkiye Selçuklularında melik hocası **Şihne:** Askeri vali

CEVAP: D

13. Büyük Selçuklu Devleti'nde görülen ülke topraklarının gelirin göre bölünerek vergi toplama hakkının askeri ve sivil yöneticilere hizmet karşılığı bırakılması uygulamasına verilen ad **ikta sistemidir**. **Pençik sistemi:** Osmanlılarda savaşlarda alınan esirlerin beşte birinin Müslüman yapılarak orduda asker olarak kullanıldığı sistemdir. **Muhassıllık sistemi:** Osmanlılarda vergi memurları kanalıyla vergilerin toplanmasıdır. **İltizam sistemi:** Osmanlılarda bir yerin vergi toplama hakkının peşin para karşılığında ihale ile satılmasıdır. **Vakıf sistemi:** Zengin ya da devletin hayır amacıyla bir gelir kaynağını sosyal, kültürel vs hizmetler için bağışlamasıdır.

CEVAP: B

TÜRK - İSLAM TARİHİ

14. Büyük Selçuklu Dönemi'nde yaşamış edebiyat, astronomi ve matematik alanında eserler vermiş bilim insanı **Ömer Hayyam**'dır. **Uluğ Bey:** Timurular Devleti'nde Hükümdar bilim adamı. Orta Asya'da ilk rasathaneyi Semerkant'ta açmıştır. **Nizamülmülk:** Büyük Selçukluların meşhur veziri. Siyasetname adlı eseriyle devlet adamlarına ve halka nasihatlerde bulunmuştur. **Yusuf Has Hacip:** İlk Türk İslam eseri kabul edilen Kutadgu Bilig yazarıdır. **Enveri:** Selçuklular Dönemi'nde kasideleriyle meşhur şairdir.

CEVAP: B

KAVRA TEST - 10

1. Türkiye Selçuklu Devleti'nin Anadolu Türk Beylikleriyle mücadele etmesinde İslam dinini yayma gibi bir amaç olamaz. Çünkü beylikler zaten Müslümandır
© Bu mücadele daha çok Anadolu siyasi ve de Türk birliğini sağlama ile ilişkilidir.

CEVAP: C

2. Bizans'ın tamamen savunmaya çekilerek Anadolu'da siyasi üstünlüğünü kaybetmesine ve Türklerin Anadolu'ya kesin olarak yerleşmesine neden olan savaş **1176 Miryokefalon Savaşı**'dır.
1071 Malazgirt: Büyük Selçuklu ve Bizans arasında. Anadolu'nun kapıları Türklere açıldı.
1302 Maltepe: Osmanlı ve Bizans İmparatorluğu arasında.
1048 Pasinler: Büyük Selçuklu ve Bizans arasında Anadolu için yapılan ilk büyük savaş.
1230 Yassıçemen: Anadolu Selçuklu ve Harzemşahlar arasında yapılan ve Harzemşahların yıkılışına neden olan savaş.

CEVAP: A

3. Türk tarihinde denizciliğin Türkiye Selçuklular Dönemi'ne kadar gelişmemesindeki temel neden ülke topraklarının coğrafi konumudur. Türkler daha ziyade denizlerden uzak bozkırlarda yaşadıkları için denizcilik faaliyetleriyle meşgul olamamışlardır.

CEVAP: C

4. Türkiye Tarihinde Denizci Beylikler adlı bir proje çalışması yapan Barbaros'un, Dulkadiroğulları beyliğiyle ilgili veri toplamasına gerek yoktur. Maraş merkezli kurulan Dulkadiroğulları denize kıyısı olmayan coğrafyalarda etkin bir beyliktir. O nedenle donanması yoktur.

Denizci beylikler ise Çaka Beyliği (I. Beyliklerden), Menteşeoğulları, Saruhanoğulları, Karesioğulları, Aydınoğulları, Candaroğulları gibi denize kıyısı olanlardır.

CEVAP: D

5. Türk-İslam mimarisinde anıtmezar niteliğindeki yapı **kümbettir**. İlk örneklerine Büyük Selçuklularda rastlanmaktadır.

Kurgan: İslam öncesi Türklerde ölen kişinin çeşitli eşyalarıyla birlikte gömüldüğü mezardır.

Küllüye: Merkezde caminin bulunduğu etrafında medrese, hamam, kütüphane, imarethane gibi diğer sosyal yapıların bulunduğu yapılar topluluğudur.

Medrese: Çeşitli dini, fen ve sosyal bilimlerin okutulduğu İslam aleminin eğitim kurumudur.

İmarethane: Hayırseverler tarafından vakıf sistemi bünyesinde oluşturulan fukaraya, yolcuya, öğrenciye yemek veren aşevidir.

CEVAP: D

6. Anadolu Selçuklu Devleti'nde şeri hukuktan sorumlu en üst düzeydeki görevli **Kadil Kudattı**'dır.

Kadı: İslam aleminde yargıç/hakim olarak görev yapan görevli.

Emiri Dad: Selçuklularda örfi hukuktan sorumlu olan görevli

Şeyhülislam: Osmanlılarda dini konulardan sorumlu olan, bir konunun dine uygun olup olmadığı hakkında fetva veren görevlidir.

Kazasker: Osmanlıda adalet, eğitim, kültür işlerinden sorumlu görevli.

CEVAP: C

2. ÜNİTE

7. Konya'da bulunan; Sırçalı Medrese, Karatay Medresesi ve İnce Minareli Medrese Anadolu Selçuklularına aittir.

DİKKAT!!! Bu sorularda KPSS yer adı ile birlikte eser verir ve coğrafya bilgisi soruyu yaptırır. O nedenle devlet ve beyliklerin hakim olduğu coğrafyayı bilmek bu tarz soruların daha kolay yapılmasını sağlar.

CEVAP: E

8. 1218 tarihinde Harzemşahlrın Otrar Faciası'nda Moğolların gönderdiği ticaret kervanına el koyarak bazı tüccarları casusluk suçlamasıyla idam etmesi üzerine Cengiz Han, bizzat sefere çıkarak arka arkaya yapılan savaşlarda Harzemşahları mağlup ederek yıkılış sürecine sevk etmiştir.

CEVAP: A

9. Türkiye Selçuklularında devlet idaresinde yer alan organlardan biri olan **Divan-ı İnşan**ın görevi devletin iç ve dış yazışmalarını yapmaktır. Mahkeme kayıtlarını tutmak **kadılar**ın, sultana ayrılan has arazilerle ilgilenmek **divanı hasın**, ordunun lojistik ihtiyacını karşılamak **divan-ı arzın**, devletin mali ve ekonomik işleriyle ilgilenmek **divanı istifa**nın görevidir.

CEVAP: B

10. Göktürk, sibernetiğin kurucusu kabul edilen ve tarihte bilinen ilk robotu yaparak çalışmalarını da Kitabül Hiyel adlı eserinde toplayan fizikçi ve mühendis bilim insanını **El Cezeri** ile ilgili biyografik bir proje hazırlamalıdır.

Farabi: "Al-Pharabius" ve "Abunazar" ve "Muallimi Sani" (2.Öğretmen) diye anılır. Aristo'yu İslam alemine tanıttı. İslam aleminde pozitif bilimlerin kurucusu kabul edilir. İhsaül Ulum (İlimlerin sayımı) kitabında bilimleri ilk kez sınıflandırdı. İslam aleminde müzik kitabı yazan ilk bilgin. Birleşmiş Milletlerin fikri temelini attı.

TÜRK - İSLAM TARİHİ

İbni Bibi: Türkiye Selçukluları Dönemi'nin ünlü tarihçisi. Selçukname ve El Evamir'ü'l Alaiyye önemli eserleridir.

Uluğ Bey: Timurular Devleti'nde Hükümdar bilim adamı. Orta Asya'da ilk rasathaneyi Semerkant'ta açmıştır.

Harezmi: Avrupa'da Alkarismi olarak bilinir. Cebir, matematik, coğrafya ve astronomi alanında çalıştı. Cebir biliminin kurucusu kabul edilir. Kitabü'l-Cebir ve'l-Mukabele en önemli eseridir.

CEVAP: D

11. Kayseri'de bulunan ve Anadolu'da İslami döneme ait en eski hastane ve tıp okulu olan Gevher Nesibe Şifahanesi **Anadolu Selçuklularına** aittir. Konya Alaaddin Keykubad Şifahanesi, Tokat Perwane Darüşşifası, Amasya Torumtay Darüşşifası da Anadolu Selçuklu darüşşifalarındandır. Divriği Turan Melek Darüşşifası ise Mengücekiiler tarafından yapılmıştır.

CEVAP: B

12. Gazneli Mahmut'un, "Sarayımın en değerli hazinesidir" diye tanımladığı, astronomi ve fizik alanında çalışmaları olan, Asarü'l Bakiye adlı kitabında Asyalı halklar ile ilgili bilgi veren alim Biruni'dir.

CEVAP: E

13. Türkiye Selçuklularında I. Kılıçarslan Dönemi'nde başkentin İznik'ten Konya'ya taşınmasına neden olan gelişme I. Haçlı Seferidir. Yoğun saldırılar karşısında İznik şehri boşaltılmış ve I. Kılıçarslan 1097'de Konya'ya çekilmek zorunda kalmıştır.

CEVAP: C

YORUMLA TEST - 11

1. Türkiye Selçuklu sultanlarının göçebe Türkmen beylerine obalarıyla birlikte uç bölgelerini yurt olarak vermeleri sayesinde uçlarda/sınırdaki Türk nüfusu artacak ve sınır güvenliği güçlenecektir. Sınır bölgelerinin bayındır hale gelmesine ve Anadolu'nun Türkleşmesine katkı sağlayacaktır. Fakat göçebe Türkler hayvancılık ile meşgul olduklarından tarımsal üretimin artmasına bir katkı sağlamaz bu politika.

CEVAP: C

2. Siyasetname adlı eserinde Nizamülmülk'ün, "Cenab-ı Allah her zaman insanlardan birini seçerek onu hükümdarlık yeteneğiyle donatır." diyerek açıkladığı Selçuklulardaki egemenlik anlayışı İslam öncesi Türk devlet geleneğindeki **kut** anlayışının İslami versiyonudur. **Toy**, eski Türklerde meclise verilen isimdir. **Tüz**, eski Türklerde kağan ile halk arasında yapıldığına inanılan bir tür sözleşmedir. **Ayuki**, eski Türklerde hükümete verilen addır. **Orun**, boy beylerinin kurultayda protokole göre oturacakları yerdir.

CEVAP: B

3. Büyük Selçuklu Devleti'ne ismini veren Selçuk Bey'in, oğullarından bazılarının daha çok Musevilerde ön planda olan Mikail, Yusuf, Musa, Yunus, gibi isimler koymuş olması Selçuklu sülalesinin İslamiyet'i kabul etmeden önce Musevilik inancına mensup olabileceği şeklinde yorumlanmaktadır.

CEVAP: D

4. Büyük Selçuklu Devleti'nde kılıç hakkı anlayışı ile fethedilen toprağın fethedenin malı sayılması, fodalite benzeri beyliklerin ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Bu durum merkezi otoriteyi zayıflatmıştır.

CEVAP: E

5. Devlet idaresinde görev yapacak kişilere ihtiyaç duyulması, Şiiliğin/Batiniliğin zararlarına karşı mücadele etme isteği, İslam aleminin din alimlerine ihtiyaç duyması, eğitim ve öğretime önem verilmesi Selçuklularda medrese yapımına önem verilmesinde etkili olmuştur.

Fakat Fütüvvet teşkilatının mesleki eğitimde yetersiz kalması medrese açılmasını etkilemez. Çünkü medreseler esnaf ve zanaatkar yetiştiren kurumlar değildir.

CEVAP: A

6. Türk-İslam devletlerinde hükümdarlar, Sultan, Emir, Sultan'ül Mağrib vel Maşrik, Sultan'ül Alem gibi Arapça unvanlar kullanmaları Arap kültürünün etkisinde kaldıklarının göstergesidir. Soruda "şah" ile türetilmiş unvanlar olsaydı o zaman Farsça ve Fars kültürü akla gelirdi. Soruda kağan, hakan, bey gibi unvanlar olsaydı Orta Asya Türk geleneklerinin devam ettiğinin göstergesi diye yorumlayabilirdik.

CEVAP: E

2. ÜNİTE

7. Türkiye Selçuklularında Alaeddin Keykubad'ın, Alanya'yı fethederek önemli bir liman şehri haline getirmesi ve İpek yolu için çok önemli olan Kırım'daki Suğdak şehrini ele geçirmesi deniz ticaretine önem verildiğinin ve askeri başarılar nedeniyle de denizlerde askeri güç artmıştır yorumlarına neden olabilir.

Ama sadece Kırım bilgisine bakarak Karadeniz Türk gölü haline geldi diyemeyiz. Batı Karadeniz kıyılarında Bizans hakimiyeti devam etmektedir bu dönemde.

CEVAP: D

8. Türkiye Selçuklular Dönemi'nde Ahi Teşkilatının şehirlerde zanaat (el işçiliği) ve mesleki eğitim nedeniyle eğitim alanında etkili olduğu söylenebilir. Fakat ziraat yani tarım şehirlerde yapılmaz. O nedenle bu alanda Ahi teşkilatı etkili değildir.

CEVAP: D

9. Anadolu Selçuklular Dönemi'nde, devlet tarafından köylülere işleyebilecekleri kadar toprak verilir, topraklar tarım yapıldığı sürece babadan oğula kalır ancak satılamaz, miras bırakılamazdı. Toprağın satılamaması toprakların devletin bilgisi dışında el değiştirmesine karşı bir önlemdir. Yine toprağın mülkiyetinin devlete ait olması toprağa dayalı soylu feodal bir yapının ortaya çıkmasına karşı bir önlemdir. Fakat bu politika merkezîyetçi yapının güçlenmesine karşı bir önlem değil tam tersi merkezîyetçi yapıyı güçlendirmek isteyen bir önlemdir.

CEVAP: D

TÜRK - İSLAM TARİHİ

10. Sultanın atadığı uç beyinin sınırda bir saldırıya uğradığında ya da düşman kalesinin ele geçirilmesi gibi istisnai durumlarda sultandan izin almadan hareket edebiliyor olması uç beylerinin bu gibi durumlar dışında merkezi otoriteye bağlı olduğunu gösterir.

CEVAP: C

11. Türklerin İslamiyet'i kabulü ile birlikte el yazması kitapların sayısı artması kitap ile ilgili olan, **ciltçilik**, kitap sayfalarının süslenildiği **tezhip**, kitaba yapılan küçük resimler olan **minyatür** ve kitapta güzel yazı sanatı olan **hat** sanatlarında artışa neden olur. Fakat kitap ile ilgili olmayan cam süsleme sanatı olan **vitray** sanatında artış olmaz.

CEVAP: A

12. Anadolu'da Köseadağ Savaşı sonrası yaşanan katolik dönemde, sınırlara yerleştirilmiş olan Türkmen beyleri ve halk üzerinde Selçuklu otoritesi zayıflaması beyliklerin ortaya çıkmasını hızlandırmıştır.

CEVAP: B

YORUMLA TEST - 12

1. Selçuklu sultanlarının din ve ırk ayrımı gözetmeksinin halka toprak dağıtarak boş arazileri değerlendirmek istemeleri tarımsal üretimde artışı hedefleyen bir uygulamadır.

Bu politika idari değil ekonomik olduğu için yönetimde süreklilik çıkarımı yapılamaz. Vergi oranları hakkında bilgiler yer almadığı için de vergilendirmede adalet yorumu yapmakta mümkün olamaz.

CEVAP: A

2. Anadolu Selçuklu Devleti, eyaletlerde meliklerin yönettiği toprakları küçülterek (*Toprak, tarım demektir. Zenginlik demektir, güç demektir. Ne kadar çok toprak o kadar güçtür tarihsel dönemde*) meliklerin kendi adına para bastırmalarına ve hutbe okutmalarına (*Bu uygulamalar ise hükümdarlık sembolleridir*) izin vermemiştir. Böylelikle Anadolu Selçuklu Devleti meliklerin olası bağımsızlık faaliyetlerini engelleyerek merkezi otoriteyi güçlendirip ülke bütünlüğünü korumak istemiştir.

CEVAP: B

3. Türkiye Selçuklu Devleti'nde resmi dil olarak Farsça kullanılırken, bilim dili ve eğitim dili olarak Arapça kullanılmıştır. Halkın çoğunluğu ise Türkçe konuşmaktaydı. Bu durum kültürel anlamda idarecilerin halka yabancılaşmasında dolayısıyla da yaşanan kopukluk nedeniyle idarecilerle halk arasındaki sorunların artmasına neden olacaktır. Fakat kültürel ve siyasi alanda görülen dil ile ilgili bu uygulama ve tercihin daha demokratik bir yapının ortaya çıkması ile bir ilişkisi olamaz.

CEVAP: D

4. Felsefenin temelleri atan Aristo'dur. Aristo'yu dolayısıyla felsefeyi İslam alemine tanıtan ve Muallimi Sani (İkinci öğretmen) diye anılan ise Farabi'dir. O nedenle temel attı diyemeyiz.

Felsefe sorgulayan bir bilim olduğu ve sorgulamayı öğrettiği için dogmatik düşünceye karşı çıkmıştır yorumu yapılabilir. Yine dünya müzik tarihine geçmiştir ifadesi de İslam bilginlerinin farklı coğrafyalarda kabul gördüğünü göstermektedir.

CEVAP: A

5. Verilen bilgilerden yola çıktığımızda Ahi Teşkilatı için malın fiyatı ve kalite kontrolünü yaparak tüketicinin haklarını korumuştur, mesleki eğitimi üstlenerek devletin eğitim yükünü hafifletmiştir, şehirlerde aktif rol oynayarak şehir ekonomisini yönlendirmiştir, denetimli bir yapı ve gedik belgesiyle izinsiz üretime mani olduğu için haksız rekabeti önlemiştir çıkarımları yapılabilir.

Fakat paragrafta mesleklerin babadan oğula geçişine dair bir bilgi ya da ima yer almamaktadır.

CEVAP: D

6. Yusuf Has Hacı'nın, Kutadgu Bilig'te yer alan "Dinin dünyevi işlerle birleştirilmesi zordur." şeklindeki düşüncesi, en basit tanımıyla din ve devlet işlerinin birbirinden ayrılması diye tanımladığımız laik devlet anlayışı ile örtüşmektedir.

Oligarşik yönetim, idarede benzer kökene sahip grubun etkili olması, egemenliğin bir gruba terk edilmesidir.

CEVAP: B

2. ÜNİTE

7. Anadolu Selçuklu Devleti'nin Antalya ve Sinop'u fethettikten sonra bu limanlarda yabancı tüccarlara düşük gümrük tarifesi uygulaması; devletin gümrük gelirlerini artırmak amacına hizmet eder. Ne ala-ka deme gözünü seveyim. Bu bir tür teşviktir. Düşük gümrük vergisi ile yabancı tüccarları cezbedip Anadolu'ya çekmek ve ticari potansiyeli artırmaktır amaç. Esnaf diliyle sürümden kazanmaktır gaye 😊 Bu sayede de Anadolu'yu ticaret merkezi haline getirmek arzulanmaktadır.

Verilen bilginin Anadolu Türk siyasi birliğini sağlamak ile yakından uzaktan alakası yoktur. Biri milli ve siyasi hedef diğeri ise yani verilen bilgi ekonomik hedeftir.

CEVAP: D

8. Anadolu Selçuklu hükümdarı Alaeddin Keykubad, Eyyubiler ve Moğollar ile barış girişimlerinde bulunurken bir yandan da harap durumda olan eski kaleleri onararak, Doğu Anadolu'da Harzemli beyleri hizmetine almıştır. Böylelikle Moğolların saldırı olasılığına karşı tedbir almış, doğu ve güney sınırlarının (*Eyyubiler güneyde yer almakta. Onlarla barış yapmak sınır güvenliğini artırır*) güvenliği sağlanmaya çalışmıştır.

Fakat alınan bu önlemler Anadolu Türk siyasi birliği ile ilgili değildir. Bu yorum için Anadolu'da bulunan bir Türk devletinin hakimiyet altına alınması bilgisinin verilmesi gerektir. Ama böyle bir bilgi yok.

CEVAP: C

9. Türklerin, İslam alemi üzerinde saygınlıklarının ve nüfuzlarının artmasında; Abbasi halifelerini korumaları altına almaları ve Haçlı Seferlerine karşı mücadelede öncülük etmeleri etkili olacaktır.

Fakat, Emevilerin Orta Asya'ya girmelerine karşı direniş sergilemeleri İslam aleminde değil Türk dünyasında ancak saygınlık kazanmalarına vesile olur ki bu faaliyet esnasında Türkler Müslüman bile değildi.

CEVAP: D

TÜRK - İSLAM TARİHİ

10. Selçuklular Dönemi'nde hanedan mensupları melik sıfatıyla eyaletlere yönetici olarak gönderilip yanlarında atabey denilen tecrübeli devlet adamları da görevlendirilmesi atabeylik sisteminin uygulandığının göstergesidir. Bu sistem sayesinde hanedan mensuplarının yönetim tecrübesi kazanmalarını sağlamak ve melikleri sultanlığa hazırlamak istenmiştir.

CEVAP: C

11. Anadolu Selçuklu mimarisinin XIII. yüzyıl başlarında gelişme göstermesinde alınan önlemlerle birlikte ticaretin gelişmesinin etkili olduğu söylenebilir. Ticaretin gelişmesi, yol, kervansaray, han, liman gibi mimari eserlerin yapımını hızlandıracaktır.

Moğol İstilasası tam tersi XIII. yüzyılın ikinci yarısında yağma ve işgaller ile şehirlerin tahrip olmasına neden olacaktır. Coğrafi Keşifler ve Osmanlı Devleti'nin kuruluşunun kronolojik olarak durumla ilgisi olamaz. Kürk Yolu Anadolu'dan geçmediği için durumla ilgisi olamaz.

CEVAP: A

12. Tolunoğlu Devleti'nin kurucusu Tolunoğlu Ahmet'in ölümünden sonra, Mısır'da yaşayan değişik dinlere mensup temsilciler cenazeye katılmasında ve hatırasının uzun yıllar yaşatılmasında kendisinin adil ve hoşgörülü yönetim anlayışına sahip olması ve yaygınlaştırdığı sosyal devlet anlayışı ile ihtiyaç sahibi olanların koruma altına almış olması etkili olmuştur. Fakat hutbede kendi adıyla beraber halifenin de adını okutması Türk-İslam tarihinde rutin bir durum her hükümdarın yaptığı bir uygulamadır. Bu hükümdara ekstra bir değer katmaz.

CEVAP: D

YORUMLA TEST - 13

1. Verilen bilgilerden Selçuklularda; özellikle hat sanatından yola çıkarak İslam dininin Türklerde sanat faaliyetlerini çeşitlendirdiği yorumu yapılabilir. Mimari de kullanılan hayvansal motifler, Bozkır kültürünün yani hayvan üslubunun mimaride etkisini göstermeye devam ettiğini ortaya koymakta. Hat alanında kendine has bir üslup ortaya koyan Selçuklular, tasvir ve kabartmalar ile mimari eserleri süslemeyi önemsemiştir.

Fakat Selçuklu sanatı sadece hat, minyatür, gibi kalem işi eserler üretmemiştir. Çini, mimari gibi sanatlarda paragrafta yer almaktadır.

CEVAP: B

2. Sultanın başkanlığında toplanan Divan-ı Mezalimin yüksek yargı organı olduğu muhakkaktır. Sultanların bizzat adalet işlerine bakması temel görevlerinden birisi de adaleti tesis etmek olduğu yorumunu akla getirecektir.

Fakat zulme uğrayanların tek hak arama yolu divan-ı mezalimdir diyemeyiz. Çünkü taşrada da kadılarının başkanlığında mahkemeler yer almaktadır.

CEVAP: D

3. Karahanlıların kurduğu kervansaraylar tüccarlara güvenli konaklama imkanı sağladığından ticareti geliştirmek istemişlerdir. Posta, hastane gibi kurumlar sosyal kurumlardır.

Fakat verilen bilgilerde dini bir işaret ve bilgi olmadığından inanç özgürlüğünü sağlamışlardır şeklinde bir yorum yapılamaz.

CEVAP: C

4. Yusuf Has Hacip'in Kutadgu Bilig'te yer alan sözlerinde geçen tahtı Tanrının vermiş olması İslamiyet öncesi Türklerde görülen Kut anlayışının devam ettiğini göstermektedir.

Onlu sistem: Orduda sevk ve idareyi kolaylaştıran Mete Han'ın geliştirdiği modeldir.

İkili teşkilat: Eski Türklerde ülkenin doğu ve batı şeklinde iki parça halinde yönetildiği federal yönetim anlayışıdır.

Yer-su kültürü: Eski Türklerde dağ, orman, nehir gib, unsurların kutsal sayıldığı bir inançtır.

Tüz inancı: Kağan ile halk arasında yapıldığına inanılan sözleşmedir.

CEVAP: C

5. 1243 Köseadağ Savaşı sonrasında yaşanan Moğol istilaları ile Anadolu Selçuklu Devleti yıkılma sürecine girerken Anadolu Selçuklu Devleti'ne bağlı beylikler bağımsızlıklarını ilan ederek siyasi otorite boşluğuna neden olmaları Anadolu'da merkeziyetçi yapı bozulmuştur.

Köseadağ Savaşıyla Anadolu'nun dini yapısının değişmesi ve Moğollar ile Anadolu Beyliklerinin birlikte hareket ettiklerine dair bir bilgi yer almıyor. Türklerin Anadolu'ya yerleşme süreci ise çok daha önce Malazgirt Zaferi'ne binaen başlamıştı. Anadolu'da Birinci Beylikler Dönemi değil İkinci Beylikler Dönemi başlamıştır.

CEVAP: E

6. M. Altay Köymen'in Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi adlı kitabından "Gaznelilerin en önemli bölgesi olan Horasan'ın, Nesa, Serahs ve Dandanakan savaşlarıyla birlikte Selçukluların eline geçtiği" ifadelerini okuyan Gökçe, Selçukluların kuruluş aşaması ile ilgili bilgi edinmiştir.

CEVAP: B

2. ÜNİTE

7. İstanbul'daki caminin mihrabına "ok ve yay" işaretleri işlenecek olması eski Türk hakimiyet sembollerini kullanmaya devam ettikleri, hutbenin Selçuklu sultanı adına okunması ve anlaşmada bu tarz taleplerini dikte etmeleri Selçukluların Bizans'a karşı üstünlük sağladıkları yorumlarına vesile olur. Fakat verilen bilgilerde İslam aleminde birliği sağladıkları tüm Müslümanların Selçuklu etrafında birleştiği tarzında bir çıkarım yapılamaz.

CEVAP: D

8. Birinci Haçlı Seferi nedeniyle Selçukluların ağır kayıplara uğraması ve kıyı bölgelerini kaybetmesi Bizans'ın Anadolu'yu geri alma ümidinin güçlendirecek hatta bu amaçla saldırıya geçmeleri nedeniyle 1176 Miryokefalon Savaşı yaşanacaktır. Anadolu'da İkinci Beylikler Dönemi'nin başlaması ve Anadolu'da Moğol istilasının başlaması ise Köse Dağı Savaşı ile ilgilidir.

CEVAP: B

9. Kaşgarlı Mahmut Divan-ı Lügat'it Türk adlı eserinin ön sözünde Türkler için; "Tanrı'nın devlet güneşini Türk burçlarından doğurmuş olduğunu ve Türklerin ülkesi üzerinde göklerin bütün dairelerini döndürmüş olduğunu gördüm." ifadesi Türkleri, tarihin merkezine alarak kutsadığının göstergesidir. Türk tarihinin ilk yazılı kaynağı İslamiyet öncesi döneme aittir. Verilen önsözden başta Arapça olmak üzere, farklı dillerden kelimeler yer verildiği çıkarımları yapılamaz.

CEVAP: A

TÜRK - İSLAM TARİHİ

10. 868-905 yılları arasında Mısır'da hüküm süren, bilim ve kültür alanında aldığı mesafe yanında sosyal devlet anlayışı ile de halkın gönlünü kazanan, Maristan adı verilen hastanelerde Müslim ya da gayrimüslim fark etmeksizin tüm vatandaşlara ücretsiz sağlık ve ilaç hizmetleri sunan devlet Tolunoğulları devletidir.

CEVAP: D

11. Alaeddin Keykubad Dönemi ile ilgili olarak; Kıbrıs donanma göndermesi Karadeniz'de denizcilik faaliyetlerinde bulunulduğuna, Mengüceklerin ortadan kaldırılması ve Suğdak limanının fethi askeri başarılar kazanıldığına, Mengüceklerin hakimiyet altına alınması Anadolu Türk birliği için adımlar atıldığına, Kıbrıs'a düzenlenen sefer İpek Yolu ticaretinde etkinlik sağlandığına dair yorumlar yapmamıza imkan tanır. Fakat Anadolu'nun Moğol istilasına maruz kaldığına dair bir çıkarım yapılamaz ki Moğol istilası tarihi olarak ta Alaeddin Keykubad Dönemi'nden sonradır.

CEVAP: E

TEKRARLA TEST - 14

1. Avarlar, Hunlar, Kumanlar ve Peçenekler Orta Asya'dan Avrupa'ya göç eden devletlerdendir. Ancak Kırgızlar Orta Asya'da bulunan ve Avrupa'ya göç etmemiş bir topluluktur.

CEVAP: D

2. Türk devletlerinde görülen "ülke hükümdar ailesinin ortak malıdır" anlayışı, hanedandan herkesin hükümdar olmak için birbiri ile rekabete girmesine, taht kavgalarının yaşanmasına ve en nihayetinden devletin zayıflayıp yıkılmasına sebep olur.

CEVAP: E

3. İslam dinini kabul etmelerine rağmen öz kimliklerini korumaları, Türklerin eski ve köklü bir kültüre sahip olduklarının en önemli göstergesidir. Çünkü din, insan ve toplum yaşamının hemen her alanını etkileyen bir olgudur. Farklı bir din kabul etmene rağmen öz kimliğini koruyabiliyorsan bu kültürün güçlü ve köklü olduğunun ispatıdır. Ancak Orta Asya'dan göç etmiş olmak ve farklı dinleri benimsemiş olmakla ilgili olarak aynı yargıya ulaşamaz. Bunlar tek başına köklü bir kültür göstergesi olamaz. Esas olan değişime rağmen benliğini muhafaza edebilmektir.

CEVAP: C

4. Türklerin; balbal denilen heykelleri yapmaları sanatla, matbaayı kullanarak kitaplar basmaları edebiyatla, bilim insanlarına "keneşçi/tayanç" demeleri bilimsel faaliyetle meşgul olduklarının, süslemede hayvan figürleri kullanmaları da kültürle alakalı faaliyetlerde bulduklarının göstergesidir. Ancak takvim bilimi, astronomi ile ilgilenmeyi gerekli kılar ve Türklerin On İki Hayvanlı Takvimi yapmaları onların astronomi ile ilgilendiklerini gösterir. Çünkü takvim yapmak için güneşi, ayı ve bunların hareketlerini gözlemleme ve dönüş sürelerini ölçebilme lazımdır. O nedenle bir toplum eğer ki bir takvim geliştirmişse astronomi ile uğraşmış demektir.

CEVAP: C

5. Türkçede yer alan öz Türkçe buğday, arpa ve darı gibi tahıl adlarına bakarak Türklerin tarım ürünlerini tanıdıkları söylenebilir. Ancak bu tarımsal üretim yapıldığının kesin göstergesi olmayabilir. Dışarıdan da satın alınabilir bu tahıl ürünleri. Yine bu bilgiye bakarak Türklerin ithalat ya da ihracat yaptığıyla ilgili de kesin bir bilgiye ulaşamaz.

CEVAP: A

6. Hakkında bilgi verilen devlet, Uygurlardır. Uygur Devleti, Kutluk Bilge Kağan tarafından kurulmuş, Böğü Kağan döneminde Maniheizm inancını kabul etmiş ve Kırgızlar tarafından yıkılmıştır.

CEVAP: B

2. ÜNİTE

7. Eski Türklerde devlet yönetiminde etkili bir organ olan kurultaya katılma hakkı olan toygunlar arasında vezir/başbakan olan aygucu, hükümdarın kardeşi olan yabgu, hükümdarın eşi olan hatun ve valilik görevi ya da komutanlık yapan hanedan üyeleri olan şadlar vardır.

Ancak din adamı olan kamlar kurultaya katılamaz, toygun değildirler. Eski Türklerde dini kurallar ve din adamları devlet yönetiminde kesinlikle yer almaz.

CEVAP: C

8. İskitlere ait olan Şu Destanı'nda Makedonya Kralı Büyük İskender ile İskit Hükümdarı Şu arasında mücadeleler anlatılır.

Alper Tunga Destanı, İskitlerin en ünlü hükümdarı Alper Tunga ile İran hükümdarı Keyhüsrev arasındaki mücadeleler anlatılır.

Manas Destanı Kırgız kahramanı Manas'ın kahramanlıkları anlatılır. 400 bin beyitle dünyanın en uzun destanıdır. İslam öncesi ve sonrası dönem anlatılır.

Bozkurt Destanı Göktürklerin, bir düşman baskısıyla yok olduktan sonra sağ kalan tek gençle Ase-na adlı dişi kurttan yeniden çoğalmalarını anlatır.

Şan Kızı Destanı, Bulgar Devleti'nin kuruluşu hakkında bilgi veren destanın bir parçası Divan-ı Lügat-i Türk'te de geçmektedir.

CEVAP: E

9. Matbaayı kullanan, okul gibi eğitim kurumlarına sahip olan, bankacılık ve ticari sözleşmeler bulunan ve Türk tarihinde kütüphane kuran ilk topluluk Uygurlardır. Aynı zamanda yerleşik hayata ilk kez Uygurlar ile geçildiği için bu dönemde sanatsal, mimari ve kültürel birçok gelişme bulunmaktadır.

CEVAP: D

TÜRK - İSLAM TARİHİ

10. Oğuz ismi ilk kez Orhun Abideleri'nde geçmektedir. Oğuz ismi "kabile-boy birliği anlamına gelmektedir. Hristiyan olanlarına "Uz" adı verilmektedir. Ancak Oğuzlar, Pasinler Savaşı'nda değil, Malazgirt Savaşı'nda saf değiştirip Selçuklular tarafına geçmiştir. Ayrıca Yenisey Yazıtları Oğuzlara ait değil, Kırgızlara aittir.

CEVAP: C

11. Ticarete genellikle yün, kılıç ve at koşumu gibi eşyalar satıp tahıl ve yün gibi eşyalar almaları, İslamiyet öncesi Türklerin göçebe yaşam sürdürdüklerinin, silah yapımını bildiklerinin, maden işlemeyi bildiklerinin ve göçebe yaşam sonucu olarak hayvancılığın önemli bir ekonomik etkinlik olduğunun bir göstergesidir.

Ancak bu verilen bilgilerden yola çıkarak bilimsel faaliyetlerde bulduklarından bahsedilemez.

CEVAP: E

12. Kürşad Ayaklanması, Çinliler karşı bağımsızlığı amaçlayan bir harektir.

Maniheizm ile bir ilişkisi yoktur. Türklerin İslam'ı kabul etmelerinde etkisi yoktur. Göktürk yöneticilerine yönelik değil, Çinlilere yönelik bir isyandır. Ekonomik etkenlerden ziyade siyasi nedenlerden çıkmış bir isyandır.

CEVAP: A

13. Hatun, kağanın eşidir. Devlet idaresinde kurultaya katılması ve elçi kabul etmesi durumlarına bakarak hatunun siyasi güç sahibi olduğu yargısına varılabilir. Ancak muhafızlarının olması siyasi güçten çok askeri güç sahibi olduğunun göstergesidir ve idare ile ilişkilendirilemez.

CEVAP: D

3. ÜNİTE

KAVRA TEST - 15

1. Osmanlı Devleti 1299'da kurulduğunda komşusu olan Bizans Devleti, Orta Çağ boyunca varlığını sürdüren Venedikliler, İlhanlı Devleti ve Bulgar krallığı o var olan devletler, çağdaş olan devletlerdir. Ancak Eyyubiler 1250 tarihinde Memlük Devleti tarafından yıkılmıştır. Dolayısıyla Osmanlılar ile çağdaş olması mümkün değildir.

CEVAP: D

2. Osmanlı Devleti'nin ilk kez ticari ayrıcalık verdiği devlet, Orhan Bey Dönemi'nde Cenevizlilerdir. Daha sonra I. Murat Ragusa Cumhuriyetine, Fatih Sultan Mehmet Venediklilere, İngiltere ve Fransa gibi devletlere de ilerleyen dönemlerde peyderpey kapitülasyon verilmiştir.

CEVAP: A

3. İklim-i Rum, Rum coğrafyası anlamında kullanılan ve Anadolu'yu kasteden bir tabirdir. 1396 Niğbolu Zaferi'ni kazanması üzerine Abbasi Halifesi tarafından I. Bayezid'e verilen "Sultan-ı İklim-i Rum" unvanı, yani Anadolu'nun Sultanı unvanı artık Anadolu'nun Osmanlıya ait olduğunun bir kanıtıdır. Yıldırım Bayezid'in Anadolu'da yaptığı faaliyetler sonucunda beylikleri hakimiyet altına alarak Anadolu Türk birliğini sağladığını İslam aleminin en önemli otoritesi olan halife bu unvan ile tanımış ve kabul etmiştir. Bu yönüyle önemli bir unvandır.

CEVAP: B

OSMANLI TARİHİ KURULUŞ - YÜKSELME

4. Varna ve II. Kosova Savaşları II. Murat Dönemi'nde, Niğbolu Savaşı Yıldırım Bayezid Dönemi'nde, Sırpsındığı Savaşı ise I. Murat Dönemi'nde Haçlılarla yani Hristiyan devletler ittifakıyla yapılan savaşlardır.

Ancak Maltepe Savaşı Orhan Bey Dönemi'nde Haçlılar ile değil Bizans Devleti ve Osmanlı arasında yapılmıştır.

CEVAP: C

5. Ege Adaları ve Kırım'da Orta Çağ'ın en önemli tüccar devletleri olan Venedik ve Cenevizliler hakimdi. Osmanlı Devleti'nin bu bölgeleri fethetmesi dolayısıyla Venedik ve Ceneviz devletlerinin ticari çıkarları zedelenmiştir.

CEVAP: B

6. Yavuz Sultan Selim döneminde yapılan Turnadağ Savaşı ile Dulkadiroğulları yıkılarak Osmanlı hakimiyetine alınmıştır. Ridaniye Savaşı Memlük Devleti ile yapılmış ve Memlükler yıkılarak Osmanlı hakimiyeti altına alınmıştır.

Fakat Safevi Devleti ile yapılan bir Çaldıran Savaşı'nı her ne kadar Osmanlılar kazansa da Safevi Devleti yıkılmamış, İran bölgesi hakimiyet altına alınmamıştır. Sadece Safevi tehlikesi bir süre ötelenmiştir.

CEVAP: D

7. **Kanuni:** 18. yüzyılda Dimitri Kantemir tarafından hukukçu kimliği nedeniyle "Kanuni" diye anılmıştır. Muhteşem: Batılılar tarafından I. Süleyman "Muhteşem" sıfatıyla anılmıştır.

Muhibbi: Divan edebiyatı ile meşgul olan I. Süleyman eserlerinde "Muhibbi" mahlasını kullanmıştır. Üç sıfatta I. Süleyman için kullanılmıştır.

CEVAP: E

3. ÜNİTE

8. Bir iç sorun iken dış sorun haline gelen ve Papalık, Rodos Şövalyeler Karamanoğulları, Memlükler ve Fransa'nın bir koz olarak kullanmaya çalıştığı olay, bir taht kavgası ile başlayan **Cem Sultan Olayı**'dır. Şah **Kulu İsyanı**, II. Bayezid Dönemi'nde Safevi desteğiyle çıkan dini karakterli isyandır.

Canberdi Gazali İsyanı, Memlük komutanı iken Osmanlı hizmetine giren Canberdi Gazali Kanuni Dönemi'nde Mısır'da bağımsızlık için isyan etmiştir.

Celali İsyanları, 17. yüzyılda Anadolu'da çıkan halk isyanlarının genel adıdır.

Düzmece Mustafa İsyanı, II. Murat Dönemi'nde çıkan taht isyanıdır.

CEVAP: B

9. Günümüzde Donanma Günü olarak kutlanan 28 Eylül günü, Barbaros Hayrettin Paşa'nın Haçlı donanmasını yendiği Preveze Deniz Zaferi'nin yıl dönümüdür.

Cerbe Zaferi ise Preveze Deniz Savaşı'ndan sonra kazanılan ikinci büyük deniz zaferimizdir.

CEVAP: C

10. Kırım, Gedik Ahmet Paşa tarafından Fatih Sultan Mehmet Dönemi'nde fethedilmiştir. Mora Yarımadası, Trabzon ve İstanbul da Fatih Sultan Mehmet döneminde fethedilen topraklardır.

Ancak Fatih Sultan Mehmet Belgrat'ı kuşatmasına rağmen alamamış, daha sonra Kanuni Sultan Süleyman döneminde fethedilmiştir.

CEVAP: E

11. Osmanlı Devleti'ni bir yıkımın eşiğinden kurtarıp adeta yeniden kurduğu ve fetret devrine son verdiği için "Osmanlı Devleti'nin ikinci kurucusu" olarak nitelendirilen padişah, I. Mehmet, namı diğer Çelebi Mehmet'tir.

CEVAP: D

OSMANLI TARİHİ KURULUŞ - YÜKSELME

12. 1565'te kuşatılan ve maalesef Turgut Reis'in vefatı üzerine Osmanlı Devleti'nin fethedilemeden geri çekildiği yer Malta Adası'dır.

Soru fethedilemeyen diyor. Bu bağlamda farklı dönemlerde fethedilen ve uzun yıllar Osmanlı toprağı olan Mora, Kıbrıs ve Cerbe zaten elenmeliydi.

Sicilya ise Osmanlı tarihinde hiç duymadığımız bir yerdir. En azından Sicilya ve Malta arasında kalarak o piti piti diye sayarak bismillah çekip birisini işaretlemeni beklerim sevgili kardeşim. İki seçeneğe indirilen soru boş bırakılmaz.☺

CEVAP: B

13. Sırpsındığı Zaferi sonucunda Meriç Irmağı'nda ve havzasında kontrol sağlanmış, Edirne daha güvenli bir yer haline gelmiş, Balkanlarda Osmanlı hakimiyeti güçlenmiş ve Macarların Balkanlardaki etkisi kırılmıştır.

Ancak Anadolu'nun siyasi birliğinin sağlanması söz konusu olamaz değil mi? Sırpsındığı Balkanlarda yaşanan ve Balkanlarda sonuçlar doğuran bir savaş nihayetinde. Anadolu ne alaka? ☺

CEVAP: C

14. II. Bayezid genel gidişat olarak Osmanlı döneminde Yükselme Devri içinde yer alır. Ancak onun zamanında yaşanan gerek Cem Olayı gerekse fetihlerin olmaması sebebiyle II. Bayezid dönemi "Yükselme İçinde Duraklama" olarak adlandırılır.

"Duraklama İçinde Yükselme" özel ismiyle anılan dönem ise 17. yüzyıl, Köprülüler dönemidir.

"Lale Devri" 1718-1730 yılları arasında ilk kez batılılaşmanın başladığı döneme verilen özel bir addır.

Yükselme Dönemi ise İstanbul'un Fethi ile başlayan ve Osmanlı Devleti'nin zirvede olduğu 16. yüzyılı kapsayan bir dönemdir.

CEVAP: C

15. Fatih Sultan Mehmet döneminde yaşanan Kırım'ın Fethi, Karadeniz'in bir Türk gölü haline gelmesini sağlamıştır. 1475'te Gedik Ahmet Paşa komutasındaki donanma ile burası fethedilmiştir.

Preveze Deniz Zaferi ile Akdeniz Türk gölü haline gelmiştir.

CEVAP: C

KAVRA TEST - 16

1. **Bacıyan-ı Rum**, Anadolu kadınlarının oluşturduğu bir örgüttür.

Gaziyan-ı Rum, gaziler örgütüdür.

Abdalan-ı Rum, İslamı yaymak için mücadele eden dervişler örgütüdür.

Ahiyan-ı Rum, esnaf örgütüdür.

Bu örgütler Kuruluş Dönemi'nde Osmanlı Devleti'ne destek olan örgütlerdir.

Ancak **İklim-i Rum**, Rum iklimi, Rum coğrafyası anlamına gelmektedir ve böyle bir örgüt yoktur.

CEVAP: A

2. Yıldırım Bayezid ile Timur arasında yapılan 1402 Ankara Savaşı'nı Timur Devleti kazanmış ve Timur arkasında bir tehdit kalmasın diye Osmanlı topraklarını dörde bölüp Bayezid'in oğulları arasında bölüştürmüştür. Aynı zamanda Yıldırım Bayezid'in ortadan kaldırdığı beylikleri eski beylerine iade ederek yeniden beylikleri kurdu muştur. Bu nedenlerle Ankara Savaşı Osmanlı Devleti'nin dağılma tehlikesi geçirmesine sebep olmuştur.

CEVAP: D

3. Sanayi İnkılabı ve Fransız İhtilali 19. yüzyılda Osmanlı Devleti'ni etkileyen gelişmelerdir. Haçlı Seferleri 12. yüzyılda etkili olan bir gelişmedir. Rönesans 16. yüzyılda etkili olsa da ekonomik alanda değil, sanatsal alanda etkili olmuştur.

Coğrafi Keşifler ile beraber 16. yüzyılda ticaret yollarının değişmesi Osmanlı Devleti'ni ticari olarak olumsuz etkilemiştir.

CEVAP: E

4. Soruda verilen söz, Yavuz Sultan Selim'in İran ve Mısır Seferi sonrasında muazzam bir ganimet elde etmesi üzerine söylediği bir sözdür. Yavuz Sultan Selim'den sonra hiçbir padişah bu zenginliğe ulaşmamış ve Osmanlı Devleti yıkılana kadar hazine işlemlerinde Yavuz Sultan Selim'in mührü kullanılmıştır.

CEVAP: C

5. Venediklilerin Kıbrıs için ödediği vergiyi Osmanlılara ödemeye başlaması Yavuz Sultan Selim Dönemi'nde düzenlenen Mısır Seferi'nin sonuçlarından biridir. Yine Baharat Yolu'nun denetim altına alınması, Suriye, Filistin, Hicaz ve Mısır'ın egemenlik altına alınması, halifelüğün Osmanlılara geçmesi önemli sonuçlardandır.

Canberdi Gazali isyanı ve Musul ile Bağdat'ın hakiyet altına alınması Kanuni Dönemi'ndedir. Safevi Devleti'nin siyasi varlığının sona ermesi bu dönemde söz konusu değildir. Ferhat Paşa Antlaşması Memlûklerle değil 1590'da Safevilerle yapılmıştır.

CEVAP: C

6. Bursa'nın başkent yapılması, Çimpe Kalesi'nin alınması ve "Gaziler Sultanı" unvanı Orhan Bey Dönemi'yle ilgilidir.

CEVAP: B

7. 1555 yılında Osmanlı Devleti ve Safeviler arasında yapılan Amasya Antlaşması, Osmanlılarla İran arasında ilk resmi antlaşmadır.

Günümüz Türk-İran sınırı 1639 Kasrı Şirin Antlaşması'yla çizilmiştir.

Osmanlılar doğuda en geniş sınırlara 1590 Ferhat Paşa Antlaşması'yla ulaşmıştır.

CEVAP: A

3. ÜNİTE

8. Devletin belirli bir süreçte ortaya çıktığı, temel sistemlerin ve kurumların oluştuğu ve onlara dayalı politikaların uygulandığı 16. yüzyılın sonuna kadar olan klasik dönemde, sancağa çıkma sistemi, Devşirme sistemi, Tımar sistemi ve Divan-ı Hümayun oluşturularak kullanılmıştır. Ama Kanun-i Esasi'nin kabul edilmesi klasik dönemde değil 19. yüzyılda 1876 yılında kabul edilmiştir.

CEVAP: C

9. Avrupa'da Yeni Çağ'da Feodalitenin yıkılışı ile birlikte siyasi birliğe sahip merkezîyetçi krallıklar kurulmuş ve Osmanlı Devleti'nin karşısına güçlü siyasi rakipler ortaya çıkmıştır.

CEVAP: D

10. Sokullu Mehmet Paşa, Don ve Volga nehirleri arasında bir kanal açarak, İpek Yolu'nu denetim altına almak, İran'ı Hazar Denizi üzerinden baskı altına almak, Kafkasya kontrolünü güçlendirmek, Orta Asya Türkleri ile bağlantı kurmak ve Rusya'nın güneye doğru inmesine engel olmak istemiştir. Akdeniz ve Kızıldeniz'i birleştirmek ise Süveyş Kanalı projesinin bir amacıdır.

CEVAP: E

OSMANLI TARİHİ KURULUŞ - YÜKSELME

11. Azep teşkilatı (*MEB kitabında Osmanlı tarihinde mesleği tamamen askerlik olan ve maaşlı ilk oluşum diye geçiyor*) ile Yaya ve Müsellem Orhan Bey zamanında kurulmuştur. Fakat Yeniçeri Ocağı I. Murat zamanında kurulmuştur.

CEVAP: D

12. Fatih Sultan Mehmet Dönemi'nde Osmanlılar Akkoyunlular, Karamanoğulları Cenevizliler ve Venedikliler ile savaşmışlar ama Safeviler ile savaşmamışlardır. Savaşmaları da mümkün değildir. Fatih Dönemi 1451-1482 tarihleri arasında kapsar ve bu aralıkta Safeviler diye bir devlet yoktur. Safeviler İran'da 1502'de kurulmuştur.

CEVAP: A

13. Kanuni Dönemi'nde 1533 yılında yapılan antlaşma ile Avusturya arşidükünün Osmanlı sadrazamına denk kabul edilmesiyle birlikte Osmanlı Devleti'nin Avusturya karşısında diplomatik ve siyasi üstünlüğünün resmîyet kazandığı antlaşma **İstanbul Antlaşması**'dır.

Zitvatoruk: 1606'da Avusturya ile yapılan Avusturya arşidükünün Osmanlı padişahına denk sayıldığı ve üstünlüğün kaybedildiği antlaşmadır.

Segedin: 1444'te Haçlılarla Osmanlılar arasında yapılan ilk antlaşmadır.

Bucaş: 1676'da Lehistan ile yapılan ve Osmanlıların Batıda en geniş sınırlara ulaştığı antlaşmadır.

Amasya: 1555'te İran ile yapılan ilk antlaşmadır.

CEVAP: C

YORUMLA TEST - 17

1. Candaroğulları ve Karamanoğulları Türk beyliklerdir ancak Pontus Rumları Türk olmadığı için bu üç bölgeyi fethin amacı Anadolu'da Türk siyasi birliğini sağlamak olamaz.

Karamanoğulları Karadeniz'de olmadığı için Karadeniz ticaretini kontrol altına almak cevabı da verilemez.

Candaroğulları ve Karamanoğulları zaten Müslüman oldukları için İslamiyet'in yayılmasını sağlamak cevabı da verilemez.

Candaroğulları ve Karamanoğullarının Bizans ile ilişkisi olmadığı için Bizans'ı yeniden canlandırma hayallerini yıkmak gibi bir cevap ta verilemez.

Ancak bu üç beylik Anadolu'da olduğu için buradaki fetihlerin ortak amacı, Anadolu siyasi birliğini sağlamaktır.

DİKKAT!!! Soruda birden fazla bilgi varsa sadece bir bilgiye bakarak cevap vermeyiniz. Diğer bilgiler yeşillik olarak verilmaz☺ Verilen bilgilerin ortak noktasını yakalamalısınız.

CEVAP: D

2. Şenlendirme siyaseti, diğer adı ile iskan siyasetinin amacı, Balkanları Türkleştirmek ve İslamlaştırmaktır. Bu şekilde Balkanlardaki fethedilen topraklara Anadolu'daki Müslüman Türklerin yerleştirilmesi, Balkanlardaki Osmanlı egemenliğinin güçlenmesini sağlar.

Osmanlı ülkesinde Türk nüfusunun azalmasına neden olabilir mi? Tabii ki olamaz. Artık Balkanlarda Osmanlı ülkesidir. Ülke nüfusu değişmez. Ama Anadolu deseydi iskâncılar Anadolu'dan alındığı için ancak o zaman Anadolu'da Türk nüfusu azalır derdik. Rumeli'de yerli halkın asimile olmasına neden oldu da diyemeyiz değil mi? Bugün hala Balkanlarda farklı devletler ve milletler varsa demek ki asimilasyon söz konusu olmamıştır.

CEVAP: A

3. Sanayi İnkılabı ve Fransız İhtilali 19. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin yaşadığı toprak kayıpları sonucunda Balkanlardan Anadolu'ya göç eden Türkler sonucunda hala üç kıtada toprağı olan Osmanlı Devleti'ndeki nüfus artmaz. Çünkü kaybedilen topraklar yüzünden nüfus azalacaktır. (Sadece Anadolu'da bir nüfus artışı söz konusu olabilir.)

Ancak Müslüman nüfusun yoğunluğu artmış ve kaybedilen Balkanlarda yoğun bir gayrimüslim yaşadığı için gayrimüslim nüfus azalmıştır denilebilir.

CEVAP: D

4. Soruda verilen paragraf incelendiğinde Fatih Sultan Mehmet'in, ilim insanlarını kolladığı ve desteklediği, Doğu ve Batı kültürünü özümsemiştiği, Batı'daki gelişmeleri takip ettiği ve askeri yönünün yanında ilmi yönünün de güçlü olduğu aşikardır.

Ancak Fatih Sultan Mehmet gücün kaynağı ve devamlılığını tamamen fethlere dayandırdığı söylenebilir. Çünkü bunun yanında sanata, bilime ve edebiyata da önem vermiştir.

CEVAP: B

5. Şehzadelerine Korkut ve Oğuz şeklinde iki eski Türk ismi vermesi, Osmanlı paralarında ilk defa Kayı boyunun damgasına yer vermesi ve Osmanlı ailesinin köklerini Kayı Han'a dayandırması II. Murat'ın hükümdarlığında Türk diline ve Türk tarihine ne kadar önem verdiğinin göstergeleridir.

CEVAP: E

3. ÜNİTE

6. Osmanlı Devleti'nin Rumeli'ye geçişi Orhan Bey zamanında yaşanmıştır. Bizans'ın eski gücünden uzak olması ve Karesioğulları donanmasının Osmanlı Devleti'ne katılması bu geçişi kolaylaştırmıştır.

Ancak Kırım Hanlığı ordusunun desteğini alma, Orhan Bey zamanında değil, çok daha sonra yaşanacak bir hadisedir.

CEVAP: C

7. Alplerin ve gazilerin, gaza (dini) ve ganimet (ekonomik) amacıyla Osman Bey'in yanında yer alması ekonomik ve dini unsurların etkili olduğunun bir göstergesidir.

Ancak bu dayanışmada bir milliyetçilik unsurundan bahsedilemez. Milliyetçilik fikri 19. yüzyılda etkili bir fikir olacaktır.

CEVAP: D

8. Avnî mahlasıyla şiiirler kaleme alan Fatih Sultan Mehmet'in sorudaki dizelerinden yola çıkarak; tehditkar bir dil nedeniyle Anadolu'da yeni bir savaş tehlikesinin söz konusu olduğu, Karamanoğulları ile bir rekabetin söz konusu olduğu söylenebilir. Yine Allah'ın hoşnutluğu vurgusuyla İslam dinine saygının temel esas olduğu ve adaletten yanayız ifadesiyle de Osmanlı Devleti'nin adalete önem verdiği yargılarına ulaşılabilir.

Ancak bu şiiirden yola çıkarak Karamanoğullarının Osmanlı Devleti'ne katıldığı söylenemez.

CEVAP: A

OSMANLI TARİHİ KURULUŞ - YÜKSELME

9. Osmanlı padişahı Kanuni'nin ifadelerinden "Allah'ın inayetiyle ümmet-i Muhammed'in başındayım" ifadesi İslam dünyasının lideri olduğunu gösterir. "Donanmasını Akdeniz, Mağrip ve Hind'e yollayan sultanım" ifadesiyse deniz hakimiyetini önemseydiğini gösterir.

Ama paragrafta Hristiyan dünyasını hakimiyeti altına alındığına dair bir ifade ve de tarihsel gerçeklik söz konusu değildir. Macar tacı ifadesi sadece Macaristan'ın hakimiyet altına alındığını gösterir. Komple Hristiyan dünyasının değil.

CEVAP: D

10. Selman Reis'in raporu Coğrafi Keşifler ile birlikte Ümit Burnu Yolu ile Hindistan'a gelen Portekizlilerin yarattığı tehlike ile ilgilidir. Kızıldeniz ve Baharat Yolu üzerinde ortaya çıkan bu tehlikeyi gidermek için Osmanlılar Hint Deniz Seferlerini düzenlemişlerdir.

CEVAP: C

YORUMLA TEST - 18

1. Osmanlı Devleti'nin uyguladığı iskân siyaseti, ahalinin katkılarıyla Osmanlı ordusunun lojistik destek temin etmesi ve iskancı olarak tercih edilen konar-göçer Türkmenlerin yerleşik yaşama geçirilmesiyle tarımsal üretimin artırılması durumlarında etkili olduğu söylenebilir. Fakat gayrimüslim tebaa arasındaki kültürel farkların ortadan kalkmasını ilgilendiren bir uygulama değildir iskan siyaseti.

CEVAP: D

2. Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminde Haçlılar ile yaptığı Sırp sındığı, I. Kosova, Niğbolu, Varna ve II. Kosova savaşları dikkate alındığında bu savaşlar Balkanlarda yaşandığı için Balkanlarda Türk hâkimiyetinin kesinleşmesi ve Balkanlarda Osmanlıların hâkimiyet alanının genişlemesinde etkili olmuşlardır. Yine haçlılara karşı yapılan savaşlar olduğu için Osmanlılar gaza ve cihat anlayışı ile hareket etmiş ve elde edilen başarılar sayesinde de Osmanlıların İslam aleminde itibarı artmıştır. Fakat Kırım Hanlığının Osmanlı Devleti'ne bağlanması Yükselme Dönemi'nde Fatih Sultan Mehmet zamanındadır. Ve adı geçen savaşlarla ilgili değildir.

CEVAP: C

3. Verilen paragrafta Kantukezen'in Osmanlı desteğiyle imparator olduğu, iki devletin iş birliği yaptığı, bu iş birliği karşılığında Çimpe kalesinin Osmanlıya bırakılması sayesinde Rumeli'ye geçişin kolaylaştığı, Osmanlı'nın Rumeli'ye yerleşmiş olması ifadeyle de Balkanlarda kalıcı olduğu yorumları yapılabilir. Fakat Marmara Boğazlarının tam olarak Osmanlı denetimine geçtiği söylenemez. Çünkü İstanbul daha fethedilmedi. Marmara Boğazları denildiğinde Çanakkale ve İstanbul boğazlarını beraber düşünmemiz lazım.

CEVAP: B

4. Ankara Savaşı'ndan sonra şehzadeler arasında taht kavgalarının yaşanmasının Osmanlı veraset sistemi ile ilişkili olduğu söylenebilir.

CEVAP: D

5. Osmanlı Devleti Kuruluş Dönemi siyasi gelişmelerini gösteren harita incelendiğinde Osmanlı Devleti'nin Anadolu'da ve Balkanlar'da askerî faaliyette bulunduğu yorumu yapılabilir. Haçlı ordularıyla Anadolu'da mücadele ettiği söylenemez. Haçlı savaşları Balkanlarda. Bütün savaşlarda gaza ve cihat anlayışının etkili olduğu söylenemez, Ankara savaşı iki Müslüman devlet arasında. Savaşları galibiyetle sonuçlandırıldığı haritaya bakarak söylenemez. Anadolu'da beylikler ile savaştığı söylenemez, beyliklerle yapılan bir savaş yer almıyor.

CEVAP: A

6. 16. yüzyılda Mekke ve Medine gibi kutsal yerlerin bulunduğu Hicaz eyaletinin ve Kızıldeniz'in Batılı güçlerin tehdidine açık hale gelmesine neden olan gelişme Ümit Burnu Yolu'nun keşfedilmesidir. Bu yol sayesinde Afrika'yı en güneyden dolaşarak Hindistan'ı hedefleyen Batılılar, Kızıldeniz, kutsal topraklar, Basra gibi önemli yerleri de donanmalarıyla tehdit eder hale gelmişlerdir.

CEVAP: E

3. ÜNİTE

7. I. Murat Hüdavendigâr Dönemi'nde Osmanlı Devletinin Rumeli'de hızla ilerlemesi ve bölgedeki birçok yeri topraklarına katması; savaşlarda alınan esirlerin kullanıldığı Pençik usulünün uygulanmasına, egemenlik alanının genişlemesine bağlı olarak Türk kültürünün ve İslamiyet'in yayılmasına ve ele geçirilen yerlerin daha kolay yönetimi için teşkilatlanmaya yani Rumeli Beylerbeyliğinin kurulmasına ortam hazırlamış olabilir.
- Fakat Batıda en geniş sınırlara ulaşılması bu dönemde değil 17. yüzyılda Bucaş Antlaşması ile söz konusu olacaktır.

CEVAP: B

8. Osmanlı Devleti'nin, istimalet politikası çerçevesinde yerel halkın inançlarına ve geleneklerine saygılı davranarak zorlayıcı ve baskıcı bir yönetim anlayışından uzak durması halkın gönlünü de fethederek Balkanlarda kalıcı olmaya yönelik bir politika izlediğini gösterir.
- İslamiyet'i geniş bölgelere yayma tabii ki de örnek uygulamalarla halka İslam'ı doğru bir şekilde anlatmak yoluyla amaçtır. Ama soru öncelikle dediği için bu seçeneği almamalıyız. Öncelikle fethettiğin yerde kalıcı olmak zorundasın.

CEVAP: A

9. İstanbul'un fethinde kullanılan güçlü toplar ile geçilmesi zor surların yıkılabileceğinin anlaşılması Avrupa'da siyasal sistemin değişip merkezi krallıkların güçlenmesinde etkili olmuştur. Çünkü bu toplar ile kale ve şatolara saklanıp krallara boyun eğmeyen ve gücün paylaşılmasına vesile olan derebeyler, kaleleri ile birlikte ortadan kaldırılacak ve merkezîyetçi devletler kurulacaktır.

CEVAP: D

OSMANLI TARİHİ KURULUŞ - YÜKSELME

10. Yıldırım Bayezid Fırat nehrine kadar Anadolu'nun büyük bir bölümünü ele geçirerek Anadolu beyliklerini hakimiyet altına alarak önemli ölçüde Anadolu Türk siyasi birliğini sağlamıştır. Bununla birlikte doğuya doğru düzenlediği bu operasyonlar doğunun en güçlü ismi Timur'u rahatsız edecektir. Bunun yanında beyliklerini kaybeden bazı beyler Yıldırım'ın önünden kaçarak Timur'a sığınacaklar ve beyliklerini yeniden geri alma hayaliyle Timur'u Osmanlı'ya karşı kışkırtacaklardır. Tüm bunlarda 1402 Ankara Savaşı'nın yaşanmasına neden olacaktır.

CEVAP: C

11. Aşıkpaşa'nın Garipname adlı eserinde ifade ettiğine göre; "Alplar, hiçbir şeyden ürkmemeli, pazusunda, kolunda kuvvet olmalı, serden vazgeçmeli, iyi bir atı, zırhı, kılıcı ve yayı olmalı ayrıca ardında yürüyen ve güvenebileceği bir dostu olmalıdır." Bu ifadelerden Alpların; cesaret, bedenlen dayanıklılık, serden vazgeçme tanımlamasıyla her şeyi göze alabilmek, ve askeri maharet gibi özelliklere sahip olması gerektiği anlaşılmaktadır.
- Fakat verilen bilgide silah kullanma becerisi olsa da ateşli silah ile ilgili bir kriter yer almamaktadır.

CEVAP: E

12. Kızıldeniz'in Umman Denizi'ne bağlandığı Babül Mendep Boğazı'nın seferlerdeki kavşak nokta olduğu ve stratejik açıdan çok önemli olduğu, en sağdaki oka binaen Hindistan'ın doğusuna kadar seferlerde bulunduğu, Kızıldeniz, Basra Körfezi ve Umman Denizi'nde faaliyetlerde bulunduğu, Basra Körfezinin Umman denizine bağlandığı Hürmüz Boğazının Osmanlı gemilerince geçildiği yorumları yapılabilir.
- Fakat Seferler neticesinde Gücerat bölgesinin hakimiyet altına alındığı söylenemez. Bölge Osmanlı toprakları içerisinde gösterilmiyor.
- NOT: Lütfen coğrafya fakiri olmayın. Hürmüz neresi, Babül Mendep neresi, Basra Körfezi neresi umarım öğrenilmiştir 😊

CEVAP: D

TEKRARLA TEST - 19

1. Anadolu Selçuklu Devleti donanmaya önem vermiş ve denizcilik alanında önemli işler başarmış bir devlettir.

Ancak hem Harzemşahlar hem de Karahanlılar buldukları coğrafya itibarıyla denize kıyısı olmayan devletler oldukları için denizcilikle uğraşmaları mümkün değildir.

CEVAP: A

2. Uygurlar Maniheizm'i kabul etmişlerdir. 14 harfli milli bir alfabe kullanmışlardır. Moğolları kültürel açıdan etkilemişlerdir. Matbaayı kullanarak kitap basmışlardır.

Ancak siyasi varlıklara Göktürkler değil Kırgızlar son vermiştir.

CEVAP: D

3. Tarihsel dönemde imar çalışmaları yani inşaatlar ekonominin iyi olduğunu göstermektedir. Bakır yerine gümüş ve altın para bastırarak ekonomik zenginleşmenin göstergesidir ki cebinizdeki paranın altından olduğunu bir düşünsenize 😊 Anadolu'nun yeni yollarla donatılması ve bu amaçla yatırımlar yapılması ekonomik bir külfet olduğundan ekonomik gücün göstergesi olarak yorumlanır. Gümrük gelirlerinin artması da ticaret potansiyelinin artığının göstergesidir.

Ancak Ahi teşkilatının Müslüman olmayanlara karşı kapalı olmasının ekonomik zenginlik ile herhangi bir bağlantısı yoktur.

CEVAP: E

4. Mısır'da kurulan ilk Türk devleti, Abbasilerin Mısır Valisi Tolunoğlu Ahmet tarafından kurulan **Tolunoğulları**'dır (868-905)

Kronolojik olarak sıraladığımızda:

İnşidiler/Akşitler (935-969): Abbasilerin Mısır Valisi Ebubekir Mehmet tarafından kuruldu.

Eyyubiler (1174-1250): Musul Atabeyliği'nin komutanlarından olan Selahaddin Eyyubi tarafından Şii Fatimi Devleti yıkılarak Mısır'da kurulmuştur.

Memlükler (1250-1517): Eyyubi komutanlarından İzzeddin Aybeg tarafından Eyyubiler yıkılarak kurulmuştur.

Fatimiler (909-1174): Türk değil, Mısır'da kurulan Şii Arap devletidir. Cezayir'de kurulup 969'da Mısır'ı ele geçirdiler.

CEVAP: C

5. Karluklar tarihi düşman Çin'in Orta Asya'yı işgal etmesini arzu etmedikleri için Çinlilere karşı Araplar desteklenmiştir.

Karluklar Talas Savaşı'ndan sonra Müslüman olduğu için bu neden değil, sonuçtur. Uygur Devleti'nin yıkılmış olması ise bu savaşla bağlantılı bir bilgi olmadığından herhangi bir etkisi yoktur ki Uygurlar 840'ta Talas Savaşı'ndan çok sonra yıkılmışlardır.

CEVAP: B

6. 14. yüzyılda Kuzey Afrika'da yaşamış olan Tunuslu sosyal bilimci, Mukaddime adlı önemli eseri ve "Coğrafya kaderdir" sözü ile iz bırakmış olan ilim insanı **İbn-i Haldun**'dur.

İbn-i Rüşd, Endülüs'te yaşayan bir bilim insanıdır. Aristo'yu Batı'ya tanıtmıştır.

İbn-i Bibi, Anadolu Selçuklu Devleti'nde yaşayan bilim insanlarından birisidir.

İbn-i Türk, cebir alanında çalışmaları olan bir bilim insanıdır.

İbn-i Sina, tıp alanında unutulmaz eserler veren bir bilim insanıdır.

CEVAP: C

3. ÜNİTE

7. Eski Türklerin Gök Tanrı inancı dışında farklı dinleri de benimsemiş olmasının başlıca sebepleri, farklı dinlere mensup coğrafyalara göç etmeleri, farklı dinlere mensup milletlerle etkileşimde bulunmaları ve farklı din ve inançlara hoşgörü göstermeleridir.

CEVAP: E

8. Kaşgarlı Mahmut Türk dilinin zenginliğini göstermek için Divan-ı Lügati't-Türk adlı eseri kaleme almıştır. Bu eserde aynı zamanda sözlü edebiyat ürünü olan Türk destan ve efsaneleri hakkında da bilgi vermiştir.

Ancak Türk tarihinin ilk siyasetnamesi Divan-ı Lügati't-Türk değil Kutadgu Bilig'dir.

CEVAP: B

9. Teoman, Asya Hun Devleti'nin bilinen ilk hükümdarıdır. Metehan, Kiok ve Çiçi Han da Asya Hun Devleti'nde hükümdarlık yapmış isimlerdir.

Ancak Attila Asya Hun Devleti'nin değil, Avrupa Hun Devleti'nin en önemli hükümdarlarından biridir.

CEVAP: B

10. **Arasta**, tek cins malın satıldığı sıralı dükkanlar topluluğudur.

Kervansaray, tüccarların konakladığı ticareti destekleyen unsurlardandır.

Han, hem alışveriş hem konaklama yapılan mekanlardır.

Kapan, ticari anlamda esnafa toptan mal satışının yapıldığı mekânlar, depolardır.

Ancak **kümbet**, ilk defa Büyük Selçuklu Devleti'nin yaptığı anıt mezarlara verilen isimdir.

CEVAP: C

11. İki devlet de her İslam devletinde olduğu gibi hükümdarlık sembolü bağlamında hutbe okutmuşlardır.

Ancak hem hükümdarların Farsça unvanlar alması hem de donanma oluşturma Büyük Selçuklu Devleti'nde bulunmayan daha çok Anadolu Selçuklu Devleti'nde bulunan özelliklerdir.

CEVAP: A

OSMANLI TARİHİ KURULUŞ - YÜKSELME

12. 1243 Köseadağ ve 1402 Ankara Savaşları'nın ortak sonuçlarından biri Anadolu siyasi birliğinin bozulmasıdır. Köseadağ sonrası Anadolu'da I. Beylikler kurulmuş, Ankara Savaşı sonrası ise Yıldırım Bayezid'in ortadan kaldırdığı II. Beylikler yeniden kurulmuş ve siyasi birlik dağılmıştır.

Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki ilerlemesinin durması yalnızca Ankara Savaşı'nın sonucudur.

Anadolu'nun İlhanlılar egemenliğine girmesi ve Selçuklu sultanlarının gücünün azalması ise yalnızca Köseadağ Savaşı'nın sonuçlarındandır. Eyyubilerin Orta Doğu'da gücünün artmasının ise iki savaşla da ilgisi yoktur.

CEVAP: D

13. Türk adının geçtiği ilk kaynak Çin kaynaklarıdır. Türkiye adı ise ilk defa Bizans kaynaklarında geçmektedir.

CEVAP: E

14. İkinci öğretmen anlamına gelen "Muallim-i Sani" unvanıyla tanınan ve İslam aleminde pozitif bilimlerin kurucusu kabul edilen bilgin **Farabi**'dir.

İbn-i Sina tıp alanında çalışmalar yapmıştır.

Cezeri sibernetik bilimi alanında çalışmalar yapan bilim insanıdır.

Biruni, Gazneli Mahmut'un "sarayımın hazinesi" diye nitelediği bilim insanıdır.

Harezmi ise cebirin kurucusu sayılan bilim insanıdır.

CEVAP: C

15. İslamiyet öncesi Türk devletlerinin kısa sürede zayıflayarak yıkılmalarında; Çinli prenseslerin ajanlık faaliyetleri ve Türk prenslerini kışkırtıcı eylemlerinden ötürü Çinlilerle akrabalık kurma, devletin ikiye bölünmesinde yıkıcı etkileri bulunan federal yapının Türklerdeki adı olan ikili teşkilatlı yönetim anlayışı ve aynı mantıkla boylar federasyonu şeklinde örgütlenme nedeniyle bir zayıflık anında boyların devletten kopması etkili olmuştur.

CEVAP: E

16. “Kişi oğlunun üstüne atalarım Bumin Kağan, İstemi Kağan oturmuş. Oturunca Türk Milletinin ilini, töresini tutu vermiş, düzene sokuvermiş. Dört taraf hep düşman imiş. Ordu gönderip dört taraftaki milleti hep almış, tabi kılmış. Başlıya baş eğdirmiş, dizliye diz çöktürmüş.” metninde yer alan Bumin ve İstemi isimlerinden yola çıkarak I. Göktürk Devleti'nin kuruluş süreciyle ilgili bilgiler olduğu söylenebilir.

CEVAP: B

17. Tokat, Sivas, Kayseri ve Malatya'da hâkimiyet sağlayan, Türklere ait Anadolu'nun en eski medresesi Yağlıbasan medresesini kuran, Haçlılar ile mücadele eden ve Anadolu Selçukluları tarafından yıkılan beylik Danişmentilerdir. Hakim oldukları coğrafyada El Cezeri'yi yetiştiren beylik ise Artuklulardır.

CEVAP: B

18. “Sultan, halkın işlerinden gafil olmamalı ve fakirleri, muhtaçları, kimsesizleri gözetmelidir. ifadesi sultanın sosyal adaleti sağlaması ile ilgilidir. “Memleket meselelerinde ve devlet işlerinde takip edeceği siyaseti, âlimler ve dünya görmüşlerle istişare ederek tespit etmelidir.” ifadeleri ise sultanın bilim insanlarına önem vermesi ve devlet işlerinde müzakereyi önemsemesiyle ilgilidir. Üç özellikte sultanda bulunmalıdır.

CEVAP: E

19. MÖ 4800'lere kadar geçmişi dayanan, Altay'dan Urallara geniş bir coğrafyaya yayılan Asya bozkırlarında Afenesyova, Karasuk, Tagar, Kelteminar, Andronova, Pazırık gibi kültür çevreleri yer almaktadır. Fakat Truva Anadolu'da bulunmakta. Yine, Çatalhöyük, Kültepe, Tuşpa, Göbeklitepe önemli kültür merkezleri de Anadolu'da yer almaktadır.

CEVAP: C

20. İslâm dinine yeni girmiş veya bu dini henüz kabul etmemiş Türklere İslâmiyet'in esaslarını öğretmek için Orta Asya'da irşad faaliyetlerinde bulunan ve Türkler arasında “Pir-i Türkistan” lakabıyla tanınan kişi **Ahmet Yesevi**'dir.

Hacı Bektaş Veli: Ahiliğin lideri ve Makalat adlı eserin yazarıdır. Horasan doğumlu olup 1240'ta Anadolu'ya geldiği sanılmaktadır. Anadolu'da Bektaşiliğin yayılmasına önderlik etmiş; düşünceleri ve öğretisi, Dört Kapı Öğretisi adıyla yayılmıştır. Osmanlı Devleti'nde Kapıkulu Ocakları da onun öğretisini benimsemiştir. Hacı Bektaş Veli, eserlerinde tasavvuf kültürüne yer vermiş; hoşgörü ve sevgiyi işlemiş, sır saklamanın önemini vurgulamıştır.

Mevlana Celaleddin Rumi: Anadolu Selçuklu Devleti Dönemi'nde Konya'ya yerleşmiş ünlü İslam düşünürü ve mutasavvıftır. Mevlânâ'nın bilinen eserleri, Mesnevi ve Dîvân-ı Kebir'dir. Mesnevi, pek çok dile çevrilmiş ve tüm dünyada ilgi görmüştür. Mevlevilik tarikatının kurucusudur.

Edip Ahmet Yüekneki: 12. yüzyılda yaşamış bir şairdir. Bir nasihatname veya siyasetname niteliği taşıyan ve Karahanlı Türkçesinin önemli eserlerinden biri olan Atabetü'l Hakayık adlı eseri günümüze ulaşmıştır.

Yunus Emre: Risâlet Nushiyye” adlı mesnevînin yazarı olup Anadolu'da Türkçe şiirin öncülüğünü yapan ünlü Türk mutasavvıfı ve halk şairidir.

CEVAP: D

21. Mani dinini kabul eden ve yerleşik yaşama geçen Uygurlarda görülen askerî yeteneklerinin azalması, Hunlar ve Kök Türkler döneminde din değiştirme ve yerleşik yaşama geçmenin millî benliği yok edeceği, zarar verebileceği kaygısının haklılığını ortaya koymuştur.

CEVAP: A

3. ÜNİTE

22. Türklerde, atlı-bozkır yaşam içerisinde halkın taşıyabilir mesken ihtiyacına cevap verdiği söylenebilecek unsur yani çadır **keregü** ya da yurt diye anılır. **Kotuz:** Kuş tüyünden yapılan bir tür taçtır ve ege-menlik sembolüdür. Sorguç ta denilirdi. **Balbal:** Mezarın başına ölen kişinin öldürdüğü düşman sayısınca konulan küçük heykellerdir. Stupa: Uygurların kubbeli tapınaklarına verdikleri isimdir. **Ongun:** Bir tür totemdir. Kutsal sayılan varlıklar için kullanılan dinsel bir kavramdır.

CEVAP: D

23. 751 Talas Savaşı'ndan sonra kitleler halinde İslam dinini kabul eden Türklerin İslamiyet'e hizmetleri arasında İslam aleminde yaşanan mezhep çatışmalarında yer almaları sayılamaz. Mezhep çatışması olumsuz bir durumdur. Olumlu bir hizmet katkı olarak değerlendirilemez.

CEVAP: C

24. Malazgirt Zaferi'nden sonra eski bir Türk geleneği olan "kılıç hakkı" anlayışı çerçevesinde Alparslan'ın şekillendirdiği yeni fetih politikası "Fethedilen toprağın fethedenin malı sayılması." dır.

CEVAP: C

25. Anadolu Selçuklu Devleti'nde İktâ topraklarının kaydını tutan ve bu topraklar ile ilgili kararları düzenleyen kurul **Divan-ı Pervane**dir. **Divan-ı Saltanat:** Vezir başkanlığında toplanan devlet işlerinin görüşüldüğü kuruldur. **Divan-ı İstifa:** Mali işlerden sorumlu bir birimdir, Müstevfi başkanlığında görev yapmaktadır **Divan-ı İnşa:** Münşi başkanlığında ve yazışmalardan sorumlu olan divandır.

CEVAP: E

OSMANLI TARİHİ KURULUŞ - YÜKSELME

26. Divan-ı Lügat'it Türk'te yer alan bilgilere göre MÖ 4. yüzyılda İran üzerinden Asya'ya doğru yürüyen Makedonya hükümdarı Büyük İskender ile genç bir Saka hükümdarının liderliğindeki Türklerin mücadelesinin anlatıldığı destan **Şu Destanı**dir. **Alp Er Tunga Destanı:** İskit hükümdarı Alp ER Tunga'nın İran hükümdarı Keyhüsrev ile mücadelesini ve ölümünü anlatır. **Atilla Destanı:** Avrupa Hun Hükümdarı Atilla'nın hayatını anlatan destandır. **Bozkurt Destanı:** Asena adlı dişi kurttan türemeyi anlatan Göktürk destanıdır. **Göç Destanı:** Kutsal taşlarını Çin'e kaptıran Uygurların büyük bir kıtlık neticesine yurtlarını terk etmesini anlatan Uygur destanıdır.

CEVAP: C

27. Gazneliler; Sultanı korumakla görevli "Gulaman-ı Saray" adında özel birlikler oluşturmuşlardır. Kuruluş sürecini Samani Devleti komutanlarından Alp Tigin başlatmıştır. Devletin ismi başkentinden ilham alınarak verilmiştir. Hindistan'a İslam dininin ulaşmasını sağlamışlardır. Fakat, Katvan Savaşını kaybedince yıkılış sürecine giren Büyük Selçuklu Devleti'dir.

CEVAP: C

4. ÜNİTE

KAVRA TEST - 20

1. Dirlik topraklar, devlete ait olan topraklardır. Üretim üzerinden vergi alınmaktadır. Dirlik sahipleri de asker yetiştirmektedir. Bu topraklar, boş kalırsa vergi alınamamaktadır. Ekonomik sistem tarıma dayalıdır ve üretimde süreklilik temeldir. Topraklar devlete ait olduğundan üretimsel anlamda kullanılması gerekmektedir. Dirlik sistemi ile tımarlı sipahilerin finansal desteği sağlanmaktadır. Fakat merkez ordusu kapıkulu askerlerinin maaşının ödenmesi dirlik sistemiyle ilgili değildir. Onların maşı merkezden, hazineden ödenmektedir.

CEVAP: E

2. Hazine ve Maliye Bakanı, Osmanlı Devleti'ndeki karşılığı **defterdardır**. Kazasker, adalet, eğitim ve kültürden sorumludur. **Nişancı**, padişahın ve devletin evraklarına nişan çeken tuğra çeken kişidir. Toprakların kaydını yapmak gibi çeşitli görevleri de vardır. **Sadrizam**, padişahın mutlak vekili, devlet işlerinden sorumlu olan görevlidir. **Vezir** ise **sadrizama** devlet işlerinde yardımcı olan yetkilidir.

CEVAP: C

3. Şenlendirme siyaseti, iskan siyasetinin bir başka adıdır. Bu siyasetin amaçları arasında; fethedilen yerlerin elde tutulmasını kolaylaştırmak, bu yerlerde nüfus dengesini sağlamak, Balkanları vatan kılmak, verimli Balkan topraklarından faydalanmak vardır. Fakat Devşirme Sistemi'ni uygulamak bu politika ile ilgili değildir. Devşirme sistemi gayrimüslim çocuklardan seçmece yaparak devlete yönetici ve asker yetiştirmeyi amaçlayan bir uygulamadır.

CEVAP: C

OSMANLI KÜLTÜR VE UYGARLIĞI

4. Devlet-i Ebedi Müddet için "Kanunname-i Ali Osman" ile yazılı bir hale getirilen padişahların kardeşlerini öldürebilme yetkisi yani kardeş katli uygulamasına Ekber ve Erşad sistemi ile veda edilmiştir. Bunun yerine hanedanın yaşça büyük ve akıllı olanının tahta çıkması kararlaştırılmıştır. Bu karar I. Ahmet ile alınmıştır.

CEVAP: B

5. Birol Öğretmenin, Necatibey Eğitim Fakültesi Tarih Öğretmenliği bölümünden mezun olurken aldığı alanında yeterli ve uzman olduğunu gösteren diplomanın, Osmanlı Devleti Dönemi'ndeki karşılığı **icazetnamedir**.

Gedik, lonca teşkilatından ve ahi teşkilatından alınan dükkan açma iznidir.

Adaletname, padişahın yöneticiler tarafından ezilen halkı koruduğu bir belgedir.

Berat, atama belgesidir.

Mensur ise halifenin hükümdarı onaylama belgesidir.

CEVAP: A

6. Altı Bölük Halkı, Kapıkulu süvarileridir. Silahtarlar, sipahiler, sağ ve sol garipler, sağ ve sol ulufeciler Altı Bölük Halkı arasındadır.

Fakat müsellemler, atlı askerlerdir, Altı Bölük Halkı arasında yer almamaktadırlar. Orhan Bey zamanında kurulan ilk düzenli ordunun bir parçasıdır.

CEVAP: D

7. 17. yüzyıl sosyal yaşantısına ilişkin önemli bilgiler veren Evliya Çelebi'nin eseri **Seyahatnamedir**.

Maddet-ül Hayat, Akşemseddin'in tıp alanında yazdığı bir eserdir.

Mirat-ül Memalik ve Muhit, Seydi Ali Reis'in kitaplarıdır. Mirat-ül Memalik, memleketlerin aynası anlamında bir seyahatnamedir. Muhit ise bir denizcilik kitabıdır.

Sefaretname ise elçilerin görev yaptıkları yerlerdeki gözlemlerinden oluşmaktadır. En bilineni, 28 Mehmet Çelebi'nin Sefaretnamesi'dir.

CEVAP: E

4. ÜNİTE

8. Osmanlılarda, halkın sosyal ve ekonomik imkanlarını geliştirmek ve sağlık, eğitim gibi ihtiyaçların görülmesini sağlamak için uygulanan sistem **vakıftır**.
Lonca, esnaf örgütüdür.
Müsadere, devletin yanlış yapanların malına el koyması durumudur.
Dirlik, bir vergi ve toprak yönetim sistemidir.
Pençik, savaşlarda alınan esirlerin kullanıldığı, devşirme sisteminin ilk tarzıdır.

CEVAP: D

9. Padişah imzası ya da mührü olarak tanımlanabilen **tuğradır**.
Berat, atama belgesidir.
Fetva, Şeyhülislam'ın bir konunun dine uygunluğu ile ilgili verdiği karardır.
Ferman, padişahın emirleridir.
Tuğ, atın kuyruğundan yapılan bir mızrağın ucuna takılan bir tür sancaktır.

CEVAP: E

10. **Yaya ve Müsellemeler**, Orhan Bey zamanında kurulan Osmanlı Devleti'nin ilk düzenli birlikleridir.
Tımarlı Sipahiler, tımar sistemi sayesinde yetişen atlı askerlerdir.
Kapıkulu Ocağı, I. Murat zamanında kurulan, devşirmelerden oluşan ordudur.
Gönüllüler, gönüllülük esasına göre orduya dahil olan askerlerdir.
Sekban ve Sarıcalar, tımar sisteminin bozulmasıyla beyler beylerinin yanlarında yer alan maaşlı, atlı ve yaya askerlerden oluşan birliklerdir.

CEVAP: C

11. Osmanlı Devleti'nde ülke sırasıyla, eyaletlere, sancaklara, kazalara ve köylere bölünmektedir.
Dirlik ise bir idari birim değildir. Dirlik, bir toprak çeşididir. Has, zeamet ve tımar diye bölümleri vardır.

CEVAP: A

OSMANLI KÜLTÜR VE UYGARLIĞI

12. Soruda halk eğitiminden bahsedildiği için zaviye ve sübyan mektepleri de düşünülebilirdi. Fakat mesleki eğitimden bahsedildiği için cevap **lonca**dır.
Tekke ve zaviyeler, tarikatların dinsel eğitim verdiği yerlerdir.
Sübyan mektepleri, ağırlıklı olarak dini eğitim veren anaokulu, ilkokul olarak düşünülebilecek mekamlardır.
Tophane, top imal edilen yerlerdir.
Enderun ise saray okuludur, II. Murat tarafından ilk olarak Edirne Sarayı'nda açılmıştır.

CEVAP: B

13. Müftü, dini işlerden sorumludur ve herhangi bir konunun, dine uygunluğu ile ilgili **fetva** verme yetkisine sahiptir. Kadı, hakim olarak tanımlayabileceğimiz yetkilidir ve **yargıdan** sorumludur. Müderris ise bir anlamda üniversite hocası olarak görebileceğimiz kişidir ve **eğitimden** sorumludur.

CEVAP: B

14. Şehzadelerin sancağa çıkma sistemi kapsamında devlet idaresinde tecrübe kazanmaları için görevlendirildikleri şehzade sancakları, Anadolu'da yer almaktadır. Anadolu dışında yalnızca Kefe (Kırım) sancağı vardır. Balkanlarda şehzade sancağı bulunmaz.
Bu bilgi unutulmamalıdır. Bu durumda cevabımız Trakya'da, Balkanlar'da yer alan Edirne olacaktır.

CEVAP: A

15. Küçükbaş hayvancılık yapanlardan alınan vergi, **ağnam** vergisidir.
Gayrimüslim çiftçilerden 1/5 oranında alınan ürün vergisi, **haraç** vergisidir.
Kullandığı toprak için Müslüman çiftçiden alınan arazi vergisi, **çift resmi** vergisidir.
Toprağı boş bırakan çiftçiden alınan ceza vergisi, **çiftbozan** vergisidir.
Soruda açıklaması yer almayan vergi olan **Avarız** ise deprem, afet, savaş gibi olağanüstü durumlarda halktan alınan vergidir.

CEVAP: B

KAVRA TEST - 21

1. Yöneticileri atama belgesi **berat** olarak anılmaktadır. Divan kararlarının padişaha sunulması, **divanarzıdır**. Devletin dış işleriyle ilgili yazışmaları yapan görevli, **reisülküttaptır**. İltizam hakkını satın alan görevli, **mültezimdir**.
- CEVAP: A**
2. Resimli bir Türkçe tıp kitabı niteliğinde olan Cerrahiyetül Haniyye, **Sabuncuoğlu Şerafettin**'in kaleme aldığı bir eserdir. **Akşemseddin**, Fatih'in hocası olan ve tıp alanında çalışan bir isimdir. **Celeddin Hızır**, Osmanlı tarihinde bilinen ilk doktor olarak geçmektedir. **Altunizade**, üroloji ile meşgul olan, sonda takarak hastalarını tedavi eden bir doktordur. **İbn-i Sina**, Tıbbın Kanunu adlı eseriyle yıllarca Batı dünyasında tıp eğitiminde okutulan ve tanınan birisimdir.
- CEVAP: C**
3. Hazine-i Amire'den sorumlu olan makam **defterdar**dır. **Nişancı**, yazışmalardan ve toprakların kaydından sorumludur. **Kazasker**, adalet, eğitim ve kültürden sorumludur. **Beytülmal Emini**, şehirlerde devletin alacak verecek işlerini takip eden yetkilidir. **Bac Emini**, çarşı esnafını denetleyen ve vergilerini toplayan bir görevlidir.
- CEVAP: E**
4. Boşanma, miras gibi davalara bakmak **Kadı**'nın görevidir. **Kazasker**, adalet eğitim ve kültür ile alakalı konular ile ilgilenmektedir. **Padişah**, 1 numara © bu konular ile birebir ilgilenmesi ise zaten beklenecek bir durum değildir. **Emiri dad**, örfi hukuktan sorumlu bir görevlidir. **Nişancı**, yazışmalardan ve toprakların kaydından sorumludur.
- CEVAP: B**

5. Padişahlar tarafından yaptırılan camiler, sultanların cami anlamında "Selatin Cami" diye anılır. Buna göre, Mimar Sinan'ın yaptığı Selimiye Cami, II. Selim için inşa edilmiştir ve Selatin Camidir. Süleymaniye, aynı şekilde Mimar Sinan tarafından Kanuni adına yapılan bir Selatin Camidir. Fatih döneminde yapılan Fatih Cami de bu camiler arasındadır. Sultan Ahmet, I. Ahmet adına yapılmıştır ve Selatin Camidir. Fakat Tuluniye Cami Tulunoğlu Ahmet tarafından yaptırılmış Tolunoğulları Dönemi'ne ait bir eserdir. Osmanlı dönemine ait olmadığından cevabımız Tuluniye olacaktır.
- CEVAP: E**
6. Ağustos 2019'da yaklaşık kırk dört milyon liraya satılan Kur'an Okuyan Kız, Osman Hamdi Bey'in eserlerindedir. Türk tarihinin en pahalı resmidir. Silah Taciri adlı resim ve Kaplumbağa Terbiyecisi de Osman Hamdi Bey'in eserlerindedir. Osman Hamdi Bey'in eğitimci kimliği daha önce soru olarak gelmiştir. Arkeolog kimliği ise henüz sorgulanmamıştır. Bilinmesinde fayda vardır.
- CEVAP: E**
7. İdari bilimler büyükten küçüğe doğru; eyalet, sancak, kaza, köy olarak sıralanmaktadır.
- CEVAP: B**
8. **Cuma Divanı**, Osmanlı Devleti'nde bir tür mahkeme olarak görev yapan kadıların kararlarının incelendiği bir divandır. **Ayak Divanı**, olağanüstü durumlarda ayaküstü toplanan bir divandır. **Galebe Divanı**, elçilerin kabul edildiği divandır. **Çarşamba Divanı**, İstanbul işlerinin konuşulduğu sadrazam başkanlığında, sadrazamın konağında toplanan bir divandır. Fakat **Pervane Divanı** topraklarla ilgilenen bir divan olmasına rağmen Osmanlı'ya değil Anadolu Selçuklularına aittir. Bunun dışında Osmanlı'da; İkinci Divanı, Ulufe Divanı, Sefer (At) Divanı gibi divanlar da mevcuttur.
- CEVAP: A**

4. ÜNİTE

9. Soruda bahsedilen, ihtiyacı olanlara yemek veren kurum **imarethanedir**.

Han, otellerdir.

Darüşşifa, hastanelerdir.

Toy, Orta Asya Devletleri'nde beylerin düzenlediği eğlence yemekleridir.

Vakıf ise sosyal yardım kapsamında hizmet veren hayır kurumlarıdır.

CEVAP: D

10. Tımar Sistemi'nin devlete sağladığı mali alandaki katkı vergi toplanması ve maaş ödemelerinin bu sistem sayesinde halledilmesidir.

Tarımsal üretimin sürekliliğinin sağlanması ekonomik alanla ilişkilidir. Hazır bir ordunun çıkması askeri alanda bir faydadır. Tımar askerlerinin bulunduğu bölgede asayışı sağlama güvenlik alanına girmektedir. Tımar beylerinin aynı zamanda yönetici olması ise idari alanda bir fayda sağlamaktadır.

CEVAP: B

11. **Menzil Teşkilatı**, ticari güzergahlarda taşımacılığı organize eder bilgisi doğrudur.

Derbent Teşkilatı, ticari güzergahların, geçitlerin güvenliğini sağlamaktadır.

Mekkari Taifesi ise asıl ticareti yapan büyük tüccarlar değildir. Bu tanım **bezirganlar**dır. Mekkari Taifesi ise ticari malların taşımacılığını yapan kesimdir.

III. ve IV. kutucuklardaki açıklamaların yer değişmesi gerekmektedir.

CEVAP: E

12. Yeniçeriler, kapıkulu askerlerinden piyade sınıfında yer alan bir bölüktür. Lağımcılar, kapıkulu askerlerinden tünel kazan sınıfıdır. Cebeciler, kapıkulu piyadelerinden silah ve mızrak yapımında yer alan kesimdir. Humbaracılar, kapıkulu piyadelerinde patlayıcı malzeme yapan bir gruptur.

Fakat **Azaplar** kapıkulu değil eyalet askerlerinde bekar erkeklerden oluşan birliklerdir.

OSMANLI KÜLTÜR VE UYGARLIĞI

Acemioğlanlar, topçu ocağı, top arabacıları, bostancılar kapı kulu askerlerinin piyadeler sınıfında adı geçen diğer bölüklerdir. Kapı ulu süvarilerinde ise silahtarlar, sipahiler, ulufeciler ve garipler yer almaktadır.

CEVAP: D

13. İltizam sisteminin uygulandığı **saliyaneli eyaletler**, daha çok Kuzey Afrika'da yer alan eyaletlerdir.

Özerk, imtiyazlı eyaletler ise daha çok Osmanlı'nın kuzeyinde yer alan eyaletlerdir. İstisna olarak Hicaz da özerk bir eyalettir.

Onun dışında Balkanlar ve Anadolu'da yer alan eyaletler, dirlik sisteminin uygulandığı **saliyanesiz eyaletler**dir.

Mısır, Tunus, Cezayir ve Trablusgarp Kuzey Afrika'da yer almaktadır ve saliyaneli eyaletlerdendir.

Hicaz özerk bir eyalettir.

CEVAP: C

14. Ahi teşkilatı, lonca olarak da anılmaktadır. Her iş koldan esnaf dayanışmasını sağlamak, şehir ekonomisini yönlendirmek, mesleki eğitimi üstlenmek, kaliteli mal ve hizmet üretilmesini sağlamak Ahi Teşkilatı'nın görevleri arasındadır.

Toplumun tüm eğitim ve öğretim faaliyetlerini yürütmek ise tüm kelimesinden dolayı yanlış bir ifadedir. Yalnızca mesleki eğitimden sorumlu oldukları söylenebilir.

CEVAP: E

15. İlmiye, kalemiye ve seyfiye yönetici kesimdedir.

Reaya ise halk demektir. **Seyfiye**, askeri yöneticileri kapsamaktadır. Sadrazam, vezir, yeniçeri ağası, kaptan-ı derya, tımarlı sipahi, sancak beyi gibi kimseler bu grupta sayılmaktadır.

Kalemiye, kalem tutan sivil yöneticilerden oluşmaktadır. Nişancı, reis'ül küttab, defterdar gibi görevi olanlar bu bölümdendir.

İlmiye ise din eğitimi ve hukukla ilgili bir sınıftır. Şeyh'ül İslam, kazasker, müderris, nakib'ül eşraf, kadı gibi görevliler ilmiye sınıfından kimselerdir.

CEVAP: B

KAVRA TEST - 22

1. Osmanlı devletinde taşrada sözü dinlenen, halk üzerindeki nüfuzu nedeniyle görevlere vergi toplama esnasında yardımcı olan, 17. yüzyıldan itibaren siyasi ve idari alanda da söz sahibi haline gelen görevli **Ayandır**.

Voyvoda, Eflak yöneticilerine verilen bir sıfattır.

Tımarlı sipahi, tımar sisteminde yer alan kendisine eşkinci tımarı verilen askerler için kullanılan bir kavramdır.

Suhte, medrese öğrencilerine verilen bir isimdir.

Mebus, 19. yüzyıldan itibaren kullanılan milletvekili anlamında bir kavramdır.

CEVAP: D

2. Osmanlı Devleti dirlik sistemiyle sipahilerin maaşını, masrafını karşılamış, vergi toplama sorununu çözmüştür.

Ancak kapıkulu ordusunun masrafları devletin kendi merkez hazinesinden karşılanmaktadır.

CEVAP: D

3. Topkapı Sarayı Fatih Sultan Mehmet döneminde inşa edilmiş ve devletin yönetim merkezi olarak kullanılmıştır. Klasik dönem dediği için sadece Topkapı Sarayını doğru kabul etmeliyiz.

Yıldız Sarayı, II. Abdülhamid Dönemi'nde inşa edilmiş ve geç dönemde yönetim merkezi olarak kullanılmıştır. Ağrı'da bulunan İshakpaşa Sarayı hiçbir dönemde devletin yönetim merkezi olarak kullanılmamıştır.

CEVAP: C

4. Devşirme sistemiyle toplanan ve Acemioğlanlar Ocağı'nda eğitilen çocuklardan saraya seçilenler saray okulu olan **Enderun**'da eğitime devam etmişlerdir.

Şehzadegan Mektebinde şehzadeler eğitilmektedir.

Sıbyan Mektebi bir tür mahalle mektebidir. İlk eğitimi bu okulda alırdı çocuklar.

Harem sarayın kadınlarının eğitim gördüğü kurumdur.

Hendesehane ise I. Mahmut döneminde açılan askeri mühendis okuludur. Batı tarzı açılan ilk okuldur.

CEVAP: B

5. Padişah I. Ahmet döneminden itibaren yürürlüğe giren Ekber ve Erşad sisteminde temel amaç, önceden kimin tahta çıkacağını belirleyerek olası taht kavgalarını engellemek ve yönetimde istikrarsızlığın önüne geçmektir.

CEVAP: A

6. Osmanlı Devleti'nde **sancak** ülke yönetiminde eyaletin bir alt basamağı olan idari birimdir.

Tımar, savaşlarda yararlılık gösterenlere verilen bir toprak çeşididir.

Yurtluk, sınır boylarında akıncılara gelirleri bırakılan bir toprak çeşididir.

Zeamet, orta düzeydeki görevlilere vergi toplama hakkı bırakılan toprak çeşididir.

Malikane, üst düzey devlet görevinde bulunanlara elde ettikleri başarılar nedeniyle bir tür ödül olarak geliri bırakılan toprak çeşididir.

CEVAP: C

7. 16. yüzyıl Osmanlısında kadılık, müderrislik gibi görevler üstlenmiş, padişah III. Murat zamanında ise İstanbul'da kurduğu rasathanede gözlemler yapmış olan ünlü bilim insanı **Takiyyüddin Mehmet** (1521-1585)'tir.

Uluğ Bey, Timurlular Devleti'nde hükümdar bilim insanı. Orta Asya'da Semerkant'ta ilk rasathaneyi kurdu.

Ali Kuşçu, matematik ve astronomi alanında çalışmalar yapmıştır. Osmanlı'da matematik biliminin kurulmasına öncülük etmiştir. Fatih Dönemi'nde İstanbul'a gelmiş Ayasofya medresesinde müderrislik yapmıştır.

4. ÜNİTE

Hezarfen Ahmet Çelebi, Galata Kulesi'nden Üsküdar'a yaklaşık 3.5 km kanatla uçmayı başaran kişidir. (17. yy- IV. Murat Dönemi)

Lagari Hasan Çelebi, IV. Murat döneminde roketle ilk kez havalanan insandır. (300 metre) Yere indiğinde IV. Murat'a "Padişahım semadan Hz.İsa'nın selamını getirdim." demiştir.

CEVAP: E

8. Verilen kavram eşleştirmelerinden Has, Salyanesiz Eyalet, Azap ve Müzehhip ile ilgili olanlar doğrudur. Ancak reaya, yönetenler değil, yönetilenler anlama gelmektedir ve yanlış verilmiştir.

CEVAP: D

9. Şer'i hukuk, suç ve cezayı düzenler. Bu kapsamda cezai hükümler içerir. Dini hukuk olduğu için temeli Kur'an ve hadislerle dayanmaktadır. Asırlar boyu uygulanan gelenekler ise şer'i hukuka değil örfi hukuka kaynaklık etmektedir.

CEVAP: D

10. **Tapu ve tahrir defterlerinin tutmak**, divan üyelerinden nişancının en önemli görevlerinden birisidir. **Kadıları atamak** kazaskerin görevidir. **Fetva vermek** şeyhülislamın görevidir. **İstanbul'un güvenliğini sağlamak** yeniçeri ağasının görevidir. **Esnaf ve pazar yerlerini denetlemek** ise muhtesibin görevidir.

CEVAP: B

11. Toprağı ikta ve tımar gibi gelirlere ayırmak ve ülkenin hanedanın ortak malı anlayışında olması, Osmanlı Devleti ve Selçuklu Devleti'nin ortak özelliğidir. Ancak halife ve sultanın farklı kişiler olması ortak özelliklerden biri değildir. Osmanlı Devleti'nde Yavuz Sultan Selim'den itibaren halife ve sultan aynı kişi olmuştur.

CEVAP: C

OSMANLI KÜLTÜR VE UYGARLIĞI

12. Şehzadeler sancakta görevli olan askerlerin komutanlığını üstlendikleri için askeri, valilik görevini de yerine getirdikleri için idari alanda kendilerini geliştirirlerdi. O nedenle sancağa çıkma usulünün kaldırılması askeri ve idari olarak kendilerini geliştirme imkanını kaybetmişlerdir.

Ancak sancak sisteminin şehzadelere ilmi alanda herhangi bir katkısı bulunmamaktadır.

CEVAP: D

13. Osmanlı tımar sisteminde tımar sahibi; vergileri toplar, savaşa hazır asker eğitir, topladığı vergiler ve yetiştirdiği askerlerle bölgede güvenliği sağlar ve köylüyü kontrol ederek tarımsal üretimin devamlılığına katkıda bulunurdu.

Ancak çiftçiyi yargılama yetkisi tımar sahibinin değil kadıların görevleri arasındadır.

CEVAP: C

14. İlimiye sınıfı, din, eğitim ve hukuk alanında çalışan görevlilerdir. Bu kapsamda müderris, kadı, kazasker ve nakibüleşraf bu sınıfa girer. Ancak defter emini, kalemiyye sınıfına giren bir görevlidir.

CEVAP: A

15. Verilen kavram ve eşleştirmelerden Cebeciler, Silahtarlar ve Lağımçılar doğrudur. Ancak Bostancılar, saray mutfağından değil, sarayın güvenliğinden sorumlu olan kişilerdir.

CEVAP: C

16. Medreselerle ilgili olarak verilen kavramlardan **mültezim** kavramı medreselerle ilgili değildir. Bir vergi toplama sistemi olan iltizamla ilgilidir ve iltizam hakkını alan kişilere verilen isimdir mültezim.

Müderris, medreselerde öğretmenlere verilen isimdir. **Suhte**, öğrencilere verilen isimdir.

Muid, müderrisin anlattığı dersi tekrar eden kişilere verilen isimdir. Asistan.

Mülazım, medrese eğitimini tamamlamış ve sizler gibi atama bekleyen kişilere verilen isimdir.

CEVAP: E

KAVRA TEST - 23

1. Osmanlı Devleti merkeziyetçi yapıyı güçlendirmek için; sanayi toplumu öncesi temel zenginlik kaynağı tarım ve toprak olduğu için ekonomik açıdan güçlenerek sorun çıkarabilecek olanları engellemek amacıyla müsadere sistemiyle topraklara el koymuş aynı zamanda toprakların büyük kısmının miri arazi kapsamına yani devlet mülkiyetine almayı tercih etmiştir. Yine devşirme sistemiyle güçlü Türk beylerine karşı Türk olmayanlardan maaş ve çeşitli ihسانlarla kendine bağlı bir yönetici kadro ve kapıkulu ordusu oluşturarak merkeziyetçi yapıyı güçlendirmek istemiştir.
- Ama uç beylerinin yetkilerinin artması tam tersi merkezi yapıyı güçlendirmez zayıflatır. Merkeziyetçi yapıda gücün merkezde, padişah ta toplanması esastır.

CEVAP: B

2. Görev bölgesindeki tımarlı sipahilerin komutanı olan ve bunlarla seferlere katılan aynı zamanda sorumluluk bölgesinde asayiş ve güvenliği sağlamak, adaleti ve huzuru tesis ederek halkı gözetmekle yükümlü olan Osmanlı taşra yöneticisi sancak beyidir.
- Muhtesip:** Şehirlerde esnafı denetleyen ve belediye işlerinden sorumlu olan görevli. Taşra görevlisidir.
- Yeniçeri Ağası:** Merkez ordusu/Yeniçeri ordusunun komutanı. İstanbul'un güvenliğinden sorumlu. Merkezi idare görevlisidir.
- Kadı:** Yargıç/hakim. Noterlik işlerine bakan, kazaların idaresinden ve de belediye işlerinden de sorumlu olan, vakıfları, esnaf ve loncaları denetleyen görevli. Taşra görevlisidir.
- Kazasker:** Adalet ve Eğitim Bakanıdır. Büyük askeri davalara bakar, kadıları atar. Merkezi idare görevlisidir.

CEVAP: C

3. Osmanlı coğrafyasında yollar üzerinde bulunan temelde ticari ama ihtiyaç duyulduğunda askeri amaçla da kullanılan yapı türü **kervansaray**dır.
- Kümbet:** Türk-İslam mimarisinde anıtmezar niteliğindeki yapıdır. İlk örneklerine Büyük Selçuklularda rastlanmaktadır.
- Kapan:** Kapan, tek cins ticaret maddesinin toptan satışının yapıldığı kapalı pazar yerleridir. Kapan hanları toplayıp dağıtma işini yaptıkları malın adını alırlardı. (Un kapanı, yağ kapanı gibi)
- Bedesten:** Kumaş, mücevher ve benzeri kıymetli eşyaların alınıp-satıldığı kapalı çarşıdır.
- Hisar:** Bir yerin korunması için yapılan yüksek duvarlı yapı. Kale.

CEVAP: D

4. Osmanlı Devleti'nde 17. yüzyıl başlarında ateşli silahların kullanımının yaygınlaşmasıyla tımar askerleri arka planda kalırken yerine ücretli askerlerin önem kazanması, tımar sisteminin bozulmasına (*Tımar askeri azalınca ve önem kaybedince sistem bozulacaktır.*), Kapıkulu askerinin mevcudunun artmasına (Asker ihtiyacını karşılamak ve de ateşli silah Kullanan piyade ihtiyacı için Yeniçeri mevcudu artırılacaktır.) ve iltizam sisteminin yaygınlaşmasına (*Tımar aynı zamanda vergi toplanan bir sistemdi. Sistem bozulunca vergi toplama işi iltizam sistemiyle halledilmek istenecektir.*) neden olmuştur.

CEVAP: E

5. Tımar askerlerinin masrafları taşrada vergiyi toplayan tımar sahibi tarafından topladığı vergiden karşılanmaktaydı. Devlet hazinesinden bir harcama tımar askerlerine yapılmazdı. Kapıkulu askerleri ise devletten ulufe denen maaş alırdı. Savaş masrafları yine devlet tarafından karşılanırdı.

CEVAP: D

4. ÜNİTE

6. Osmanlı Devleti'nde eğer ki sen bir akıncı beyi olsaydın görev yaptığın sınır boylarında vergi toplama hakkının sana bırakılacağı toprak **yurtluk** toprak olacaktır.

Ocaklık: Geliri, tersane giderleri ve kale muhafızlarına bırakılan topraklardır.

Arpalık: Vergi toplama hakkının devlet görevlilerine, devlet hizmeti sona erince ömrünün sonuna kadar emekli maaşı olarak bırakıldığı arazidir.

Zeamet: Dirlik arazinin çeşidi olup orta dereceli memurlara verilen topraklardır. 20 bin-100 bin arası gelir getirir.

Mukataa: Geliri doğrudan hazineye ayrılan topraklardır. Bu toprakların vergi geliri iltizam sistemiyle toplanırdı.

CEVAP: C

7. Osmanlı Devleti'nde Divan-ı Hümayun toplantılarında padişah sayesinde hanedan, kazasker sayesinde ilmiye, defterdar, nişancı sayesinde kalemiye, veziriazam, vezirler, kaptanıderya sayesinde seyfiye sıfı temsil edilmiştir.

Devlette bir makam sahibi olabilmek ve görev alabilmek için Müslüman olma ve Türkçe bilme şartı vardır. O nedenle gayrimüslim bir yetkili kanalıyla divan-ı hümayunda gayrimüslim tebanın temsil edilmesi söz konusu değildir.

CEVAP: E

8. Osmanlı Devleti vergi sisteminde pazar yerlerindeki esnaftan vergi **bac resmidir**.

Öşür: Müslüman çiftçiden ürettiği ürünün onda biri oranında alınan vergidir.

Derbent resmi: Önemli geçit ve yollardan alınan geçiş vergisi.

Çift resmi: Müslüman çiftçiden alınan arazi vergisi.

Avarız: Savaş, afet gibi olağanüstü dönemlerde talep edilen vergidir.

CEVAP: D

OSMANLI KÜLTÜR VE UYGARLIĞI

9. Osmanlılar döneminde haritacılık alanındaki çalışmalarının yanında Kitab-ı Bahriye adlı eseriyle de ün kazanmış coğrafyacı ve denizci **Piri Reis**'tir.

Çaka Bey: Çaka Beyliği'nin (1081-1093) kurucusu olan Çaka Bey ilk Türk donanmasını kuran ve ilk deniz komutanı olan Türk beyidir.

Seydi Ali Reis: Kanuni Dönemi amirali ve coğrafyacısı. Başarısız Hint Deniz Seferi sonucunda kara yoluyla Hindistan'a dönerken gördüklerini anlattığı bir seyahatname olan eseri "Miratü'l-Memâlik" meşhurdur. "Muhit" diğer ünlü eseridir.

Ali Kuşçu: Fatih Dönemi'nde Uluğ Bey medresesinden transfer edilerek Ayasofya Medresesi'nde müderris olarak atandı. Osmanlıda matematiğin kurucusu kabul edilir

Turgut Reis: Kanuni Dönemi ünlü amirallerinden. Trablusgarp fatihi. 1565 Malta kuşatmasında şehit düştü.

CEVAP: E

10. Osmanlı mimarisinde merkezde caminin bulunduğu, bünyesinde medrese, hamam, kütüphane, imarethane gibi diğer sosyal yapıların bulunduğu yapı külliyesidir.

Cami : E cami işte ☺ İslam ibadethanesi

Hamam: Gidenin terlediği, tellakların kese attığı, annelerin çocuklarına kız baktığı, alemlerin eğlencelerin düzenlendiği temizlenme gayesi yanında çok farklı aktivitelere imkan tanıyan yapı. ☺

İmarethane: Hayırseverler tarafından vakıf sistemi bünyesinde oluşturulan fukaraya, yolcuya, öğrenciye ücretsiz yemek veren aşevidir.

Medrese: Çeşitli dini bilimlerin yanında fen ve sosyal bilimlerin de okutulduğu İslam aleminin eğitim kurumudur.

CEVAP: A

11. Osmanlı donanmasıyla ilgili kaleme alınan bir makaleden deniz askeri olan **levantler** hakkında bilgi edinilebilir.

Lağımçılar, Kapıkulu ordusunda, kuşatılan kalelere tünel kazılması, yerleştirilen barut fitillerinin ateşlenmesi ve köprü inşası gibi işlere bakan teknik bir sınıf, kara askeridir.

Cebeciler, Kapıkulu ordusunda silah ve teçhizat yapan ve tamir eden bir sınıf, kara askeridir.

CEVAP: B

12. Sosyal medya hesabında "Vakanüvis" adını kullanan hesap sahibine, takipçisinin anlamını sorması üzerine alacağı cevap "**Osmanlı Devletinde resmi tarih yazarı**" cevabıdır.

CEVAP: B

13. Osmanlı Devleti'nin fethettiği Balkan coğrafyasında Türkleri Balkanlara yerleştirmek yoluyla şenlendirme siyasetini, yerli halkın gönlünü fethedip bağlılığını artırmak için adalet ve hoşgörüyü yani istimalet siyasetini ve adil vergilenmeyi, coğrafyanın temel ihtiyaçlarını karşılamak için İmar faaliyetlerini hayata geçirmiştir.

Ama **inanç birliğini** sağlamak gibi bir politika zorlamayı ve baskıyı beraberinde getirir ki istimalet ile çelişir.

CEVAP: C

4. ÜNİTE

KAVRA TEST - 24

1. Semerkant Medresesi'ndeki görevinden ayrılarak İstanbul'a gelen ve Fatih tarafından atandığı Aya-sofya Medresesi'ndeki hizmetleriyle Osmanlı Devleti'nde astronomi ve matematik alanındaki çalışmaları canlandıran bilim insanı **Ali Kuşçu**'dur.
- Molla Lütfi:** Ali Kuşçu'nun talebesi. Edebiyatlar da meşgul olmuştur. "Harname" adlı hiciv çalışması nedeniyle II. Beyazıt tarafından idam edildi.
- Kadıze Rumi:** Bursalı bir kadının oğludur. Genç yaşlarda Anadolu'dan çıkmış aldığı eğitimle Semerkant Medresesi'nde ölümüne kadar müderrislik yapmıştır. En önemli eseri "Muhtasar-ı Fi'L-Hasb"
- Matrakçı Nasuh:** Kanuni Dönemi. Çok yönlü bir isimdir. Matematik, minyatür, astronomi, tarih ile meşgul olmuştur. En önemli eseri bir minyatür kitabı olan "Beyan-ı Menazil- Sefer-ul İrakeyn" dir.
- Takiyüddin Mehmet:** Türk tarihinin önemli gökbilimcilerindendir. III. Murat zamanında 1577'de Osmanlı'nın ilk rasathanesini kurdu. Fakat şeyhülislamın fetvasıyla yıkılarak kapatıldı. Ekliptik ile Ekvator arasındaki açıyı ilk kez hesapladı.

CEVAP: B

2. Osmanlı Devleti'nde Divan-ı Hümayun'da alınan kararların kaydedildiği defter **Mühimme defteridir**.
- Tahrir defteri:** Fethedilen toprakların nüfus ve gelir kaynaklarının yazıldığı defterlerdir.
- Tereke defteri:** Şeriye sicilleri içerisinde yer alan miras defterleridir. Çocuk sayısı, çok evliliğin yapılma amaçları, mirasçıların durumu gibi bilgiler yer alır.
- Şeriye sicilleri:** Kadılar tarafından mahkemelerde hukuki problemler, dava süreci ve alınan kararlar ile ilgili her türlü kaydın tutulduğu defterlerdir.
- Ruznamçe defteri:** Resmi kurumlarda günlük gelir ve giderin kaydedildiği defterdir.

CEVAP: E

OSMANLI KÜLTÜR VE UYGARLIĞI

3. Klasik Dönem Osmanlı Devleti'nde, devlet ve ülke sorunlarının görüşülüp kararların alındığı aynı zamanda en üst mahkeme olarak Da görev yapan organ Divan-ı Hümayun'dur.
- Divan-ı Saltanat:** Selçuklularda en üst yönetim organı olan divanın adıdır.
- Meşveret Meclisi:** Devlet işleriyle ilgili dönem dönem hükümdarların üst düzey yöneticileri toplayarak istişare yaptıkları organdır. Özellikle III. Selim islahatlarına bu meclis etkili olmuştur.
- Şurayı Devlet:** Abdülaziz zamanında oluşturulan idari işler ile ilgili bir planlama ve yargı organıdır. Bugünkü danıştay.
- Mebusan Meclisi:** 1877'de halkın seçim sonucunda oluşturduğu parlamentodur.

CEVAP: B

4. Osmanlılar, devlet adamı ve asker ihtiyacını süreklili ve düzenli olarak **devşirme sistemi**yle sağlamışlardır. Bu sistem sayesinde yetenekli olanlar seçilip Enderun mektebinde yönetici olarak yetiştirilirken diğerleri Kapıkulu ordusunda asker olarak kullanılmıştır.
- İltizam sistemi:** Osmanlılarda bir yerin vergi toplama hakkının peşin para karşılığında ihale ile satılmasıdır.
- İstimalet:** Adalet ve hoşgörü politikası.
- Müsadere:** Suç işleyenlerin malına mülküne padişahın, devletin el koymasındır.
- Gulam:** Türk-İslam devletlerinde farklı etnik kökenden gelenlerin (savaş esirleri köle vs) Müslüman yaparak ve Türkçe öğretilerek devlette asker ve yönetici olarak kullanılması.

CEVAP: A

5. Bestelediği "Segah Tekbiri" Türkiye'de cenaze marşı olarak çalınan, "sala" ve "Bayram tekberi" gibi besteleriyle dini musiki alanında çok önemli bir yere sahip olan Osmanlı Dönemi sanatçısı **Buhurizade Mustafa İtrefendidir**.

Hacı Arif Bey: Musiki alanında Osmanlılarda 19. yüzyılda yaşamış önemli bir isimdir.

Dede Efendi: Musîki alanında Osmanlılarda 19. yüzyılda yaşamış önemli bir isimdir.

Safiyüddin Urmevi: 13. yüzyılda yaşamış Türk Musîkisi'nin ses sistemini bilimsel temele oturtan ilk kişidir. Musîki'nin pratik yönleri ile de uğraşarak bir çok mûsikî âletini çalan, makamlarımızın insan psikolojisi üzerindeki etkilerini de inceleyen büyük bir ses fiziği ustasıdır.

Abdülkadir Meragi: 1360 - 1435 yılları arasında yaşayan klasik Türk Musîkisi'nin en büyük bestekârı, musîki bilgini.

CEVAP: C

6. Osmanlı Devleti'nde Müslüman vatandaşların mülkiyetinde olan ve istedikleri gibi tasarruf edebildikleri toprak çeşidi **öşrü topraktır**.

Dirlik toprak: Görev karşılığı olarak devlet adamlarına verilen arazilerdi. Bu sistemde toprağın mülkiyeti devlete aittir. Dirlik sahibi toprağın vergisini toplayarak asker yetiştirir. Has, zeamet ve tımar diye üç çeşittir.

Haraci toprak: Gayrimüslimlere ait olan topraklardır.

Mukataa toprak: Vergisinin İltizam Sistemi'yle toplandığı ve doğrudan hazineye aktarıldığı topraklardır.

Malikane toprak: Vergi gelirin başarılı devlet adamlarına ödül olarak bırakıldığı topraklardır.

CEVAP: A

7. Topkapı Sarayı'nda kubbealtı denilen yerde toplanan divanı hümayunda günlük işler bitirilemediğinde çalışmalarına öğleden sonra sadrazamın konağında toplanarak devam eden divan **ikinci divanıdır**.

Çarşamba divanı: İstanbul'un sorunları için sadrazam konağında toplanır.

Ayak divanı: Olağanüstü durumda ve halkın sorunlarını dinlenmesi için toplanır.

Galebe divanı: Elçi kabulü için toplanır.

Cuma divanı: Mahkeme göreviyle toplanır.

CEVAP: C

8. Osmanlı dirlik sisteminde geliri kale muhafızlarına bırakılan tımar çeşidi **müstahfız tımarıdır**.

Hizmet tımarı: Vergi toplama hakkının saray hizmetkârlarına maaş olarak bırakıldığı arazidir.

Eşkinici tımarı: Savaşlarda yararlılık gösteren askerlere verilen tımarıdır.

Mevat arazi: Hiçbir işe yaramayan çorak, kayalık gibi topraklar

Zeamet arazi: Geliri 20-100 bin akçe arasında olan arazilerdir. Alay beyleri, kale komutanları gibi orta düzeydeki görevlilere bırakılırdı.

CEVAP: D

9. Sanatla da meşgul olan Osmanlı padişahlarından divan edebiyatında İlhami mahlasıyla şiirler yazan, musiki alanında Suzi Dilara makamını bulan padişah **III. Selim**'dir.

CEVAP: A

4. ÜNİTE

10. Klasik Dönem Osmanlı eğitim kurumları arasında **İdadi** yer almaz. İdadi 19. yüzyılda batılılaşma kapsamında açılan lise düzeyinde eğitim veren okuldur. **Sıbyan Mektebi:** Mahallelerde genelde cami veya cami yanında bir odada çocukların temel okuma yazma, matematik, Kur'an eğitimi aldıkları masraflarının mahalleli veya vakıflarca karşılandığı Osmanlı eğitim sisteminin ilk basamağı olan okullardır. **Harem:** Padişahın kız çocuklarının, cariye ve kalfaların eğitim aldığı bölümdür. **Enderun:** II. Murat tarafından kurulan, Fatih zamanında kurumsallaşan; saray okulunda devşirilen öğrenciler, üst düzey yönetici ve komutan olarak yetiştirilirdi. **Medrese:** Orta ve yüksek öğretimin yapıldığı temel eğitim kurumları olan medreseler, ilmiye ve kalemiye sınıfına ihtiyaç duyulan görevlileri yetiştirdi.

CEVAP: B

11. Osmanlı devlet idaresinde yürütme gücünün kullanımında idari bir görevi olmayan padişah hocası olan lalanın padişahı temsil etmesi söz konusu değildir. **Kadı:** Kazalarda idari görev üstlenmiştir. **Sancakbeyi:** Sancaklarda padişah adına yürütme gücünü kullanır. **Tımarlı sipahi:** Tımar arazisi üzerinde bulunan köylü üzerinde askeri görevinin yanında idari görevde üstlenerek padişahı temsil eder. **Vezirozam:** Padişahın mutlak vekili olarak yürütme gücünü padişah adına kullanır.

CEVAP: C

OSMANLI KÜLTÜR VE UYGARLIĞI

12. Kapıkulu Ocakları içerisinde el bombası, havan topu gibi patlayıcı malzemeler imal eden sınıf **humbaracılar**dır. **Azapler:** Bekar piyade askerler **Cebeciler:** Silah ve teçhizat imal ve tamir eden sınıf. **Lağımçılar:** Kale kuşatmalarında tünel kazarak surları barut ile çökertmeye çalışan sınıf. **Garipler:** Hazine ve ganimetlerin güvenliğinden sorumlu sınıf.

CEVAP: D

13. Osmanlı mimarisinde süsleme amacıyla kitap sayfalarına yapılan bir sanat olan minyatür kullanılmamıştır.

CEVAP: A

YORUMLA TEST - 25

1. 17. yüzyılda, ilmiye teşkilatının bozulması, medreseyi bitirenlerin iş bulamaması ve ilmiye teşkilatındaki yozlaşma ve yaygın ekonomik sıkıntılar medrese öğrencisi anlamına gelen suhtelerin çıkardığı suhte isyanlarının görülmesinde etkili olmuştur. **Celali İsyancıları**, daha çok 17. yüzyılda ekonomik sıkıntılar ve adaletsizlik nedeniyle halkın çıkardığı isyanlardır. **Eyalet İsyancıları**, yer yer çıkan bağımsızlık amaçlı isyanlardır. **İstanbul İsyancıları**, Yeniçeri Ocağının ekonomik nedenler ve ıslahat karşıtlığıyla çıkardıkları isyanlardır. **Azınlık İsyancıları**, 19. yüzyılda milliyetçilik etkisiyle çıkan ayrılıkçı isyanlardır.

CEVAP: C

2. Ekber ve Erşad sistemi yönetimde yaşça en büyük olanın tahta çıkacağını düzenleyen bir sistemdir. Bu sistemle tahta çıkacak kişinin belirsizliği ortadan kalktığı için taht kavgalarının önüne geçilmiş, dolaşısıyla merkezi otorite güçlenmiş ve yönetimde istikrar sağlanmıştır. Ayrıca bu sistemle şehzade katline de son verilmiştir. Ancak Devşirme kökenlilerin yönetimdeki etkisini kırma ile bu sistem arasında ilişki yoktur.

CEVAP: C

3. Klasik dönemdeki "toprak devlete aittir" anlayışı ile feodal yapının güçlenmesi engellenmiş, tarımsal devamlılık sağlanmış ve bu devamlılık askeri alana da yansımıştır. Ancak 17. yüzyıldan itibaren bu sistem bozulunca toprak mülkiyeti yaygınlaşınca feodal yapı güçlenmiştir. Köylünün refah düzeyinde ve toprak gelirlerinde ise mülkiyet ile ilgili herhangi bir paralellik yoktur. Mülkiyet köylüye değil taşrada güçlü ve zenginlerin lehine değişecek ve köylü bundan nemalanamayacaktır.

CEVAP: A

4. Sorudaki Kanuni Devri tahrir defterine ait çeviri metne bakıldığında; bölgede yetiştirilen tarım ürünleri, kullanılan para birimi, toplanan vergiler ve hayvancılık faaliyetlerinden bahsedilmiştir. Ancak metinde yetiştirilen tımarlı sipahilerle ilgili herhangi bir bilgi yoktur.

CEVAP: B

5. Osmanlılar metinde verilen Kutadgu Bilig'teki felsefeye uygun olarak devlet idaresinde gerekli olan kurumları düzenlemiştir. Bu kapsamda askeri alanda yapılan Yeniçeri Ocağı'nın kurulması, ekonomik alanda yapılan tımar sisteminin uygulanması ve hukuki alanda yapılan Kanunname-i Ali Osman'ın hazırlanması Kutadgu Bilig'deki bu felsefeye uygun hayata geçirilen düzenlemelerdir.

CEVAP: E

6. Şeyhülislam ile ilgili verilen metinle ilgili olarak; kalemiye sınıfına dahil olduğu, en üst hiyerarşik makam olduğu, ıslahatların önünde en büyük engel olduğu ve Ortodoks patriklerinin atanmasında etkili olduğu yargılarına ulaşamaz. Ancak sık sık görüşlerine başvurulmuş olması şeyhülislamın, devlet yönetiminde etkinliklerinin arttığının açık göstergesidir.

CEVAP: C

4. ÜNİTE

7. Türk idare anlayışında görülen ikili teşkilat ve toprakların melikler arasında paylaşılması devletlerin yıkılışını hızlandıran uygulamalardır. Osmanlı Devleti'nde uygulanan padişahın mutlak hakimiyeti ve hanedan üyelerine ülkenin paylaşılmamış olması Osmanlı Devleti'nin diğer Türk devletlerine kıyasla yıkılmaya ve parçalanmaya karşı daha dirençli olmasını sağlamıştır. Bu sebeple Osmanlı Devleti, diğer Türk devletlerinden çok daha uzun ömürlü olmuştur.

CEVAP: E

8. Teokratik yapı, dine dayalı idare sistemidir. Bu kapsamda; padişahların halife olması ve divan kararları için şeyhülislamın fetva vermesi teokratik yapıyı güçlendiren gelişmelerdir. Ancak Fatih Sultan Mehmet'in Kanunname-i Ali Osman'ı hazırlaması ile teokratik yapı arasında ilişki yoktur çünkü bu kanun örfi hukuka göre hazırlanmıştır.

CEVAP: D

9. Osmanlı Devleti'nde has, zeamet ve tımar topraklarının rütbe ve derecelere göre verilmesi, bu toprakların maaş karşılığı verildiği söylenebilir. Çünkü her işi yapan farklı kademedeki görevli farklı toprağı alacaktır. Ancak toprak mülkiyeti ve asker yetiştirme ile maaş arasında bir ilişki yoktur.

CEVAP: B

OSMANLI KÜLTÜR VE UYGARLIĞI

10. Osmanlı Devleti'nde toplum, yönetenler ve yönetilenler olmak üzere ikiye ayrılır. Yönetilenler, yani halk, üretim yapmakla ve vergi vermekle mükelleftir. Ancak huzuru sağlamak, reayanın görevi değil, yönetenlerin görevidir.

CEVAP: D

YORUMLA TEST - 26

1. Fatih Sultan Mehmet'in Kanunnamesi tamamen örfi hukuka dayalı olarak çıkarılmış bir kanundur. Yine avarız vergisi de örfi hukuka dayalı olan ve dinle ilişkisi bulunmayan bir vergidir. Osmanlıların örfi hukuk ta kullandığına bu ikisi örnek verilebilir. Haraç vergisi ise tamamen şer'i hukuk ile alakalıdır.

CEVAP: D

2. Osmanlı Devleti'ndeki bu kontrol uygulaması; olası bir haksız rekabetin önüne geçme, tüketici haklarını koruma, üreticileri kollama ve arz-talep dengesinin bozmamaya yöneliktir. Ancak herkesin eşit gelir elde etmesi amacı güdülmemiştir. Kişinin gelirine herhangi bir sınırlama yapılmamıştır.

CEVAP: C

3. Osmanlı Devleti'nde devşirme sistemi kapsamında toplanan gayrimüslim çocukların önce Türk ailelere verilmesinin temel amacı; yabancı bir kültürden gelen gayrimüslim çocukların Türk-İslam kültürünü tanımasını ve öğrenmesini sağlamaktır.

CEVAP: B

4. Eğer ki gayrimüslimler kendi din ve mezheplerine göre örgütlenebiliyorsa kendi kültürünü koruma imkanı elde edebilir. Böylece azınlıklar benliklerini korumuş olurlar.

Bu durum Osmanlı toplumunun kaynaşmasına ve ortak kültürün gelişmesine mani olacaktır.

CEVAP: A

5. Osmanlı Devleti'nin fethettiği topraklarda, fethedilen toprakların kanunlarının uygulanması, hukuk alanında pragmatik davranıldığına göstergesidir. Asırlardır belli bir uygulamaya alışkın olan halkı bir anda değişime zorlamak gerçekçi olmaz ve tepkiye neden olur. Bu tercih Osmanlı Devleti farklı hukuki kaynaklardan beslenmiş olduğunu da gösterir. Ancak bu, Osmanlı Devleti'nin kendine has bir hukuk sisteminin olmadığı anlamına gelmez.

CEVAP: D

6. Paralarda kullanılan madenler devletin ekonomik durumu hakkında bizlere bilgi vermektedir. Orhan Bey zamanında gümüş para kullanılması, devletin henüz kuruluş aşamasında olduğunu, Fatih döneminde altın para kullanılması devletin en parlak dönemine ulaştığını, 17. yüzyıldan sonra tekrar gümüş para kullanılması ise devletin ekonomik gücünün zayıflamaya başladığını gösterir.

CEVAP: A

4. ÜNİTE

7. Osmanlı Devleti'nde Müslümanlardan öşür vergisi alınırken gayrimüslimlerden cizye ve haraç vergilerinin alınması, vergilendirmede dini inançların etkili olduğunun bir göstergesidir.

Ancak bu duruma bakılarak toprağın mülkiyet hakkı kime ait ve köylülerin aynı vergi ödediği tarzında bir çıkarım yapılamaz.

CEVAP: C

8. Kararlarda son sözün padişaha ait olması, Divan-ı Hümayun'un yalnızca bir fikir alma, danışma meclisi olduğunun en büyük göstergesidir.

Ancak toplantıların belirli günlerde yapılması ve alınan kararlarda dine uygunluk aranması bu divanın bir danışma organı olması yargısını doğurmaz.

CEVAP: B

9. **Kümbetler** Osmanlı Devleti'nde mimari eserdir, anıt mezardır. Yani yazılı bir materyal değildir. O nedenle yazılı kültür aktarımına katkı sunmazlar.

Ferman, padişahın yazılı emridir.

Berat, padişahın yazılı atama emridir.

Adaletname, halkın çıkarlarının korunmasına dair padişah tarafından yayımlanan bir belgedir.

Hat, yazı demektir ve Osmanlı Devleti'nde uygulanmış bir yazı sanatıdır.

CEVAP: E

OSMANLI KÜLTÜR VE UYGARLIĞI

10. Verilen metinde kadıların; sözleşmeleri kaydetmeleri noterlik, hukuki sorunları çözmeleri adaleti sağlama, zabıta amirlik görevleri ise idari alanda görevli olduğunu göstermektedir. Yine asayiş ve zabıta kuvvetlerinin amiri olması güvenlik alanında da görevli olduğunun göstergesidir.

Ancak verilen metne göre kadıların yasama ile ilgili bir görevi yoktur.

CEVAP: A

11. Kendisine toprak verilen tımarlı sipahilerin sık sık yer değiştirip başka bölgelere gönderilmesinde temel amaç, buldukları bölgede halkla kaynaşım bir yerel güç haline gelmelerini engellemektir. Bu aynı zamanda feodal yani toprağa dayalı bir sınıfın ortaya çıkmasını engellemek içindir. En nihayetinde bu uygulama merkezi otoritenin güçlenmesini sağlar.

CEVAP: E

12. Osmanlı Devleti'nde devşirme kökenli yeniçerilerin tımarlı sipahilere karşı bir denge unsuru oluşturması ve hiçbir askeri sınıfın imtiyazlı ve güçlü bir yapıya kavuşmalarına izin verilmemesi merkezi otoriteyi güçlü kılmak amacıyla ilgilidir.

CEVAP: B

YORUMLA TEST - 27

1. Soruda verilen uygulamalar öncelikle halkın ihtiyacı olan malların piyasada yeterli miktarda bulunmasına yönelik önlemlerdir ki bu ekonomide **iaşecilik** ilkesidir.

Fiskalizm: Hazine gelirlerini yükseltmek, daha da yükseltmek için gerekli önlemleri almaya dayanan ekonomik ilkedir.

Gelenekçilik: Sosyal ve ekonomik dengeleri bozacak değişimleri engellemeye dayalı ekonomik ilkedir.

Merkantalizm: Zenginlik kaynağının topraktan ziyade değerli madenler olduğunu ifade eden, altın-gümüş vs. birikimini esas alan ve Coğrafi Keşiflerle ön plana çıkan ekonomik ilkedir.

Sosyalizm: Ekonomik üretim araçlarının halk adına devlete ait olması gerektiğini savunan ve özel teşebbüsü reddeden bir ilkedir.

CEVAP: A

2. Osmanlı Devleti'nde Tanzimat Fermanının ilanına kadar görülen müsadere uygulaması ile; yöneticilerin ekonomik olarak zenginleşip güç odağı haline gelmesine mani olmak yoluyla merkezi otoriteyi güçlendirmek ve ekonomik buhran dönemlerinde devlete gelir sağlamak amaçlanmıştır.

Fakat vakıflara finansal kaynak sağlamak söz konusu değildir. Müsadere edilen mülk doğrudan devlet hazinesine aktarılırdı.

CEVAP: D

3. Narh uygulamasıyla alışveriş esnasında müşterinin belirlenen taban fiyatın altında esnafa teklif sunması önlenmiş ve böylece maliyetin altında satışa engel olarak üretici korumak istenmiştir.

CEVAP: C

4. Osmanlı toplumundaki özel mülk sahipleri her zaman devlet müdahalesi ve müsadere yoluyla mülklerine devlet tarafından el konulması tehlikesi ile karşı karşıya kalmaları nedeniyle mülkleri üzerinde kontrollerini daimi kılabilmek için İslam hukukunda yararlanarak bu duruma çözüm aramışlar ve mülklerini vakıflara çevirmişlerdir. Vakfedilen mülk müsadere edilemezdi. Özel mülk sahipleri de kurdukları vakıflarda yöneticilik yaparak mülklerini tasarruf etmeye devam etmişlerdir.

CEVAP: E

5. Osmanlı Devleti'nde 16. yüzyılın sonlarından itibaren tımar sisteminin uygulandığı pek çok eyalette zamanla iltizam uygulamasına geçilmesi hazinenin nakit ihtiyacının arttığına kanıt olarak gösterilebilir. Çünkü iltizam sistemi ile vergi geliri mültezim tarafından peşin ve de nakit olarak devlete ödenmekteydi. O nedenle devlet, merkezi hazinede ihtiyaç hasıl oldukça tımar topraklarını iltizama çevirecekti. İltizam vergi toplama modelidir. Mali bir konudur. Tarım ile ilgili ya da askeri bir konu değildir. O nedenle tarımsal üretimin geliştirilmek istendiği ve de tımar askerlerinin sayısının yeterli görüldüğü yorumu yapılamaz.

CEVAP: A

6. Osmanlı padişahlarının, medreselerin işleyişine müdahale etmemeleri medreselerin bilimsel özerkliğe sahip olduğu, padişahın destek ve ödül uygulaması nedeniyle ilmi çalışmalara önem verildiği, vakıflar aracılığıyla finanse edildiği için de medreselerin hazineye yük olmadığı yorumları yapılabilir.

CEVAP: E

4. ÜNİTE

7. Fransız tarihçi F. Braudel, "Osmanlılar, Rumeli'de önemli bir toplumsal dönüşüm gerçekleştirdiler. Kitleler bu yeni düzeni kurtarıcı gibi benimseyerek eski Avrupalı, Balkanlı düzenler yerine tereddüt etmeden Osmanlı düzenini tercih ettiler." demiştir. Bu durumun yaşanmasında Osmanlıların uyguladığı; **istimalet** (adalet ve hoşgörü), **kesrette vahdet** (çoklukta birlik anlamına gelir ve Osmanlı Devleti'nin farklılıklara hoşgörü göstermesidir), **millet sistemi** (Halkların din ve mezhebe göre tasnif edilmesidir). Bu farklı din ve mezheplerin varlığına gösterilen saygıdır) politikalarının etkili olduğu söylenebilir.

CEVAP: E

8. Topkapı Sarayı'nda devlet işlerinin yürütüldüğü, resmi hayatın yaşandığı Birunda; elçi kabul törenleri, bayramlaşma merasimleri, Kapıkulu askerlerine ulufelerinin dağıtılması ve Divanı Hümayun toplantılarının yapılması gibi etkinlikler düzenlenmekteydi. Fakat padişahın özel görevlilerinin ve devlet adamlarının eğitimi Birunda değil Enderunda yapılırdı.

CEVAP: A

9. Divan-ı Hümayun üyelerinden; ilmiye sınıfından olanlar padişah adına yargı yetkilerini kullanırdı. İlimiye eğitim, hukuk ve din alanında çalışanlardı. Adalet işlerinden sorumlu olan kazasker divan üyesidir ve büyük davalara bakmakla yükümlü olduğundan padişah adına yargı yetkisini kullanıyor diyebiliriz. Sivil yöneticiler olan defterdar, nişancı, reisülküttap gibi divan üyelerinin yargı yetkisi yoktur. Asker kökenli olan sadrazam, vezir, kaptanı derya gibi divan üyelerinin yargı yetkisi yoktur.

CEVAP: C

OSMANLI KÜLTÜR VE UYGARLIĞI

10. Bir "vakıf medeniyeti" olan Osmanlılarda medrese, darüşşifa, imarethane, cami gibi sosyal kurumların finansmanı veya inşası vakıflar tarafından karşılanırdı.

Fakat Enderun Mektebi sarayda bulunan ve devlet tarafından finanse edilen bir kurumdur. Vakıflar resmi kurumların, askeri kurumların ve devlet görevlilerinin finansmanında kullanılmazlar.

CEVAP: C

11. Osmanlılar, taşrada düzenin tesisini son derece önemsemişlerdi. Bunun için şehirlerde asayişin sağlanması için subaşı, esnafın denetimi için muhtesip, belediye hizmetlerinin yerine getirilmesi için kadı ve pazara gelen ürünlerin esnafa adil dağıtım için kapan emini görevlendirilmiştir. Sadaret kethüdası ise merkezi bir görevli olarak İstanbul'da sadrazama yardımcı olan bir görevlidir ve paragrafta yer almamaktadır.

CEVAP: B

TEKRARLA TEST - 28

1. 17. yüzyılda görülen bağımsızlık amaçlı eyalet isyanlarında milliyetçilik etkili değildir. Çünkü milliyetçilik akımı 19. yüzyılda Fransız İhtilali ile ortaya çıkmıştır.

Azınlıklar bazı Avrupa devletleri tarafından her zaman desteklenmiştir. Ayrıca bu dönemde merkezi otoritenin zayıflaması da çıkan eyalet isyanlarında etkilidir.

CEVAP: A

2. Avar Kağan'ından kız isteyip bu isteğinin hor görülerek reddedilmesi sonucunda isyan çıkartarak Avar Devleti'ni yıkan ve Ötüken merkez olmak üzere Bumin Kağan'ın kurduğu devlet, Köktürk Devleti'dir.

CEVAP: D

3. Şii Büveyhoğulları'nın Bağdat'taki egemenliğine Selçuklu Sultanı Tuğrul Bey tarafından son verilmesi üzerine Abbasi Halife Tuğrul Bey'e 1058'de "Doğu'nun ve Batı'nın Sultanı" unvanını vermiştir. Ancak 1048 Pasinler ve 1040 Dandanakan savaşları bu tarihten daha önce gerçekleşmiştir.

CEVAP: B

4. Rusya'nın Osmanlı için "Hasta Adam" tabirini kullanması, savaş esnasında hemşireliğin kurucusu Florence Nightingale'nin yaralı askerlere bakması ve savaşın nedeni olarak "Kutsal Yerler Meselesi" öne sürülmesi Kırım Harbi ile ilgili gelişmeler ve kavramlardır.

CEVAP: E

5. Osmanlı Devleti ve Almanya arasında artan etkileşime binaen Alman yatırımlarının artması ve Almanya ile ticari ilişkilerin gelişmesi bu durumda etkili olmuştur. Yine İngiltere'nin Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğüne aykırı politika izlemesi de Osmanlı Devleti'nin ekonomik tepki göstermesine neden olmuş ve Almanya'ya ekonomik olarak ta yavaşmayı tercih etmiştir.

İngiltere'nin, Orta Doğu ülkeleriyle yaptığı ticareti daha çok önemsemesi bu durumda etkili olamaz. Öyle olsa bu dönemde Orta Doğu'da zaten Osmanlı hakimiyeti söz konusu. Osmanlı ile ticaretinin gelişmesi gerekirdi.

CEVAP: D

6. Devlet ve toplum hayatının düzenlendiği bilgi verici eserler **siyasetnameler**dir ve Kutadgu Bilig bunların en meşhur örneklerindedir.

Seyahatname, seyahatler ile ilgili bilgiler içeren eserlerdir.

Surname, Osmanlı döneminde padişah çocuklarının doğum ve sünnet törenleriyle padişah kızlarının düğün törenlerini anlatan eserlerdir.

Şehname, tarih kitaplarına verilen isimdir.

Vilayetname ise vilayetle ilgili bir kavramdır.

CEVAP: C

7. Patrona Halil İsyanı, Kabakçı Mustafa İsyanı, Canberdi Gazali İsyanı ve Vaka-i Vakvakiye; Osmanlı Devleti'nde yaşanmış belli başlı isyanlardan bazılarıdır.

Ancak Vaka-i Hayriye, "hayırlı iş" anlamına gelmekte ve II. Mahmut'un Yeniçeri Ocağı'nı kaldırması olayının özel adıdır.

CEVAP: E

4. ÜNİTE

8. Coğrafi Keşifler'in yarattığı ekonomik olumsuzlukları ortadan kaldırmak için Osmanlı Devleti, kapitülasyonlar vermiş ve yabancı tüccarlara geniş ekonomik haklar vererek topraklarında ticaret yapmaya teşvik etmiştir. Aynı zamanda Hint Deniz Seferleri ile Baharat Yolu'nu yeniden aktif hale getirmek istemiştir. Kanal projeleri de ticaret yollarını canlandırmak için gündeme gelen çalışmalardandır. Üç konu ile de öğrenci araştırma yapmalıdır.

CEVAP: E

9. Kubrat liderliğinde Kafkasya'nın kuzeyinde kurulan, Tuna Nehri'nden Volga Nehri'ne geniş bir alanda hakimiyet tesis eden ve İstanbul'u kuşatan devlet Bulgarlardır.

CEVAP: A

10. Saruhanoğulları, Aydınoğulları ve Germiyanoğulları gibi birçok Türk beyliğinin katıldığı I. Kosova Savaşı, Haçlılara karşı bir Türk-İslam birliğinin kurulduğunun göstergesidir. Sırsındığı ve Niğbolu savaşlarında ise böyle bir durum söz konusu değildir.

CEVAP: B

11. Plevne Marşı'na konu olan Gazi Osman Paşa komutasındaki Plevne Müdafaası 93 Harbi, diğer adıyla 1877 Osmanlı-Rus Savaşı'nda yaşanmıştır. 1877 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Plevne'de Ruslara karşı verdiği mücadeleden dolayı "Plevne Kahramanı" olarak anılan komutan, Gazi Osman Paşa'dır. Süleyman Hüsnü Paşa, Şıpkı'da, Gazi Ahmet Muhtar Paşa Erzurum'da aynı savaşta savunma yapan diğer önemli kişilerdir.

CEVAP: C

OSMANLI KÜLTÜR VE UYGARLIĞI

12. Türkler İslami Dönemde daha çok yazıyı kullandıkları **Hat** sanatını süslemede tercih etmişlerdir.

Tezhip, kitap sayfalarının kenarlarının süslendiği sanattır.

Minyatür, küçük ve iki boyutlu tasvir resimlerden oluşan sanattır.

Ebru; su ve boya ile kağıt süsleme sanatıdır.

Vitray, cam süsleme sanatıdır.

CEVAP: C

13. Harzemşahlar, adını kurulduğu coğrafyadan, Harzem bölgesinden alan bir Türk devletidir. Yine Gazneliler de adını Gazne şehrinden, buldukları coğrafyadan alan bir diğer Türk devletidir.

Hazarlar, adını buldukları coğrafyadan almamışlar; tam tersine buldukları coğrafyaya adını vermişlerdir.

CEVAP: B

14. İslamiyet öncesi Türk devletlerinde hükümdar için tanhu, han, aytengri, ilteriş gibi sıfatlar kullanılmaktadı.

Emir sıfatı ise Arapça bir kavramdır. Emreden anlamındadır. İslami dönem Türk devletlerinde kullanılan bir kavramdır.

CEVAP: D

15. İkili teşkilat ile yönetilen Köktürklerde, batıdaki yabgu doğuda bulunan kağana bağlı olarak görev yapmıştır. Mukan, Tapo, İşbara, Bumin kağan olarak görev yaparken, İstemi batı kanadında yabgu olarak görev yapmıştır.

CEVAP: A

16. Osmanlı padişahı II. Mehmet, "Sultânü'l-Berreyn ve Hakanü'l-Bahreyn"(Karaların ve denizlerin sultanı anlamındadır.) ve "Kayser-i Rum" (Bizans İmparatorlarının kullandığı unvandır. Batı Roma yani İtalya'dan tarihi hak iddia etme maksadındadır) unvanlarını İstanbul'un fethinin sonucunda kullanmaya başlamıştır.

CEVAP: C

17. 15. yüzyılın sonlarına doğru Karamanoğulları, Memlükler, Rodos Şövalyeleri, Fransa ve Papalığın müdahil olmasıyla Osmanlı Devleti'nin iç ve dış politikasını şekillendiren gelişme II. Bayazıt'a karşı Şehzade Cem'in taht için isyan etmesidir.

CEVAP: E

18. İslamiyet'ten önce Türklerin tarımsal üretim için sulama kanalları yapmaları yerleşik hayata geçtiklerinin kesin bir kanıtıdır. Tarımsal faaliyetler yerleşik yaşamı zorunlu kılar. Ektiğin ürünü bırakıp gidemezsin. Sulaman, kurda kuşa karşı koruman vs gerekir. O nedenle yerleşik yaşama geçmek zorundasındır. Madencilikle uğraşma, ticaret yapma, halı ve kilim dokuma, silah ve süs eşyası imal etme göçebe yaşamda da yerleşik yaşamda da görülebilir.

CEVAP: B

19. Anadolu insanının aydınlanmasında ve Anadolu'nun İslamlaşmasında etkili olan mutasavvıflardan Hoca Ahmet Yesevi Anadolu'da yaşamamıştır. Müritleri, öğrencileri yoluyla Anadolu'yu etkilemiştir. Diğer isimler Anadolu'da yaşayan ve Anadolu'yu aydınlatan kandillerdir.

CEVAP: C

20. Batınlara karşı mücadele eden Selçuklu yöneticilerinin takip ettiği yöntemler arasında halkı Bâtini propagandalarına karşı bilinçlendirmek, askerî tedbirler olarak yayılmalarını engellemeye çalışmak, Sünni alimleri desteklemek, Nizamiye medreselerini kurarak Batınlığa karşı din alimleri yetiştirmek yer almaktadır.

Fakat Bâtini liderlerini devlet görevlerine getirerek sisteme entegre etmek her açıdan hayatın doğal akışına ters Sünni camiaya ve devlete zarar verecek bir şeydir. O nedenle böyle bir şey yapmadılar.

CEVAP: B

21. Türkiye Selçuklu Devleti'nin yıkılışında; halk isyanı olan 1240 Babai İsyanı ve Moğollara mağlup oldukları 1243 Köseadağ Savaşı'nın etkisinden söz edilebilir.

Fakat Batini İsyanı yani Haşhaşiler Büyük Selçuklu Dönemi'nde olan ve devlete zarar veren bir gelişmedir.

CEVAP: D

22. Fransız tarihçi Amadee Thierry'nin (1797-1873), Hunları ayrıntı bir şekilde ele aldığı eserinde yer alan Fransa ve İtalya'da iki ayrı söylentişin olduğu bir Orta Çağ efsanesinde; "Sen, Tanrı'nın Kırbacısın, ne var ki eğer Tanrı isterse sen onun intikamını alabilirsin. Ve sen, elindeki bu gücün dünyadan menşe bulmadığına inanacaksın." ifadeleriyle tanımlanan Hun hükümdarı Attila'dır.

CEVAP: B

4. ÜNİTE

23. Halil İnalçık "27 Temmuz 1302 tarihini Bapheus (Koyunhisar) Savaşı, Osmanlı ailesine hanedan karezması kazandırmış ve zamanı gelince Orhan Bey itirazsız beylik tahtına geçmiştir." sözleri ile Osmanlı Beyliği'nin kuruluşunun tarihini Koyunhisar Zaferine bağlarken savaşı kazanan **Osman** Bey'in devletin temellerini attığını izah etmiştir.

Ertuğrul Gazi Osman Bey'in babasıdır. Şehzade Orhan, ikinci Osmanlı padişahı olan Orhan Bey'dir. Akça Koca Gazi, Ertuğrul Gazi ve Osman Bey'e hizmet eden kuruluşun önemli komutanlarıdır. Kocaeli'nin adı bu bölgeyi fetheden Akça Koca'dan gelmektedir. Koca'nın eli/ili diyarı anlamındadır. Alaeddin Bey, Orhan Bey'in kardeşi ve ilk vezirdir.

CEVAP: B

24. Hicaz su yollarının tamir meselesi nedeniyle Fatih Dönemi'nden itibaren Osmanlı Devleti'nin ilişkilerinin bozulduğu devlet 1251-1517 yılları arasında Mısır, Suriye ve Hicaz bölgesine hakim olan Memlüklerdir.

Akşitler 10. yüzyılda Mısır'da kurulan ve kutsal topraklara hakim olan ilk Türk devletidir.

Eyyubiler 12. ve 13. yüzyılda Mısır, Suriye ve Hicaz'da varlık göstermişlerdir.

Safeviler, İran'da kurulan bir devlettir.

Akkoyunlular, Irak, Azerbaycan ve Doğu Anadolu'da hakimiyet kuran devlettir.

CEVAP: A

25. Anadolu Selçuklu Devleti'nde uygulanan toprak yönetim sisteminde vergisinin iltizam usulü ile toplandığı **mukataa** arazi yer almaz. Osmanlıda görülür.

Miri arazi, devlet mülkiyetindeki topraklardır.

Vakıf arazi, sosyal yardım kurumlarına geliri bırakılan topraklardır.

İkta arazi, vergi toplama hakkının asker yetiştirmek şartıyla komutanlara bırakıldığı arazilerdir.

Mülk arazi, mülkiyetin kişilere geçtiği arazidir. Oldukça azdır.

CEVAP: D

OSMANLI KÜLTÜR VE UYGARLIĞI

26. Türk töresine göre devleti kuran hanedanın erkek üyelerinin devlet yönetiminde ortak hak sahibi olmaları nedeniyle; prens eşlerinin yani hatunların ülke idaresine karışması (eşlerinin hükümdar olması hayaliyle), yine üst düzey yöneticilerin devlet yönetimine müdahale etmesi (desteklediği prens hükümdar olursa gücü ve etkisi daha fazla artar hayaliyle) söz konusu olabilir.

Ama mevzu siyasi bir mevzudur. O nedenle dini ayaklanmaların çıkması gibi bir etki söz konusu olmaz.

CEVAP: D

5. ÜNİTE

KAVRA TEST - 29

1. “Kırım Rusya’ya bağlanacak, Müslüman halk ise Osmanlı halifesine dini olarak bağlı kalacak” maddesi Osmanlı Devleti ve Rusya arasında imzalanan 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması’nın maddelerinden birisi değildir. Çünkü Kırım Rusya’ya bağlanmamış, bağımsız bir devlet olmuş ve dini bakımdan Osmanlı Devleti’ne bağlı kalmıştır. Diğer seçenekler Küçük Kaynarca Antlaşması’nda yer alan maddelerdir.

CEVAP: D

2. Osmanlı Devleti, II. Viyana Kuşatması’nda yaşadığı bozgunundan sonra 16 altı yıl süren ve içerisinde Avusturya, Lehistan, Malta, Rusya ve Venedik’in olduğu Kutsal İttifak ile yaptığı savaşlar 1699 Karlofça Antlaşması ile sona erdirmiştir.

CEVAP: A

3. Soruda Safevi Devleti ile yapılmayan anlaşmayı sormaktadır. Bu kapsamda Serav Antlaşması 1618’de, Ferhat Paşa Antlaşması 1590’da, Amasya Antlaşması 1555’de ve Kasrı Şirin Antlaşması 1639’da Safevi Devleti ile yapılan anlaşmalardır. Ancak Bahçesaray (Çehrin) Antlaşması ise Rusya ile yapılan ilk anlaşmadır.

CEVAP: C

17. VE 18. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

4. III. Selim Dönemi’nde Avrupa başkentlerinde daimi elçilikler açılması Osmanlı Devleti için; Avrupa devletlerini yakından tanıma, Avrupa’daki siyasi, bilimsel ve teknolojik gelişmelerden haberdar olma, Osmanlı aleyhindeki faaliyetleri erken fark etme gibi imkanlar sağlayacağı muhakkaktır. Fakat Coğrafi Keşifler hem 16. yüzyıl olayı hem de Osmanlı Devleti’nin böyle bir teşebbüste bulunmamış olması nedeniyle doğru cevabın bu seçenek olması gerekir.

CEVAP: E

5. 17. yüzyılda Osmanlı Devleti mali, askeri, idari alanlarda son derece yüzeysel de olsa ıslahatlar yapmıştır. Eğitim alanında ise 18. yüzyılla birlikte ıslahatlar yapılmaya başlanılacaktır.

CEVAP: D

6. 18. yüzyıl ile birlikte Osmanlı Devleti’nde etkisini gösteren batılılaşma mimariye de yansımış ve bu çerçevede inşa edilen ilk Batı tarzı eser Sadabad Kasrı ve ilk batı tarzı dini eser ise Nuruosmaniye Cami olmuştur.

CEVAP: B

7. Osmanlı Devleti’nde 17. yüzyılda görülen İstanbul İsyancılarının çıkmasında, devlet adamlarının çıkarları uğrunda Kapıkullarını kışkırtması, Yeniçerilere ayar düşük akçe ile ulufe ödenmesi etkili olurken sancaklarda görev yapan şehzadeler arasında taht kavgalarının yaşanması gibi bir etken söz konusu olamaz. Çünkü 17. yüzyılın başında sancak sistemi kaldırılmış ve kafes hayatı usulü getirilmişti. Sancaklarda şehzade bulunmuyordu.

CEVAP: C

5. ÜNİTE

8. Osmanlı Devleti'nde Lale Devri'nde matbaanın ilk kez açılmasında **İbrahim Müteferrika**'nın çalışmaları etkili olmuştur.

Mustafa Reşit Paşa: Abdülmecit döneminin sadrazamlarından biridir. Tanzimat Fermanı'nı hazırlayan ve halka ilan eden devlet adamıdır.

Katip Çelebi: Hacı Halife/Kalfa" lakaplı 17. yüzyılın çok önemli bir ilim insanıdır. Batı bilimleriyle Doğu bilimlerini karşılaştırıp sentez yapan ilk Türk ilim insanıdır. Bibliyografya eseri olan "Keşfüzzünün", coğrafya eseri olan "Cihannüma" ve ıslahat önerileri içeren "Düstür el-Amel li-İslâh el-Halel" önemli eserleridir.

Ahmet Cevdet Paşa: 19. yüzyılın önemli hukukçu ve tarihçisidir. Mecelleyi hazırlayan komisyonun başkanı. Encümeni Danış'ın kurucularından. Eserleri; "Tarihi Cevdet", "Kıyası Enbiya", "Kavaid-i Osmaniye" (Türkçe yazılmış ilk dilbilgisi kitabıdır.)

Taşköprülüzade Ahmet Efendi: İlimlerin tarihi ve tasnifiyle ilgili bibliyografik eseri "Mevzuatul Ulum" önemlidir. Osmanlıda ilk bilim tarihçisi kabul edilir. 16. yüzyılda yaşamıştır.

CEVAP: B

9. III. Selim Dönemi'nde 1798 yılında Napolyon tarafından işgal edildiği için Osmanlı-Fransa ilişkilerinin bozulmasına neden olan yer **Mısır**'dir.

CEVAP: E

10. Osmanlı Devleti'nde Batı tarzı açılan ilk askeri okul **Hendesehane**'dir.

Enderun: II. Murat Dönemi'nde Edirne Sarayı'nda açılan Osmanlıların yönetici ve komutan yetiştirdiği okuldur.

Hendesehane: I. Mahmut Dönemi'nde 1734'te subay yetiştirmek için açılan batı tarzı eğitim yapan ilk askeri okuldur.

Mühendishane-i Berri Hümayun: III. Selim Dönemi'nde 1795'te kara subayı yetiştirmek için açılan okuldur.

Mühendishane-i Bahri Hümayun: I. Abdülhamit Dönemi'nde 1775'te deniz subayı yetiştirmek için açılan okuldur.

Mekteb-i Harbiye: II. Mahmut Dönemi'nde 1834'te subay ve kurmay subay yetiştirmek için açılan okuldur.

CEVAP: B

17. VE 18. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

11. Osmanlılarda şehzadelerin taht hakkını "Ekber ve erşad" sistemiyle düzenleyerek hanedanın en yaşlı ve akılsızın padişahlık hakkına sahip olduğunu söyleyen padişah **I. Ahmet** (1603-1617) tir.

CEVAP: A

12. 17. yüzyılın başlarından itibaren sancağa çıkma uygulamasının kaldırılmasıyla padişahların tecrübesiz bir şekilde tahta oturmasına neden olan düzenleme **Kafes Hayatı Usulüdü**r. Bu sistemde şehzadeler sarayda şimsirlik denilen özel yaşam alanlarında devrin alimlerine eğitime tabi tutulsa da teorik ile sınırlı kalan ve pratik yapma imkanı olmayan bu uygulama neticesinde tecrübesiz bir şekilde padişah oluyorlardı.

CEVAP: A

13. **Nizam-ı Cedit:** III. Selim Dönemi'nde kurulan Batı standartlarında modern ordunun adıdır. Aynı zamanda yeni düzen demek olan Nizam-ı Cedit, III. Selim Dönemi'nde yapılan ıslahatların genel adıdır.

Sekban-ı Cedit: II. Mahmut Dönemi'nde kurulan Batı tarzı ordu.

Vaka-i Vakvakiye: 17. yüzyılda IV. Mehmet Dönemi'nde yaşanan devlet adamlarının çınar ağaçlarında sallandırıldığı **Yeniçeri İsyanı**'dır.

Gülhane Hattı Hümayun: 1839'da yayımlanan Tanzimat Fermanı'nın diğer adıdır. İstanbul'da Gülhane Parkı'nda ilan edildiği için bu isimle de anılır.

Kanunname-i Ali Osman: Fatih Sultan Mehmet tarafından yürürlüğe sokulan örfi hukukun yazılı hale getirildiği içinde birden çok konu hakkında düzenlemenin yer aldığı hukuki belgedir.

CEVAP: D

14. 17. yüzyılda Yeniçeri Ocağında "Devlet ocak içindir." anlayışı ön plana çıkması devlet işlerine müdahale etmelerine ve sık sık isyanlara neden olmuştur. Sadece kendini düşünen Yeniçeriler savaş alanlarından kaçmışlardır. Tüm bunlar devletin güç kaybetmesine neden olmuştur.

Böyle bir ortamda Yeniçerilere duyulan saygı ve sevginin artması işse söz konusu olamaz.

CEVAP: E

KAVRA TEST - 30

1. Osmanlılarda III. Selim Dönemi'nde kurulan Batı tarzındaki ilk ordu olan Nizam-ı Cedit Ordusu'nun masraflarını karşılamak için İrad-ı Cedit hazinesi oluşturulmuştur.

CEVAP: E

2. Osmanlılar Lale Devri'nde Avrupa'nın çeşitli başkentlerine elçiler göndererek batıda yaşanan gelişmeleri takip etmek istemiş ve bu amaç ile Paris'e **Yirmisekiz Mehmet Çelebi** geçici elçi olarak gönderilmiştir.

Evliya Çelebi: 17. yüzyılın ünlü seyyahıdır. Seyahatnamesi Anadolu, Orta Doğu ve Balkanlar coğrafyası hakkında ayrıntılı bilgiler içermektedir.

Çelebi Mehmet: Osmanlı Devleti'nde ikinci kurucu diye anılan Fetret Devri'ne son vererek devleti derleyip toparlayan padişah.

Hezarfen Ahmet Çelebi: IV. Murat döneminde yapay kanatla Galata'dan Üsküdar'a uçarak ilk uçan insan olmuştur. Hezarfen bin fenli/bilgili anlamındadır.

Yusuf Ağâh Efendi: III. Selim Dönemi'nde Londra'ya gönderilen ilk daimi elçimizdir.

CEVAP: C

3. 17. yüzyıl ıslahatlarının genel özellikleri arasında, İstanbul İsyanlarının ıslahatlara engel olması, ıslahatların daha çok askeri alanda yapılması, ıslahatların kişilere bağlı kalması nedeniyle devamlılık gösterememesi ve halka inilememesi yer alır. Fakat Batı'daki gelişmelerin örnek alınması 17. yüzyılda değil 18. yüzyılda söz konusudur. 1718 Pasaroçça Antlaşmasıyla başlayan Lale Devri'nde ilk kez batılı anlamda ıslahatlar görülmeye başlayacaktır.

CEVAP: D

4. Nizam-ı Cedit yani III. Selim Dönemi'nde yapılan yeniliklerde Fransa daha çok örnek alınan devlettir. Bu durum genel olarak Osmanlı yenileşmesinde karakteristik bir durumdur. Fransa, Kanuni Dönemi'nde itibaren Osmanlı'nın Batıya açılan bir tür penceresi konumundadır.

CEVAP: C

5. Osmanlı ülkesinde ve idaresinde bozulan düzeni şiddetle ve kuvvete dayanarak yeniden kurmaya çalışan padişah 17. yüzyılın kudretli padişahı IV. Murat'tır.

CEVAP: B

6. 17. yüzyıl ıslahatçıları arasında Koçi Bey, Tarhuncu Ahmet Paşa, I. Ahmet, II. Osman, IV. Murat, Köprülü Mehmet Paşa gibi isimler sayılabilir. Fakat Halil Hamit Paşa, Koca Ragıp Paşa, Cezayirli Hasan Paşa, III. Ahmet, I. Mahmut, III. Mustafa, I. Abdülhamit, III. Selim gibi isimler 18. yüzyılın ıslahatçıları arasındadır.

CEVAP: A

7. 18. yüzyıl Osmanlı Devleti'nde; Yalova'da ilk kağıt fabrikasının kurulması, ilk Batı tarzı okul olan "Hendesehane"nin açılması, ilk defa yabancı uzmandan yararlanılması I. Mahmut Dönemi'nde yapılan düzenlemeleridir.

CEVAP: D

5. ÜNİTE

8. İstihkam Okulu'nun açılması, esham senetlerinin satılarak borçlanmanın gerçekleştirilmesi, Mühendishane-i Bahri Hümayun'un eğitime başlaması ve Yeniçeri sayımı yapılarak ulufe alım ve satımının yasaklanması. Abdülhamit Dönemi'nde yapılan düzenlemelerdendir.

Matbaa-i Amire yani devlet matbaasının kurulması ise III. Selim Dönemi gelişmesidir.

CEVAP: A

9. Nizam-ı Cedit Ordusu adıyla Batı tarzı yeni bir ordunun kurulması, askeri okullarda yabancı dil öğretiminin önemsenmesi, önemli Avrupa başkentlerinde daimi elçiliklerin açılması, Mühendishane-i Berri Hümayun adıyla kara subayı yetiştirmek için modern bir okulun açılması III. Selim Dönemi'nde yapılan ıslahatlardandır.

Fakat Batı'dan ilk kez yabancı askeri uzman (Fransız Comte de Bonneval (Humbaracı Ahmet Paşa) getirilmesi ise III. Selim Dönemi'ne değil I. Mahmut Dönemi'ne ait bir gelişmedir.

CEVAP: D

10. 17. yüzyıl ıslahatçılarından Koçi Bey, Osmanlı Devleti'yle ilgili tespitler ve çeşitli çözüm önerilerine yer verdiği risalesinde, "Devlet-i Aliye Batıda yaşanan gelişmeleri örnek almalıdır." önerisinde bulunmamıştır. Batıyı örnek alma 18. yüzyılla birlikte önemsenmeye başlanan bir durum olacaktır.

CEVAP: E

17. VE 18. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

11. Görevinde başarılı olarak devlete nefes aldırın Köprülü Mehmet Paşa'nın, şartlar öne sürerek sadrazamlık görevini kabul etmiş olması, ıslahatlarda başarılı olmak istemesinin, aynı zamanda da mutlak güç sahibi olan ve dilediğini yapabilen padişahın bu şartları kabul etmiş olması merkezi otoritenin zayıfladığını göstermektedir.

Bu durumun egemenlik üstlenen soylulardan oluşan bir aristokratik yönetime geçilmesiyle ilgisi yoktur.

CEVAP: D

12. Lale Devrinde yani III. Ahmet Dönemi'nde ilk Türk matbaası açılmış, ilk itfaiye örgütü kurulmuş, ilk Batı tarzı mimari eseri yapılmış, ilk çiçek aşısının uygulanmıştır.

İlk posta teşkilatının kurulması ise II. Mahmut Dönemi'ne ait bir gelişmedir.

CEVAP: E

13. Osmanlı Devleti'nde Batı eğitim sisteminin etkisiyle 18. yüzyıldan itibaren açılan Hendesehane, Mühendishane-i Bahri Hümayun, Tıbbiye ve Harbiye gibi okullarda temel ve ortak gaye askeri personel yetiştirmek olduğu için öncelikle askeri alanda batılılaşmaya çalışıldığı söylenebilir.

CEVAP: A

14. 17. yüzyılda, yeni arayışlar çerçevesinde; başkenti Anadolu'ya taşımak, Yeniçeri Ocağı'nı kaldırmak gibi radikal dönüşümleri gündeme getiren Osmanlı padişahı II. Osman'dır.

CEVAP: C

YORUMLA TEST - 31

1. Paragrafta verilen gelişmelerin sonucunda devleti ayakta tutabilmek için 19. yüzyılda Osmanlılık fikriyle bütün milletleri Osmanlı Devleti çatısı altında birleştirme fikri önem kazanmıştır. Klasik düzen tesisinin artık anlamlı ve doğru olmadığına idrakiyle Avrupa örnek alınmış, Batı'ya elçiler gönderilmiş ve Osmanlılık fikriyle Müslüman ve gayrimüslim halk arasında eşitlik politikası uygulanmıştır. Ancak istimalet politikası Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan itibaren uygulaya geldiği bir politikadır. Bu gelişmenin 18 ve 19. yüzyılda görülmesi beklenebilir.

CEVAP: D

2. Azak Kalesi, Karadeniz'in en kuzeyinde Rusya'nın sıcak denizlere inme politikası çerçevesinde stratejik bir nokta, Rusların güneye doğru inebilmeleri için önemli bir kapıdır. Stratejik konumu nedeniyle Azak Kalesi 18. yüzyılda hem Osmanlı Devleti hem de Rusya için önem arz etmektedir. DİKKAT!!! Hemen bir harita açarak Azak Kalesi'nin yerini görün lütfen ve coğrafya fakiri kalmayın☺

CEVAP: C

3. Soruda verilen öncüllerden sadece ilk öncül yani Avrupa'da devamlı elçiliklerin kurulması diplomatik bir teşebbüstür ve Avrupa devletleriyle diplomatik ilişkilerin önemsendiğinin göstergesidir. Avrupa'ya öğrenci göndermek diplomatik değil eğitim-kültürle ilgilidir. Avrupa'dan askeri ve teknik uzman getirmek yine diplomatik değil askeri bir eylemdir.

CEVAP: A

4. Katip Çelebi, devleti insana benzeterek idarecilerin devletin yaşını gözetip ona göre reçete yazmalarını ve toplumsal hastalıklar için kesin ve hızlı müdahalede bulunmalarını ifade ederek devlet idarecilerine islahat yapmalarını tavsiye etmiştir.

CEVAP: E

5. 1736-1739 Osmanlı – Rus ve Avusturya Savaşları'nın devam ettiği yıllarda Fransız siyasetçi Markisi, "Avrupa'nın karşılaşacağı ilk büyük devrim Türk Devleti'nin ele geçirilmesi olacaktır." demesinde Osmanlı Devleti'ni Hristiyan dünyası için engel olarak görmesi ve en önemli bir etken olarak Osmanlı Devleti'nin güç kaybettiğini fark etmesidir.

Fakat Osmanlı Devleti'nin monarşi ile yönetilmesi Markisi'yi bu şekilde düşünmeye sevk edemez. Çünkü o dönemde bütün dünyada monarşik rejim egemendi. Bu bir olumluluk ya da olumsuzluk olarak değerlendirilmez, olağan ve alışılga gelen bir durumdur.

CEVAP: D

6. Soruda verilen Nizam-ı Cedid ile ilgili bilgilerden yola çıktığımızda, askeri düzenlemeler yapmak (*ordunun modernizasyon ifadesi*), islahat karşıtlarını zayıflatmak (*ulemanın yenilikleri engelleme gücünü kılma cümlesi*), Osmanlı Devleti'ni güçlendirmek (islahatların genel amacı zaten budur), Batılılaşmayı temin etmek (*Batının bilimsel ve teknik atılımı cümlesi*) amaçlarının söz konusu olduğu söylenebilir. Fakat halkı doğrudan yönetime katmak gibi rejim değişikliği söz konusu değildir.

CEVAP: A

5. ÜNİTE

7. Katıldığı sempozyumda; “çıkan isyanlar nedeniyle ıslahatlar kesintiye uğradı.” diyen tarihçi, Osmanlı tarihinde görülen Nizam-ı Cedit Dönemi’ne son veren Kabakçı Mustafa İsyanı’nı ve Lale Devri’ne son veren Patrona Halil isyanlarını bu duruma örnek olarak verebilir.

Fakat Şeyh Bedrettin İsyanı Kuruluş Dönemi’nde Çelebi Mehmet’in hükümdarlık yıllarında çıkan dinsel ve sosyo-ekonomik gerekçeleri olan bir isyandır. ıslahatlarla ilgili değildir. Zaten o dönemde ıslahat yoktur.

CEVAP: D

8. Osmanlı Devleti’nde Koçi Bey, Gelibolulu Mustafa Ali ve Sarı Mehmet Paşa’nın hazırladıkları ıslahat raporlarında yer alan önerilere bakıldığında son derece somut çözüm önerileri gündeme geldiği görülmektedir. Topraklar boş bırakılmasın diyerek tarımsal üretim önemsenmiş ve daha çok ekonomik tedbirler ön plana çıkmıştır. Liyakatsizlik eleştirilerek yetenekli devlet adamlarına görev verilmesi istenmiştir.

Fakat önerilerde halkın ıslahat talepleri ile ilgili bir ifade yer almamaktadır.

CEVAP: B

9. Köprülü Mehmet Paşa sunduğu şartlarda, saray kadınlarının idareye karışmasını engelleyerek istikrarı sağlamak istemiştir. Yine istediği kişileri göreve atayabilme yetkisi ve önerilerini saray tarafından kabul edilme şartları düşünüldüğünde Köprülü Mehmet Paşa yenilik yapabileceği ortam hazırlayarak ıslahatlarda başarılı olmak istemiştir.

CEVAP: D

17. VE 18. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

10. Osmanlı Devleti’nde 17. ve 18. yüzyıllarda yaşanan Tımar sisteminden malikane sistemine yaşanan yolculuk ile ilgili neden-sonuç ilişkisi içerisinde verilen gelişmeler değerlendirildiğinde “???” işareti ile gösterilen yere “Osmanlı Devleti meşrutiyet yönetimine geçmiştir.” ifadesi gelemmez.

Çünkü öncelikle meşrutiyet 19. yüzyıl ile ilgili bir gelişmedir. Bunun yanında veriler ekonomi ile ilgiliyken meşrutiyet kavramı rejim ile ilgilidir. O nedenle böyle bir cümlenin boş kutuya gelmesi anlam bütünlüğünü de bozacaktır.

CEVAP: E

YORUMLA TEST - 32

1. Paragrafta verilen bilgilere göre; Tarhuncu Ahmet Paşa'nın ıslahatlarından rahatsız olan devlet adamları vardır. Ve komploları sonucu idam edilmiştir. Denk bütçenin sağlanmasının nasıl olduğu hakkında bilgi yer almıyor. O nedenle halktan ağır vergiler toplandı diyemeyiz. Yönetimde yenilik taraftarlarının etkinliği artmıştır da diyemeyiz. Tam tersi yenilikçi bir sadrazam idam edilmiş.

CEVAP: A

2. Bu duruma; Fransa'nın Mısır'ı işgali (1798 yılındadır) üzerine İngiltere ve Rusya ile ittifak oluşturulması örnek olarak gösterilebilir. İsveç Kralı Demirbaş Şarl'ın Rusya'ya karşı koruma altına alınması denge değil büyük devletin yaptığı bir yardım durumu söz konusudur. Aynı zamanda 18. Yy nin başlarındadır. Denge siyaseti 18. Yy sonlarında devreye girer. O nedenle Rusya ile Küçük Kaynarca Antlaşması'nın (1774) imzalanması da kronolojik bir mantıkla bakıldığında denge kapsamında değerlendirilemez.

CEVAP: B

3. 1683-1699 yılları arasında Osmanlı Devleti ve Kutsal İttifak arasında yapılan savaşlardan sonra imzalanan Karlofça Antlaşması, Avusturya'nın garantörlüğüne bırakılmıştır. Garantör devlet güç ve üstünlük göstergesidir. O nedenle Osmanlı Devleti'nin Avusturya'nın üstünlüğünü kabul ettiği söylenebilir.

CEVAP: B

4. Kıbrıs Adası'nı bir yıllık mücadele sonucunda fethe-den Osmanlı donanması Girit Adası'nı 1645-1669 yılları arasında uzun süren bir kuşatma sonucu fethedebilmiştir.

Bu bilgi dikkate alındığında Osmanlı Devleti ile ilgili olarak; fetih gerçekleştiğinden Akdeniz hakimiyeti güçlendiği, yapılan Kıbrıs ve Girit kıyasına göre Osmanlı donanması eski gücünü kaybettiği, 1600 lü yıllar 17. yüzyıl olduğundan 17. yüzyılda fetih politikası devam ettiği, 25 yıl süren savaş ve yarattığı maliyet nedeniyle kuşatmanın mali açıdan Osmanlı maliyesine yük getirdiği söylenebilir.

Fakat hem verilen bilgiler hem de tarihi gerçeklik (ki batılılaşma 18. yüzyılda başlıyor) nedeniyle denizcilik alanında Batı tarzı çalışmalar yapılmıştır denilemez.

CEVAP: D

5. Paragrafta verilen bilgilerden Osmanlı Devleti'nin Batı'daki gelişmeleri takip ettiği, açılan askeri okul nedeniyle askeri eğitimi önemsendiği, okulun denizcilik okulu olması nedeniyle denizcilik alanında çalışmalar yapıldığı, Batı'dan askeri uzmanlar getirildiğinden askeri alanda Batının üstünlüğü kabul ettiği yorumları yapılabilir.

Fakat Kapıkulu Ocakları kaldırılmıştır yönünde bir bilgi yok. Zaten 1826'da yani 19. yüzyılda Yeniçeri Ocağı kaldırılacaktır.

CEVAP: C

6. Tarih şeridi incelendiğinde 1740 yılında kapitülasyonlar sürekli hale getirildi bilgisinden ekonomik tavizler verildiği, 1730 Patrona Halil İsyanı bilgisinden iç sorunlar yaşandığı, antlaşma bilgilerinden yola çıkarak diplomatik faaliyetlerin varlığından söz edilebilir.

CEVAP: E

5. ÜNİTE

7. Küçük Kaynarca Antlaşması'nda yer alan Rusya'nın Karadeniz'de donanma bulundurma maddesi Karadeniz'in Türk gölü olma özelliğinin sona erdiğini ve Payitahtın (başkent) güvenliğinin zaafa uğradığını gösterir. Ticari imtiyaz maddesi ise Rusya'nın kapitülasyonlardan yararlanmaya başladığını gösterir.

CEVAP: E

8. Osmanlı Devleti'nde Lale Devri'nde ilk Türk matbaasının kullanılmaya başlanmasına bağlı olarak süreç içerisinde; Basın-yayın faaliyetlerinin hız kazanması, kütüphaneciliğin gelişmesi, hattat ve müstensihlerin öneminin azalması, kültür hayatının gelişmesi beklenebilir.

Fakat minyatür sanatındaki gelişimin hızlanması beklenemez. Çünkü bu sanat, matbaa baskısı değil el yazması kitaplarda icra edilen bir sanattır.

CEVAP: A

9. 17. yüzyıl Osmanlı Devleti düşünüldüğünde; yeniliklere karşı çıkmaları, beşik ulemalığı gibi etkenler nedeniyle ulema, Yeniçeri Ocağının bozulması gibi bir etkenle asker, Celali isyanları nedeniyle reaya sınıflarının düzenin bozulmasında etkili olduğu söylenebilir.

CEVAP: E

10. III. Selim tarafından Nizam-ı Cedid adı altında yapılan ıslahat hareketlerinin arzu edilen başarıyı gösterememesinde; Yeniçerilerin, ıslahatları kendi çıkarlarına aykırı bulması ve ekonomi ile devlet otoritesinin bozulması etkili olmuştur.

Fakat taht kavgalarının başlaması gibi bir durum etken değildir. Çünkü 17. yüzyılın başından itibaren uygulanan ekber ve erşad sistemi taht kavgalarının önüne geçmişti

CEVAP: B

17. VE 18. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

TEKRARLA TEST - 33

1. Osmanlı Devleti'nde; merkezi otoritenin zayıflaması isyanlara ve toprakların yerel güçlerin eline geçmesiyle, Celali İsyanları'nın çıkması asayiş nedeniyle toprakların boşalması ve üretimin düşmesi boyutuyla, ateşli silahların savaşlarda öneminin artması atlı süvari askerlerinin önem yitmesine ve piyade/yay askerlerinin önem kazanması boyutuyla Tımar Sistemi'nin bozulmasında etkili olmuştur.

CEVAP: E

2. İslamiyet öncesi Orta Asya'da kurulan Türk devletleriyle Çinliler arasında yaşanan mücadeleler; Orta Asya siyasi hakimiyeti ve İpek Yolu'na egemen olma arzusu nedeniyle yoğunlaşmıştır. Baharat Yolu'na egemen olma ve bu ticaretten pay alma arzusu Türkler için İslami dönemde söz konusu olacak bir durumdur.

CEVAP: C

3. Selimiye Cami, Süleymaniye Cami, Topkapı Sarayı ve II. Bayezid Külliyesi 15. ve 16. yüzyıllara yani Osmanlı Devleti'nin Klasik Dönemi'ne ait mimari eserlerdendir. Fakat Mecidiye Cami 19. yüzyıla ait Abdülmecit Dönemi'nde inşa edilen bir eserdir. Zaten adında saklı sanırım cevap. Mecidiye, Mecit'in yani Mecit'e ait anlamındadır.

CEVAP: D

4. Osmanlı İmparatorluğu'nda örfi hukukun dayanağı gelenek-göreneklere töreye dayanırdı.

CEVAP: B

5. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'da kurulan ilk Türk devletleri genellikle kurucularının adıyla anılırken, Süleyman Şah tarafından 1077'de İznik merkezli kurulan devlet, Türkiye Selçukluları diye anılmasının nedeni Süleyman Şah'ın Selçuklu hanedanına mensup bir melik olmasıdır. O nedenle kurulan bu devlet Selçukluların devamı anlamında Türkiye Selçuklu Devleti diye anılmıştır.

CEVAP: B

6. **Sivas Gök Medrese**, Anadolu Selçuklu Devleti'ne ait mimari örneklerinden biridir.
Bursa Ulu Cami, Osmanlılara aittir.
Talhatan Baba Cami, Karahanlılara aittir.
Divriği Turan Melek Darüşşifası, Mengüceklilere aittir.
Nizamiye Medresesi, Büyük Selçuklulara aittir.

7. Osmanlı Devleti'nde Müslüman halk şeri kurallara bağlıyken, gayrimüslimler kendi cemaatine ve dini inanışlarına uygun kurallara bağlı olması nedeniyle Osmanlı Devleti'nde hukuk birliği yoktur çıkarımı yapılabilir. Bir devlette tek bir hukuk sistemi uygulanıyorsa ancak hukuk birliğinden söz edilebilir. Osmanlılarda şeri hukuk dışında her cemaat, mezhep kendi hukuk sistemi ile problemlerini çözebildiği için birden fazla hukuk sisteminin yürürlükte olduğu gayet nettir.

Paragrafta geçen gayrimüslimler kendi cemaatleri vurgusu, "Osmanlı coğrafyasında mezhep birliği" olmadığını gösterir.

"Gayrimüslimler arasındaki davalara kadılar bakmıştır." çıkarımı için yeterli veri yok. Davalara bakan görevliler hakkında bil verilmemiş.

Gayrimüslimlerin cemaatleri varsa ki soru da var diyor o zaman "Azınlıklar hukuken Müslüman olmaya zorlanmıştır." çıkarımı yapılamaz.

Şeri hukuk bilgisi nedeniyle de "Osmanlılarda laik hukuk sistemi tercih edilmiştir." denilemez.

CEVAP: A

5. ÜNİTE

8. “Osmanlı’da Bilim İnsanları” adlı proje ödevi hazırlayan bir öğrenci, Akşemseddin ile ilgili olarak soruda verilen öncüllerin hepsini sunusuna eklemelidir. Akşemseddin, Fatih Sultan Mehmet’in hocası ve mikrobun ilk kaşifi kabul edilmektedir. En önemli eseri ise Maddetül Hayat’tır.

CEVAP: E

9. Osmanlı Devleti’nin kuruluş dönemindeki teşkilatlanma çalışmaları arasında Topkapı Sarayı’nda Enderun Mektebi’nin açılması yer almaz. Çünkü Topkapı Sarayı İstanbul’un Fethi’nden sonra inşa edilmiştir ve İstanbul’un Fethi ile kuruluş sona erer ve yükselme dönemi başlar.

CEVAP: B

10. Muallim-i Sani diye bilinen Farabi; müzik ve felsefe alanlarında çalışmalar yapmıştır. Türk İslam tarihinde siyaset felsefesinden ilk kez söz ederek Medinet-ül Fazıla (Erdemli Şehir) kitabında hükümdarların özelliklerini anlattı. İslam aleminde müzik kitabı yazan ilk bilginidir. Musikişinas olarak da bilinen Farabi, kanun adı verilen müzik aletini icat etmiştir. Fakat tıp alanı denildiğinde ilk olarak akla gelecek olan İbn-i Sina’dır.

CEVAP: D

11. Osmanlı ülkesinde şehirlerde esnafı, üretilen malların kalite fiyat performansını ve tespit edilen narhlara uyulup uyulmadığını denetleyen görevli **muhtesiptir**.

Asesbaşı, gece bekçisi denilebilecek görevlidir.

Subaşı, şehirlerin emniyetinden sorumlu olan görevlidir.

Yeniçeri Ağası, merkez ordusu Yeniçeri ordusunun komutanıdır.

Mültezim, iltizam sisteminde vergi toplama hakkını satın alan kişiye verilen addır.

CEVAP: A

17. VE 18. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

12. Uygurların savaş yapmayı ve hayvansal gıda yemeyi yasaklayan Maniheizm dinini benimsemelerinin, Uygurlar üzerinde yarattığı olumsuz etki savaşçı özelliklerinin zayıflamasıdır. Barışçıl bir din olan Maniheizm savaşa sıcak bakmıyordu. Aynı zamanda et yemek yasak olduğu için askerler direnç ve güç kaybediyordu. Yerleşik yaşamın getirdiği görece miskinlik (Göçebe yaşam zor bir yaşam tarzıdır) yine askeri özelliklerin zayıflamasında etkili olmuştur.

CEVAP: D

13. İslamiyet öncesi kurulan Türk devletleri geniş toprakları daha kolay idare edebilmek için “İkili Teşkilatı” uygulamışlardır. Ulaşım ve iletişim imkanlarının modern çağdaki gibi olmadığı mazide, geniş coğrafyaları tek bir merkezden yönetmek pek te kolay değildir. Hatta mümkün değildir. O nedenle insanolu idarede bu gün federal yapı dediğimiz sistemi geliştirmiş ve ülkeler, gücün eyaletlerle paylaşıldığı ama eyaletlerin de merkeze tabi olduğu bir modelle yönetilmiştir. Her eyaletin kendi idari yapısı, askeri gücü, ekonomik yapısı olması nedeniyle geniş coğrafyalar yerinden daha kolay yönetilebilmiştir. Bu sistemin bir benzeri olarak Türklerde ikili teşkilat uygulanmıştır.

DİKKAT!!! Federal yapıda, federal birimler bir siyasi yapıya yani güce sahip olduklarından merkezi otorite zayıftır yorumu her daim yapılabilir. Ve bu federal yapılar, merkez/başkent güç kaybettiği bir anda kolayca bağımsızlık ilan ederek devletin parçalanmasına da zemin hazırlayabilirler.

CEVAP: B

14. Osmanlı Devleti’ndeki “Saban giren yer mülk olmaz.” anlayışı toprağın mülkiyetinin devlete ait olması köylünün ise sadece kullanma hakkı sahip olması durumunu ortaya koyan bir felsefedir.

CEVAP: C

15. Lonca teşkilatı tarafından belli bir kişiye verilmiş ustalık, sanat ve ticaret yapma hakkı, bir dükkânı işletme ayrıcalığına verilen isim **gediktir**.

Kapitülasyon: Yabancılara verilen ayrıcalıklar. Daha çok ekonomik ayrıcalıklardır.

İcazet: Bir işi yapabilme yeterliliğine sahip olabilmedir. Osmanlı tarihinde daha çok medrese mezunlarına verilen diploma olarak çıkar karşımıza.

Hirfe: Lonca teşkilatı içerisinde meslek gruplarını ifade eden bir terimdir.

Çıkma: Enderun Mektebindeki eğitimden sonra taşrada görevlendirme işlemine denilir.

CEVAP: A

16. Büyük Selçuklu Devleti'nin yönetim anlayışında; devlet yönetiminde şer'i ve örfi hukuk beraber kullanılırken eski Türk devletlerindeki kut anlayışı da devam ettirilmiştir.

Fakat her emirin hükümdarlık hakkına sahip olduğu anlayışı Memlûklerde görülür.

CEVAP: D

17. Modern tarihçiler tarafından üstlendiği sorumluluk itibarıyla statüsü Genelkurmay Başkanlığına denk kabul edilen, paytahtın güvenliğinden sorumlu olup lüzum görüldüğünde Divan-ı Hümayun'a çağrılarak görüşlerine başvurulmuş görevli **Yeniçeri Ağasıdır**.

Kazasker: Adalet, eğitim ve kültür işlerinden sorumlu divan üyesi.

Şehremini: Osmanlılar'da sarayların ihtiyaçlarıyla kamu binalarının tamir ve inşasına gereken malzemeyi temin eden görevli ve 1855'ten sonra belediye başkanı için kullanılan unvandır.

Subaşı: Şehirlerin güvenliğinden sorumludur.

Beylerbeyi: Eyalet yöneticisidir.

CEVAP: E

18. Uygurlar ile ilgili olmayan bilgi "İlk kez ikili yönetim anlayışını geliştirmişlerdir." bilgisidir. Bu bilgi Asya Hun Devleti ile ilgilidir.

CEVAP: C

19. "Ben dahi atalarım gibi ilmî faaliyetlere destek oldum. İlmî faaliyetlerin yapılabilmesi için Sahn-ı Seman adıyla medrese inşa ettirdim..." sözleri II. Mehmet tarafından söylenmiş olabilir.

Fatih Külliyesi içerisinde yer alan Sahn-ı Seman, Fatih Sultan Mehmed'in İstanbul'u fethinden sonra kurduğu eğitim kurumları arasında en üst düzeyde eğitim veren yükseköğrenim kurumudur. Sahn-ı Seman; Kur'an, hadis, kelâm, fıkıh, tefsir gibi İslam bilimlerinin yanı sıra fizik, kimya, matematik, astronomi gibi aklî bilimlerde dersler verirdi.

CEVAP: C

20. Türk devlet bürokrasisinde yazışmalardan sorumlu görevli **Bitigçidir**.

Ağılıg: Maliyeden sorumlu

Tudun: Vergi memuru

Tigin: Hükümdar çocuğu

Kam: Din adamı

CEVAP: A

21. Bu uygulama sonucunda kendi askeri unsurlarıyla vali ya da hanedan üyelerinin sık sık iktidar mücadelelerinde rol almışlardır. Yine bu uygulamanın temel nedeni de iktidar sistemidir. İktidar sistemiyle yöneticiler görev yaptığı yerin vergisini toplayıp devlete asker yetiştirmektedirler.

Fakat bu durum merkezî otoritenin güçlenmesiyle ilişkilendirilemez. Tam tersi askeri gücü olanlar merkeze karşı güç odağı haline geldiğinden merkezi otoriteyi zayıflatırlar.

CEVAP: C

5. ÜNİTE

22. Malazgirt Savaşı'ndan sonra Anadolu'da Türk hâkimiyetinin kalıcı olmasında; Hristiyan dünyasında yaşanan Katolik ve Ortodoks çekişmesi, Anadolu'da ilk Türk beyliklerinin kurulması, XI. yüzyıldan itibaren Anadolu'ya doğudan yapılan göçler sayesinde nüfus yapısının değişmesi, Bizans İmparatorluğu'nun Anadolu halkına baskı yapması nedeniyle yönetimden duyulan memnuniyetsizlik etkili olmuştur.
- Fakat 1048 yılında kazanılan Pasinler Zaferi kronolojik olarak 1071 Malazgirt'ten önce olması nedeniyle bir etken oluşturamaz.

CEVAP: B

23. Osmanlı fetihlerine sağladıkları manevi destek yanında fethedilen coğrafyalara tekke ve zaviyeler kurarak bölgenin Türkleşmesi ve İslamlaşmasına katkı sağlayan sosyal örgüt dervişlerin örgütü olan **Abdalan-ı Rum**'dur.
- Gaziyan-ı Rum:** Anadolu'da ve Rumeli'de İslam'ı yaymak için gaza yapan alpler, alperenlerdir.
- Bacıyan-ı Rum:** Ahi Evran'ın hanımı Fatma Bacı tarafından kurulan teşkilat, kadınların çalışmalarını organize ederken din ve ırk ayrımı yapmadan tüm kadınları gözetmeyi ilke edinmiştir.
- Ahiyan-ı Rum:** Ahi Evran tarafından kurulan dinsel karakterli esnaf dayanışma örgütüdür.
- İklim-i Rum:** Rum coğrafyası, ülkesi anlamındadır.

CEVAP: D

24. Arap Şii Fatimi Devleti'ne son vererek Selçuklu devlet geleneğinin Mısır'da yerleşmesini sağlamanın yanında Haçlılara karşı da başarılı bir mücadele sergileyen devlet Eyyubiler'dir.
- Türk İslam Tarihi ile ilgili Mısır'da kurulan ve hakim olan bilmemiz gereken devletler kronolojik sıra ile Tolunoğulları – İhşidler – Fatimiler (Şii Arap devletidir) – Eyyubiler – Memlükler - Osmanlılar

CEVAP: E

17. VE 18. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

25. Kıpçaklar; Mısır'da kurulan Memlük Devleti'nin teşekkülünde rol oynamışlar, Rusların İgor Destanına konu olmuşlar, Karadeniz'in kuzeyindeki bozkırlara isimlerini vermişlerdir. Bunun yanında Kıpçaklar; Macarların etnik yapısının oluşmasında ve Altınorda Moğollarının Türkleşmesinde etkili olmuşlar, Oğuzlarla savaşları Dede Korkut Hikayeleri'ne konu olmuş ve Codex Cumanicus adlı iki ciltlik sözlük oluşturmuşlardır. Bizans Ordusundayken Malazgirt Savaşı'nda Selçuklu safına geçene Türkler arasında Kıpçaklar da vardır.

CEVAP: E

26. Tımarlı Sipahi'ler görev yaptığı yerde; Reayadan kanunla belirlenen vergileri toplar, üretimin artması için gerekli durumlarda köylüye tohumluk, saban yardımında bulunurlar, vergileri toplayarak bir kısmıyla kendini geçimini sağlamak kalan kısmıyla da asker yetiştirip seferlere katılırlar, üretimde sürekliliği sağlamak için toprağın boş bırakılmamasına yönelik tedbirler alırlar.
- Fakat tımarlı sipahiler sorumluluğunu yerine getirmeyen köylüyü yargılayarak cezalandıramazlar. Bu iş kadınların işidir.

CEVAP: A

27. Osmanlılar Dönemi'nde mirasçılardan talebiyle kadı tarafından düzenlenen, vefat eden kişinin taşınır ve taşınmaz bütün mallarının yanında alacaklarını ve borçlarını da gösteren veriler **tereke defterlerine** kaydedilirdi.
- Mühimme defteri:** Osmanlı Devleti merkezi idaresinde Divan kararları olan "hüküm" lerin kaydedildiği defterdir.
- Tahrir defteri:** Fethedilen coğrafyanın nüfus ve gelir kaynaklarının ayrıntılı olarak yazıldığı defterlerdir.
- Vakfiye defteri:** En kisasından en uzununa kadar çeşitli vakfiyelerin kayıtlı olduğu defterlerdir
- Ruznamçe defteri:** Resmi kurumlarda günlük gelir ve giderin kaydedildiği defterdir

CEVAP: C

6. ÜNİTE

KAVRA TEST - 34

1. Osmanlı Devleti ilk defa 1856 Paris Antlaşması ile Avrupa devleti kabul edilmiştir. Bu anlaşmada geçen ve taraf devletlerce kabul edilen "Osmanlı Devleti'nin bir Avrupa devleti olduğu ve Avrupa hukukundan yararlanacağı" maddesi bunun en büyük kanıtıdır.

CEVAP: B

2. Fransız İhtilali'nin milliyetçilik fikrinin etkisiyle Balkanlarda Osmanlı Devleti'nden kopuş süreci ile ilgili olarak;
-İlk bağımsız olan Yunanlılardır.
-İlk isyan eden Sırlardır.
-En son bağımsız olan Arnavutluk'tur.
-Sırbistan, Berlin Antlaşması'yla bağımsız olmuştur. cümleleri doğru bilgilerdir.
Fakat "Bulgarlar ilk özerklik elde eden azınlıktır." bilgisi hatalıdır. Çünkü ilk özerklik elde eden azınlık 1812 Bükreş Antlaşması ile Sırlardır.

CEVAP: E

3. **Kutsal İttifak**, 17. yüzyıl ile ilgili bir kavramdır. 1683 Viyana Bozgunu sonrası Osmanlı Devleti'ne karşı kurulan Rusya, Venedik, Avusturya, Lehistan ve Venedik devletlerinin olduğu topluluğun genel adıdır. **Şark Meselesi**, 1815'te ilk defa Viyana Kongresi'nde gündeme gelmiştir. Osmanlı Devletini Türkleri Avrupa'dan atmayı hedefleyen Batı projesidir. **Hasta Adam**, 1853'te Kırım Harbi öncesinde Rusya'nın ortaya attığı ve Osmanlı Devleti'nin gücünü kaybettiğini bildiren bir benzetmedir. Bu tabiri kullanırken Rus Çarı Nikola Osmanlı topraklarını paylaşmayı önermiştir İngiltere'ye. Üç kavram da Osmanlı Devleti'nin topraklarını hedef alan Batı projeleridir. Ancak soru 19. yüzyılı sorguladığı için Şark Meselesi ve Hasta Adam kavramlarını doğru cevap olarak almamız.

CEVAP: D

19. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

4. 1831 yılında çıkan ve bir iç sorun iken uluslararası bir soruna dönüşen Kavalalı Mehmet Ali Paşa İsyanı II. Mahmut'un padişahlık yaptığı dönemde yaşanmıştır.

CEVAP: B

5. 1853 Kırım Savaşı'nda İngiltere, Fransa, Avusturya, Piyemonte'nin desteğini alan Osmanlı Devleti, Rusya'ya karşı denge politikası uygulamıştır. Denge politikası uygulanan bir diğer savaş ise İngiltere ve Rusya tarafından alınan destek ile 1798'de Fransa'nın Mısır'ı işgalinin Osmanlı Devleti tarafından püskürtülmesidir. Ki bu savaş ilk defa denge siyasetinin uygulandığı savaştır. 1711 Prut Savaşı'nda ise herhangi bir denge politikası yoktur. Gerekte yoktur. 18. yüzyılda Osmanlı Devleti hala kendi göbeğini kesebilen bir devlettir. Ne zaman iyice güç kaybetti işte o zaman özellikle 19. yüzyılda denge siyasetine ihtiyaç duymuştur.

CEVAP: B

6. Sanayi İnkılabı sonucunda üretim ihtiyacı olacak ve bu artış ham madde ihtiyacını doğuracaktır. Bunun sonucunda ise Batı sömürge arayışına girecektir. Ancak Coğrafi Keşiflerin başlamasının bu neden-sonuç süreci ile bir bağlantısı yoktur.

CEVAP: C

7. Fransız İhtilali sonucunda tüm dünyaya yayılan milliyetçilik etkisi özellikle çok uluslu imparatorlukları zor durumda bırakmıştır. Bu imparatorluklardan biri olan Osmanlı Devleti'nde ise milliyetçilik akımı ilk etkilerini azınlık nüfusun yoğun olduğu ve coğrafi olarak Batı etkisine açık olan Balkanlarda göstermiştir.

CEVAP: A

6. ÜNİTE

8. Tanzimat Dönem 1839-1876 arasındır. Bu dönemde yetişen aydınlar dağılmayı engellemenin yolunun Osmanlılık fikri ve Batı tarzı ıslahatlardan geçtiğine inanıyorlar ve bu çerçevede çalışmalarıyla 1876'da Meşrutiyetin ilanında etkili olmuşlardır. Diğer seçenekler 1839 öncesi gelişmeler olduğu için Tanzimat aydınlarının bir etkisinden söz edilemez.

CEVAP: C

9. Osmanlı Devleti'nde 19. yüzyılda taşra teşkilatıyla ilgili; halk temsilcilerinin katıldığı il meclislerinin kurulması (Abdülmecit Dönemi), taşra idaresinde vilayet, liva, kaza, nahije ve köy düzenlemesinin yapılması (Abdülaziz Dönemi), muhtarlıkların oluşturulması (II. Mahmut Dönemi), Vilayet ve livalarda belediyelerin oluşturulması (Tanzimat Dönemi'ndeki gelişmeler olsa da II. Abdülhamit Dönemi'nde 1877 Vilayetler Belediye Kanunu ile) gelişmeleri yaşanmıştır.

Fakat, taşra teşkilatında en üst birim olarak beylerbeylik yapısının kurulması ise klasik dönem Osmanlı taşra yönetimi ile ilgili bir gelişmedir. İlk beylerbeyliği I. Murat Dönemi'nde oluşturulmuştur.

CEVAP: D

10. Celal Nuri'nin "İleri" gazetesinde ve Abdullah Cevdet'in "İçtihat" dergisinde savundukları fikir akımı Batıcılıktır.

CEVAP: A

19. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

11. Ahmet Cevdet Paşa başkanlığında bir komisyon tarafından hazırlanan Osmanlı Devleti'nin ilk medeni kanunu olan hukuki düzenleme **Mecelle-i Ahkam-i Adliye**'dir.

Kanun-i Esasi: 1876'da Mithat Paşa başkanlığında bir komisyon tarafından hazırlanan Türk tarihinin ilk anayasası.

Ceride-i Mehakim: Mahkeme kararlarını yayınlamak için Abdülaziz Dönemi'nde çıkarılan gazete.

Aile Hukuku Kararnamesi: 1917'de II. Meşrutiyet Dönemi'nde çıkarılan kadın haklarını güçlendiren ve aile hukukunu düzenleyen belgedir.

Kanunname-i Ali Osman: Fatih Sultan Mehmet tarafından yürürlüğe sokulan örfi hukukun yazılı hale getirildiği içinde birden çok konu hakkında düzenlemenin yer aldığı hukuki belgedir.

CEVAP: E

12. 19. yüzyılda sömürgecilik politikaları kapsamında Kuzey Afrika'daki Osmanlı topraklarından 1830'da Cezayir'i ve 1881'de Tunus'u Fransa, 1882'de Mısır'ı ise İngiltere (Kıbrıs 1878'de) işgal etmiştir. İtalya ise benzer amaçlarla 20. yüzyılın başında 1911-1912'de Trablusgarp'ı işgal etmiştir.

CEVAP: D

13. Osmanlı Devleti'nin Mısır Sorunu esnasında Rusya ile yaptığı 1833 Hünkar İskelesi Antlaşması Boğazların uluslararası sorun haline gelmesinde etkili olmuştur.

CEVAP: C

14. 19. yüzyılda 1848 İhtilalleri etkisiyle çıkan milliyetçi isyanlarda başarısız olan Macar ve Lehliiler Osmanlı Devleti'ne sığınmış ve yaşanan mülteciler sorununda Avusturya ve Rusya'nın tüm baskılarına rağmen "Tacımı ve tahtımı veririm ama devletime sığınanları asla vermem." diyerek Macar ve Leh mültecileri teslim etmeyen padişah Abdülmecit'tir.

CEVAP: B

KAVRA TEST - 35

1. Cumhuriyet Dönemi'nde yapılan kılık kıyafet inkılabının bir benzerini devlet memurlarına fes, pantolon ve ceket giyme zorunluluğunu getirerek hayata geçiren Osmanlı padişahı II. Mahmut'tur. Yine idari ve sosyal alanda karantina uygulaması, devlet dairelerine resmini astırması, pasaport uygulaması, memurlara maaş bağlanması, müsadere uygulamasını son vermek istemesi gibi düzenlemelerde bu dönemde yapılmıştır.

CEVAP: B

2. 19. yüzyılda tüm dünyayı etkisi altına alan milliyetçilik fikrinin etkilerine karşı, "Osmanlıcılık" fikrini etkin kılmak isteyen Osmanlı Devleti, bu amaçla eşitlikçi bir toplum oluşturmak istemiş ve vatandaşlarına çeşitli haklar tanımıştır. Bu çerçevede Islahat Fermanı, Tanzimat Fermanı, Kanun-i Esasi ve Meşrutiyet idaresi eşitlikçi anlayışa ve Osmanlıcılık fikrine katkı sunan gelişmelerdir. Fakat Sened-i İttifak'ta halkı ilgilendiren vatandaşlık haklarını geliştiren bir içerik yer almaz. Sened-i İttifak padişah ile güç odağı olan üç beş ayan arasında yapılan bir iş birliği sözleşmesinden başka bir şey değildir.

CEVAP: D

3. Türk tarihinin ilk anayasası olan Kanun-i Esasi'yi hazırlayan komisyona başkanlık eden Osmanlı devlet adamı **Mithat Paşa**'dır.

Ahmet Cevdet Paşa: Mecelle'yi hazırlayan komisyona başkanlık eden tarihçi ve hukukçu.

Mustafa Reşit Paşa: Tanzimat Fermanı'nı hazırlayan ve Gülhane parkında okuyan devlet adamı.

Ahmet İzzet Paşa: Mondros Ateşkes Antlaşması'nı imzalayan hükümetin sadrazamı.

Alemdar Mustafa Paşa: Nizam-ı Cedite ıslahatlarına karşı çıkan Kabakçı Mustafa İsyân'ını bastıran ve II. Mahmut'u tahta çıkaran görevli.

CEVAP: B

4. Osmanlı Devleti'nde 18. ve 19. yüzyılda yapılan ıslahatlarda Batı örnek alınmıştır. I. Mahmut ve III. Ahmet 18. yüzyıl padişahlarıdır. II. Mahmut ve II. Abdülhamit ise 19. yüzyıl padişahlarıdır. Fakat I. Ahmet, 17. yüzyıl padişahı olup döneminde ve 17. yüzyılda Batıyı örnek alma söz konusu olmamıştır.

CEVAP: A

5. XIX. yüzyıl Osmanlı Devleti'nde basın ve yayın hayatındaki Takvim-i Vekayi özel gazete değil II. Mahmut Dönemi'nde yayınlanmaya başlayan devletin resmi gazetesidir.

Tercüman-ı Ahval: Abdülmecit Dönemi'nde Şinasi tarafından çıkarılan ilk özel gazetedir.

Tasvir-i Efkâr: Abdülaziz Dönemi'nde Şinasi tarafından çıkarılan son dönem Osmanlısının önemli yayın organlarından.

Muhbir: Abdülaziz Dönemi'nde Ali Suavi tarafından çıkarılan özel gazete.

Tanin: Hüseyin Cahit tarafından çıkarılan İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin görüşlerini yansıtan en önemli özel gazetedir.

CEVAP: C

6. Osmanlı Devleti'nin ekonomik iflası sürecinde; 1881'de yayınlanan Muharrem Kararnamesi ve 1881'de alacaklı devletler tarafından Osmanlı'nın borçlarının tahsili için oluşturulan Düyun-u Umumiye İdaresi'nin kurulması II. Abdülhamit Dönemi gelişmeleri arasındadır.

Ramazan Kararnamesi ise 1875'te Osmanlı borçlarının ödenmesi ile ilgili Abdülaziz Dönemi'nde ilan edilen bir plandır.

CEVAP: D

7. Osmanlı Devleti'nde yapılan ıslahat hareketlerinde bazı batı kurumları örnek alınmış ve özellikle ulema ve halkın tepkisinden çekildiği için yeni kurumların yanında eski kurumlara dokunulamamıştır.

Islahatlar halk hareketlerinin bir sonucu değildir. Eğitimli ve organize bir toplum söz konusu olmadığı için ıslahatlar tabandan tavana doğru değil tavadan tabana doğru gelişmiş aydınlar ve idareciler ıslahatlara ön ayak olmuştur.

CEVAP: B

6. ÜNİTE

8. Osmanlı Devleti'nde hukuk devleti anlayışının hâkim olması, milliyetçilik hareketlerinin başlaması, temel hakların anayasal güvence altına alınması, padişahın egemenlik haklarının kısıtlanması 1789 Fransız İhtilali'nin etkisiyle 19. yüzyılda görülmüştür. Fakat gayrimüslimlere inanç serbestliğinin verilmesi Osmanlı'nın kuruluşundan itibaren var olan temel bir anlayıştır.

CEVAP: E

9. 18. ve 19. yüzyıl düşünüldüğünde Osmanlı Devleti'nin bağımsızlığının ve egemenliğinin korumasında askeri alanda yapılan yenilikler etkili olmuş ve bu yenilikle Osmanlı'nın bir anlamda ömrünü uzatmıştır. Azınlıklara verilen haklar suiistimal edilerek milliyetçilik akımı ile birlikte ayrılıkçı hareketlerin güçlenmesine neden olmuştur. Kapitülasyonların yaygınlaşması ekonomik açıdan dışa bağımlılığın artmasına ve siyaseten güç kaybında etkili olmuştur. Yabancı ve azınlık okulları da azınlıklara milli şuur aşılıyor olarak bölücü hareketlerin güçlenmesini sağlamıştır.

CEVAP: D

10. II. Mahmut Dönemi'nde Giuseppe Donizetti tarafından kurulan orkestranın, Cumhuriyet Dönemi'ne kadar adı **Mızıkai Hümayun**'dur.

CEVAP: C

11. Osmanlı Devleti'nde **Tanzimat Fermanı** ile askerlik düzeni, ocak anlayışından çıkarılarak herkesin yapması gereken bir vatan görevi, vatandaşlık ödevi olarak tanımlanmıştır.

CEVAP: A

19. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

12. 19. yüzyılın ilk yarısında Osmanlı payitahtında yaşayan ve hayali subaylık olan bir gencin **Mühendis-hane-i Berri Hümayun**'da eğitim alması gerekmektedir.

Darülfünun: Abdülaziz Dönemi'nde eğitime başlayan Osmanlıların üniversitesi.

Mektebi Mülkiye: Sivil yönetici yetiştirmek için Abdülmecit Dönemi'nde açılan okul.

Darülmualimin: Abdülmecit Dönemi'nde açılan erkek öğretmen okulu

Darüşşafaka: Abdülaziz Dönemi'nde Müslüman yetim çocukların eğitimi açılan okul.

CEVAP: D

13. Osman Hamdi Bey ve Şeker Ahmet Paşa XIX. yüzyılda Batılı ülkelerde eğitim görmüş ve resim alanında eserler vermişlerdir. Sinan Bey Fatih Dönemi'nde Venedik'e resim eğitimi için gönderilmiş ve "Gül koklayan Fatih portresi"ni yapmıştır.

CEVAP: E

14. Tanzimat Fermanı'nda ordu, maliye, idare, hukuk alanında düzenleme öngörülürken din alanında bir düzenleme gündeme gelmemiştir. Zaten İslami temel bir kuraldır ki dinde reform olmaz.

CEVAP: E

15. 1876 yılında yürürlüğe giren Kanun-i Esasi'de meclis üstünlüğünü ifade eden hükümetin, meclis tarafından denetlenmesi durumu yer almamaktadır. Hükümet meclise karşı değil padişaha karşı sorumluydu. 1909 Anayasa değişikliğiyle II. Meşrutiyet Dönemi'nde hükümetin meclis tarafından denetlenmesi esasları getirilmiştir.

CEVAP: B

KAVRA TEST - 36

1. Osmanlı Devleti'nde Kız Çocuklarının Eğitimi adlı bir makale okuyan Begüm, kız çocuklarının eğitiminin ilk kez **Tanzimat Dönemi**'nde devletin görevleri arasına girdiğini görecektir. Abdülmecid Dönemi'nde açılan kız iptidaileri (ilkokul) ve kız rüştiyeleri (ortaokul) kızlar Tanzimat Dönemi'nde eğitim hakkı elde edecekler.

CEVAP: B

2. Osmanlı Devleti'nde basın-yayının öneminin anlaşılmasıyla Türkler tarafından çıkarılan ve Şinasi'nin başyazar olarak görev aldığı ilk özel gazete **Tercüman-ı Ahval**'dir.

İrade-i Milliye: Milli Mücadele Dönemi'nde Sivas Kongresi'nde Temsil heyeti kararıyla çıkarılan gazete.

Ceride-i Havadis: Abdülmecid Dönemi'nde çıkarılan yarı resmi gazetedir.

Ceride-i Resmîye: TBMM'nin resmi gazetesi.

Türkçe İstanbul: Milli Mücadele Dönemi'nde Kurtuluş Savaşı karşıtı gazete.

CEVAP: B

3. Çıktığı yurt içi gezisinde "Tebaamdan Müslümanları camide, Hristiyanları kilisede, Musevileri de havrada görmek isterim." sözüyle Osmanlıların derin hoşgörüsünü ortaya koyan padişah II. Mahmut'tur.

CEVAP: E

4. Müslümanları halifelik kurumu etrafında birleştirme amacı ile gündeme gelen, "Din ve millet birdir." kaidesiyle hareket eden İslamcılık (ümmetçilik) fikrinin temsilcileri arasında Ahmet Akseki, Sait Halim Paşa, Mehmet Akif, Cemaleddin Afgani gibi aydınlar yer almaktadır.

Ömer Seyfettin ise Türkçülük fikrinin temsilcilerindedir.

CEVAP: A

5. II. Mahmut'un devlet memurlarına maaş karşılığı toprak verilmesi uygulamasını kaldırarak memurlara devlet hazinesinden maaş ödemesini başlatması dirlik/tımar sistemine son verdiğinin göstergesidir.

CEVAP: C

6. Osmanlı Devleti'nde, 19. yüzyılın önemli fikir insanlarından Namık Kemal'in, "Eski toplumsal yapıya uygarlığı oturtmanın yolu anayasa ve eğitimle gerçekleşir." sözüne paralel yaşanan anayasal gelişmeler arasında Kanun-i Esasi'nin kabulü ve I. Meşrutiyet'in ilan edilmesi, eğitimle ilgili gelişmeler arasında rüştiye ve idadilerin ve de Sanayi Nefes Mektebi'nin açılması sayılabilir.

Her ne kadar eski düzenin kurumları olan medreselerin kapatılması bu söz ile paralellik gösterse de Osmanlıların medreseleri kapatması söz konusu olmadığı için cevabın bu seçenek olması gerekir. Medreseler Cumhuriyet Dönemi'nde kapatılmıştır.

CEVAP: D

6. ÜNİTE

7. Osmanlı Devleti'nde 1876'da Türk tarihinin ilk anayasası olan Kanun-i Esasi'nin kabulüyle Anayasal düzenin geçilirken, anayasa gereği parlamento ilk kez oluşmuş, vatandaşlar yani tebaa mecliste temsil edilme imkanı bulmuştur. Bu sayede Meşrutiyet rejimine geçilmiştir.

Padişahın yürütme yetkisinin sona ermesi ise söz konusu değildir. Padişahın devletin başı olarak anayasa gereği yürütme gücünün kullanmaya devam etmiştir.

CEVAP: D

8. Hariciye Nazırı olarak Tanzimat Fermanı'nın hazırlanmasına katkı sağlayan ve düzenlenen törende Gülhane Hattı Hümayunu'nu okuyarak halka duyan devlet adamı **Mustafa Reşit Paşa**'dır.

Mithat Paşa: Kanuni Esasi'yi hazırlayan komisyona başkanlık yapan, farklı dönemlerde sadrazamlık görevi de yapan devlet adamı.

Damat İbrahim Paşa: Lale Devri sadrazamı.

Mahmut Şevket Paşa: II. Meşrutiyet'e karşı çıkan 31 Mart Vakası'nı bastırın devlet adamı.

Ahmet Muhtar Paşa: 1877-78 Osmanlı Rus Savaşı'nda Kafkas orduları komutanı. Erzurum Aziziye tabyalarında Rusları durdurdu.

CEVAP: A

9. Fatma Aliye Hanım ile ilgili biyografik bir eser kaleme almak isteyen yazar çalışmasında, Osmanlı Devleti'nin ilk Türk kadın yazarı olduğu, Hanımlara mahsus gazetede kadın sorunlarını yazdığı, ilk Türk kadın hakları savunucusu olduğu bilgilerine yer vermemelidir.

CEVAP: E

19. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

10. Osmanlı tarihinde topladığı meşveret meclisleri ile birlikte ıslahat hareketlerini, sistematik bir şekilde ve devlet adamlarının hazırladığı layihalar (raporlar) çerçevesinde hayata geçirmek isteyen Osmanlı padişahı **III. Selim**'dir.

CEVAP: C

11. Balta Limanı Ticaret Antlaşması'yla, yerli tüccarların ödemeye devam ettiği iç gümrükten muaf olmaları, kısıtlama olmadan istedikleri her türlü malı Osmanlı topraklarında satabilmeleri ve daha düşük vergi ödemeleri yabancı tüccarların Osmanlı iç piyasasında egemenlik kurmalarını kolaylaştırmıştır.

CEVAP: E

12. 19. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde
I. Tanzimat Fermanı -1839
II. Kanun-i Esasi -1876
III. Sened-i İttifak -1808
IV. Islahat Fermanı -1856 yıllarında yaşanan gelişmelerdir. Bu gelişmelerin kronolojik sıralaması III – I – IV – II şeklinde olacaktır.

CEVAP: A

13. Osmanlılarda 23 Aralık 1876 günü ilan edilen Kanun-i Esasi'ye göre, Ayan Meclisi'nin üyelerinin padişah tarafından seçilecek olması, padişahın yani monarşinin etkinliğinin devam ettiğinin aynı zamanda bir anayasa olduğu için de anayasal düzene geçildiğinin göstergesidir.

Anayasa da padişahın halk tarafından seçileceği şeklinde bir madde yer almamaktadır.

CEVAP: C

KAVRA TEST - 37

1. 19. yüzyıl Osmanlı Devleti'nde padişah II. Mahmut Dönemi'nde, divanı hümayun kaldırıldığı için bürokratik düzenlemeler yapıldığı, Yeniçeri Ocağı kaldırıldığından İslahat karşıtlarının önemli bir dayanaklarını kaybettikleri, muhtarlıkların oluşturulması ile merkezi otoritenin güçlendirilmeye çalışıldığı, Takvimi Vekay-ı gazetesinin çıkarılmasıyla İslahatları halka duyurmaya ve kamuoyu oluşturulmaya çalışıldığı söylenebilir.

Fakat İslahatların halkın istekleri çerçevesinde yapıldığı yönünde bir çıkarım bu dönem için ve genel olarak Osmanlı İslahatları için yapılamaz.

CEVAP: B

2. 1839 yılında yayınlanan Tanzimat Fermanı'nda herkesin mal ve mülk sahibi olabilmesi, mahkemelerin herkese açık olması, rüşvet ve iltimasın önlenmesi ve işkence ve angaryanın yasaklanması ile ilgili düzenlemeler yer almıştır. Nakdi bedel ile askerlikten muaf olunması ise İslahat Fermanı'nda gayrimüslimler için düzenlenen bir hak olacaktır.

CEVAP: A

3. 19. yüzyılda Osmanlı ülkesinde yaşayan azınlıkların yönetimden çeşitli talepleri olmuştur. Millet-i Sadıka diye bilinen Ermenilerin istekleriyse zamanla bir soruna dönüşmüştür. Bu durumun yaşanmasında Avrupalı devletlerin kışkırtıcı politikaları, Fransız İhtilali'nin milliyetçilik fikrinin etkisi olmuştur. Fakat Osmanlılık fikrinin uygulamaya konulması azınlıkların devlete olan bağlılığını artırmaya yönelik, eşitlikçi bir toplum oluşturmayı hedefleyen birleştirici bir teşebbüs idi. Ermenilerin ve azınlıkların sorun oluşturan ayrılıkçı taleplerinin bu yönüyle Osmanlılık fikriyle bir bağı olamaz.

CEVAP: C

4. 23 Aralık 1876'da Kanun-i Esasi'nin ilanı ile birlikte Osmanlılarda başlayan yeni dönemde anayasal düzene geçilmiş ve anayasanın amir hükmü gereği yapılan seçimlerin sonucunda parlamentolu siyasi hayat başlamıştır.

Teokratik yapının sona ermesi ise söz konusu değildir. Osmanlı Devleti yönetiminde yıkılıncaya kadar din yani teokrazi etkisini devam ettirmiştir. Halife sıfatına sahip padişah, şeri mahkemelerin varlığı hukuki kurallarda dine dayalı örneklerin varlığı hep bu durumun göstergesidir.

CEVAP: D

5. Osmanlı Devleti'nin dış etkenlerle yaşadığı siyasi, askeri, ekonomik sıkıntılar sanayi üretimine geçişi zorlaştırmıştır. Yabancıların kapitülasyonlar ile ekonomide baskın konumda olması yerli üretimin düşmesine neden olmuş ve vergi kayıpları nedeniyle mali alanda istenilen adımların atılmasına imkan tanımamıştır. Yine panslavizm etkisiyle Rusya ile yapılan savaşlar ekonomik açıdan devlete ağır yükler getirmiş ve yatırım yapmayı zorlaştırmıştır. İslahatlara ulema ve Yeniçeri Ocağı'nın karşı çıkması ise bir dış etken değil iç etkidir.

CEVAP: D

6. Sanayi kuruluşlarına nitelikli işçi yetiştirmek üzere 1864'ten itibaren İstanbul ve diğer bölgelerde kurulan sanayi mekteplerinde; dokuma, matbaa, demircilik gibi mesleklerle ilgili eğitim verildi. Müzehhip, tezhip sanatıyla meşgul olan sanatçıdır. Sanayi mekteplerinde sanatsal eğitim verilmez idi.

CEVAP: C

7. Osmanlılarda halkı bilgilendirmek yoluyla kamuoyu oluşumuna etkili olan yayın organları arasında Şikayetname yer almaz. Çünkü Şikayetname 16. yüzyılda yaşayan Fuzuli'ye ait bir eserdir.

Takvim-i Vekayi: II. Mahmut Dönemi'nde çıkarılan Osmanlı Devleti'nin ilk resmi gazetesidir.

Ceride-i Havadis: Abdülmecit Dönemi'nde çıkarılan yarı resmi gazetedir.

6. ÜNİTE

Tasvir-i Efkâr: Abdülaziz Dönemi'nde Şinasi tarafından çıkarılan son dönem Osmanlısının önemli yayın organlarından.

Tercüman-ı Ahval: Abdülmecit Dönemi'nde Şinasi tarafından çıkarılan ilk özel gazetedir.

CEVAP: E

8. Osmanlı Devleti'nde 19. yüzyılda maliyenin iflası üzerine dış borçların ödenemeyeceği ilan edilmiş ve bunun üzerine alacaklı devletler 1882'de **Düyun-u Umumiye İdaresi**'ni kurarak Osmanlıların bazı vergi kaynaklarına el koymuşlardır. Yabancı devletlere ilk kez kapitülasyon verilmesi Orhan Bey Dönemi'nde yaşanmıştır. İlk kez denk bütçe çalışması 17. yüzyılda Tarhuncu Ahmet Paşa tarafından yapılmış. Batının üstünlüğünün ilk kez 1718 Pasarofça Antlaşması'yla kabul edilmiştir. Suhte İsyanları 17. yüzyılda yaygın görülen medrese öğrencilerinin isyanlarıdır.

CEVAP: D

9. Tabloda verilen padişah ıslahat eşleştirmelerinden Abdülaziz ile ilgili olan yanlıştır. ıslahat Fermanı Abdülaziz Dönemi'nde değil Abdülmecit Dönemi'ndedir.

CEVAP: C

10. Osmanlı Devleti'nde halk, Meşrutiyet döneminde padişahın yanında yönetime ortak olmuştur. Meşrutiyet rejimi monarkın yanında halkın seçtiği bir meclisin var olduğu rejimdir.

CEVAP: E

11. Tiyatro okulu Darülbeydi ve müzik okulu olan Darülmelhan II. Meşrutiyet Dönemi'nde güzel sanatlar alanında açılan mesleki okullardandır. Güzel sanatlar eğitimi veren Sanayi Nefise Mektebi ise II. Abdülhamit Dönemi'nde Osman Hamdi Bey liderliğinde açılan bir okuldur.

CEVAP: B

19. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

12. II. Abdülhamit Dönemi'nde Ermeni çetelerine karşı doğuda Hamidiye Alaylarının kurulması ve Ortadoğu'da bulunan aşiretlerin çocuklarını devlet yanlısı yetiştirmek için Mekteb-i Aşireti Hümayunun açılması devletin bütünlüğünü korumak amacıyla atılan adımlardır.

Osmanlılık fikrinin resmi ideolojiye dönüşmesi Tanzimat Dönemi için geçerli olabilir. II. Abdülhamit Dönemi'nde İslamcılık resmi ideolojidir.

CEVAP: D

13. **Meclis-i Ayan**, Tanzimat Dönemi meclisi değil Meşrutiyet Dönemi'nde oluşturulan Mebusan Meclisi'nin üstünde konumlanan padişah tarafından atanan devlet adamlarından oluşan bir meclistir.

Taşra Meclisi: Tanzimat Dönemi padişahlarından Abdülmecit zamanında Müslüman halkın yerel yönetimlere katılmaya başladığı meclis.

Meclis-i Ali Tanzimat: Tanzimat Dönemi padişahlarından Abdülmecit zamanında ıslahatları düzenlemek ve kanun yapmak için oluşturulan meclis.

Divan-ı Ahkâm-ı Adliye: Tanzimat Dönemi padişahlarından Abdülaziz zamanında oluşturulan Yargıtay olarak görev yapan meclis.

Şura-yı Devlet: Tanzimat Dönemi padişahlarından Abdülaziz zamanında oluşturulan Danıştay olarak görev yapan meclis.

CEVAP: C

14. Tanzimat Fermanı ile ilgili "İlk kez padişahın yetkileri sınırlandırıldı." bilgisi yanlıştır. Çünkü bu durum 1808 Sened-i İttifak ile söz konusu olmuştur.

Tanzimat Fermanıyla; ilk kez kanun üstünlüğü ve dolayısıyla ilk kez hukuk devleti anlayışı kabul edilmiştir. Yine ilk kez askerlik vatan görevi olarak kabul edilmiştir.

DİKKAT!!! İlk kez anayasal düzene geçiş Meşrutiyet ile birlikte olacaktır. Fakat anayasal düzen hukuki bir kavram ve hukuka bağlılığı ifade ettiği için bu yolda atılan ilk adım olarak yine Tanzimat Fermanı kabul edilmekte. Cümleye dikkat etmelisiniz. Cümle eğer "Anayasal düzene geçildi" şeklinde ise Meşrutiyet, yok "Anayasal düzene geçiş yolunda adım atıldı" dicese o zaman Tanzimat Fermanı aklınıza gelmeli.

CEVAP: A

KAVRA TEST - 38

1. Tanzimat Fermanı'nın 1839 yılında ilan edilmesinden sonra çıkarılan hukuki belgeler arasında, 1917'de Hukuk-ı Aile Karamamesi, 1840'ta Kanun-nâme-i Ticaret-i Berriye, 1868-1876 yılları arasında hazırlanan Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye ve 1853'te yapılan Arazi Kanunnamesi yer alır.
Fakat Kanunname-i Ali Osman Fatih Sultan Mehmet tarafından yapılan bir düzenlemedir. Cevabı da muhtemelen bu bilgiden yakaladın. Sizden Ösym Kanunname-i Ticaret-i Berriye hangi yıl yapıldı bilmenizi beklemez. O nedenle bu tarz sorularda sakın olursanız cevabı çok rahat görürsünüz.

CEVAP: B

2. Osmanlı Döneminde; Fatma Aliye (İlk kadın romancı ve kadın hakları savunucusu) ve Halide Edip basın yayın hayatında boy göstermişlerdir. Halide Edip Osmanlı son dönemi ve Cumhuriyet Dönemi'nde yazan bir kadınızdır.
Fakat Afet İnan Cumhuriyet Dönemi kadınlarımızdan ve ilk kadın tarihçimizdir.

CEVAP: D

3. Osmanlı Devleti ve Rusya arasında imzalanan 1829 Edirne Antlaşmasıyla Yunanistan, 1878 Berlin Antlaşmasıyla Sırbistan, Karadağ ve Romanya devletleri kurulmuştur.
Fakat Bulgaristan 1908 II. Meşrutiyet'in ilan karmaşası esnasında bağımsız olmuştur.

CEVAP: D

4. Osmanlı Devleti'nde yüzme, bisiklet, tenis, boks, kürek, yelken gibi modern sporların yapılmaya başlanmasında ve 1908'de Osmanlı Milli Olimpiyat Cemiyeti'nin kurulmasında etkili olan spor insanı **Selim Sırrı Tarcan**'dir.
Şükrü Saraçoğlu: 1942-46 arasında Türkiye Başbakanı, 1938-42 arasında Türkiye Dışişleri Bakanı, 1948 ile 1950 arasında da TBMM Başkanı olan Saraçoğlu, bu görevler dışında 1924 ile 1938 arasında

da değişik hükümetlerde Milli Eğitim, Maliye ve Adalet bakanlıkları yapmıştır. İsmet İnönü ile beraber II. Dünya Savaşı sırasında Türkiye'yi savaşın dışında tutan politikalara yön vermiştir. Ayrıca 1934 ile 1950 arasında Fenerbahçe Spor Kulübü başkanlığını yürütmüştür.

Mahmut Şevket Paşa: 31 Mart İsyanı'nı bastıran Hareket Ordusunun komutanıdır. Babıali Baskını sonrası sadrazam olmuş ve görev başındayken suikaste uğramıştır. Aynı zamanda 1911 yılında ilk havacılık okulunun açılışında rol oynadı.

Faik Üstüidman: 1859'da İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'nde okurken Fransız Beden Öğretmeni Moiroux'un teşviki ile jimnastiğe başladı. 1879'da Galatasaray Lisesi'ni bitirdikten sonra bu okulda ilk Türk beden eğitimi öğretmeni oldu. 1891'de "Riyaziyat-ı Bedeniyye" adlı ilk spor kitabını yayınladı. "İdmanlıları Şeyhi" lakabıyla tanındı. Yaptığı hizmetlerden dolayı adı Galatasaray Lisesi Spor Salonu'na verildi. 1943 yılında vefat etti.

Ali Ferruh Bey: 19. yüzyıl Osmanlı Devleti'nde büyükelçi olarak görev yapan edebi yönü de oldukça güçlü olan bir isimdir. Eskrim sporu ile ilgili kaleme aldığı makale ile bu sporu Osmanlı kamuoyuna tanıtmıştır.

CEVAP: B

5. Mithat Paşa başkanlığında bir komisyon tarafından hazırlanan ve 23 Aralık 1987'de ilan edilen Kanunesasi'de "halkın güvenini kazanmış, devlet hizmetinde bulunmuş ve kırk yaşın üzerindeki kimse-lerden padişah tarafından atanır." şeklinde yer alan hüküm Meclis-i Ayan üyeliğiyle ilgilidir.

CEVAP: C

6. Sultan II. Mahmut'un "Ben tebaamın Müslümanını camide, Hristiyanını kilisede, Musevisini de havrada görmek isterim." sözünü din fark etmeksizin herkesi eşit addeden ve kucaklayan bir ifadedir. Bu yönüyle Osmanlılık fikir akımı akla gelmelidir.

CEVAP: C

6. ÜNİTE

7. 1821 Mora İsyanının başlamasında Yanya Valisi Tepedelenli Ali Paşa'nın merkeze karşı isyanı, Milliyetçilik akımı, Batılıların desteği ve Rumların bağımsızlığı için faaliyet gösteren Filiki Eterya Cemiyetinin çalışmaları etkili olacaktır. Fakat Panslavizm akımı bu isyanda etkili olamaz. Çünkü Rumlar Slav kökenli değildir. Slav dediğimizde Ruslar, Bulgarlar, Sırlar akla gelecektir.

CEVAP: E

8. II. Meşrutiyet Dönemi'nde kız öğrencilere yüksek öğretim vermek amacıyla açılan okul İnas (Genç kız anlamındadır) Darülfünunudur. İnas İdadisi II. Abdülhamit Dönemi'nde, Darülmualimat Abdülaziz Dönemi'nde, Darümuallimin Abdülmecit Dönemi'nde, Darüşşafaka Abdülaziz Dönemi'nde açılan okullardır.

CEVAP: C

9. 3 Kasım 1839'da kamuoyu ile paylaşılan ve "Bütün tedbirler alındığı takdirde verimli coğrafyası ve yetenekli halkı sayesinde Osmanlı Devleti'nin "5-10 sene zarfında" eski kudretine kavuşabileceği" beklentisinin dile getirildiği belge Tanzimat Fermanı'dır. Sened-i ittifak 1808'de, Kanunname-i Ali Osman Fatih Sultan Mehmet Dönemi'nde, Kanun-i Esasi 1876'da, Islahat Fermanı 1856'da hayata geçirilmiştir.

CEVAP: B

10. 19. yüzyılda Avusturya ve Almanya ile Osmanlı Devleti askeri bir mücadelede bulunmamıştır. Rusya "Ayıdan post Rus'tan dost olmaz" sözünü ispatlarcasına bizimle bu yüzyılda 1806-1812 Savaşı, 1828-1829 Savaşı, 1853-1856 Kırım Harbi, 1877-1878 Doksanuç Harbinde savaşımıştır.

CEVAP: E

19. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

11. Arnavutluk'un 1912'de, Mora'nın 1829'da Eflak'ın (Romanya) 1878'de, Sırbistan'ın 1878'de Osmanlı Devleti'nin elinden çıkmasında 1789 Fransız İhtilali'nin ortaya koyduğu milliyetçilik fikrinin etkisi söz konusudur. Fakat Kırım 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması ile bağımsız olmuştu. İhtilalin daha yaşanmadığı bu dönemde ihtilalin bir etkide bulunması da söz konusu olamaz.

CEVAP: C

12. Asakir-i Mansure-i Muhammediye ordusunun ihtiyaçlarını karşılamak üzere Feshaneyi kurarak Osmanlı'daki tekstil sanayisinin ilk ciddi adımlarını atan padişah II. Mahmut'tur.

CEVAP: E

13. İmparatorluğun en uzun yüzyılında Osmanlı Devleti topraklarına farklı bölgelerden gelen Türk göçmenler Ahmet Ağaoğlu ve Yusuf Akçura gibi dikkat çeken isimlerle Osmanlı entelektüel hayatına güç ve zenginlik katmışlardır. Verilen bilgilere ve isimlere göre Osmanlı ülkesine yaşanan göç hareketleri Türkçülük hareketinin güçlenmesine neden olacaktır.

CEVAP: A

14. Çar I. Petro'nun Rusların önüne koyduğu "Sıcak denizlere inme" hedefi coğrafi yönüyle sık sık Osmanlı Devleti ile Rusya'nın karşı karşıya gelmesine ve uzun süren savaflara neden olmuştur. Bu çerçevede Osmanlı-Rus mücadelesine neden olan yerlerden birisi Baltık Denizi olamaz. Bu bölgede Osmanlı hakimiyeti söz konusu değildir. Baltık Denizi için Rusya, İsveç ile savaşıacaktır.

NOT: Baltık Denizi'ne hala haritadan bakmadın mı sen ya 😊

CEVAP: C

YORUMLA TEST - 39

1. Kanun-i Esasi maddelerinden “Mebusan Meclisi seçimlerinin dört yılda bir yapılması” maddesi Meclis’in yetkilerini kısıtladığı söylenemez. Çünkü seçimlerin belli aralıklarla yapılması demokrasinin temel bir özelliğidir.

Meclislerin temel misyonlarından birisi halk adına hükümeti denetlemektir. Bu çerçevede hükümetin padişaha karşı sorumlu olması meclisi devre dışı bırakır ve yetkisini kısıtlar.

Meclisi açma ve kapama yetkisinin padişaha ait olması meclisin kendi geleceği ile ilgili karar yetkisinden mahrum olması demektir.

En temel görevi kanun yapmak olan meclisin, Kanun teklifi için padişah iznine bağlı olması ve Kanunların ancak padişah onayı ile yürürlüğe girmesi yine meclisin yetkilerini kısıtlayan bir durumdur.

CEVAP: A

2. II. Abdülhamit Dönemi’nde Alman desteğiyle Bağdat demiryolunun yapılması; Almanların Ortadoğu’da etkinliğinin artmasına, İngiliz sömürge yolunun (Süveyş Kanalı) güvenliğinin azalmasına, ulaşımın gelişmesiyle bölgede Osmanlı savunma gücünün artmasına, Almanya’nın hammadde ihtiyacını Osmanlı ve Ortadoğu’dan karşılayabilecek olması sebebiyle Rusya’nın Alman pazarını kaybetmesinde etkili olabilir.

Fakat farklı milletlerden oluşan Osmanlı Devleti’nde bu proje ulus devlet anlayışının güçlenmesine neden olamaz. Ulus devlet temelde tek bir millettten oluşan ya da büyük çoğunluğun bir millete dayandığı devlettir.

CEVAP: E

3. Son dönem Osmanlı Devleti’nde modern eğitim veren okulların yanında, klasik dönem eğitim kurumları olan medreseler hatta yabancı ve azınlık okulları da eğitim faaliyetlerinde bulunması eğitimde ikilik olduğunun açık bir göstergesidir. Ve bu durum kültürel çatışmaların ana nedeni olacaktır.

CEVAP: B

4. Osmanlı Devleti 19. yüzyılda dışarıya ham madde satan, dışarıdan işlenmiş mal alan bir ülke haline gelmiş ve pazarları Avrupa mallarının istilasını uğramıştır. Bu durum yerli üretimin düşmesine ve lonca teşkilatının olumsuz etkilenmesine neden olacaktır. Kapanan atölyeler nedeniyle istihdam düşecek ve sanayileşme zarar görecektir.

Fakat bu durum yabancı sermaye zarar vermez. Tam tersi kapitülasyonlar ile birlikte düşündüğümüzde ülkede sömürge düzenine hizmet eden yabancı işletmeler artacak ve yabancı sermaye güçlenecektir.

CEVAP: D

5. Osmanlı Devleti’nde 19. yüzyılda Takvimi Vekayi, Ceride-i Havadis gibi bir çok resmi ve özel gazete sayesinde halkın dünyadaki gelişmelerden ve fikrî tartışmalardan haberdar olması kamuoyunun oluşumunda ve halkın idarenin icraatlarıyla ilgili farkındalığının artmasında etkili olacaktır.

Fakat bu durumun halkın yönetime katılmasında doğrudan etkisi olamaz. Halkın yönetime katılması siyasi karar alıcılarının bir tercihidir. Kamuoyunun bilinçlenmesi kültür düzeyinin artması demokrasi de önemlidir. Fakat önemi ve katkısı dolaylıdır. Doğrudan bir etkiden söz edilemez.

CEVAP: D

6. ÜNİTE

6. Paragrafta verilen bilgilerden neredeyse iki kat oranında bir yüksek faiz ile Osmanlı Devleti'nin borçlandığı görülmektedir. Bir borçlanma söz konusu ise bu gelirlerin giderleri karşılamadığının açık bir ispatıdır. Alınan borçların doğru kullanılmaması saraylar yapılması halk için yeni külfetlere, vergilere neden olacaktır. Bu durum Batı gözünde Osmanlı Devleti'nin güven kaybı yaşamasına ve yeni borç alamayacak duruma düşmesi nedeniyle de ciddi bir siyasi itibar kaybına neden olacaktır. Fakat bütçe fazla verecektir tarzında bir çıkarım ne verilen paragrafa neden borçlanma mantığına uygun bir çıkarım değildir.

CEVAP: E

7. Verilen bilgilerden ister yasama faaliyetleriyle olsun ister idari düzenlemelerle olsun yaşanan göçler nedeniyle ortaya çıkan sosyal sorunlara Osmanlı Devleti'nin çözüm arayışında olduğu görülmektedir. Bu tarz sorularda birden fazla bilgi varsa bu bilgilerden ortak bir çıkarım yapmaya çalışınız. Tek bir bilgiye bakarak cevap vermek çoğunlukla hataya neden olur.

CEVAP: B

8. Balkan Bunalımı nedeniyle 1876 yılında düzenlenen İstanbul (Tersane) Konferansı'nın açılış günü, Osmanlı Devleti'nin Kanun-i Esasi'yi yürürlüğe sokarak ve meşrutiyeti ilan ederek, ülkede katılımcı demokratik bir düzen kuruldu, azınlıklar da bakın yönetime katılacak mesajı vererek konferansın alacağı kararları etkilemek istemiştir. İngiltere'nin Kıbrıs'a yerleşmesi 1878'de yaşanmış ve meşrutiyet ile ilgisi yoktur.

CEVAP: B

19. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

9. Osmanlı tarihinin, Yükselme Dönemi'nde "ümme", Tanzimat Dönemi'nde "devlet", II. Meşrutiyet Dönemi'nde "Türklük" anlayışlarının egemen olmasında din, Avrupa'daki gelişmelerin etkisi (Fransız İhtilali – Milliyetçilik gibi), yönetici kesimin siyasi tercihleri etkili olmuş olabilir. Fakat ekonomik tercihlerin bu kavramların egemen olmasında bir etkisi söz konusu değildir.

CEVAP: C

10. Osmanlı Devleti 1839 yılında ilan ettiği Tanzimat Fermanı ile, Mısır Sorunu'nda Batılı devletlerin desteğinin almak ve eşitlikçi bir toplum oluşturarak ülkedeki ayrılıkçı taleplerin ve bölünmenin önüne geçmek istemiştir. Fakat anayasal parlamenter sisteme geçmek o günlerde akıllarda ve gündemde olan bir durum değil ki Tanzimat Fermanı bir anayasa değildir zaten. Anayasal parlamenter sisteme 1876 Kanun-i Esasi ile geçilecektir.

CEVAP: D

11. 19. yüzyılda, İngiliz ve Fransız sermayeli Osmanlı Bankasının kurulması, Balta Limanı Ticaret Antlaşması ile ticarete İngiliz tüccarların geniş avantajlar elde etmesi, alacaklı yabancı devletlerin Düyun-u Umumiye'yi kurarak Osmanlı'nın temel gelir kaynaklarına el koymaları, kapitülasyonların genişletilerek devam etmesi yoluyla yabancıların ticarete ağırlığının artması hep Osmanlı ekonomisinde yabancıların etkin olduğunun bir göstergesidir. II. Abdülhamit Dönemi'nde muhtacın maaşı uygulamasıyla yoksullara, çalışmayacak durumda olanlara devletin el uzatması sosyal devletin bir göstergesidir ki ekonomide yabancı etkinliğiyle bir ilgisi yoktur.

CEVAP: C

YORUMLA TEST - 40

1. Osmanlı ülkesinde batılılaşma ile birlikte açılan modern okulların yanında sübyan mekteplerinin ve medreselerin de eğitime devam etmesinin sonucunda kültürel çatışmaların yaşanması kaçınılmazdır. DİKKAT!!! Soruda sadece modern okullar bilgisine takılırsan bilimsel çalışmaların hızlanması seçeneği aklına gelebilir. Ya da medreseler bilgisine takılırsan geleneksel yapının korunması cevabı da aklına gelebilir. Ama lütfen bu tarz birden fazla bilginin yer aldığı ya da kıyasın olduğu sorularda iki bilginin ortak noktasını yakalamaya çalışın. Tek bilgiye bakarak cevap vermeyin.

CEVAP: C

2. XIX. yüzyılda Osmanlı ülkesinde küçük sanayi atölyeleri ortadan kalkmasında ve işsiz insan sayısı artmasında sanayi inkılabı ile ucuz Avrupa mallarının iç piyasayı istila etmiş olması ve yine kapitülasyonlar sayesinde ucuz Avrupa mallarının düşük gümrük bedelleriyle iç piyasaya sokulabilmiş olması etkili olacaktır.

Fakat Coğrafi Keşifler 16. yüzyılda yaşanan bir gelişme olması yönüyle durum üzerinde etkili olması beklenemez.

CEVAP: D

3. 19. yüzyılda görülen değişimin, topluma yansımalarına örnek olarak Kılık kıyafette yeni tarzın, yani batı tarzı giyinmenin yaygınlaşması, sosyal yaşamın dışında kalmış olan kadınlar için darülmuallimat gibi meslek edinme okulların açılması verilebilir. Fakat Medrese eğitimi zaten Orhan Bey Dönemi'nde başlamış ve Osmanlı toplumun karakteristik bir eğitim kurumudur. 19 yüzyıldaki değişim rüzgârı ile ilişkisi yoktur.

CEVAP: D

4. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde azınlıkların Mebusan Meclisi'nde temsil edilmesi yoluyla onlara siyasi haklar verip yönetime katarak bağımsızlık hareketlerinin önlenmek istendiği yorumu yapılabilir. Fakat bu yaşanan sonucun çıkış noktası hakkında bilgi olmadığı için ıslahat hareketlerinin halktan geldiği yorumu yapılamaz. Yine azınlıklara din ve vicdan özgürlüğü tanındığı bilgisi de yer almıyor ki verilen hak siyasi bir haktır zaten.

CEVAP: A

5. Batı kültürüyle etkileşiminin artması için bir şekilde Batı ile irtibata geçmeniz, Batıyı tanımanız lazım. Bu çerçevede; Avrupa'da elçiliklerin açılması, Abdülaziz'in Avrupa seyahatine çıkması, Avrupa'ya öğrenci gönderilmesi ve Batı eserlerinin tercüme edilmesi bu amaca hizmet edebilir. Takdir edersen Arap harflerinin kullanılması Batı ile değil Ortadoğu kültürü ile ilgili bir katkı sunabilir size.

CEVAP: C

6. Sanayi İnkılabı'nın yarattığı olumsuzluklara karşı ve Osmanlı Devleti'nde sanayileşmeyi sağlamak için 1864 yılında kurulan İslah-ı Sanayi Komisyonu, bu amaçla gümrük vergisini artırarak ucuz sanayi ürünü malların ucuz gümrükle ülkeye girmesine mani olmak isteyebilir. Yine sergiler açarak sanayiyi teşvik etmek, esnaf şirketleri oluşturmak, kalifiye eleman yetiştirmek için sanayi okulları açmak komisyonun görevleri arasında olabilir.

Fakat tarihsel esnaf örgütü olan Lonca teşkilatını desteklemek yeni üretim tarzına sanayileşme mantığına terstir. Artık küçük atölyelerde üretim yerine fabrikalarda makine ile üretim esas olduğu için loncalar yerine fabrika ve büyük şirketlerin kurulması lazım.

CEVAP: B

6. ÜNİTE

7. 1808 yılında Sened-i İttifak ile Osmanlı padişahı II. Mahmut'un ayanların varlığını ve haklarını tanımak durumunda kalmasında, devletin ayanlara söz geçiremeyecek derece zayıflaması etkili olmuştur. Bu belge ile padişah yetkilerinin kısmen kısıtlanmasını kabullenirken karşılığında 18. yüzyıl boyunca feodalleşmenin örneği olarak taşrada bir güç odağı haline gelen ayanlar devlete ve padişaha bağlı olacaklarına dair teminat vermişlerdir.

CEVAP: B

8. 1838 Balta Limanı Ticaret Antlaşması'nda ithalattan (dış alım) düşük vergi alınması ve yabancı tüccarların iç gümrük vergisinden muaf tutulması, yerli tüccarların yabancı tüccarlarla rekabet edememesine neden olacaktır. Osmanlı pazarının büyük oranda yabancı denetimine girmesi ve ülke ithal mal cenetine döneceği için ihracattan elde edilen gelirin ithalatı karşılayamaması durumu da yaşanabilir. Tüm bu sıkıntılarda finansal sıkıntıya neden olarak Osmanlı Devleti'nin iç ve dış borçlanmaya gitmesini tetikleyecektir.

Böyle bir vergilendirme düzeni yerli üretimi baltalayacağı için Lonca teşkilatına önemli bir ekonomik kazanç kapısının açılması değil tam tersi loncaların, işyerlerinin kapanmasına neden olacaktır.

CEVAP: D

9. Gülhane Parkı'nda 3 Kasım 1839'da Mustafa Reşit Paşa tarafından okunan Tanzimat Fermanı ile vatandaşların can ve mal güvenliğinin sağlanması, askerlik süresinin kısaltılması gibi hedefler ortaya konulmuştur.

Fakat meşrutî yönetime geçilmesi gibi bir gaye Tanzimat Fermanı'nda yer almamaktadır. Meşrutî yönetim 1876'da ancak gerçekleşebilecekti.

CEVAP: B

19. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

10. Osmanlı Devleti'nde, Aile Hukuku Kararnamesiyle kadın ve aile hukukunun düzenlenmesi, Darülmüallimatın kurulmasıyla kadın öğretmenlerin yetiştirilmeye başlanması, kadın dergisi olan Terakk-i Muhadderat'ın yayın hayatına başlaması, kadın derneği olan Osmanlı Müdafaa-i Hukuk-ı Nisvan Cemiyetinin kurulması kadınların sosyal yaşamda etkisinin artmasında ve kadın haklarının gelişimi konusunda etkili olmuştur.

Fakat kadınların seçme-seçilme hakkını elde etmesi Osmanlı Dönemi'nde değil Cumhuriyet Dönemi'nde yaşanan bir gelişmedir.

CEVAP: E

11. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde dağılmayı engellemek için ortaya konulan düşünce akımlarından ırk, din, dil, mezhep fark etmeksizin herkesi Osmanlı kimliği etrafında birleştirme fikri olan Osmanlılık fikrinin zamanla önemini kaybetmesinde, Panславizmin de etkisiyle azınlıkların ayrılıkçı hareketlerinin sürmesi ve Osmanlı topraklarında bir çok ulus devletlerin ortaya çıkması etkili olmuş ve Osmanlılık işe yaramamıştır. 1878 Berlin Antlaşması başlı başına Osmanlılığın çöktüğünü ortaya koyan diplomatik bir belge olacaktır. Bu antlaşma ile Balkanlarda Sırbistan, Karadağ ve Romanya bağımsız olmuştur. Fakat 1920 Sevr Antlaşması ise zaten son noktadır Osmanlı Devleti için. Bu antlaşmaya gelinceye kadar tüm Balkanlar, Kuzey Afrika kaybedilmiş Osmanlı Devleti'nde Osmanlılık ve akabinde uygulanan İslamcılık politikaları zaten iflas etmiş bir işe yaramamıştı.

Aynı zamanda soru 19. yüzyıl diyor. Sevr 20. yüzyılda imzalanan bir antlaşmadır. Yani soruya kronolojik bakmak çok zaman bizi derin analizlerden kurtarabilir sevgili kardeşim 😊

CEVAP: E

YORUMLA TEST - 41

1. Osmanlı Balkanlarının en önemli şehirlerinden birisi olan Selanik'te yaşayan Ahmet, komşusu ve akrası Dimitri'nin nakdi bedel ödeyerek askerlikten muaf olduğunu öğrenince eşitsizliğe ve haksızlığa uğradığı duygusuyla karşı karşıya kalmıştır. Bu duruma neden olan gayrimüslimlerin bedelli askerlik yapma hakkı elde ettikleri gelişme İslahat Fermanı'dır.

CEVAP: C

2. Orta Avrupa ve Balkan hâkimiyeti için Osmanlı Devleti ile yüzyıllarca mücadele eden bu çerçevede sık sık Rusya ile Osmanlı'ya karşı ittifak yapan Avusturya, 19. yüzyılda bu politikasını değiştirerek Rusya'ya karşı Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü desteklemiştir.

Avusturya'nın Osmanlı Devleti'ne karşı izlediği politikayı değiştirmesinde; Milliyetçilik akımının yayılması ve bununla paralel Balkanlarda Rusların takip ettiği Panslavizm politikası etkili olmuştur. Topraklarında yaşayan Slavların kendisinden ayrılma, kopma riski nedeniyle Rusya'ya karşı Osmanlı Devleti'ni desteklemeyi tercih etmiştir.

Fakat Rusya'nın Baltık Denizi'ne açılma politikası coğrafi anlamda Avusturya'yı ilgilendirmez.

CEVAP: D

3. Nizam-ı Cedid, Eşkınci Ocağı ve Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye ordularının ortak özellikleri arasında sadece "Batı tarzında oluşturulmuş askerî birliklerdir." Öncülü alınabilir. Üç ordunun tek ortak noktası budur.

Bu ordulardan Nizam-ı Cedit İkinci Mahmut Dönemi'nde değil III. Selim Dönemi'nde kurulmuştur.

Yine bu ordulardan Asakir-i Mansûre-i Muhammediye ordusuna Yeniçeriler karşı çıkmış olamaz. Çünkü bu ordu Yeniçeri Ocağı kaldırılınca kurulmuştur.

NOT: Kabul pis bir soru ama itiraf et güzel bir soru 😊

CEVAP: C

4. Tanzimat Fermanı ile ilgili verilen maddelerden yola çıktığımızda bütün tebaa vurgusu nedeniyle halk arasında eşitliğin amaçlandığı, verginin güce göre tahsil edileceği bilgisinden de vergide adaletin sağlanmaya çalışıldığı yorumuna ulaşılabilir.

Fakat verilenler içerisinde ve de belgede halka siyasal hakların tanınması ile ilgili bir düzenleme yer almamaktadır.

CEVAP: D

5. Osmanlı Devleti topladığı altı kalem vergisini, alacaklı devletler tarafından 1881 yılında kurulan İstanbul merkezli ve taşra teşkilatına sahip Duyun-ı Umumiye İdaresi'ne devretmesi Osmanlı Devleti'nde; ekonomide yabancı denetiminin artması ve dolayısıyla ekonomik bağımsızlığın zedelenmesine neden olur. Aynı zamanda iç işlerine karışılma kapısı da ardına kadar açılır. Böyle bir kurumun oluşumuysa Osmanlı borçlarının ödenmesinin düzene girmesine de katkı sağlayacaktır.

Fakat mali bir konu olan Duyun-ı Umumiye'nin sanayileşme hamlesinin başlamasına etki etmesi beklenemez.

CEVAP: D

6. Osmanlı Devleti'nde İkinci Mahmut'un müsadere uygulamasını sınırlandırması ve Tanzimat Fermanı'nın da tamamen müsadereyi kaldırması özel mülkiyet anlayışının güçlenmesine katkı sağlamıştır.

Fakat Fatih Sultan Mehmet'in yaptığı Kanunname-i Ali Osman'ın uygulanması ise tam tersi müsadereyi hukuki bir zemine oturtmuştur.

CEVAP: D

6. ÜNİTE

7. Osmanlı Devleti, Napolyon'un 1798 Mısır'ı işgaliyle başlayan ve 19. yüzyıl boyunca sürdürülen denge politikası ile varlığını sürdürmek istemiştir. Avrupa'nın büyük devletleri arasındaki çıkar çatışmalarından yararlanmak istemiş ve Rusya'ya karşı İngiltere'ye; Fransa'ya karşı Rusya'ya; İngiltere, Fransa ve Rusya üçlüsüne karşı ise Almanya'ya yakınlaşmıştır.

Bu bilgiler Osmanlı Devleti'nin büyük devletleri denge unsuru olarak kullandığını göstermektedir.

CEVAP: B

8. XIX. yüzyılda Avrupalı Devletlerin Osmanlı ülkesinde nüfuz bölgeleri kurmak ve ülkenin zenginliklerini daha kolay sömürmek amacıyla demiryolu yatırımlarını yoğunlaştırdıkları söylenebilir. Özellikle daha kolay vurgusu bu yüzyılda devreye giren ve ulaşımı hızlandıran demiryolunu akla getirmelidir.

CEVAP: A

9. Osmanlı toplumunda 19. yüzyıla kadar, halkın siyasi düşüncelerini yönlendiren önemli toplumsal ya da siyasal gelişmelerin olmaması demokrasi anlayışının gelişmesini engelleyecektir.

Böyle bir ortamda halkın yönetime bağlılığı engellenmez tam tersi devam eder. Yine din ve devlet işlerinin birlikte yürütülmesi de sorunsuz devam eder.

CEVAP: A

19. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

10. Avrupalı devletlerin isteğiyle 1841 yılında Londra Boğazlar Antlaşması'nın imzalanmasında Avrupalı devletlerin Boğazların kapalılığı ilkesini uluslararası bir statüye bağlamak istemeleri ve Mehmet Ali Paşa İsyanının etkisiyle Osmanlı Devleti'nin Avrupalı devletlerin desteğini araması etkili olabilir.

Fakat Avusturya'nın, Rusya ile Balkanlarda nüfuz mücadelesi coğrafi anlamda boğazlar bölgesi ile ilgili değildir.

CEVAP: D

11. Osmanlı modernleşme ve demokratikleşme sürecine öncülük eden Genç Osmanlılar Cemiyeti ile İttihat ve Terakki Cemiyetinin ortak noktaları arasında sadece meşrutiyet yönetimi için mücadele etmeleri yer alır.

Komitacılık faaliyetleri yani gizli askeri faaliyetler sadece İttihat ve Terakkiye at bir özelliktir. İlk Osmanlı anayasasını hazırlama ise sadece Genç Osmanlılar Cemiyeti ile ilgilidir.

CEVAP: A

12. II. Mahmut Dönemi'nde yapılan ıslahatlar düşünüldüğünde hukuk sisteminin tamamen laik hukuka göre dizayn edildiği söylenemez. Laik hukuk Cumhuriyet Dönemi'nde tam anlamıyla oluşturulacaktır.

CEVAP: B

TEKRARLA TEST - 42

1. 1856 Paris Antlaşması incelendiğinde “Osmanlı Devleti Avrupa hukukundan yararlanabilecek” maddesi nedeniyle Osmanlıların ilk kez Avrupa devleti sayıldığı yorumu yapılır. “Osmanlı Devletinin toprak bütünlüğü Avrupa Devletleri'nin garantisi altındadır” maddesi nedeniyle Osmanlı Devleti topraklarını koruma gücünden yoksun olduğu söylenebilir. Antlaşmanın bütünü Osmanlı Devleti üzerinde Batıların etkinliğini arttırdığını bize göstermektedir. “Osmanlı Devleti ve Rusya Karadeniz’de donanma bulundurmayacak” maddesi ile Rusya, Boğazlar ve sıcak denizlerden uzaklaştırılmıştır yorumu da yapılabilir. Ancak, Karadeniz’in Türk gölü olma özelliğini yitirmesi, “Rusya Karadeniz’de donanma bulundurabilecek” maddesi ile Küçük Kaynarca Antlaşması ile gerçekleşmiştir.

CEVAP: E

2. Türk tarihinin en önemli yazılı kaynaklarından olan Orhun Kitabeleri **Tonyukuk**, **Kültigin** ve **Bilge Kağan** adına dikilmişlerdir. Yolluğ Tigin ise **Kültigin** ve **Bilge Kağan** anıtlarını yazan, diken kişidir.

CEVAP: D

3. Osmanlı tarihinde Beylikten Devlete geçiş sürecinde, Edirne’yi başkent yapan, Yeniçeri Ocağı’nı kuran, sadrazamlık, defterdarlık ve kazaskerlik makamlarını oluşturan, pençik sistemini uygulayan, beylerbeyliği makamını oluşturan padişah **I. Murat**’tır.

CEVAP: C

4. 19. yüzyılda için II. Mahmut; muhtarlıkları oluşturup taşrada ayanların gücünü kırmak yoluyla, Sened-i İttifak ile ayanları kendine bağlayarak, güvendiği kişileri doğrudan merkezden vali olarak atayarak, taşra ile düzenli bilgi akışını sağlamak için posta teşkilatını kurarak Osmanlı Devleti’nde merkezîyetçi yapıyı güçlendirmek istemiştir.

Hani deriz ya gidemediğin yer senin değildir diye. İşte o yüzden demiryolu yatırımları ve ulaşımın gelişmesi tabi ki de merkezîyetçi yapıyı güçlendirir. Ancak bu yatırımlar II. Mahmut Dönemi’nde değil Abdülmecit Dönemi’nde başlayacak ve artarak devam edecektir.

CEVAP: A

5. 18. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı Devleti’nin bütçe açığını kapatmak amacıyla iç borçlanmaya gittiği sistemin adı **Esham**’dır.

Yed-i Vahid: Bazı ticari malların üretim ve satışının devlet tekeline alınmasıdır.

İltizam: Bir bölgenin (mukataa topraklar) vergi gelirin açık artırma (ihale usulü) yöntemiyle belirli bir süre (1 ya da 3 yıl) kişilere (mültezim) satılmasıdır.

Gedik: Osmanlı Devleti’nde esnafa zanaatını uygulayabilmesi için verilen izin yada ayrıcalık belgesidir. (Dükkân açma hakkı)

Muhassıllık: Devlet adına 19. yüzyılda vergi toplanan maaşlı görevlidir.

CEVAP: B

6. Türkiye Selçuklu Devleti’nin siyasi, ekonomik, ilmi açıdan en parlak dönemi **Alaaddin Keykubad (1220-1237) Dönemi**’dir.

CEVAP: C

7. Osmanlı Devleti’nde uygulanan millet sistemi toplumun din unsuruna dayanılarak tasnif edilerek tanımlanmasıdır. Katolik milleti, Süryani milleti vs. gibi.

Umarım millet kelimesini bugün kullandığımız manada ele alıp ırk cevabını vermemişsinizdir. Millet kelimesi Arapça “inancının, inandığı bir şeyin peşinden giden” anlamındadır ve Osmanlı gerçek manasında kavramı kullanmıştır.

CEVAP: D

6. ÜNİTE

8. 1877-78 Osmanlı Rus Savaşı esnasında kundaktaki bebeğini “Annesiz büyüyebilir ama vatansız büyüyemez.” diyerek bırakıp direnişe katılan **Nene Hatun** ve Kafkas Orduları komutanı **Gazi Ahmet Muhtar Paşa** Erzurum’da Aziziye savunmasında Rus ordusunun durdurulmasında katkıları olmuştur. **Gazi Osman Paşa (1832-1900)**: 1877-78 Osmanlı Rus Savaşı’nda şanlı Plevne müdafaasını komuta etti. Esir düşmesine rağmen Rus ordusunu uzun bir süre oyalamayı başardı. Şanlı mücadelesi Plevne Türküsü’ne de konu olacaktır.

CEVAP: D

9. Osmanlı Devleti’nde, **öşür** (Müslüman çiftçiden alınan ürün vergisi), **haraç** (Gayrimüslim çiftçiden alınan ürün vergisi), **cizye** (Gayrimüslim erkeklerden askerlik yapmadığı için alınan vergi) ve **ağnam** (hayvancılık yapanlardan alınan vergi) vergileri şer’i vergilerdendir. Avarız ise olağanüstü durumlarda halktan talep edilen bir örfi vergidir.

CEVAP: D

10. Osmanlı Devleti’nde dünya barışını sağlayacağına inanılan Hakkaniyet Çemberi anlayışa göre; **devletin** düzenleyicisi **kanundur**. Kanunu koyan **hükümdardır**. Hükümdarlık için ordu gerekir, **ordunun** bakımı için **hazineye** ihtiyaç vardır, hazine için bolluk ve huzur içinde yaşayan **halka** ihtiyaç vardır. Halkın bolluk ve huzur içinde yaşaması **adaletle** yönetilmesine bağlıdır. Bu döngünün tesisi ve dünyaya barışın gelmesi adaletle mümkündür. Bu çemberde yer almayan parlamentodur.

CEVAP: E

11. Osmanlı Devleti 14. yüzyılda Balkanlar’da 1389’da Birinci Kosova, 1396’da Niğbolu, 1364’te Sırpsındığı, 1361’de Sazlıdere Savaşlarını yapmıştır. Frenk Yazısı Savaşı ise 1386’da Anadolu’da Karmanoğullarıyla yapılan bir savaştır.

CEVAP: B

19. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

12. Günümüz Türk-İran sınırının büyük ölçüde belirlendiği antlaşma 1639’da imzalanan **Kasrı Şirin**’dir. Zağros dağlarının oluşturduğu doğal sınır taraflarca kabul edilmiş ve daha sonra savaşlar olsa da bu doğal sınır çerçevesinde yeniden barış yapılmıştır.

Amasya: Osmanlıların 1555’te İran ile yaptığı ilk antlaşma.

Ferhat Paşa: 1590’da İran ile yapılan antlaşma ile Osmanlılar Doğu’da en geniş sınırlara ulaştı.

Lozan: 1923’te imzalanan Türkiye Cumhuriyeti’nin tapusu olan antlaşma.

Nasuh Paşa: 1611’de Osmanlı ve İran arasında imzalanan antlaşma.

CEVAP: C

13. Osmanlı Devleti’nde lonca üyesi esnafın imal ettiği ürünü hangi standartlarda yapacağı **İhtisap Kanunu** ile belirlenirdi. II. Bayezid Dönemi’nde çıkarılan Bursa İhtisap Kanunu dünyada bilinen ilk standartlar kanunudur.

Teavün sandığı: Lonca teşkilatının yardımlaşma sandığıdır.

Kanunname-i Ali Osman: Fatih Dönemi yapılan örfi hukukun yazılı hukuka dönüştürüldüğü birden çok konu hakkında düzenleme içeren hukuki metindir.

Ehli Hibre: Lonca teşkilatında bir tür bilir kişi, kalite kontrol uzmanı olarak görev yapan yetkili.

Mekkari Taifesi: Mal taşımacılığını yapan kesim. Lojistik/Kargo.

CEVAP: B

14. Karahanlılarda büyük hükümdarın “arslan han” unvanıyla ülkenin doğusunu yönetirken, “buğra han” unvanıyla bir başka hanedan üyesinin arslan hana bağlı olarak batı kanadını yönetmesi Türk kültüründe yer eden “İkili teşkilat anlayışı”nın devam ettirildiğinin göstergesidir.

Verilen bilgiden İslam dinini kabul edildiği ve Türklerin bir çatı altına toplandığı çıkarımı yapmak mümkün değildir.

CEVAP: A

15. Osmanlı Devleti'nin Batı karşısında geri kaldığını kabullenmesi üzerine Batı'dan gelecek I. Mahmut Dönemi'nde Osmanlı hizmetine giren ve Batı tarzında ilk ciddi askerî ıslahatları yapan devlet adamı **Humbaracı Ahmet Paşa** (Comte de Bonneval)'dır. **Helmuth Von Moltke**: 19. yüzyılda Alman birliğinin sağlanmasında etkin rol oynayan ünlü Alman general. 1835-1839 yılları arasında Osmanlı Devletine askeri öğretme ve danışman olarak hizmet etti. **Ebubekir Ratip Efendi**: (18.yüzyıl) III. Selim Dönemi devlet adamlarından. Viyana'da elçilik yapmış ve ıslahat öneren rapor kalem almıştır. **Baron de Tott**: III. Mustafa ve I. Abdülhamit Dönemi'nde Osmanlı Devletine hizmet eden Fransız askeri uzmandır. 1775'te Mühendishane-i Bahri Hümayun'un kuruluşuna öncülük etmiştir.

CEVAP: A

16. 1783'te Rusya'nın fiilen ilhak ettiği Kırım'ın hukuken Rus toprağı olduğunu Osmanlı Devleti 1792 Yaş Antlaşmasıyla kabul etmek durumunda kalmıştır.

CEVAP: E

17. Nizam-ı Cedit Dönemi'nde yapılan ıslahatlarda daha çok Fransa örnek alınmıştır. Osmanlı Devleti'nin Batıyı anlama ve takip etme yolunda tarihten gelen ilişkiler nedeniyle Fransa daha ön planda olmuştur.

CEVAP: A

18. 16. yüzyıldan itibaren devlet kurumlarındaki bozulmaları ortaya koymak için padişahlara nasihat şeklinde kaleme alınan çoğunlukla anonim olan siyaset ve ıslahat eserleridir. En bilinenlerini Katip Çelebi ve Koçi Bey kaleme almıştır. Hakkında bilgi verilen bu eser türü **risaledir**. **Sefaretname**: Elçilerin görev yaptıkları yerlerdeki gözlemlerinden oluşmaktadır. En bilineni, 28 Mehmet Çelebi'nin Sefaretnamesidir.

Ruzname: Genel olarak günlük tarzında yazılmış, özel olarak padişahların günlük faaliyetlerinin kaydedildiği tarihî belgelere verilen addır

Hünername: Seyyid Lokman tarafından 16. yüzyılda yazılan padişahların hünelerini anlatan eserdir. Tezhip ve minyatürleriyle dikkat çeker.

Ahidname: Padişahın tek taraflı olarak bir devlete ya da gayrimüslim tebaya bazı haklar tanıdığı belgedir.

CEVAP: D

19. Osmanlı Devleti'nde şehirlere gelen yiyecek ve ihtiyaç maddelerinin, ekspertiz, ölçüm, fiyatlandırma, toptan satış ve dağıtım işlemlerinin yapıldığı yer **kapandır**.

Arasta: Aynı cins malın satıldığı sıralı dükkanlar topluluğu.

Bedesten: Kumaş, mücevher ve benzeri kıymetli eşyaların alınıp-satıldığı kapalı çarşıdır.

Gümrük: Bir ülkeye dışalım yoluyla giren ya da herhangi kimsece getirilen yabancı mallarından alınan yasal vergi.

Kervansaray: yollar üzerinde bulunan temelde ticari ama ihtiyaç duyulduğunda askeri amaçla da kullanılan yapı türü.

CEVAP: B

20. Osmanlı Devleti'nde toprak üzerinde mülkiyet ilişkisini inceleyen makale okuyan Göktürk, Müslümanlara ait olan **öşrü toprağın** mülkiyetinin satılabileceği ile ilgili bir bilgi edinebilir.

Has toprak: Geliri padişah, hanedan mensupları, sadrazam, vezirler, beylerbeyleri ve sancakbeyleri gibi üst düzey yöneticilere bırakılan topraklardır.

Paşmaklık toprak: Osmanlı Devleti'nde geliri hanedan mensubu kadınlara tahsis edilen topraklardır.

Ocaklık toprak: kale muhafızları ve tersane çalışanlarına geliri bırakılan topraklardır.

Yurtluk toprak: Vergi toplama hakkının sınır boylarında akıncı beylerine maaş olarak bırakıldığı arazidir.

CEVAP: C

6. ÜNİTE

21. Bu durumun yaşanmasında Osmanlıların uyguladığı; **istimalet** (adalet ve hoşgörü) ve **millet sistemi** (Halkların din ve mezhebe göre tasnif edilmesidir). Bu farklı din ve mezheplerin varlığına gösterilen saygıdır) politikalarının etkili olduğu söylenebilir. Fakat iltizam sisteminin bir etkisi olamaz. İltizam sistemi mali bir uygulamadır.

CEVAP: D

22. Verilen parçada gayrimüslim köylünün yetiştirdiği ürünün belli bir kısmını vergi olarak toplamıştır ifadesi **haraç** vergisi, Müslüman köylüden alınan vergi ifadesi **öşür**, savaşta yararlılık gösteren tımarlı sipahi ifadesi **eşkinici tımarı**, tımarlı sipahinin asker yetiştirmesi ifadesi **cebelü** kavramlarını akla getirmektedir. Fakat soruda **zeamet** toprak ile ilgili bir ifade geçmiyor.

CEVAP: E

23. Osmanlı Devleti'nin büyük fatihlerinden olan II. Mehmet'in Osmanlı'nın Balkanlar'da kalıcı olması için Batı'ya doğru düzenlediği seferler arasında Avusturya yer almaz. Avusturya seferleri Kanuni Dönemiyle beraber başlar.

CEVAP: B

24. Türk dilinin gelişim sürecinde Karahanlılar Döneminde kullanılan Türkçe, Hakaniye lehçesi diye anılır. Kutadgu Bilig, Divan-ı Lügat'it Türk, Divan-ı Hikmet ve Atabetü'l Hakayık Hakaniye lehçesi ile yazılan Türk İslam edebi eserlerindedir. Fakat Mesnevi Farsça yazılan bir eserdir.

CEVAP: B

19. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

25. Anadolu'ya hakim olma mücadelesi çerçevesinde yaşanan 1176 Miryokefalon Savaşı Bizanslılar ile Türkiye Selçukluları arasında olmuştur. Malazgirt ve Pasinler savaşları ise Bizans ile Büyük Selçuklular arasında yaşanan mücadelelerdir.

CEVAP: A

26. Göktürkler, siyasi tarihleri kesintiye uğrasa da 552-744 yılları arasında Orta Asya'da egemenlik kurmuşlardır. Bumin Kağan, Mukan Kağan, İltiş Kağan, Kappan Kağan Göktürk kağanlarındandır. Fakat Moyen Çor Kağan Uygurların en ünlü ve güçlü kağanıdır.

CEVAP: C

27. Asya Hun Devleti'nin özellikleri arasında; Orduda onlu sistemi geliştirmiş olma, Ana yurttan kurulmuş bilinen ilk Türk devleti olma, Türk devlet anlayışını şekillendirme yer alır. Aynı zamanda bilinen ilk hükümdarları Teoman'dır. Fakat yazılı hukuk kuralları oluşturma Uygurlara ait bir özellik olacaktır. Asya Hunlarında yazı yoktur.

CEVAP: E

7. ÜNİTE

KAVRA TEST - 43

1. Yunanistan 1829 Edirne Antlaşması ile Sırbistan ve Karadağ 1878 Berlin Antlaşması ile bağımsız olmuştur. Dolayısıyla bu ülkeler XIX. yüzyılda bağımsız olmuştur.

Bulgaristan 1908'de II. Meşrutiyet'in ilan sürecinde yaşanan kaos esnasında, Arnavutluk ise 1912 yılında Balkan Savaşı esnasında yani 20. yüzyılda bağımsız olmuşlardır. Fakat Arnavutlar Müslüman olduğu için ve öncülde Ortodoks ve Slav topluluklarının bağımsızlığı sorulduğu için cevap Bulgaristan'dır.

CEVAP: C

2. I. Dünya Savaşı'ndan sonra barış antlaşmalarını hazırlamak ve yeni dünya düzenini şekillendirmek amacıyla toplanan konferans 18 Ocak 1819 tarihinde başlayan Paris Barış Konferansıdır. Ayrıca Paris Barış Konferansı, Milletler Cemiyeti'nin kuruluş esaslarını belirlemesi ve mandater sistemi şekillendirmesi yönleriyle önemlidir.

Londra Konferansı, I. Balkan Savaşı sonunda toplanan konferans, Berlin Konferansı 1878 Berlin Antlaşması'nı hazırlayan konferanstır. San Francisco Konferansı ve Yalta Konferansı II. Dünya Savaşı sırasında gerçekleşen konferanslardır.

CEVAP: E

3. Trablusgarp'a deniz yoluyla geçişin o dönemde imkanı olmadığı için genç ve teşkilatçı subaylar İngiliz işgali altındaki Mısır'dan karayoluyla tehlikeli bir güzergahtan geçmişler; kimliklerini ifşa etmemek için de bazı takma isimler kullanmışlardır. Bu amaçla Gazeteci Şerif Bey, Mustafa Kemal'in kullanmış olduğu sahte isimdir.

Halı tüccarı Hamdi ise Enver Bey'in kullandığı takma isimdir.

CEVAP: B

20. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

4. Orta Asya Türklerini Rus esaretinden kurtarmak, bütün Türkleri tek çatı altında birleştirme fikrine Turancılık denmektedir. Bu amaçla açılmış cephe Kafkas Cephesi'dir. Kafkasya üzerinden Orta Asya Türkleri ile birleşmek istenmiştir.

Kanal Cephesi, İngiltere'nin sömürge yolunu ele geçirmek amacıyla Süveyş Kanalı'nı hedef almış bir taarruz cephesidir. Irak Cephesi, yine İngiltere'nin özellikle Musul ve Kerkük petrolerini ele geçirme fikriyle açılmış bir savunma cephesidir. Galiçya ve Makedonya Cephesi ise Osmanlı Devleti'nin müttefiklere yardım için asker göndermiş olduğu Anadolu'da bulunmayan cepheledir.

CEVAP: A

5. Halil Paşa'nın soruda verilen sözü **Kut'ül-Amare Zaferi** sonunda söylenmiş ordusunu zaferden dolayı kutladığı bir ifadedir. Bu başarısı ile Halil Paşa, "Kut kahramanı" unvanı ve Cumhuriyet Dönemi'nde "Kut" soyadını almıştır.

Anafartalar, Çanakkale'de Mustafa Kemal komutasında kazandığımız bir başarıdır.

Sakarya, Kurtuluş Savaşı'nda kazanılan bir zaferdir.

Selman-ı Pak, Irak Cephesi'nde Kut'ül-Amare'den önce Bağdat'a doğru yapılan İngiliz taarruzunun durdurulduğu bir zaferdir.

Katma Savaşı ise I. Dünya Savaşı'nın son zamanlarında Halep'in kuzeyinde Mustafa Kemal Paşa'nın İngilizleri durdurarak Mondros Ateşkes Antlaşması öncesinde İngilizlerin Anadolu'ya girişine engel olduğu bir zaferdir.

CEVAP: C

7. ÜNİTE

6. Soruda verilen bilgiler yararlı cemiyetlerden biri olan **Kilikyalıklar Cemiyeti** ile ilgilidir. Malumunuz Adana-Mersin havalisinin tarih önceki isimlerinden biri Kilikya'dır.

Reddi İlhak Cemiyeti İzmir'in Yunanlar tarafından işgaline karşı kurulmuş bir cemiyettir.

Doğu İlleri Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti, Erzurum merkezli, Doğu Anadolu'nun Ermenilerin işgalini engellemek amacıyla kurulmuş Le Pays, Albayrak ve Hadisat gibi yayım organlarını kullanarak haklı davasını dünya kamuoyuna duyuran bir cemiyettir.

Milli Kongre Cemiyeti, ulusal bir cemiyet olması ve silahlı bir cemiyet olması yönüyle diğer cemiyetlerden ayrılır. Ayrıca Kuvayı Milliye'nin isim babasıdır.

Karakol Cemiyeti eski İttihatçılardan oluşan gizli bir cemiyettir.

CEVAP: C

7. I. Balkan Savaşı'nın sonucunda imzalanan Osmanlı Devleti'nin Rumeli'yi kaybettiği anlaşma Londra Antlaşması'dır. Bu antlaşmaya göre İstanbul'un kuzeyinde bulunan Midye ile Çanakkale'nin kuzeyinde bulunan Enez arasında bir hat çekilmiş, Edirne ve Kırklareli başta olmak üzere Midye-Enez Hattı'nın ötesi Balkan devletlerine bırakılmıştır. Dolayısıyla bu hattın aşılması yani bu hattın tanınmaması demek, Londra Antlaşması'nın tanınmaması demektir.

CEVAP: B

8. I. Dünya Savaşı'ndan sonra uygulanan, Milletler Cemiyeti organizasyonu olan, az gelişmiş ülkelerin, başka bir devlet himayesinde yönetilmesi sistemine **mandater sistem** denmektedir. Sömürgeciliğin isim değiştirmiş halinde başka bir şey değildir.

Federal sistem iç işlerinde bağımsız fakat dışta merkeze bağımlı eyaletlerden oluşan sistemdir.

Konfederasyon ortak bir iş birliği yapısıyla birden fazla devlet tarafından kurulan yönetim sistemidir.

Aristokratik yönetim soylulara dayanan bir yönetim anlayışıdır.

Kolektif yönetim ise herkesin hep birlikte tam bir eşitlik anlayışıyla idareyi üstlendiği bir yönetimdir ki bunun örneğine rastlanmaz.

CEVAP: D

20. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

9. Balkan Savaşları ile Osmanlılık, Müslüman Arnavutluk'un bağımsız olması ve Orta Doğu'da Arapların Osmanlı Devleti'ne ihanet etmesi ve ayrılıkçı hareketlerde bulunmaları ile de İslamcılık akımı etkisini yitirmiştir. Osmanlılık ve İslamcılık akımlarının etkili olmadığını gören Osmanlı Devleti, Balkan Savaşları ile birlikte Milliyetçilik akımını merkeze almış ve bundan sonra bu ideoloji ile hareket etmiştir.

CEVAP: B

10. Mondros Ateşkes Antlaşması sonucunda yaşanan işgallere Osmanlı Hükümeti'nin sessiz ve tepkisiz kalması sonucunda Türk milletinin işgallere karşı ilk tepkisi Müdafaa-i Hukuk cemiyetleri kurmaktır.

Daha sonra bölgesel savunma amaçlı Kuvayımilliye birlikleri kurulmuş, işgallere karşı mitingler düzenlenmiş, TBMM açılmış ve düzenli ordu kurulmuştur.

CEVAP: D

11. B, C, D ve E şıkları Çanakkale Savaşı'nın sonuçlarındandır. Fakat ABD'nin İtilaf grubunda savaşa dahil olması çok daha sonra Almanya ile ABD arasında yaşanan sürtüşmeler sonucunda 1917 yılında, Çanakkale Savaşı'ndan iki yıl kadar sonra söz konusu olmuştur.

CEVAP: A

12. Mustafa Kemal 1915'te askeri ateşe olarak görev yaptığı Bulgaristan'dan döner dönmez Çanakkale Cephesi'nde görev almıştır. Çanakkale'den sonra Mustafa Kemal Kafkasya Cephesi'nde görev almış, Muş ve Bitlis'in geri alınmasında rol oynamıştır. Savaşın son zamanlarında ise Suriye Cephesinde görev almış, burada Katma Savaşı ile İngilizlerin ilerleyişini durdurmuştur. Bu durumda doğru cevap Çanakkale-Kafkasya-Suriye'dir.

CEVAP: B

13. İzmir'in işgali sonucunda Türklerin tepkisi ve dünya kamuoyunun baskısı sonucu İtilaf devletleri bölgeye Amiral Bristol önderliğinde bir heyet göndermiş ve burada İzmir'in işgalini araştırmıştır. **Amiral Bristol**, bu raporunda İzmir'in işgalinin haksız olduğunu ortaya koymuştur.

Esat Işık ise Milli Kongre Cemiyeti'nin kurucusudur ve İzmir'in işgaline raporunda yer vererek işgalin haksız olduğunu ve bu haksız işgalle Kuvayi Milliye birlikleri ile karşılık verileceğini belirtmiştir.

Fakat General **Harbord Raporu** Ermeni iddiaları sonucu James Harbord tarafından yazılan ve Türklerin haklılığını ortaya koyan rapordur.

CEVAP: C

14. Trablusgarp Savaşı'nda İtalyanlara karşı müritleriyle birlikte Mustafa Kemal ve Osmanlı Devleti'ne en çok destek veren, Milli Mücadele Dönemi'nde de Ankara'ya gelerek Mustafa Kemal'in isteğiyle Anadolu'da halkı mücadeleye davet eden Afrikalı kanaat önderi **Ahmet Şerif Senusi**'dir.

Rifat Börekçi Kurtuluş Savaşı'nda Atatürk'ü destekleyen ve ilk Diyanet İşleri Başkanı olan kişidir.

Mehmet Akif Ersoy İstiklal Marşı'nın yazarı şairimizdir.

Ahmet Hamdi Akseki, Rifat Börekçi ile çalışmış ve üçüncü Diyanet İşleri Başkanı olan kişidir.

Elmalılı Hamdi Yazır, Atatürk'ün isteği ile Kuran'ı Türkçeye tercüme eden kişidir.

CEVAP: C

15. "İlk Kurşun Savaşı" Ödemiş'te yaşanan Kuvayı Milliye birliklerinin Yunan güçlerine karşı bir direnişidir. İlk kitlesel direniştir. Dolayısıyla dedesinin mezarını ziyaret etmek isteyen Mehmet Ödemiş'e gitmelidir.

Soruda en güçlü çeldirici E şıkkı Dört Yol'dur fakat Hatay Dört Yol'da ilk direniş gerçekleşmiştir. Soruda ise "İlk Kurşun Savaşı" sorulmaktadır.

CEVAP: A

16. **Brest-Litovsk Antlaşması** Rusya ve Osmanlı Devleti'nin de yer aldığı İttifak Devletleri arasında yapılmış ve Rusya bu antlaşmayla I. Dünya Savaşı'ndan çekilmiştir. Fakat savaşın galibi olan İtilaf Devletleri bu antlaşmayı tanımadığını ilan etmiştir.

Mudanya Antlaşması, Kurtuluş Savaşı sonucunda imzalanan ateşkes antlaşmasıdır ve İtilaf Devletleri zaten imzalamıştır.

Versay, Sevr ve Nöyvi İtilaf Devletleri'nce hazırladığı için tanımama durumu söz konusu olamaz.

CEVAP: D

7. ÜNİTE

KAVRA TEST - 44

1. **Fahrettin Paşa**, “Çöl kaplanı” veya “Türk kaplanı” diye adlandırılmış, iki yıl yedi ay boyunca çeşitli zorluklara rağmen “Peygamber Ocağını düşmana çiğnetmem” diyerek hükümet emrine rağmen Medine şehrini düşmana teslim etmeyen ve “Medine Müdafii” olarak da anılan kişidir.

Sakallı Nurettin Paşa, Irak Cephesi’nde görev yapan bir paşa, Halil Kut Paşa Kut’ül-Amare zaferi ile adını duyuran paşa, Hafız Hakkı Paşa Sarıkamış Harekatı’ndaki başarısızlığın müsebbibi olarak anılan paşalardan biri ve Kazım Karabekir ise “Şark Fatih” unvanıyla anılan Kurtuluş Savaşı’nda Doğu Cephesi’nde görev almış bir paşamızdır.

CEVAP: E

2. **Gazeteci Hasan Tahsin**, İzmir’in Yunanlarca işgaline dayanamayan ilk kurşunu sıkan ve akabinde şehit edilen vatanseverdir. Yine aynı gün İzmir Askerlik Şubesi Başkanı olan **Albay Süleyman Fethi Bey**, makamından alınarak, “Yaşasın Venizelos!” diye bağırmadığı için Yunan askerlerince süngülenerek şehit edilen komutandır.

Köprülü Hamdi Bey ise Balıkesir’de kaymakamlık yapan ve Kuvayımilliye’nin bölgede reisliğini üstlenen isimdir. Oldukça sansasyonel bir eylem olan Akbaş Cephaneliği baskınını yapan isimdir. Anzavur İsyanı esnasında Ahmet Anzavur tarafından şehit edilmiştir.

CEVAP: D

20. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

3. İstanbul’da ulema sınıfına mensup müderrisler tarafından kurulduğu için “Cemiyet-i Müderrisin” diye anılan ve ümmetçiliği ön plana çıkararak milli varlığa düşman faaliyetlerde bulunan cemiyet **Teali İslam Cemiyeti**’dir.

Sulh ve Selameti Osmaniye Cemiyeti, Osmanlı Devleti’ni ve yönetimini destekleyen ve kurtuluşun Osmanlı’da olduğunu savunan bir cemiyettir.

Nigehban Askeri Cemiyeti emekli subayların kurmuş olduğu ve Hürriyet ve İtilaf Fırkasına yakın olan cemiyettir.

Hürriyet ve İtilaf Fırkası ise Damat Ferit Paşa önderliğindeki dönemin hükümetidir.

İngiliz Muhipleri Cemiyeti, İngiliz mandasını savunan cemiyetlerden biridir.

CEVAP: C

4. Mustafa Kemal, Almanya ziyaretinde Velihaht Vahdeddin’in yaverliği görevini ve Anafartalar Grup Komutanlığı görevini I. Dünya Savaşı sırasında yerine getirmiştir.

Fakat 9. Ordu Müfettişliği görevi I. Dünya Savaşı sonrasında Milli Mücadele Dönemi’nde Samsun’a çıkarken üstlendiği resmi görevidir.

CEVAP: D

5. İngiltere, daha önce yapılan gizli antlaşmalardan Saint-Jean-de-Maurienne Anlaşması ile İzmir’i İtalya’ya vaat etmesine rağmen Paris Barış Konferansı’nda İzmir’in Yunanistan’a verilmesini istemiştir. Bu durumun en temel sebebi boğazlara yakın güçlü bir İtalya istememesidir. Dolayısıyla yaşanan bu çıkar çatışması İtilaf Devletleri arasındaki ilk görüş ayrılığı olacaktır.

CEVAP: A

6. 23 Ocak 1913 tarihinde I. **Balkan Savaşı**'nın kötü seyrettiği bir zamanda Sadrazam Kâmil Paşa'nın hükümetinin başarısızlığının sorumlusu olarak görülmesi üzerine Enver Paşa önderliğindeki İttihatçılar, hükümeti değiştirmek amacıyla Babıali Baskını ile bir darbe yapmışlardır.

CEVAP: B

7. I. Dünya Savaşı sırasında İtilaf Devletleri grubunda yer alan İngiltere, Fransa, İtalya ve Rusya Osmanlı Devleti'nin topraklarını bazı gizli antlaşmalarla aralarında paylaşmışlardır. Fakat Almanya İtilaf Devletleri'nden birisi değildir. Aynı zamanda savaşta bizim müttefikimiz olduğu için bu antlaşmalarda yer almayacaktır.

CEVAP: C

8. İzmir'in işgaliyle yaşanan kargaşa ve katliamın sorumlusunun Yunanistan olduğunu ifade eden uluslararası rapor **Amiral Bristol** tarafından hazırlanmıştır.

General Harbord Raporu Ermeniler konusunda Türklerin haklı olduğunu beyan eden rapordur.

General Milne artan Türk-Yunan çatışmalarından dolayı Ayvalık'tan Kuşadası'na bir çizgi çizip Ege sahil bandını Yunanlara, doğusunu ise Türklere bırakan "Milne Hattı"nı çizen kişidir.

Amiral Calthorpe bu dönemlerde İngiltere adına İstanbul'da görev yapan yüksek komiserdir.

General Eisenhower ise II. Dünya Savaşı'nda tarih sahnesine çıkacak, bir dönem Amerika Birleşik Devletleri başkanlığı görevini de yapacak olan kişidir.

CEVAP: B

9. İngilizlerin sömürge yolunu kesmek, Mısır'ı İngiltere'den geri almak, Arapları İngilizlere karşı kıskırtmak, yeni açılacak cepheyle kıta Avrupa'sında Almanya'yı rahatlatmak Kanal Cephesi ile ulaşılmak istenen amaçlar arasındadır.

Fakat Turan idealinin hayata geçirilmesi amacıyla açılan cephe Süveyş Kanal Cephesi değil Kafkasya Cephesi'dir.

CEVAP: A

10. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanması ve akabinde Anadolu'da işgallerin yaşanması Milli Mücadele'nin başlamasını tetiklemiştir.

Rusya'da çarlık rejiminin yıkılmasının ve İtilaf Devletleri arasında görüş ayrılığının yaşanmasının Milli Mücadele'nin başlamasında rolü olamaz. Sevr Antlaşması zaten Milli Mücadele devam ederken imzalanan bir antlaşmadır.

Wilson İlkeleri "Her halk çoğunlukta olduğu yerde kendi devletini kurmalıdır" ifadesiyle Milli Mücadele'de bizim bir dayanağımız olsa da mücadele yaşanan işgale karşı olacaktır. O nedenle bu seçeneği doğru kabul edemeyiz işgallerin başlamasında etkili olan Mondros seçeneğini doğru kabul etmeliyiz.

CEVAP: B

11. Osmanlı Devleti, Balkan Savaşları'nda Batı Trakya, Arnavutluk, Makedonya, Selanik ve Ege Adaları'nı kaybetmiştir.

Fakat Bosna-Hersek II. Meşrutiyet'in ilan edildiği karışık dönemde, 1908'de, Avusturya-Macaristan tarafından ilhak edilmiştir.

CEVAP: A

7. ÜNİTE

12. Osmanlı Devleti'nde partileşme, II. Meşrutiyet ile birlikte başlamış, çeşitli fırkalar/partiler ve cemiyetler kurulmuştur.

En güçlü çeldirici I. Meşrutiyet olsa da I. Meşrutiyet Dönemi'nde partili bir sistem yoktur. Mebuslar bireysel aday olmuşlar ve bu dönemde bir parti kurulmamıştır.

CEVAP: E

13. Rusya'nın Balkanlar'da Sırbistan'ın genişleme siyasetine destek vermesi özellikle Avusturya-Macaristan İmparatorluğunu rahatsız etmiş ve bu devlet Almanya'ya yanaşmıştır. Yine Avrupa'da, Almanya'nın hızlı bir şekilde sömürge yarışına dahil olması eski sömürgeciler olan İngiltere ve Fransa'yı çok rahatsız etmiş ve Almanya'ya cephe almışlardır. Bu iki gelişme I. Dünya Savaşı öncesi kutuplaşmayı etkilemiştir.

Wilson İlkeleri'nin yayımlanması I. Dünya Savaşı öncesinde değil, I. Dünya Savaşı sırasında gerçekleşen bir olay olduğu için kutuplaşmada etkili olması söz konusu değildir.

CEVAP: D

20. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

14. Mehmet Akif soruda verilen dizelerde Çanakkale şehitlerinin şanlı şehadetine bir atıfta bulunmuştur.

ÇANAKKALE ŞEHİTLERİ'NE

Şu Boğaz Harbi nedir? Var mı ki dünyâda eşi?

En kesif orduların yükleniyor dördü beşi,

*-Tepeden yol bularak geçmek için Marmara'ya
Kaç donanmayla sarılmış ufacık bir karaya.*

Sen ki İslâm'ı kuşatmış, boğuyorken hüsrân,

O demir çenberi göğsünde kırıp parçaladın:

Sen ki rûhunla berâber gezer ecrâmı adın;

Sen ki a'sâra gömülse taşacaksın... Heyhât,

Sana gelmez bu ufuklar, seni almaz bu cihât..

Ey şehîd oğlu şehîd, isteme benden makber;

Sana âgûşunu açmış duruyor Peygamber.

Mehmed Âkif Ersoy

Rahmetle... minnetle...

CEVAP: C

KAVRA TEST - 45

1. İkinci Balkan Savaşı'nın sonucunda Osmanlı Devleti, Edirne ve Kırklareli'ni işgalden kurtarmış, Balkan Devletleri kendi aralarında Bükreş Antlaşması'nı imzalamış ve bu antlaşmayla aralarında Makedonya'yı yeniden paylaşmışlardır.

CEVAP: E

2. Mondros Ateşkesi'nden sonra Ermeni tehdidine karşı Kars, Ardahan ve Batum) bölgesinde kurulan siyasi yapı **Güneybatı Kafkas Geçici Hükümeti**'dir. Cihangirzade İbrahim Bey liderliğinde meclisi, polisi, teşkilatı var olan bu yapı, bölgeye gelen İngilizler tarafından dağıtıldı.

Batı Trakya Türk Cumhuriyeti: İki Balkan Savaşı arasında Bulgaristan'a bırakılan Batı Trakya'da Teşkilatı Mahsusa operasyonu ile hakimiyet tesis edilerek kurulmuştur. Bulgaristan ile imzalanan İstanbul Antlaşması'yla bölgeden unsurlarımız çekilmiş bazı tarihçiler tarafından bu devlet Türk tarihinde kurulan ilk cumhuriyet kabul edilir.

Doğu İlleri Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti: Mondros Ateşkesi sonrasında Doğu Anadolu'da Ermeni faaliyetlerine karşı bölge halkı tarafından kurulan cemiyet. Le Pays, Albayrak ve Hadisat yayınlarıyla sesini duyurmuş Erzurum Kongresinin toplanmasını sağlamıştır.

Nahcivan Özerk Cumhuriyeti: Azerbaycan'a bağlı özerk cumhuriyet.

Milli Kongre Cemiyeti: Dr. Esat Işık liderliğinde bir milli çatı cemiyetidir. Barışçıl yollarla milli kurtuluş için mücadele etti. Yayınladığı raporla İzmir'in işgaline karşı çıkmış ve Kuvayimilliyeye kavramını ilk kez kullanmıştır Sultan Ahmet Mitingini organize etmiştir.

CEVAP: A

3. Osmanlı Devleti ve İtilaf Devletleri arasında imzalanan Mondros Ateşkes Antlaşması'nda ordunun terhis, Boğazların işgali, savaş esirlerinin durumu, yer altı kaynaklarının kullanım önceliğiyle ilgili hususlar yer alırken barış antlaşmasıyla ilgili nihai çözüm gerektiren sınır tespiti **Osmanlı borçları** gibi konular yer almaz.

CEVAP: D

4. Mustafa Kemal'in gönüllü olarak Gazeteci Şerif Bey takma adıyla katıldığı savaş **Trablusgarp Savaşı**'dır. Burada ilk askeri başarılarını Derne ve Tobruk'ta elde ederek sömürgeciliğe karşı ilk mücadelesini de vermiştir.

CEVAP: C

5. Doğu Karadeniz'de Rum devleti kurmak için faaliyette bulunan cemiyet **Pontus Rum Cemiyeti**'dir.

Maccabi: Anadolu Yahudilerinin çıkarlarını korumak amaçlı azınlık cemiyetlerinden.

Küçük Asya: Batı Anadolu Rumları arasında faaliyet gösteren azınlık cemiyetlerinden.

Hınçak: Doğu Anadolu'da bir Ermeni devleti kurmak için çalışan azınlık cemiyetlerinde.

Nigehban Askeri: Askerin Bekçileri anlamındadır. Milli Mücadele karşıtı milli varlığa düşman cemiyetlerdendir.

CEVAP: B

6. Mondros Mütarekesi'nden sonra Doğu İlleri Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti yaptığı bir toplantıda, "Hiçbir şekilde göç edilmeyecek, gerektiğinde bölge savunulacak ve bilim, iktisat ve dini alanda örgütlenilecek." şeklinde kararlar almıştı. Böylece bölgedeki Türkleri her açıdan azınlıklara karşı güçlü kılmak ve Wilson İkeleri'nin nüfusa dayalı coğrafyaları dizayn etme arzusunu suiistimal ederek çoğunlukta olmadığı halde Doğu Anadolu'ya göz diken ve çeşitli zorbalık ve katliamlarla Türkleri göçe sevk ederek amacına ulaşmak isteyen Ermenilere karşı güçlü olunmak istenmiştir.

CEVAP: C

7. ÜNİTE

7. Birinci Dünya Savaşı başladığında Mustafa Kemal, Sofya Askeri Ataşeliği görevinden bulunuyordu. Mustafa Kemal 20 Kasım 1913'te bu göreve atanmış ve I. Dünya Savaşı başladıktan sonra cephe görevi talep etmesiyle 1915 Ocak ayında İstanbul'a gelmiş ve 20 Ocak 1915 günü itibariyle Çanakkale'de görev alacak olan 19. Tümen Komutanlığı'na tayin edilmiştir.

CEVAP: B

8. Trablusgarp Savaşı'nda İtalya, Osmanlı Devleti'ni barışa zorlamak için Rodos ve On İki Ada'yı işgal etmiş, ticari açıdan çok önemli olan Beyrut Limanı'nı bombalamış ve dünyaya açılmamızı engellemek için Çanakkale Boğazı'nı abluka altına almıştır.

CEVAP: E

9. **Kilikyalılar Cemiyeti** azınlıkların kurduğu zararlı cemiyetlerden değildir. Adana bölgesinde Ermeni ve Fransızlara karşı mücadele etmiş, Pozantı Kongresi'ni düzenlemiş yararlı bir cemiyettir.

Kordos: Göçmenler komisyonu adıyla da bilinir. Yunanistan ve Rusya'dan Anadolu'ya Rum göçü organize ederek nüfus yapısını değiştirmek isteyen azınlıkların kurduğu zararlı bir cemiyettir.

Etniki Etery: Yunanistan'ı bağımsız yapan tarihi cemiyettir. Megola İdea amacındadır. Özellikle Karadeniz'de Pontusçu faaliyetleri destekleyen azınlıkların kurduğu zararlı bir cemiyettir.

Taşnak: Doğu Anadolu'da bir Ermeni devleti kurmak için çalışan azınlıkların kurduğu bir zararlı cemiyettir.

Mavri Mira: Kara Gün anlamındadır. Megola İdea (Bizanslı canlandırma) amacındadır. Trakya, İstanbul ve Batı Anadolu'yu hedefleyen azınlıkların kurduğu zararlı bir cemiyettir.

CEVAP: C

20. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

10. Birinci Dünya Savaşı yıllarında yapılan Osmanlı ülkesini paylaşma amaçlı gizli antlaşmaların savaştan sonraki uygulandığı esnasında çeşitli değişikliklerin yapılmasında Rusya'nın savaştan çekilmesi nedeniyle Rusya'ya pay verilmek istenmemesi, Yunanistan'ın sonradan savaşa katılması nedeniyle Yunanistan'a pay verilmek istenmesi etkili olmuştur. Almanya'nın karşı grupta yer alması ve savaşı zaten kaybetmiş olması İtilaf Devletleri'nin paylaşım durumunu etkilemez.

CEVAP: D

11. Mustafa Kemal Paşa, Birinci Dünya Savaşı'nın son günlerinde Suriye Cephesi'nde Halep'in kuzeyinde 26 Ekim 1918 günü kazandığı **Katma Zaferi** ile İngilizleri durdurmuş ve Anadolu'ya adım atmalarını engellemiştir.

Arıburnu Çanakkale'de, Kut-ül Amara Irak'ta, Sakarya Kurtuluş Savaşı'nda, Tobruk ise Trablusgarp Savaşı'nda karşımıza çıkar.

CEVAP: A

12. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra toplanan Paris Konferansı'nda, Osmanlı Devleti ile bir barış antlaşmasının yapılamamasının nedeni İtilaf Devletleri arasında Osmanlı devletinin paylaşımı hususunda uzlaşmanın sağlanamamasıdır.

CEVAP: B

13. Mondros Ateşkesi'nin imzalanmasından hemen sonra İstanbul'a Sadrazam Ahmet İzzet Paşa'ya çektiği telgrafta Mustafa Kemal Paşa, "Orduları terhis edecek ve İngilizlerin her dediğine boyun eğecek olursak ihtirasların önüne geçmeye imkan olmayacaktır." diyerek teslimiyetçi politikalardan vazgeçilmesini talep etmiştir.

CEVAP: E

KAVRA TEST - 46

1. Osmanlı Devleti'nin fiilen sona ermesi şeklinde yorumlanan ve kayıtsız şartsız bir teslimiyet belgesi olmasının yanında yeni işgallere de zemin hazırlayan Mondros Ateşkes Anlaşmasını imzalayan Osmanlı yönetimi; Padişah – Vahdeddin, Sadrazam -Ahmet İzzet Paşa, İmzalayan - Rauf Orbay'dır.

CEVAP: C

2. Osmanlı Devleti II. Balkan Savaşı sonunda Doğu Trakya'yı yani; Dimetoka, Kırklareli ve Edirne'yi geri almayı başarmıştır. Hadi kardeşim benim, hadi bakim, aç bir haritada şu Dimetoka'yı bir gör 😊

CEVAP: E

3. 20. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde yaşanan İkinci Meşrutiyet'in ilan edilmesi siyasi rejimi değiştirme eylemidir. Bab-ı Ali Baskını ise rejim ile ilgili değildir. Meşrutiyet rejiminin hâkim olduğu günlerde yaşanan bir hükümet darbesidir. Sadece 31 Mart İsyanının bastırılması mevcut siyasi rejimin yani meşrutiyet rejiminin korunması amacıyla ilgilidir.

CEVAP: B

4. "Afrika'da Osmanlılar" adlı belgeselde, Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'dan tamamen çekilmek zorunda kaldığı antlaşma olarak Uşi Antlaşması hakkında bilgi verilirse doğru olur. Uşi Antlaşmasıyla Trablusgarp'ı İtalya'ya bırakan Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'da toprağı kalmamıştır.

CEVAP: C

5. Osmanlı Devleti tarafından 27 Mayıs 1915 tarihinde Dahiliye Nazırı Talat Paşa'nın öncülüğünde Ermeni faaliyetlerine karşı çıkarılan Sevk ve İskan Kanunu Osmanlı Devleti'nin resmi gazetesi olan **Takvim-i Vekayi** yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Hakimiyet-i Milliye: Ankara'da ilk olarak Temsil Heyeti tarafından çıkarılan gazete, TBMM açılınca TBMM'nin yarı resmi gazetesi olarak görev yapmış ve dönem dönem Mustafa Kemal'in yazıları yayınlanmıştır.

Ceride-i Resmîye: 7 Şubat 1921'den itibaren yayın yapan Türkiye'nin resmi gazetesidir.

Ceride-i Havadis: Tanzimat Dönemi'nde 1840'ta William Churchill tarafından çıkarılan ve devlet tarafından desteklenen yarı resmi statüye sahip gazetedir.

Tercüman-ı Ahval: 1860'ta Agah Efendi ve Şinasi tarafından çıkarılan ilk özel gazetedir

CEVAP: A

6. Kanuni Esasi'de 1909 yılında yapılan anayasa değişikliğiyle padişahın, tahta çıkarken Meclis-i Mebusan'da anayasa hükümlerine uyacağına, vatan ve millete sadakat ile bağlı olacağına dair yemin etmesi şartı getirilmişti. Bu şarta uygun olarak Meclisi Mebusan'da yemin ederek göreve başlayan ilk padişah V. Mehmet Reşat'tır.

CEVAP: B

7. İtilaf Devletleri Mondros Ateşkesi sonrasında Osmanlı ordusunun hızla terhisine ve silahsızlandırılmasına ağırlık vermiştir. Bu çerçevede silah ve cephaneleri bozarak kullanılmaz hale getirmişler ya da korumaları altındaki depolarda muhafaza etmişlerdir. Bu durum Anadolu'da hızlı bir işgalin yaşanmasına azınlıkların ayrılıkçı faaliyetlerinin hızlanmasına ortam hazırlamıştır. Buna karşı da halk Kuvayimilliyenin örgütlenmesine giderek kendini savunmaya çalışacaktır. Depolardan kaçırılan malzemeler de oluşturulan İstiklal Yolu ile Anadolu'ya kaçırılacaktır.

Fakat Teşkilat-ı Mahsusa'nın kurulması bu dönem ile ilgili değildir. İttihat Terakki Dönemi'ne kurulan ve II. Meşrutiyet Dönemi'nde devlet istihbarat örgütü haline gelen bir teşkilattir.

CEVAP: B

7. ÜNİTE

8. “Mustafa Kemal ilk askeri başarılarını hangi savaşta kazanmıştır?” sorusunun cevabı Trablusgarp’tır. Arnavutluk hangi savaş esnasında bağımsızlığını ilan etmiştir? I. Balkan Savaşı
Babiali Baskını hangi savaş esnasında gerçekleşmiştir? I. Balkan Savaşı
Rauf Orbay Hamidiye Zırhlısı ile hangi savaşta başarı kazanmıştır? Balkan Harbi
Sırbistan hangi savaşın sonunda kurulmuştur? 93 Harbi

CEVAP: D

9. Mustafa Kemal Paşa Karlsbad’da böbrek rahatsızlığı ile ilgili tedavisi tamamlanıp 4 Ağustos 1918’de İstanbul’a döndükten sonra Suriye – Filistin cephesinde görev almış ve 26 Ekim 1918 Katma Savaşı’nda Halep’in kuzeyinde İngilizleri durdurarak Anadolu’ya adım atmalarına engel olmuştur.

CEVAP: A

10. 18 Ocak 1919’da toplanan Paris Barış Konferansı’nda İzmir’in Yunanlarca işgal kararı, daha önce bölge İtalyanlara vaat edildiğinden dolayı ortaya çıkan bu yeni duruma İtalya tepki gösterecek ve konferansı terk edecektir.

CEVAP: E

11. Birinci Dünya Savaşı sırasında Osmanlı topraklarının paylaşılması amacına hizmet eden gizli antlaşmalardan **Mac Mahon** Antlaşması İngilizler ile Arapların Osmanlı Devleti’ne karşı iş birliği yapmasına ve ümmetçilik anlayışının çökmesine yol açmıştır. **Saint Jean De Maurienne**: İzmir’in İtalyanlara vaat edildiği antlaşma
Londra: Batı Anadolu’nun İtalyanlara vaat edildiği ve İtalyanlar İtilaf bloğuna katıldığı antlaşmadır.
Sykes – Picot: İngiltere ve Fransa arasında yapıldı, daha sonra Rusya da katıldı, Osmanlı ve Orta Doğu’nun paylaşıldığı, Sevri’nin ilk taslağı olarak kabul edilen antlaşmadır.
Balfour Deklarasyonu: İngiltere Dışişleri Bakanı Arthur James Balfour’un Siyonist Hareketi’nin liderlerinden Lord Rothschild’e gönderdiği resmi mektuptur. Bu mektupla Orta Doğu’da Filistin’de Yahudi Devletinin İngiltere Hükümetince destekleneceği bildirildi.

CEVAP: C

20. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

12. Mondros Ateşkes Anlaşması’ndan sonra yaşanan gelişmelerin ve işgallerin haksızlığına; Harbord Raporu ve Bristol Raporu kanıt olarak gösterilebilir. **Harbord Raporu**: Eylül 1919’da İstanbul’a gelen Amerikalı Harbord, 20 Eylül’de Sivas’ta M. Kemal ile 25 Ekim’de Erzurum’da Kazım Karabekir ile görüştü. Hazırladığı raporu Başkan Wilson’a ve 24 Nisan 1920’de senatoya sundu. Ermeni iddialarını reddetti
Bristol Raporu: İzmir’in işgali sonucunda Türklerin tepkisi ve dünya kamuoyunun baskısı sonucu İtilaf devletleri bölgeye Amiral Bristol önderliğinde bir heyet göndermiş ve burada İzmir’in işgalini araştırmıştır. Amiral Bristol, bu raporunda İzmir’in işgalinin haksız olduğunu ortaya koymuştur
Hrisantos Raporu: çoğunlukta olduğunun iddia edildiği bölgede Pontus Rum Devleti’nin kurulması gerektiği ifade edilmiştir.

CEVAP: D

13. Osmanlı Devleti’nin I. Dünya Savaşı’nda mücadele ettiği cephelerden Kafkasya cephesi Orta Asya Türklerine giden güzergah olduğu için “Pantürkizm” idealiyle ilişkilendirilebilir.

CEVAP: E

YORUMLA TEST - 47

1. Balkan Harbi'ni kaybeden Osmanlı Devleti'nde Osmanlılık fikri zayıflamıştı. Savaş esnasında Balkanlarda yaşanan Türk soykırımı ve binlerce Türkün Anadolu'ya göç etmesi Anadolu'da Türkçülük akımının gelişmesine etki etmiştir. I. Dünya Savaşı sonucunda özellikle Anadolu'da yaşanan işgaller güçlü bir şekilde bağımsızlık duygusuna ve Türkçülük akımının güçlenmesine etki edecektir. Fakat Trablusgarp Savaşı'nın Arap coğrafyasında yaşanan bir savaş olması sebebiyle Türkçülük akımının güçlenmesinde etkili olması beklenemez.

CEVAP: D

2. Bulgaristan, Osmanlı Devleti'nin Çanakkale'de başarılı olması ve İttifak Devletleri'nin Çanakkale Zafere'ni kazanması ile birlikte İttifak Devletleri tarafından savaşa katılmıştır. Kıbrıs'ın İngiliz yönetimine girmesi 1878 yılında Osmanlı Devleti tarafından adanın yönetiminin geçici olarak İngiltere'ye bırakılmasıyla söz konusu olmuştur. 1914'te I. Dünya Savaşı başlayınca da İngiltere Adayı ilhak ettiğini ilan etmiştir. Dolayısıyla Çanakkale ile ilgisi olamaz. Rusya zaten savaşın en başından beri İtilaf grubunda yer alan ve savaşa ilk dahil olanlardandır. I. Dünya Savaşı'na girmesinde Çanakkale Savaşı'nın etkisi yoktur.

CEVAP: C

3. Mondros Ateşkes Antlaşması sonrasında kurulan ulusal cemiyetler işgallere karşı protesto mitingleri düzenlemiş, bunun için yayım organlarını kullanmış ve kongrelerin toplanmasına katkı sağlamışlardır. Ancak bu cemiyetlerin amacı ülkede rejimi değiştirmek değil, bağımsızlığı sağlamaktır.

CEVAP: D

4. A, B, C ve D şıklarına da verilen metinden ulaşılabılır.

Ancak soruda en doğrusu istendiği için paragraf mantığıyla parçanın bütününe bakıldığında, Osmanlı Devleti'nin II. Meşrutiyet ile beraber "Milli Ekonomi Sistemi"ne doğru adımlar attığı görülmektedir.

CEVAP: E

5. ABD Başkanı Wilson'un ortaya koyduğu Wilson İlkeleri, "Her milletin kendi kaderini kendisinin belirlemesi" talebini de içermektedir. Bu talep, İngiltere ve Fransa'nın sömürü düzenini kaybedecekleri endişesiyle en azından uygulama esnasında karşı çıkmalarına sebep olmuştur.

CEVAP: A

6. 1908 yılında II. Meşrutiyet'in ilan sürecinde yaşanan kaos ortamında Balkan ülkelerinin ilhak yoluyla veya kendi başlarına bağımsız olmaları Milliyetçilik akımının bir neticesidir. Yaşananlar sonucunda Osmanlı Devleti'nin egemenlik alanları daralmış, Osmanlılık politikası etkisini yitirmiştir. Görüldüğü üzere rejim değişikliği gibi iç politik gelişme, dış politikayı da olumsuz etkilemiştir.

Ancak Ümmetçilik politikası, I. Dünya Savaşı sırasında Orta Doğu'daki cephelerde Müslüman Arapların, Osmanlı Devleti'ne isyan etmeleri ve İngilizlerle iş birliği yapmaları sonucunda sona ermiştir.

CEVAP: E

7. ÜNİTE

7. Harita ve harita üzerinden İtalyan donanmasının hareketleri incelendiğinde Mısır nedeniyle Osmanlıların Trablusgarp ile kara bağlantısının olmadığına, İtalya'nın donanmasıyla Trablusgarp'ı işgal etmek istediğine, İtalyan gemilerinin Ege Denizi'nde harekatta bulunduğu, Rodos ve Boğazların İtalya tarafından tehdit edildiğine ulaşılabilir. Fakat görüleceği üzere savaş Trablusgarp coğrafyasıyla sınırlı kalmamış Akdeniz'in neredeyse tamamını etkilemiştir.

CEVAP: E

8. Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'ndan çok önce kaybettiği İran ve Kafkasya'da askerlerinin bulunması ve bunların Mondros Ateşkesi gereği geri çekilmesi, toprak kazanmak için burada bir taarruz olduğunun göstergesidir. Yine daha önce Uşi Antlaşması ile kaybedilen Trablusgarp'ta bulunan Türk askerlerinin İtalyan birliklerine teslim olması burada da toprak kazanmak için bir taarruz yapıldığını göstermektedir. Lakin I. Dünya Savaşı başladığından Osmanlı sınırları içerisinde bulunan Hicaz, Yemen, Suriye ve Irak'taki kuvvetlerin İtilaf kuvvetlerine teslim olacağı kararının, o bölgelerin zaten Osmanlı toprağı olduğu göz önünde bulundurulduğunda taarruz değil savunma amacıyla askerlerimizin görev yaptığını ortaya koymaktadır.

CEVAP: C

9. Alman komutanların Türk cephelelerinde komutanlık yapması ve Türkleri askeri olarak himaye etmeleri bağımsızlık anlayışına ters olduğu için hiçbir alanda bağımsız devlet anlayışından taviz vermeyen Mustafa Kemal, Enver Paşa'ya yazdığı rapor ile tepkisini göstermiştir.

CEVAP: B

20. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

10. I. Dünya Savaşı sonucunda özellikle mağlup devletlerde yönetim şekli değişmiş ve halkın egemenliğine dayalı yönetimlere geçilmiştir. Bu durum, yenilgilerden yönetimin sorumlu tutulduğunun bir göstergesidir.

CEVAP: A

YORUMLA TEST - 48

1. İttifak Devletleri'nin savaştan çekilmesinde; ABD'nin savaşa dahil olmasıyla birlikte Wilson İlkeleri'ni yayınlaması hızlandırıcı bir etki yaratacaktır. Çünkü Wilson ilkeleri kazananların kaybedenlerden toprak ve tazminat almayacağı vaadinde bulunuyordu. Bu da madem öyle kaybetmekte olduğumuz savaşı daha da uzatmanın anlamı yok anlayışıyla ittifak devletlerin ateşkes istemesinde etkili olacaktır. 1917 yılında Bolşevik İhtilali'nin yaşanması ve 1915 yılında İtalya'nın taraf değiştirerek İtilaf Devletleri bloğuna geçmesi itilaf devletleriyle ilgili gelişmelerdir ve kronolojik olarak ta savaşın bitişinde etkili olan gelişmeler değildir.

CEVAP: C

2. I. Dünya Savaşı devam ederken İtilaf Devletleri'nin Osmanlı topraklarını paylaşmak için yaptıkları gizli anlaşmalar ile ilgili proje hazırlayan bir öğrencinin Saint Germain Antlaşmasıyla ilgili araştırma yapmasına gerek yoktur. Çünkü bu antlaşma gizli antlaşmalardan biri değildir. I. Dünya Savaşı'nı Avusturya için hukuken bitiren barış antlaşmasıdır. Sykes-Picot, St. Jean De Maurienne, Mac-Mahon, Londra, Petrograd Protokolü, Boğazlar (İstanbul) anlaşmaları Osmanlı coğrafyasını paylaşma amaçlı İtilaf Devletlerinin kendi aralarında yaptıkları gizli antlaşmalardır. Bir antlaşma olmasa da Balfaur Deklarasyonu da bu felsefeye hizmet ettiği için eklenebilir.

CEVAP: B

3. Sultan II. Abdülhamid'in Balkan Savaşı'nın kaybedilmesi ile ilgili yaptığı değerlendirmeyi Balkan Harbi esnasında yaşanan ve görülen subaylar arasındaki mektepli-alaylı çekişmesi ve Babıalî Baskını destekler. 31 Mart Vakası Balkan Harbinden önce 1909 yılında yaşanan meşrutiyet rejimini yıkmaya yönelik bir ayaklanmadır.

CEVAP: D

4. Kuvayimillîye liderlerinden Demirci Mehmet Efe, General Milne'ye çektiği bir telgrafta şöyle diyordu: "Biz Osmanlı Devleti'nin isteği ve izni ile millî harekete girişmedik. Kendiliğimizden harekete geçtik. Bunun için Osmanlı Hükümetinin arzusuna göre hareket etmeyiz ve geri çekilmeyiz biz. Yunanların topraklarımıza girmelerinden ve zulümlerinden ötürü harekete geçtik ve onları topraklarımızdan atmaya yemin ettik."

Buna göre Kuvayimillîye için; Biz Osmanlı Devleti'nin isteği ve izni bu işe girişmedik ifadesi "Kendiliğinden oluşmuş birliklerdir.", Yunanların topraklarımıza girmelerinden ve zulümlerinden ötürü harekete geçtik ifadesi "Yunan saldırıları ortaya çıkışında etkendir.", Osmanlı Hükümetinin arzusuna göre hareket etmeyiz ve geri çekilmeyiz ifadesi "Osmanlı Hükümeti direniş karşıtıdır.", onları topraklarımızdan atmaya yemin ettik ifadesi "Bağımsızlık duygusuna sahiptirler." yorumlarını yapmamıza katkı sağlar.

Fakat paragrafta General Milne tarafından desteklendiğine dair, mektubun sonucunda ne olduğuna dair bir ifade yer almıyor.

CEVAP: E

5. II. Meşrutiyet'in ilanı ile başlayan süreçte devlet idaresinde güç ve iktidarın İttihat ve Terakki Partisinin eline geçmesinde 31 Mart Olayı'nın bastırarak gücünü ispatlaması ve Bab-ı Ali Baskını ile darbe yaparak iktidara tamamen hakim olmaları etkili olacaktır.

Fakat Takriri Sükun Kanunu'nu yürürlüğe girmesi Cumhuriyet Dönemi ile ilgili bir gelişmedir.

CEVAP: C

6. II. Meşrutiyet Dönemi'nde 1909 Anayasa değişikliğiyle "hükümetin padişah yerine meclise karşı sorumlu olduğu" esas kabul edilmiştir. Kanun-u Esasi'de yapılan bu değişiklik ile yasama organının yani meclisin daha da etkin hâle gelmesi ve yürütmenin üzerindeki monarşik baskının azalmasıyla birlikte yürütme üzerinde meclisin yani halk iradesinin daha etkili olmasına neden olacaktır.

Fakat bu düzenleme Padişahın mutlak otoritesinin güçlenmesinin aksine hükümet üzerindeki gücünü azaltacaktır.

CEVAP: D

7. ÜNİTE

7. Birinci Dünya Savaşı'nın yeni başladığı günlerde Akdeniz'de İngiliz gemilerinin takibindeki Goeben ve Breslau adlı iki Alman zırhlısı Çanakkale boğazından girerek Osmanlı Devleti'ne sığınmıştır. Bu oldu bitti üzerine Osmanlı Devleti'nin Yavuz ve Midilli adlarını verdiği bu gemileri satın aldığını açıklamasında; savaşın başında tarafsızlığını ilan etmesi ve İngiltere'nin gemilerin teslimini talep etmesi etkilidir.
- Fakat bu olay yaşandığında Osmanlı devleti savaşa dahil olmamıştı. O nedenle üçüncü öncül alınamaz.

CEVAP: D

8. Balkan Savaşları ile ilgili haritalar incelendiğinde Balkan Savaşları sonucunda Trakya'nın tamamen kaybedildiğine ulaşılamaz. Çünkü Doğu Trakya (Edirne, Kırklareli vs) hala Osmanlı Devleti hakimiyeti altında.
- Arnavutluk bilgisi, Balkan coğrafyasında yeni bir devletin kurulduğuna, Batı Trakya Bulgaristan hakimiyeti altında olduğundan Bulgaristan'ın Akdeniz'e çıkışı elde ettiğine, Balkanları kaybettiği için Osmanlı Devleti'nin Adriyatik Denizi ile bağlantının kesildiğine ve Yunanistan'ın Osmanlı aleyhine sınırlarını genişlettiğine dair bilgiler haritalar incelendiğinde elde edilebiliyor.
- NOT. Haritayı lütfen iyi incele. Yerlerin neresi olduğunu iyi gör ve coğrafya fakiri olma 😊

CEVAP: B

9. "Kurtuluş Mücadelesinde Kuvay-ı Milliye Hareketi" adlı panelde konuşmacı, Kuvay-ı Milliye hareketinin başlamasında en önemli etken olarak İzmir'in Yunanlar tarafından işgal edilmesini ifade etmiş olmalıdır. Çünkü bu işgal halkın suratına bir tokat gibi çarpacak ve işgalin geçici olmadığını fark eden halk direnişe geçecektir.
- Mondros Ateşkesinin imzalanması ve yaşanan işgaller öncelikle cemiyetler yoluyla bir tepki gösterilmesinde etkili olacaktır. İzmir'in işgali Kuvay-ı Milliye için bir dönüm noktası, milat olacaktır.

CEVAP: B

20. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

10. Coğrafi konumu nedeniyle Çanakkale Savaşı'nda elde edilen başarının İngiltere'nin sömürgeleriyle bağlantısının kesilmesinde etkili olduğu savunulamaz. Bu amaçla biz Süveyş Kanalına taarruz etmek te başarılı olmadık.
- Çanakkale'de elde edilen başarı; müttefiklerinden yardım alamayan Rusya'da ekonomik sıkıntılar had safhaya çıktığı için Bolşevik İhtilali'nin çıkmasına, Almanların, Osmanlı Devleti'ne güveninin artmasına, I. Dünya Savaşı'nın süresinin uzamasına, Bulgaristan'ın İttifak grubunda savaşa katılmasına etki edecektir.

CEVAP: D

11. Enver Bey, Mustafa Kemal ve arkadaşlarının "düşman karşısında en çetin şartlar altında yerli halkla beraber geçirdikleri ilk savaş stajı" olarak değerlendirilebilecek olan gelişme Osmanlı Devleti'nin karadan ve denizden ordu göndermemesi nedeniyle direniş savaşı örgütlemek zorunda kaldığı Trablusgarp Savaşı'dır.

CEVAP: A

12. Almanya Osmanlı Devleti'ni kendi yanında savaşa sokarak bizimle birlikte Süveyş Kanalı'nı denetim altına alarak İngiltere'nin sömürge bağlantısını kesmeyi, savaşı geniş alanlara yayarak Avrupa'daki savaş yükünü azaltmayı, Halifelik'in gücünü İngiltere ve Fransa'ya karşı kullanmayı, Orta Doğu'daki önemli enerji havzalarını kontrol altına almayı amaçlamıştır.
- Fakat Akdeniz'e giriş ve çıkışı tamamen kontrol altına alması mümkün değildir. En azından Akdeniz'in batı girişi Cebelî Tarık Boğazı coğrafi anlamda Osmanlı ile yakından uzaktan ilgili değildir. İfadede "tamamen" kelimesine dikkat. Bu tarz keskin ifadeler genellikle tarihsel gelişmelere ve mantığa uygun değildir.

CEVAP: A

TEKRARLA TEST - 49

1. Balta Limanı Ticaret Antlaşması ile Osmanlı Devleti önce İngiltere'nin daha sonra da Avrupa'nın açık pazarı haline gelmiştir ve bu durum yerli sanayiye de olumsuz etkilemiştir.
- Fakat Balta Limanı Antlaşması'ndan yola çıkarak tarımsal üretimin düştüğü sonucuna ulaşmak mümkün değildir. Hatta bazı sanayi hammaddesi olan ve ithal edilen tarımsal ürünlerin üretiminde artış olacaktır.

CEVAP: C

2. Onlu sistem M.Ö 209 yılında tahta çıkan Metehan'ın Asya Hunlarında gerçekleştirdiği ve askeri hayatta ilk olan gelişmelerden biridir. Yine İkili teşkilatın geliştirilmesi Asya Hunları ile başlayıp Türk devletlerinde görülen bir gelişmedir.
- Fakat göçebe yaşamının benimsenmesi siyasi veya askeri hayat ile ilgili değil, sosyal hayat ile ilgilidir ve Asya Hunları'ndan önce İskitlerde de görülen bir özelliktir.

CEVAP: D

3. El yazması eserleri süslemek ve olayları resmetmek için kullanılan, Levni, Sinan Bey ve Matrakçı Nasuh gibi ustalar tarafından icra edilen sanat dalı minyatürdür.

CEVAP: E

4. Soruda altı çizili bölümde ilk kez denmesi ipucudur. İlk kez halkın seçimle oluşturduğu parlamento 1876 Kanun-i Esasi ile yapılmış seçimlerdir ki bu da II. Abdülhamit Dönemi'ne denk gelmektedir.

CEVAP: A

5. Köylünün toprağın sadece işletme hakkını miras bırakması o toprak üzerinde mülkiyet hakkı olmadığını gösterir. Keza toprağını boş bırakan köylünün elinden toprağın alınması da o toprak üzerinde mülkiyet hakkının olmadığını gösterir.
- Fakat devletin köylüye tohumluk ve saban yardımıyla bulunması tek başına köylünün toprak üzerinde mülkiyet hakkının olup ya da olmadığı hakkında bilgi vermez. Sadece üretimi destekleyen bir politikadır bu.

CEVAP: D

6. **Karatay Medresesi**, Anadolu Selçuklu Devleti'ne ait bir eserdir.
- Tac Mahal**, Hindistan'da Babürlere ait bir eserdir.
- Yakutiye Medresesi**, Erzurum'da İlhanlılardan kalma bir yapıdır.
- Çinili Köşk** Topkapı Sarayı'nda Fatih Sultan Mehmet tarafından yaptırılan bir yazlık köşktür.
- Nizamiye Medresesi** ise Büyük Selçuklu Devleti Dönemi'nden kalma bir eserdir.

CEVAP: E

7. I. Meşrutiyetin ilanında etkili olan Genç Osmanlılar Cemiyeti'nin önde gelen isimleri arasında Mithat Paşa, Namık Kemal ve Ali Suavi yer almaktadır.

CEVAP: E

8. Daimî elçiliklerin açılması, Matbaa-i Amire'nin kurulması, Kara Mühendishanesi'nin kurulması Nizam-ı Cedid Dönemi ıslahatlarıdır. Dolayısıyla doğru cevap III. Selim'dir.

CEVAP: D

7. ÜNİTE

9. Lonca Teşkilatı Anadolu Selçuklu Devleti'nden geçen bir gelenektir ve Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan itibaren var olmuştur. Kapitülasyonların verilmeğe başlanması Orhan Bey Dönemi'nde ilk defa Cenevizlilere verilmiştir. İltizam sisteminin uygulanması yaygın kaniya göre Fatih Sultan Mehmet Dönemi'nde başlamıştır; dolayısıyla XIX. yüzyılda olan bir gelişme değildir. Esham sisteminin uygulanması XVIII. yüzyılda I. Abdülhamit Dönemi'nde, 1775 yıllarında uygulanmaya başlanmıştır.

Fakat Osmanlı Bankası'nın kurulması ise Sultan Abdülmecit Dönemi'nde yani XIX. yüzyılda gerçekleşen bir gelişmedir.

CEVAP: B

10. Öncüllerde verilen gelişmelerden özellikle bilinmesi gereken Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Paris'e geçici elçi olarak gönderilmesi bilgisi Lale Devri Dönemi'nde yaşanmıştır. Lale Devri'nde Osmanlı Devleti'nin padişahı ise III. Ahmet'tir. III. Ahmet 1703-1730 yılları arasında padişahlık yapmıştır. Prut Savaşı ve Pasarofça Antlaşması da bu döneme ait gelişmelerdir.

CEVAP: C

11. Orta Asya'da kurulmuş olması, Altınorda Hanlığı'nı yıkılışa sürüklemesi, Osmanlı Devleti'nin Fetret Dönemi'ne girmesinde etkili olması ve Uluğ Bey, dönemin ünlü hükümdarı ve bilim insanı olması Timurlular Devleti ile ilgili verilen doğru bilgilerdir. Fakat Timurlular, Eyyubiler tarafından yıkılmamıştır. Çünkü Mısır'da ve Suriye'de kurulan Eyyubiler, Timur Devleti'nden çok daha önce tarih sahnesinden ayrılmıştır.

CEVAP: E

12. Osmanlı Devleti'nde ilk resmî gazete II. Mahmut Dönemi'nde yayımlanan **Takvim-i Vekayi**'dir. **Ceride-i Resmiye**, TBMM'nin resmî gazetesidir. **Ceride-i Havadis**, Abdülmecit Dönemi'ndeki yarı resmî gazetedir.

20. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

Tercüman-ı Ahval, yine Abdülmecit Dönemi'ndeki ilk özel gazetedir.

Ayine-i Vatan, Tanzimat Dönemi'nde yayın yapan gazetelerden bir tanesidir.

CEVAP: D

13. Osmanlı Devleti'nin Ankara Savaşı sonrasında Yeniçeri Ocağı'nın asker ihtiyacının karşılanması için uyguladığı Pençik sisteminden vazgeçip devşirme sistemini uygulaması, esirlere güven duymaması ile alakalı değildir; keza öyle olsaydı en baştan bu sistem uygulanmazdı. Yine tarihi kaynaklarda Hristiyan devletlerin bu sisteme tepki gösterdiğine dair bir bulgu yoktur.

Osmanlı Devleti'nin pençik sistemini bırakıp devşirme sistemine geçmesinin en büyük sebebi Batı'da yani Hristiyan coğrafyada Fetret Devri sebebiyle ilerlemenin durması ve esir alınamamasıdır. O nedenle ülke sınırlarında yaşayan Hristiyanların çocukları devşirme sistemiyle kullanılmak istenmiştir.

CEVAP: B

14. B, C, D ve E seçeneklerinde verilen gelişmeler Osmanlı Devleti'nin XVIII. ve XIX. yüzyıllarda sanayi üretimine geçişini zorlaştıran gelişmelerdir.

Ancak Coğrafi Keşiflerle, Baharat ve İpek Yolları'nın önemini yitirmesi sanayi inkılabından çok daha önce, XVI. ve XVII. yüzyıllarda etkili olmuş bir durumdur. Soru kronoloji bilgisiyle çözülecek bir sorudur.

CEVAP: A

15. Padişahlığın, hanedanın en yaşlı erkek üyesine geçme usulü yani Ekber ve Erşad Sistemi, XVII. yüzyılın başında I. Ahmet tarafından uygulanmaya başlanmıştır.

CEVAP: B

16. Avrupalı Devletler ve Osmanlı Devleti arasında imzalanan 1841 Londra Boğazlar Sözleşmesi ile ilgili olarak; Boğazların uluslararası statüye kavuştuğu ve Boğazlar üzerinde Osmanlı Devleti'nin mutlak egemenliği sona erdiği söylenebilir. Artık Batılılarda boğazlar üzerinde söz söyleme imkanı elde etmişlerdir.

Fakat sözleşmede Boğazlar Komisyonu diye bir organizasyon yoktur. Boğazlar Komisyonu sadece Sevr ve de Lozan Antlaşmalarında yer alacaktır.

CEVAP: D

17. Bir araştırmacı incelediği bir Balkan haritasında Selanik, Yanya ve Manastır'ı Osmanlı Devleti sınırları içinde; Atina ve Mora yarımadasını Yunanistan adıyla bağımsız bir ülke olarak görüyorsa bu harita 1829 Edirne Antlaşmasında Yunanistan bağımsız olduğundan 19. yüzyılın ilk yarısına aittir.

CEVAP: B

18. Osmanlı tarihinde zaman zaman merkezi yönetim ile yerel yöneticiler arasında yaşanan çekişme ve anlaşmazlıklar yerel yöneticilerin isyanlarıyla sonuçlanmıştır. II. Mahmut Dönemi'nde **Tepedelenli Ali Paşa**'nın vezirliği elinden alınınca isyan etmiş ve bu isyanıyla bağımsızlık peşinde koşan Mora Rumlarının işini kolaylaştırmıştır.

Kavalalı Mehmet Ali Paşa: 19. yüzyılda Mısır'da isyan eden kişidir.

Alemdar Mustafa Paşa: Kabakçı Mustafa İsyanını bastıran ve Senedi İttifakın hazırlanmasında etkili olan kişidir.

Abaza Mehmet Paşa: 17. yüzyıl Osmanlı Devlet adamlarından.

Pargalı İbrahim Paşa: Kanuni Dönemi'nin güçlü sadrazamıdır.

CEVAP: B

19. Kitabında, "Mustafa Kemal Atatürk'ün dünyaya geldiği yüzyıl, Osmanlı Devleti'nin en buhranlı dönemine denk gelmekteydi." İfadesini kullanan bir yazar 19. yüzyıl Osmanlısını kastetmektedir. Ekonomik çıkış arayan Osmanlı Devleti ilk kez yabancılara kapitülasyon hakkı tanınması 19. yüzyıla ait bir gelişme değildir. İlk kapitülasyonlar Orhan Bey Dönemi'nde verilecektir.

Diğer gelişmeler 19. yüzyılda yaşanan ve Osmanlı Devleti'ni olumsuz etkileyen gelişmelerdir.

CEVAP: C

20. 19. yüzyılda yut dışından uzmanlar getirerek uzmanlık alanlarıyla ilgili kurumlarda istihdam eden Osmanlı Devleti, İtalyan Giuseppe Donizetti'yi **Mızı-kay-i Hümayunun** başına getirmiştir.

Darülelhan: II. Meşrutiyet'te açılan müzik okulu

Sanayi Nefise: II. Abdülhamit Dönemi'nde güzel sanatlar eğitimi veren Osman Hamdi Bey Müdürlüğünde açılan okuldur.

Asar-i Atika: Arkeoloji müzesi-Osman Hamdi Bey liderliğinde kuruldu

Mekteb-i Mülkiye: Abdülmecit Dönemi'nde açılan memur yetiştirme amaçlı okuldur.

CEVAP: C

21. Rusya'nın politikaları ve Osmanlı-Rus savaşları düşünüldüğünde Kırım'ı alarak Karadeniz'e ulaşma sadece 18. yüzyıldaki savaşlarda bir neden olduğu söylenebilir. 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması ile bu hedefi için yol olarak Kırım'ı önce bağımsız bir devlet yaptırmış ve arkasından topraklarına katmıştır. Bu durumu da Osmanlı Devleti 1792 Yaş Antlaşmasıyla tanımıştır.

Rusya İçin; Sıcak denizlere inme 18 -19 -20. yüzyıllarda, Kutsal Yerler meselesi 19. yüzyılda Balkanlarda nüfuzunu artırma 18 – 19 ve 20 yüzyılda, Panslavizm 19 ve 20 yüzyılda hedefdir.

CEVAP: B

7. ÜNİTE

22. 18. yüzyıldan itibaren Osmanlı Devleti'nde vergi kaynaklarının ömür boyu kiralandığı malikane sisteminin yaygınlaşması taşrada ileri gelenlerden olan ve **Ayan** denilen kişilerin güçlenmesine ortam hazırlamıştır.

Seyfiye: Osmanlıda asker kökenli yöneticilerdir.

Kalemiye: Osmanlıda sivil kökenli yöneticilerdir.

İlmiye: Osmanlıda eğitim, hukuk ve dini işlerden sorumlu yöneticilerdir.

Levanten: Osmanlı coğrafyasında büyük liman kentlerinde yaşayan Fransız, İtalyan kökenli Katoliklerdir.

CEVAP: B

23. II. Osman, Lehistan'ın Boğdan'ın işlerine karışması üzerine ordunun başında sefere çıkarak Hotin kalesini kuşatmıştır. Fakat askerlerin disiplinsizliği ve isteksizliği nedeniyle kaleyi alamamış ve geri dönmek zorunda kalmıştır. Bu durum II. Osman'ın Yeniçeri Ocağını kaldırmayı istemesinde etkili olacaktır. Nizam-ı Cedid Ordusunu kurmayı III. Selim hayata geçirecek. Başkenti Anadolu'ya taşımayı II. Osman düşünecek ama olayla ilgili değildir. Kapıkulu Ordusunu teşkil etmeyi I. Murat hayata geçirecektir. Batı'dan askeri uzman getirmeyi I. Mahmut hayata geçirecektir.

CEVAP: D

24. Osmanlı ekonomisi yaşamında fiyat artışlarının olumsuz etkilerini bertaraf etmek amacıyla devlet tarafından maliyetin üstünde belli bir kâr dikkate alınarak malların fiyatının belirlenmesine verilen **narhtır**.

Tağşiş: Paranın kenarlarının kırılarak değerinin düşürülmesi.

Gedik: Osmanlı Devleti'nde esnafa zanaatını uygulayabilmesi için verilen izin yada ayrıcalık belgesidir. (Dükkan açma hakkı)

Ulufe: Kapıkullarına üç aydan üç çaya ödenen maaş.

Akçe: Osmanlılarda gümüş para.

CEVAP: C

20. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

25. Eşkinici tımarı; Yıllık geliri 20.000 akçeye kadar olan dirliklerdendir. Savaşlarda yararlılık gösteren askerlere verilir. Eşkinici tımarı verilene Tımarlı Sipahi denirdi. Eşkinici tımarı olan cebelü denilen atlı, zırhlı asker yetiştirmek zorundaydı.

Fakat tersane komutanlarına hizmet karşılığı verilen ocaklık arazidir.

CEVAP: B

26. Büyük Selçuklu Devleti'nde idari işlerin görüşüldüğü Divan-ı Saltanat vezir başkanlığında toplanırdı.

Veziriazam: Osmanlılarda baş **vezir** için kullanılan sıfattır.

Sultan: Sultan işte yav 😊

Atabey: Türk İslam devletlerinde melik (prens) hocalarıdır.

Ayguç: İslam öncesi dönemde Türklerde vezir için kullanılan terimdir.

CEVAP: E

27. Uygur Devleti'nin bayrağı incelendiğinde hükümdarın yanında hanımının resminin olması Uygurlarla ilgili kadınların devlet idaresinde söz sahibi olduğu gösterir.

Not: Parada, bayrakta hükümdarın tasviri, resminin olması egemenlik, güç göstergesidir. Şunu da deme bana. Hocaaamm bayraktakilerin ya da paradakilerin hükümdar ve hatun olduğunu nerden bileyim? Ne zamanki Türkiye Cumhuriyeti paralarının ön yüzüne senin de resmin basılır işte o zaman bu sorun anlamlı bir hale gelebilir. 😊 Kapito?

CEVAP: A

8. ÜNİTE

KAVRA TEST - 50

1. 28 Ocak 1920'de ilan edilen Misak-ı Milli'de ulusal egemenlik ile ilgili bir karar ve eylem söz konusu değildir. O nedenle E seçeneği hemen elenir. Ulusal egemenlik ile ilişkilendirilebilecek gelişmelerden Saltanatın kaldırılması 1 Kasım 1922'de, Cumhuriyetin ilanı 29 Ekim 1923'te, Erzurum Kongresi 23 Temmuz 1919'da, Amasya Genelgesi ise 22 Haziran 1919'da gerçekleşmiştir. Kronolojik olarak Amasya Genelgesi diğer gelişmelerden daha önce gerçekleşmiştir. Keza Amasya Genelgesi'nde geçen "milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır" maddesi ulusal egemenlik sinyallerinin verildiği ilk olaydır.

CEVAP: C

2. Mustafa Kemal Paşa, 1919 yılında Amasya Genelgesi ile Erzurum Kongresi arasında 7 Temmuz'u 8 Temmuz'a bağlayan gece istifa etmiştir. Bu istifasını da "sine-i millete döndüm" milletin gönlüne, bağrına sığındım diyerek ifade etmiştir. Dolayısıyla cevap Amasya Genelgesi'nden sonra olacaktır.

CEVAP: B

3. Temsil Heyeti'nin Sivas Kongresi'nde Ali Fuat Cebesoy'u Kuvayimilliyе'nin Batı Cephesi Komutanı olarak görevlendirmesi askeri bir atama olayıdır. Her türlü atama yönetim yani idari bir eylemdir. O nedenle yapılan bu atama Temsil Heyeti'nin yürütme gücünü kullandığının bir göstergesi olup idari bir tasarruftur.

CEVAP: A

4. Mustafa Kemal Paşa İstanbul Hükümeti'nce 9. Ordu Müfettişi olarak Kuzeydoğu Anadolu'ya gönderilmiş ve Karadeniz'deki karışıklık ve kargaşayı önlemesi, güvenliği sağlaması istenmiştir. İzmir'in işgali ile Mustafa Kemal'in görevlendirilmesi arasında bir ilgi yoktur ki görevlendirme kararı İzmir'in işgalinden öncedir. Yine Anadolu'da milis kuvvetler oluşturmak da İstanbul Hükümeti tarafından verilen bir emir değildir.

CEVAP: A

MİLLİ MÜCADELE HAZIRLIK DÖNEMİ

5. Milli Mücadele Dönemi'nde yaşanan gelişmelerden "Misakımilli'nin ilan edilmesinin" TBMM'de gerçekleştiği söylenemez. Çünkü Misakımilli Son Osmanlı Mebusan Meclisi tarafından 28 Ocak 1920'de ilan edilmiştir. Sevr Antlaşması ise TBMM tarafından 19 Ağustos 1920'de alınan karar ile resmen reddedilmiş ve imzalayanlar vatan haini ilan edilmiştir. TBMM 3 Mayıs 1920'de I. İcra Vekilleri Heyeti'ni kurarak hükümeti oluşturmuştur. Asker kaçaklarına mani olmak için Firariler Kanunu TBMM tarafından 11 Eylül 1920'de çıkarılmıştır. Ağnam vergisi 24 Nisan 1920'de TBMM'nin yaptığı ilk kanun ile artırılmıştır.

CEVAP: E

6. Amasya Genelgesi'nde geçen "Anadolu'nun her açıdan en güvenli şehri olan Sivas'ta milli bir kongre toplanacaktır. Bu kongreye her sancaktan halkın güvenini kazanmış üçer delege en kısa zamanda yola çıkartılmalıdır. Bu delegeler Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ve belediyelerce seçilmelidir." maddesi uyarınca Sivas'ta ulusal bir kongre toplanmıştır.

CEVAP: D

7. Erzurum Kongresi'nde ilk kez vatanın bütünlüğüyle ilgili olarak "Ulusal sınırlar içinde vatan bir bütündür, parçalanamaz!" maddesi yer almış Türk ve Dünya kamuoyuna ilan edilmiştir.

CEVAP: B

8. Son Osmanlı Mebusan Meclisi'nde Misakımilli 28 Ocak 1920'de ilan edilmiştir. Bu çerçevede, Kuvayimilliyе'nin kurulması Mayıs 1919, Amasya Protokollerinin imzalanması 20-22 Ekim 1919'da, halkın protesto mitinglerine davet edilmesi Havza Genelgesi ile 28 Mayıs 1919'da, Milli Mücadele'nin gerekçe, amaç ve yönteminin belirlenmesi Amasya Genelgesi ile 22 Haziran 1919'da yani Misakımilli'den önce gerçekleşmiş olaylardır.

8. ÜNİTE

Ancak İstanbul'un resmen işgali ise 16 Mart 1920'de gerçekleşmiştir. Yani Misakımillî'den sonra yaşanan bir gelişmedir. Zaten Misakı Milli ile ilan edilen bağımsızlıkçı ruhtan rahatsız olan ve milli iradeyi cezalandırmak isteyen İtilaf Devletleri İstanbul'u resmen işgal etmişlerdi.

CEVAP: E

9. Erzurum Kongresi'nde "Bağımsızlığımıza aykırı olmayan ve sömürgecilik amacı taşımayan devletlerden teknik, sanayi ve ekonomik yardım kabul edilebilir." maddesi ile dış yardım; "Kuvayımilliye'yi etkili, milli iradeyi hâkim kılmak esastır." maddesi ile Kuvayımilliye; "İstanbul Hükümeti vatanın bağımsızlığını sağlayamazsa geçici bir hükümet kurulacaktır. Bu hükümet milli kongre tarafından seçilecektir. Kongre toplanmamış ise, bu seçimi Temsilciler Kurulu yapacaktır." maddesi ile geçici hükümetin kurulması; "Milli sınırlar içinde vatan bir bütündür, parçalanamaz." maddesi ile vatanın bütünlüğü konusunda kararlar alınmıştır.

Ancak Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri'nin kurulması ise kongrelerden önce Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra yaşanan işgallere karşı yerel olarak halkın örgütlenme arzusu neticesinde ortaya çıkmıştır.

CEVAP: C

10. Misakımillî'ye göre Mondros Ateşkes Antlaşması'nın yapıldığı zaman işgal altında olan Arap coğrafyasında (Şam, Bağdat vs), Elviye-i Selase (Kars, Ardahan ve Batum) ve Batı Trakya'da (Gümölcine, İskece, Dedeağaç) halk oylaması yapılacaktır.

Buna göre doğru Musul'dur. Çünkü Musul, Mondros Ateşkes Antlaşması imzalandığı sırasında işgal altında değildir ve halk oylaması yapılmasına gerek yoktur. Zaten Türk toprağıdır.

CEVAP: A

11. Sivas Kongresi'nde delegelerin bu şekilde yemin etmelerinin asıl amacı partililiğin yaratabileceği ayrımcılığı önleyip özellikle de İttihatçılık suçlularından kurtularak ulusal birlik ve beraberliği sağlamaktır.

CEVAP: E

MİLLİ MÜCADELE HAZIRLIK DÖNEMİ

12. Amasya Genelgesi'ndeki "İstanbul Hükümeti üzerine düşen sorumluluğu yerine getirememekte bu da bir milleti yokmuş gibi göstermektedir." maddesiyle İstanbul Hükümeti'nin görevini yerine getiremediğinden ilk kez bahsedilmektedir.

CEVAP: D

13. İşgallere karşı çıkan ve bağımsızlık arzusunun ortaya koyan Misakımillî Kararları'nın alınması meclisteki milletvekillerinin çoğunluğunun Millî Mücadele yanlısı olduğunun bir göstergesidir.

Vatanın kurtuluşu anlamına gelen Felah-ı Vatan grubunun kurulması milletvekillerinin çoğunun Millî Mücadele yanlısı olduğu sonucuna varılamaz çünkü vekiller, vatanın kurtuluşunu istediği gibi Osmanlı Devleti'ne bağlı da olabilirler. Sayıca çoğunluk olup olmadığı çıkarımı da sadece isimle yapılamaz. Yine padişah iradesiyle meclisin feshedilmesi durumunun milletvekillerinin Millî Mücadele yanlısı olduğu ile ilgili bir görüş ortaya koyamaz.

CEVAP: A

14. Çanakkale bu soruda en güçlü çeldiricidir. Fakat Elif'in telgraf çektiği 18 Mart 1920 tarihine bakacak olursak İstanbul'un işgalinden 2 gün sonradır. Dolayısıyla Elif, yazdığı telgrafta İstanbul'un işgalini protesto etmiştir.

CEVAP: C

15. Amasya Genelgesi'nde bahsedilen Sivas Kongresi'ne katılacak delegelerin Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri ve belediyelerce seçilmesinin en temel sebebi Milli Mücadele yanlısı olan delegelerin, kötü niyetli ve birliği ve bütünlüğü bozacak bölücü fikirler taşımayan kişilerin kongreye katılmasını sağlamaktır.

CEVAP: B

KAVRA TEST - 51

1. I. TBMM'nin "milletin ta kendisidir" şeklinde tanımlanması; farklı düşüncelere sahip olan insanların bulunduğu halk gibi mecliste de farklı görüşlere sahip vekiller ve gruplar yer almasından kaynaklanmaktadır.

Ayrıca bu gözle değerlendirildiğinde I. TBMM'nin içinde bulunduğu döneme göre oldukça demokratik bir yapıya sahip olduğu da söylenebilir.

CEVAP: B

2. Doğu illerinde özellikle Ermenilerin, Karadeniz ve Trabzon'da ise özellikle Rumların bölücü faaliyetleri bulunmaktadır. Bu yüzden bu karar Ermeni ve Rum azınlığın bölücü taleplerine karşı bir cevap niteliğindedir.

CEVAP: D

3. Soruya kronolojik olarak baktığımızda 16 Ağustos tarihli makaleye en yakın yaşanan gelişme 10 Ağustos 1920 yılında Sevr Antlaşması'nın imzalanmasıdır. Buradan yola çıkarak 16 Ağustos 1920 tarihli makalenin Sevr Antlaşması'na tepki olarak yazıldığı çıkarılabilir. Yine soruda verilen "Avrupalıların böyle bir günü senelerdir bekledikleri ve üç yüz seneden beri Osmanlı Devleti'ni yıkmak için uğraştıkları" ipucu da Osmanlı'yı tarumar etme isteyen Sevr Antlaşması'nı işaret etmektedir.

DİKKAT!!! ÖSYM soruda tarih kullandıysa yeşillik olsun diye kullanmamıştır ☺ Muhtemelen kilidi açacak olan anahtar verilen tarihtir. Bu tarz sorulara o nedenle kronolojik olarak bakmayı ihmal etmeyin.

CEVAP: E

4. 1921 Anayasası, diğer adıyla Teşkilat-ı Esasiye, temelinde güçler birliğine dayanan bir anayasadır. Keza bu anayasanın kurduğu sistem, TBMM çift dereceli seçim sistemine göre oluşmaktadır. "Egemenlik kayıtsız, şartsız milletindir" söylemiyle 1921 Anayasası, ulusal egemenliği temel edinmiştir. Aynı zamanda yasama ve yürütmenin meclis uhdesinde toplanmış olması, meclisin üstünlüğünü de ortaya koyan bir ilkedir.

Ancak iki meclisli sistem 1921 Anayasası'nda yer almaz. Türk tarihinde 1876 Kanuni Esasi'de Meclis-i Ayan ve Meclis-i Mebusan olmak üzere iki meclisli sistem vardır. Yine aynı şekilde 1961 Anayasası'nda TBMM ve Senato ile iki meclisli sistem vardır.

CEVAP: C

5. I. TBMM Dönemi (1920-1923) dönemi genel olarak savaşlarla geçtiği için bu dönem bütçelerinin önemli gider kalemi savunmadır.

CEVAP: D

6. TBMM'nin iç ayaklanmaları bastırmak için aldığı önlemlerden bazıları şunlardır: İstanbul'un yayımladığı "Millî mücadeleciler dinsizdir." fetvasına karşılık Rıfat Börekçi gibi vatansız din adamlarına karşı fetvalar yayımlanmıştır. İsyanları bastırmak ve TBMM'nin otoritesini arttırmak için İstiklal Mahkemeleri'ni kurmuşlardır. Halkı TBMM'ye karşı kızdıran İstanbul Hükümeti ile tüm resmi ilişkileri kesmişlerdir. Halkı doğru bilgilendirmek için Anadolu Ajansı'nı kurmuşlardır.

Ancak Amasya Protokolü kronolojik olarak mümkün değildir. Çünkü TBMM açılmadan önce Temsil Heyeti tarafından Amasya Protokolü İstanbul Hükümetiyle yapılmıştır.

CEVAP: E

7. Mustafa Kemal Samsun'a çıkmadan önce İstanbul'da yakın arkadaşı Ali Fethi Bey ile yazılar yazarak görüşlerini kamuoyu ile paylaşma imkânı bulduğu gazete **Minber**'dir.

İleri gazetesi Milli Mücadele Dönemi'nde Atatürk'e destek olan ve Atatürk'ün de yazılarını isimsiz olarak paylaşma imkânı bulduğu gazetedir.

Albayrak, Doğu İlleri Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti tarafından çıkarılan gazetelerden birisidir.

Peyami-ı Sabah ise milli mücadele karşıtı gazetelerin başında gelir. Yine Türkçe İstanbul gazetesi de Milli Mücadele karşıtı gazetelerden biridir.

CEVAP: A

8. ÜNİTE

8. Balıkesir ve Alaşehir Kongreleri Kuvayımilliye'nin Batı Cephesi'nin dizayn edildiği kongrelerdir. Edirne ve Lüleburgaz Kongreleri Batı Trakya'da Yunan işgaline tepki olarak yapılmış kongrelerdir. Mustafa Kemal'in katıldığı yerel kongreler Erzurum Kongresi, Afyon Kongresi ve Pozantı Kongresi'dir. Bunun dışında ulusal kongre kapsamında Sivas Kongresi'ne de katılmıştır. Soruda bizden istenen kongre Pozantı Kongresi'dir.

CEVAP: E

9. İrade-i Milliye Sivas Kongresi'nde Temsil Heyeti tarafından kurulan gazetedir. Daha sonra Temsil Heyeti Ankara'ya geldiğinde burada Mustafa Kemal'in "Benim Gazetem." dediği Hakimiyet-i Milliye gazetesini de kurmuştur. Albayrak ise Temsil Heyeti'nin değil, Doğu İlleri Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri tarafından çıkarılan bir gazetedir.

CEVAP: D

10. Amasya Genelgesi'nin toplanma kararı aldığı tek kongre Sivas Kongresi'dir. Erzurum Kongresi'nin toplanma kararı Amasya Genelgesi'nde alınmadı. Erzurum Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin girişimiyle Amasya Genelgesi'nin ilanından daha önce 10 Haziran 1919'da Erzurum Kongresi'nin toplanma kararı alındı ve hazırlıklarına başlanıldı.

CEVAP: A

11. Amasya Genelgesi'nde Sivas Kongresi'nin toplanma kararı ve "Doğu illeri adına Erzurum Kongresi'ne katılan delegeler Sivas Kongresi'ne de katılacaktır" maddesi ile hem Sivas Kongresi'ni hem Erzurum Kongresi'ni ilgilendiren kararlar alınmıştır. DİKKAT!!! İki sorunun soru kalıbına iyi bakınız. Piyasada karıştırılan ve yanlış kurgulanan sorular yer almakta. ÖSYM sorduğunda bu cümleler ile soracak ve sen yanlış yapmayacaksın sevgili kardeşim ☺

CEVAP: D

MİLLİ MÜCADELE HAZIRLIK DÖNEMİ

12. Amasya Görüşmeleri'nde İstanbul Hükümeti adına katılan **Salih Paşa**'dır. Dolayısıyla soruda bahsedilen devlet adamı Salih Paşa'dır. **Rauf Orbay ve Bekir Sami Bey**, Mustafa Kemal ile beraber Amasya Görüşmeleri'ne katılan kişilerdir. **Ali Rıza Paşa** ise bu dönem yani Amasya Görüşmeleri'nin yapıldığı dönem İstanbul Hükümeti'nin başbakanıdır. **Ahmet İzzet Paşa** ise Mondros Ateşkes Antlaşması'nı imzalayan hükümetin başbakanıdır.

CEVAP: A

13. Kuvayi Muhammediye, Ahmet Anzavurun birliklerinin adıdır ve İstanbul Hükümetince kışkırtılmış Marmara'da bir isyana imza atmıştır. Kuvayı İnzabatiye diğer adı Halifelik Ordusu Osmanlı Hükümeti tarafından organize edilen ve İzmit'te çıkan isyanın adıdır. Fakat Kuvayı Seyyare, Çerkez Ethem'in birliklerinin adıdır ve Çerkez Ethem bu dönemde Milli Mücadele tarafında yer alır.

CEVAP: C

14. Halkın seçtiği vekiller tarafından oluşan TBMM'nin açılması Anadolu'da yeni bir Türk devletinin doğuşunun en somut göstergesi kabul edilmektedir.

CEVAP: A

15. TBMM'nin yargı gücünü, İstiklal Mahkemeleri'ni oluşturarak kullanmıştır. Çünkü bu mahkemelerde görev alan hakimler milletvekilleri arasından seçilmiştir. Asıl görevi yasama olan TBMM üyelerinin, İstiklal Mahkemelerinde görev alması yargı gücünün de kullanıldığının göstergesidir.

CEVAP: B

KAVRA TEST - 52

1. Mustafa Kemal Paşa'nın "Bu kanun Meclis'in ve hükümetin durum ve yetkisini, şekil ve niteliğini tespit eden ilk kanundur." ifadesiyle tanımladığı kanun **Teşkilat-ı Esasiye Kanunu**'dur. Türkiye'nin ilk anayasası olan bu kanun her anayasa gibi devletin temel organlarını yetki ve görevlerini ortaya koymuştur.

Ağnam Vergisi'nin Artırılmasına Dair Kanun: TBMM'nin çıkardığı ilk kanundur. Hayvancılıktan alınan vergi artırılarak savaş için finansman sağlanmak istenmiştir.

Hıyanet-i Vataniye Kanunu: TBMM'nin çıkardığı ikinci kanundur. Meclisin otoritesi artırılmak istenmiştir.

Firariler Kanunu: Asker kaçakları engellenmek istenmiştir. Yine bu kanun çerçevesinde İstiklal Mahkemeleri kurulmuştur.

Başkomutanlık Kanunu: Sakarya Savaşı öncesi savunma ile ilgili TBMM yetkilerinin geçici olarak başkomutan sıfatıyla Mustafa Kemal Paşa'ya bırakıldığı kanundur.

CEVAP: B

2. Temsil Heyeti tarafından Ankara'da 10 Ocak 1920'de yayınlanmaya başlayan Hakimiyet-i Milliye gazetesinde bu tarihten önceki bir gelişme ile ilgili bir haberin manşet olması beklenemez.

Mustafa Kemal Paşa; "Geldikleri gibi giderler." sözünü 13 Kasım 1918'de İstanbul'un fiilen işgal edildiği gün demiştir. O nedenle bu manşetin Hakimiyeti Milliye'de çıkması söz konusu olamaz.

Büyük Millet Meclisi 23 Nisan 1920'de Mebusan Meclisi işgalciler tarafından basılması 20 Mart 1920'de Büyük Millet Meclisi Sevr Antlaşması'nı reddetti. 10 Ağustos 1920'de, Hıyanet-i Vataniye Kanunu kabul edilmesi 29 Nisan 1920'dedir.

CEVAP: A

3. Milli Mücadele Dönemi'nde faaliyet gösteren Temsil Heyeti ile ilgili sadece Erzurum Kongresi'nde oluşturulmuştur öncülü doğrudur.

İstanbul Hükümeti'nin isyancı kabul ettiği Milli Mücadele hareketiyle ilgili bir heyetin İstanbul Hükümetinin isteğiyle kurulmuş olması söz konusu olamaz. TBMM ile koordineli çalışamaz çünkü meclis açılınca görevi sona ermiştir.

CEVAP: B

4. Milli Mücadele Dönemi'nde Anadolu'daki milli hareket, halkı doğru bilgilendirmek ve kamuoyu oluşturmak için İrade-i Milliye gazetesini çıkarmış, halkın temsilcilerinin katıldığı Sivas Kongresi'ni toplayarak halk iradesine göre hareket etmiş, işgallere karşı protesto mitinglerini düzenleyerek ulusal bilincin gelişmesine ön ayak olmuş ve böylece halkın desteğini sağlamak istemiştir.

CEVAP: E

5. **Şeyh Sait İsyanı;** 13 Şubat 1925'te laik cumhuriyete karşı çıkan bir isyandır. Milli Mücadele Dönemi'nde I. TBMM'ye karşı çıkan ayaklanmalardan biri değildir.

Kuvay-ı İnzibatiye (Hilafet Ordusu): İzmit'te Süleyman Şefik Paşa komutasındaki Milli Mücadele karşıtı bir harekettir.

Anzavur: Ahmet Anzavur liderliğinde Balıkesir, Manyas bölgelerinde çıkan Milli Mücadele karşıtı bir isyandır.

Koçgiri: Erzincan bölgesinde çıkan ayrılıkçı ve Milli Mücadele karşıtı bir isyandır.

Milli Aşireti: Fransız destekli bağımsızlıkçı ve Milli Mücadele karşıtı bir aşiret isyanıdır.

CEVAP: A

6. San Remo Konferansı ve Sevr Antlaşmasıyla Lübnan ve Suriye Fransa mandası altına terk edilirken Irak, Ürdün ve Filistin İngiliz mandasına bırakılmıştır.

CEVAP: C

8. ÜNİTE

7. Milli Mücadele Dönemi'nde kurulan İstiklal Mahkemeleri, casusluk faaliyetlerinde bulunanları, iç işyanlara katılanları, asker kaçaklarını, Tekalifi Milliyet Emirleri'ne uymayanları yargılarken düşman ordusundan alınan esirleri yargılama yetkisine sahip değildir.

CEVAP: D

8. Temsil Heyeti'nin görevi TBMM açılınca sona erdiği için kronolojik olarak çalışma merkezi olarak Ankara'yı seçmesinde TBMM'nin Ankara'da açılması etkili olamaz.

CEVAP: A

9. Erzurum Kongresi'nde alınan kararın bir sonucu Amasya Genelgesi'nin yayınlanması olamaz. Bırakın kararın ve belgelerin içeriğini. Bu tarz sorularda genellikle kronolojik bakış işimizi çok kolaylaştırır. Erzurum Kongresi Amasya Genelgesi'nden sonra toplandığı için doğal olarak kongrede alınan bir kararın önceki bir olayı etkilemesi söz konusu olamaz. Kuvayimilliyeye etkili, milli iradeyi hakim kılmak esastır cümlesi milli iradeyi/halk egemenliğini işaret ettiği için TBMM'nin açılması, Sivas Kongresi'nin toplanması, Saltanatın kaldırılması ve Teşkilat-ı Esasiye'nin kabul edilmesi (Hakimiyet milletindir maddesinden dolayı) hep bu karara uygun gelişmelerdir.

CEVAP: B

10. Son Osmanlı Mebusan Meclisi tarafından kabul ve ilan edilen Türk vatanının sınırlarını tespit eden Misak-ı Milli, "Osmanlı Devleti'nin Mondros Ateşkes Anlaşması'nı imzaladığı (30 Ekim 1918) tarihte düşman işgaline uğramamış yerler bir bütündür, bölünemez" kararıyla Mondros Mütarekesinin imzalandığı sıradaki sınırları esas almıştır.

CEVAP: C

MİLLİ MÜCADELE HAZIRLIK DÖNEMİ

11. Son Osmanlı Mebusan Meclisi'nde Milli Mücadele yanlısı mebuslar tarafından kurulan ve Misak-ı Milli belgesinin kabulünde aktif rol oynayan Felah-ı Vatan grubunun başkanı **Rauf Orbay**'dir.

Celalettin Arif: Son Osmanlı Mebusan Meclisi'nde başkanlık yapmış TBMM'de ise ikinci başkan olarak görev yapmış bir isim.

Ali Fethi Okyar: Mustafa Kemal'in Minber gazetesinin beraber çıkardığı, cumhuriyetin ilanına giden süreçte beşinci İcra Vekilleri Heyeti başkanlığını yapan, cumhuriyetin ilk meclis başkanı olarak ta görev yapan isimdir.

Rıza Nur: Lozan Antlaşması'nı imzalayan heyette yer alan ilk İcra Vekilleri Heyeti'nde Maarif vekili olarak ta görev yapan isimdir.

Yunus Nadi: Anadolu Ajansı'nın kurucularından önemli gazetecilerimizdendir.

CEVAP: A

12. Mustafa Kemal Paşa Samsun'a çıkmadan önce İstanbul'da, Ahmet İzzet Paşa Hükümeti'nde Harbiye Nazırı olarak görev alabilmek için kulis yapma ve Tevfik Paşa Hükümeti'nin güvenoyu alamaması için çalışma gibi faaliyetlerde bulunarak İstanbul merkezli devlet imkanlarını kullanarak bir şeyler yapılabiliyor mu arayışında bulunmuştur.

Vatan ve Hürriyet Cemiyeti ise daha gençliğinde 1905 yılında ilk görev yeri olan Şam'da kurduğu bir cemiyettir.

CEVAP: D

13. Milli Mücadele'de halkı işgallere karşı mitinglere davet ederek ulusal bilincin gelişmesine katkı sağlayan belge Havza Genelgesi'dir.

CEVAP: A

14. Temsil Heyeti, Amasya Görüşmeleri'nde İstanbul Hükümeti'nden Sivas Kongresi'nin belirlediği dış politikaya uymasını isteyerek kongrede alınan tam bağımsızlığı hedefleyen manda ve himayenin reddedilme kararını önemseydiğini ortaya koymuştur.

CEVAP: B

KAVRA TEST - 53

1. I. TBMM'de meclis başkanı seçilen Mustafa Kemal'in, 24 Nisan Kararları gereği 3 Mayıs 1920'de kurulan İcra Vekilleri Heyeti'nin de başkanı olması, TBMM başkanı olması nedeniyle yasama, İcra Vekilleri Heyeti (Hükümet) Başkanı olması nedeniyle yürütme yetkilerine sahip olduğunu gösterir. Verilen bilgilerde yargı ile ilgili bir görevden söz edilmiyor.

CEVAP: D

2. I. Misakımillî'nin kabulü – 28 Ocak 1920
II. İstanbul'un İtilaf Devletleri'nce resmi işgali – 16 Mart 1920
III. Amasya Görüşmesi – 20/22 Ekim 1920
IV. Son Osmanlı Mebusan Meclisi'nin açılması – 12 Ocak 1920
Milli Mücadele Hazırlık Dönemi ile ilgili verilen gelişmelerin kronolojik açıdan doğru sıralanışı III – IV – I – II şeklinde olmalıdır.

CEVAP: A

3. İstanbul Hükümeti'nin 10 Ağustos 1920'de imzaladığı Sevr Antlaşması'nın hukuki geçerliliğinin olmasında yasama meclisinin onayından geçmemesi etkilidir. Hukuki geçerlilik için anayasa gereği meclis onayı elzemdir.

CEVAP: A

4. Kurtuluş Savaşı'nın hazırlık dönemine ait verilen eşleştirmelerden "İlk kez ulusal sınırlardan söz edilmesi - Misak-ı Millî kararları" eşleştirmesi yanlıştır. Çünkü ilk kez ulusal sınır ifadesi Erzurum Kongresi'nin kararları arasında geçmektedir.

CEVAP: E

5. Mustafa Kemal Paşa 21 Mayıs 1919'da XV. Kolordu Kumandanı Kâzım Karabekir'e telgraf çekerek "Millet ve memlekete borçlu olduğumuz en son vicdani görevi yakından ortak çalışmayla en iyi şekilde yerine getirmek mümkün olacağı kanaati ile bu son memuriyeti kabul ettim." ifadelerinin yer aldığı telgrafi IX. Ordu Müfettişliği görevini kabul etmesi nedeniyle çekmiştir.

DİKKAT: Soruda tarih varsa cevabı kronolojik olarak aramayı ihmal etmeyin. Bu soruda verilen tarih Samsun'a çıktıktan hemen sonra. Bu gözle bakarak IX. Ordu Müfettişliği seçeneğine gitmek daha kolay olur.

CEVAP: D

6. Güçler ayrılığını benimsemesi I. TBMM'nin özelliklerinden biri değildir. I. TBMM savaş koşullarında hızlı karar almak ve uygulamak için güçler birliğini tercih etmiştir.

Anayasa yaptığı için Kuruculuk vasfına sahiptir.

Saltanatı kaldırdığı için İnkılapçı Meclistir.

Güçler birliği nedeniyle olağanüstü yetkilerle donatılmıştır.

Azınlık milletvekillerine yer verilmemiştir.

NOT: Amaaa hooaaamm. II. Meclis değil miydi inkılapçı olan?

Tamam da I. TBMM'de inkılap yapmıştır ve inkılapçıdır. 2015 KPSS sorusu var bu şekilde kabul eden. Meb kitabında da inkılapçı diye geçiyor akademik kaynaklarda da. Artık sen ne dersin bilmem valla 😊

CEVAP: A

8. ÜNİTE

7. Yazmakta olduğu Atatürk biyografisine “Mustafa Kemal, kongre delegelerini etkileyerek ulusal mahiyette kararlar alınmasını sağlamış, aynı zamanda ilk kez oluşturulan Temsil Heyeti’ne başkan seçilmişti.” cümlesiyle başlayan yazar Erzurum Kongresi günlerini anlattığı için eserinde Mustafa Kemal ile ilgili olarak aynı günlerde; kongre başkanı olduğu ve askerlikten istifa ettiği bilgilerini de aktarması beklenir. Ankara milletvekili seçildiği bilgisine gerek yok. Bu bilgi TBMM ile ilgilidir.

CEVAP: D

8. Mustafa Kemal Paşa tarafından kaleme alınan ve 28 Mayıs 1919’da yayımlanan Havza Genelgesi’nde “İzmir’in işgalinin **mitingler** ve **telgraflar** ile protesto edilmesi talebi ve bu süreçte **Hristiyan halka** kötü davranılmaması yolunda ikazı yer almaktadır. Fakat “**Manda ve Himaye**” önce Erzurum sonra Sivas Kongrelerinde geçecek olan bir ifadedir.

CEVAP: E

9. Anayasa tarihi dersinde, “Dağılan ve yok olmaya yüz tutan Osmanlı İmparatorluğu’nun yerine, millet iradesine dayalı yeni bir Türk Devleti’nin kuruluşunu hukuki ve siyasi açıdan belgeleyen bir eserdir. Zamanın şartlarına göre hazırlanmış, kısa bir geçiş dönemi anayasası niteliğindedir.” diyen bir akademisyen 1921 Anayasasını tanımlamıştır. Özellikle Osmanlı’nın dağılışı ve yeni Türk devletinin kuruluşu paralelliği ve de kısa bir anayasa vurgusu 1921 Anayasası olduğunu göstermektedir.

CEVAP: B

MİLLİ MÜCADELE HAZIRLIK DÖNEMİ

10. I. TBMM’nin iç isyanlara karşı aldığı tedbirler arasında; Hıyanet-i Vataniye Kanunu’nun çıkarılması, isyanlara insan kaynağı olan asker kaçaklarını engellemek için Firariler Kanunu’nun çıkarılması, halkı doğru bilgilendirmek ve yönlendirmek için İrşad Heyetlerinin kurulması ve asileri cezalandırmak ve caydırıcılık sağlamak için İstiklal Mahkemelerinin görevlendirilmesi yer alır. Fakat Amasya Görüşmelerinin yapılması söz konusu olamaz. Çünkü Amasya Görüşmelerini TBMM’nin olmadığı bir dönemde Temsil Heyeti yapmıştı. Kronolojik olarak böyle bir şey olamaz.

CEVAP: B

11. I. Dünya Savaşı’ndan sonra Osmanlı topraklarının paylaşımını tamamlayarak Türklerle yapılacak olan barış antlaşmasına son şeklini vermek ve Osmanlı Hükümetine imzalatmak için yapılan uluslararası toplantı 18-26 Nisan 1920 tarihleri arasında yapılan San Remo Konferansı’dır.

CEVAP: C

12. Erzurum Kongresi’nde kabul edilen; Kuvayımilliyeyi etkin, Millî iradeyi hâkim kılmak esastır ifadesindeki milli irade vurgusu ve halkın temsilcilerinden oluşan bir Mebuslar meclisinin derhal toplanma talebi ulusal iradenin esas aldığına göstergesidir. Fakat milli sınırlar içinde vatan bir bütündür, parçalanamaz ifadesi sadece bağımsızlık ve vatanın bütünlüğüyle ilgili bir çıkıştır. Burada ulusal irade vurgusu yoktur.

CEVAP: C

YORUMLA TEST - 54

1. Son Osmanlı Mebusan Meclisi'nce kabul ve ilan edilen Misakımillî kararları göz önüne alındığında; bir taraftan sınırları çizmiş olması, diğer yandan kapitülasyonların kaldırılmasını istemesi sebebiyle ve de borçların egemen bağımsız devlet anlayışıyla ödeneceğini ifade etmiş olmasıyla **tam bağımsızlık ilkesinin** kabul gördüğü söylenebilir. Yine halkın seçtiği vekillerin istekleri doğrultusunda yazıldığı için **halkın isteklerine kulak verildiği** sonucuna da varılabilir. Ama kararlar içerisinde ulusal egemenlikle ilgili herhangi bir karar yoktur.

CEVAP: D

2. Mustafa Kemal'in Samsun'a çıktıktan sonraki faaliyetleri düşünüldüğünde İngilizlerin beklentisinin dışına çıktığı söylenebilir. Çünkü İngilizler Mustafa Kemal'in Samsun'daki sivil direnişi durduracağını, halkın elinden silah ve cephaneyi alacağını umuyordu. Mustafa Kemal ise faaliyetleri ile kurtuluş mücadelesinin lideri olacaktır. Bu yönden İngilizlerin beklentisinin dışına çıktığı ve mücadele konusunda teslimiyetçi İstanbul Hükümeti'nden farklı düşündüğü sonucuna ulaşılabilir. Amasya Genelgesi'nden itibaren ulusal egemenliği benimsediği söylenebilir ve yine genelgeler ve kongreler dahil bütün bu çabaların öncelikli amacının ulusal birlik ve beraberliği sağlamak olduğu da çok net göze çarpmaktadır. Fakat Mustafa Kemal'in bu faaliyetleri Mondros Ateşkes Antlaşması'nın maddelerini hafifletmek için değil, ülkeyi tamamen düşmanlardan temizlemek içindir.

CEVAP: E

3. Güçler birliği anlayışı ve bunun göstergesi olan Meclis Hükümeti Sistemi'nin tercihi ve İstiklal Mahkemeleri'nin kurulması gücü mecliste toplayan olağanüstü bir durum ve yetki kullanımudur. Meclisin yetkilerini Başkomutanlık kanunuyla Mustafa Kemal'e devretmesi de yine olağanüstü bir durum ve yetki devridir.

Fakat çoğulcu demokrasi, farklı düşüncelerin partiler kanalıyla mecliste temsil edilmesidir. Bu demokrasi anlayışı daha sonraki dönemlerde karşımıza çıkacaktır. Bundan dolayı I. TBMM'de çoğulcu demokrasiden bahsedilemez. Veleve ki bahsedilse bile bu olağanüstü bir durum ve yetki olarak değerlendirilemez. Demokrasilerde olması gereken zaten bu değil midir?

CEVAP: B

4. Ulusal bir kongre olmasına rağmen Sivas Kongresi'ne Erzurum Kongresi'nden daha az delege katılmasının başlıca sebebi İstanbul Hükümeti'nin engelleme çabalarıdır. İstanbul Hükümeti'nin işgalci güçlerle birlikte yaptığı bu engelleme çabaları aynı zamanda delegelerde bir güvenlik kaygısı da yaratacaktır ve katılımın az olmasına neden olacaktır. Erzurum Kongresi başarısız değil son derece başarılı kararlar alınan bir kongredir ki katılım sayısı ile doğrudan ilgisi yoktur bu durumun.

CEVAP: D

5. Alaşehir Kongresi'nde Yunan işgaline karşı mücadele kararlığıyla bağımsızlık hedeflenmiş ve bu yönüyle de mücadele azmi yüksek bir kongre denebilir. Bir kongre düzenlendiği için örgütlenme çabasından da bahsedilebilir. Yine kongrenin saltanata bağlılık ifadesiyle Osmanlı yönetimine bağlı olduğu da ortaya konmuştur.

Fakat ulusal egemenliğin amaç olduğu ile ilgili bir ifadeden hiç bahsedilmemiştir. Keza saltanata bağlılık ile ulusal egemenlik gayesi zaten çelişmektedir.

CEVAP: A

8. ÜNİTE

6. “Meclis iller halkınca seçilen üyelerden oluşur” maddesi tek başına cumhuriyet rejimi olduğunu göstermez. Çünkü Meşrutiyet’te de bir meclis vardı. Ama yanında monarşik bir saltanat makamı da bulunuyordu. Tek başına meclisin varlığı, hükümetin varlığı, hükümetin nasıl teşkil edildiği, meclisin hangi yetkileri kullandığı cumhuriyet ile ilgili net bir çıkarım yapmamıza yeterli olmaz.

Çünkü esas olan meclisin nasıl oluştuğu ve halkın seçtiği meclisin üstünde başka bir gücün olup olmadığıdır. Bu kapsamda anayasada yer alan “Hakimiyet kayıtsız şartsız milletindir” ifadesi tek başına cumhuriyet rejimini işaret eden hüküm olarak değerlendirilebilir.

CEVAP: C

7. İtilaf Devletleri’nce 16 Mart 1920’de İstanbul’un işgal edilmesinde özünde Misakımilli’nin kabul edilmesi vardır. Keza ulusal iradenin işgallere karşı çıkması da aynı mantık doğrultusundadır.

Fakat Ankara’da TBMM’nin açılması işgalden daha sonraki süreçte gerçekleşecek bir hadisedir ve dolayısıyla İstanbul’un işgalinde bir etkisinden söz edilemez.

CEVAP: B

8. Meclis üyeleri yani milletvekilleri tüm ulusu temsil ediyorsa bu durum milli birliğin ve aynı zamanda ülke bütünlüğünün önemsendiğinin göstergesidir.

Ancak siyasi görüş farklılıkları ile vekillerin tüm ulusu temsil etmesi arasında bir bağlantı yoktur.

CEVAP: D

9. Amasya Genelgesi’nde alınan ulusal kongre toplanma çağrısının temel amacı, tüm ulusu ilgilendiren kararların, katılımcı bir anlayışla alınmasıdır. Bunun yanında ulusal bir kongre ile örgütlenmenin de ulusal boyuta taşınması amaçlanmaktadır denilebilir. Fakat ulusallık vurgusu yapılan bir hususta amaç yerel cemiyetlerin kurulması olamaz.

CEVAP: D

MİLLİ MÜCADELE HAZIRLIK DÖNEMİ

10. I. TBMM Osmanlı Devleti’nin anayasası olan Kanun-i Esasi’yi yürürlükten kaldırmamış, uygulamadaki 1921 Anayasası’ndaki eksikleri Kanun-i Esasi hükümleriyle tamamlamıştır. Çünkü 1921 Anayasası gibi olağanüstü bir durumda ortaya çıkmadığı için daha detaylı ve üzerinde çalışılan bir anayasadır. Bundan dolayı TBMM, hukuki eksiklikleri Kanun-i Esasi ile kapatmıştır. Kanun-i Esasi Osmanlı Devleti’nin anayasası olması nedeniyle anayasal düzene Osmanlı Dönemi’nde geçilmiştir de denilebilir. Ancak Meclis’te gruplaşmalar yaşanması ile çift anayasa uygulamasının bir ilgisi yoktur.

CEVAP: C

11. Ermenilere karşı direniş ve mücadele azmiyle Kars İslam Şurası’nın oluşturulması ve Doğu Anadolu İlleri Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri gibi cemiyetlerin oluşturulması Mustafa Kemal’in Milli Mücadele’yi başlatma düşünce ve azmini olumlu yönde etkilemiştir.

Fakat Sevr Antlaşması’nın imzalanması, zaten başlamış olan Milli Mücadele sürecinde daha sonra gerçekleşen bir olaydır. Milli Mücadelenin başlamasına değil ama Milli Mücadeleye katılımı artırdığı söylenebilir ancak.

CEVAP: D

12. İngiliz Başbakanı Lloyd George’un bu sözü Anadolu ve Trakya ile ilgili işgaller yapılmayacağı ile ilgilidir. A, B, C ve D şıklarında verilenler Anadolu ve Trakya’yı doğrudan veya dolaylı olarak işgal amacı güder ve çelişkiye örnek olarak verilebilir.

Fakat Aşağı Mezopotamya, Anadolu veya Trakya’da yer almadığı için buradaki işgallerin Lloyd George’un sözü ile çeliştiğine dair örnek gösterilemez.

CEVAP: E

YORUMLA TEST - 55

1. Milli Mücadele yanlısı ve organizatörü olan Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin adaylarının seçimi kazanmış olması işgalciler karşısında sessiz kalan ve Milli Mücadeleyi gerekli göremeyen padişahın mecliste nüfuzunun azalmasına neden olacağı için padişah meclisin toplanmasını geciktirmeye çalışmıştır.

Fakat, İtilaf Devletlerinin zaten İstanbul'da askerleri olduğu için padişah, bundan endişelenmiş olamaz. Keza yine zaten Anadolu'nun büyük bir kısmı işgal altında olduğu için padişahın böyle bir durumdan endişelenmiş olması ve meclisin toplanmasını engellemeye çalışması mantıklı olmayacaktır.

CEVAP: A

2. "Meclis'te toplanan milli iradenin doğrudan doğruya vatanın geleceğine egemen olması maddesi" milli iradeden, dolayısıyla halk egemenliğinden bahsetmektedir. "Padişah ve Halife baskıdan kurtulduğu zaman Meclis'in yapacağı düzenlemeye göre durumunu alır" maddesi de padişahın üstünde meclisin esas olduğu vurgusuyla halk egemenliğinin tesisi edileceğinin göstergesi olabilir.

Fakat, "Hükümet kurulması zorunludur" maddesi tek başına halk egemenliğini göstermez. Tarih boyunca devletlerde hükümet veya o işi yapan bir organ vardır. Esas olan hükümetin yönetme gücünü halktan almasıdır. Bunu ifade eden bir cümle değildir 1. öncüldeki cümle.

CEVAP: D

3. Erzurum Kongresi'nde delege seçimine katılmamış olan Mustafa Kemal ve Rauf Bey için Cevat Dursunoğlu ve Kazım Yurdalan Beyler delegelikten istifa etmişler ve yapılan seçim sonucunda Mustafa Kemal ile Rauf Bey Erzurum delegeyi seçilerek kongreye katılmışlardır. Bu durum demokrasiye ve dernekler hukukuna uygun bir tavidir. En zor şartlarda dahi demokrasinin önemsendiğinin bir göstergesidir.

CEVAP: A

4. Erzurum Kongresi'nde alınan kararlardan, "Ulusal sınırlar içerisinde vatan bir bütündür, bölünemez" ve "Manda ve himaye kabul edilemez" maddeleri sadece bağımsızlık ile ilgilidir. "Mebusan Meclisi derhal toplanmalıdır" kararı ulusal irade ile "Bölgedeki cemiyetler tek çatı altında birleşmelidir." kararıyla ulusal birlik ile ilgilidir.

Fakat Erzurum Kongresi'nde yer alan "Kuvayimilliyeyi etkin, milli iradeyi hâkim kılmak esastır." maddesi ise milli irade vurgusuyla ulusal egemenliği, Kuvayimilliyeye vurgusuyla da ulusal bağımsızlığın ayı anda gerçekleştirilmek istendiğini ortaya koyan karardır.

CEVAP: B

5. I. TBMM olağanüstü bir meclistir. Bu yüzden yasama ve yürütme yetkisini kendi bünyesinde toplamıştır. Bundaki nihai amaç hem meclis üstünlüğünün sağlanması hem de içerisinde bulunulan dönemden dolayı karar ve eylem sürecinin hızlandırılmasıdır. Ancak fikir ayrılıklarının ve gruplaşmaların önlenmesi ile I. TBMM'nin yasama ve yürütme güçlerini kendisinde toplamasının bir ilgisi yoktur. Ki güçler birliğinin tercih edildiği I. TBMM'de birçok grup ta yer almıştır.

CEVAP: C

6. Amasya Genelgesi'nde yer alan "Vatanın bütünlüğü, milletin istiklali tehlikedir." maddesi Kurtuluş Savaşı'nın gereğidir.

CEVAP: C

8. ÜNİTE

7. I. TBMM'nin almış olduğu "Geçici olmak kaydıyla bir hükümet başkanı veya padişah vekili atamak doğru değildir." kararı, İstanbul Hükümeti'nden ve padişahın etkisinden uzak bir şekilde meclisin bağımsızlığını, dolayısıyla alınacak kararların bağımsızlığını amaçlamaktadır.

Karardan, saltanatın kaldırılması ile ilgili bir sonuç çıkarılamaz. Öyle bir ifade yok. Yine meclis başkanının hükümet başkanı olması gibi bir öneri de yer almıyor. Diğer yandan Osmanlı Hükümeti ile ortak hareket etmek yerine tam tersi bağımsız hareket etme arzusu ön planda. Bu karar içerik padişahı etkisiz kılacağı için bırakın destek almayı padişah yanlılarının tepkisini almaya bile sebep olabilir.

CEVAP: A

8. Milletin istiklalini ve bağımsızlığını sağlamak Osmanlı Hükümeti'nin görevidir. Amasya Genelgesi'nde böyle bir karar alınması, hükümetin görevini yerine getiremediğini göstermektedir.

CEVAP: B

9. İlk TBMM'nin milletvekillerinin parti ya da grup hareketlerini engelleyici bir tavrın var olması, partileşmeyi, partizanlığı, dolayısıyla fikir ayrılıklarını engellemek içindir. Çünkü bu gibi ayrışmalar henüz yeni kurulmakta olan bir devletin ulusal birlik ve beraberliğini bozacak fiillerdir.

Eğer amaç demokrasiyi engellemek ve meşrutiyet rejimini devam ettirmek olsa en başta böyle bir imkan varken TBMM açılmazdı.

CEVAP: E

MİLLİ MÜCADELE HAZIRLIK DÖNEMİ

10. TBMM'nin yaptığı ikinci kanun olan Hıyanet-i Vataniye Kanunu adından da anlaşılacağı gibi TBMM'ye yönelik vatana ihanet ile bağdaştırılabilecek her türlü tehdidi ortadan kaldırmak, askerden kaçma ve Milli Mücadele'ye engel olmak gibi eylem ve söylemleri bertaraf ederek TBMM'nin gücünü ve otoritesini artırmak için yapılmış bir kanundur.

Mustafa Kemal'in başkomutan olması savaş döneminde TBMM'nin çıkaracağı ayrı bir kanunla söz konusu olmuştur. Yine adından da anlaşılacağı gibi, seçimlerin yapılmasının Hıyanet-i Vataniye Kanunu ile bir ilgisi yoktur. Düzenli ordu kurulması ve inkılaplarla ilgili çalışmalar da daha sonraki dönemlerde gerçekleşecek olaylardır.

CEVAP: D

11. Amasya Genelgesi'nde yer alan "Milletin istiklalini, milletin azim ve kararı kurtaracaktır" kararının "milletin istiklali" bölümü ulusal bağımsızlığı; "milletin azim ve kararı kurtaracaktır" bölümü ulusal egemenliği göstermektedir. Yine Erzurum Kongresi'nde yer alan "Kuvayimilliyeyi etken, milli iradeyi hakim kılmak esastır." kararının "Kuvayimilliyeyi etkin" bölümü ulusal bağımsızlığı; "milli iradeyi hakim kılmak esastır." bölümü ulusal egemenliği göstermektedir.

Ancak "Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir." maddesi yalnızca ulusal bağımsızlığa atıfta bulunulan bir maddedir.

CEVAP: D

YORUMLA TEST - 56

1. Paragrafta verilenlerden yola çıktığımızda, yaşanan bir sivil itaatsizlik eylemidir. O nedenle İstanbul Hükümetinin siyasi otoritesini kaybettiği ve Milli Mücadelenin güçlenmekte olduğu söylenebilir. Yine milli güvene dayanan bir hükümet vurgusu nedeniyle Halkın güvenine dayalı bir hükümet ihtiyacı olduğu ve milletin isteklerini padişaha arz edip vurusu nedeniyle Heyet-i Temsiliyenin halkın sözcüsü haline geldiği yorumları da yapılabilir. Fakat Padişahın Milli Mücadeleyi desteklediği yönünde çıkarım yapabilecek bir ifade yer almıyor.

CEVAP: C

2. Mustafa Kemal bir konuşmasında, “Beni İstanbul’dan götüren vapur Boğaziçi’ni terk edip Karadeniz’e giderken İstanbul ufuklarına baktım. Oradan her türlü savunması engellenmiş, kalp ve vicdanları kan ağlayan, beyinleri yanan İstanbul halkı için ağladım, gözlerim yaşardı. Fakat bu sevgili kardeşlerimin, her ne olursa olsun kurtulacağına o kadar emindim ki bu güven benim için teselli nedeni oldu.” demiştir. Mustafa Kemal bu ifadeleri Dokuzuncu Ordu Müfettişliği görevine giderken söylemiş olabilir. İstanbul’dan Karadeniz’e açılması ve tasvir ettiği buhranlı tablo ile beraber kurtuluş inancı vurguları cevaba ulamamıza katkı sağlar.

CEVAP: D

3. Amasya Genelgesi’nde yer alan “Milletin durumunu saptamak ve sesini dünyaya duyurmak için her türlü etki ve denetimden uzak millî bir kurulun varlığı gereklidir.” ifadelerinin Heyet-i Temsiliyenin oluşturulmasına ortam hazırladığı söylenebilir. Milli Mücadelenin tarihsel gelişimi de bizi Temsil Heyeti cevabına götürecektir. Mücadeleyi önce temsil heyeti ardından TBMM yönetecektir.

CEVAP: B

4. Sevgili kardeşim. Bu tarz tarih bilgisi olan sorulara kronolojik gözle bakmayı ihmal etme. Böyle sorularda verilen gelişmeler bildiğindeki olaydan önce ya da sonra olma durumuna bağlı olarak cevabı hemen görmeni sağlayacaktır.

Mesela bu soruda 22 Haziran 1919’da yayımlanan Amasya Genelgesi bilgisi var. Sevr Antlaşması 10 Ağustos 1920’de ve Ali Galip Olayı 4-11 Eylül 1919 Sivas Kongresi ile ilgili. Dolayısıyla Amasya Genelgesi’nden sonra yaşanan bu gelişmelere Amasya Genelgesi’nin tepki göstermesi tavrı alması mümkün mü? Hayatın akışına terstir bu.

Ama Mondros Ateşkesi 30 Eki 1918’de imzalandı. Amasya Genelgesi’nden önce. Ve Amasya Genelgesi dolayısıyla Mondros’a ve akabinde yaşanan işgallere karşı “İstanbul Hükümeti, üzerine aldığı sorumluluğu yerine getirememektedir.” ifadesini kullanarak tepki gösterecekti.

CEVAP: B

5. “Millî Mücadelede TBMM kendisine yönelik isyanları aldığı önlemlerle bastırırken asilerin cezalandırılması için de İstiklal Mahkemelerini devreye sokmuştur.” ifadesinden varlığına yönelik tehditlere karşı önlem aldığı ve otoritesini tesis etmeye çalıştığı yorumları yapılabilir.

“Teşkilat-ı Esasi Kanunlarının çıkarılması” ifadesinden çalışmaları için anayasal zemin oluşturduğu ve anayasa yaptığı için de kurucu meclis özelliği kazandığı yorumu yapılabilir.

Fakat metinde laik yönetim anlayışını benimsediğine dair bir işaret yer almamaktadır.

CEVAP: C

6. Osmanlı Mebuslar Meclisi tarafından onaylanan Misakımillî’de yer alan “Siyasî, adlî ve mali gelişmemizi önleyecek sınırlamalara karşıyız.” ifadesi kapitülasyonların kaldırılması ile ilgilidir. Osmanlı Devleti’nin tarihsel süreçte bir çok alanda verdiği kapitülasyonlar devleti her açıdan sınırlandırmaktaydı.

CEVAP: A

8. ÜNİTE

7. Millî Mücadele'nin Hazırlık Dönemi'nde ulusal bağımsızlığın yanında ulusal egemenliğin yerleşmesi için de çaba harcanmıştır. Ulusal egemenliğin yerleşmesi çabalarına; Millet'in istiklalini, milletin azim ve kararı kurtaracaktır, TBMM'nin üstünde bir güç yoktur, Kuvay-ı Milliyeyi etkin, milli iradeyi hâkim kılmak esastır, Egemenlik, kayıtsız şartsız milletindir ifadelerindeki altı çizili bölümler örnek gösterilebilir. Fakat; Ulusal sınırlar içinde vatan bir bütündür, parçalanamaz ifadesi ulusal egemenlik ile ilgili değil ulusal bağımsızlık ile ilgilidir.

CEVAP: E

8. İstanbul Hükümeti adına Salih Paşa ile Temsil Heyeti adına Mustafa Kemal, Rauf Bey ve Bekir Sami Beylerin katılımı ile 20-22 Ekim 1919 tarihinde Amasya Görüşmeleri yaşanmıştır. Bu gelişmeye dayanarak; Temsil Heyetinin siyasi bir başarı kazandığı ve İstanbul Hükümeti'nin Anadolu hareketini tanıdığı yorumları yapılabilir. Fakat TBMM'nin varlığı İstanbul yönetimince tanınması 5 Aralık 1920 tarihinde söz konusu olacaktır.

CEVAP: D

9. 10 Ağustos 1920'de Sevr Barış Antlaşması'nın imzalanması Kurtuluş Savaşı'nda; Türk Milleti'nin davasındaki haklılığı net bir şekilde gömesine ve mücadele azminin artmasına ve de İstanbul yönetiminden medet uman bazı çevrelerin gerçeği görmelerine ve halkın TBMM etrafında birleşmesine ortam hazırladığı söylenebilir. Fakat Misak-ı Milli kararlarıyla milli sınırların belirlenmesi daha önce 28 Ocak 1920'de gerçekleşmiştir.

CEVAP: D

MİLLİ MÜCADELE HAZIRLIK DÖNEMİ

10. Misak-ı Millî'de, "Batı Trakya'nın hukuki durumu ile Kars, Ardahan ve Batum'da halk oylaması yapılacağı" kararı yer almıştır.

Bu kararın alınmasında; İhtilafî hususların ulusal iradeye uygun çözülmek istenmesi, Batı Trakya ve Elviye-i Selasede Türk nüfusunun bulunması nedeniyle kültürel bağın olmasından dolayı ABD başkanı tarafından yayımlanan Wilson ilkelerinin "her halk çoğunlukta olduğu yerde kendi devletine sahip olmalı" kararından yararlanmak isteği etkili olacaktır. Fakat Türkiye'nin en azından bu dönemde emperyal politikalar ile dünya siyasetinde söz sahibi olma arzusu söz konusu olamaz. Vatani kurtarma derdindeyiz.

CEVAP: B

11. 1921 Anayasası'nda yer alan "Türkiye Devleti Büyük Millet Meclisi tarafından idare olunur ve Hükümeti, Büyük Millet Meclisi Hükümeti unvanını taşır" ifadesi yürütme erkini tanımlayan bir ifadesi. Malum hükümet yürütme gücünü kullanır. Sakın bana amaaa hocammm "TBMM'de güçler birliği" falan deme gurban olduumun 😊 Sana bir anayasa maddesi vermiş. Sadece o maddeyi yorumlaman gerek. Bırak diğer bildiklerini ve sana verilene odaklan.

CEVAP: A

TEKRARLA TEST - 57

1. Mustafa Kemal'in Anadolu'nun işgali konusunda tepki gösterdiği iki anlaşma Mondros ve Sevr Antlaşmaları'dır. Ancak Mustafa Kemal'in ifadesinde geçen "ateşkes antlaşması" bir ipucudur ve bizi Mondros Ateşkes Antlaşması cevabına götürmelidir.

CEVAP: D

2. Paris'te Lale Devri'nde görevlendirilen elçi Yirmisekiz Mehmet Çelebi'dir. Yusuf Agah Efendi III. Selim Dönemi'nde Londra'da görevlendirilen ilk daimî elçidir. İbrahim Paşa ise Lale Devri'nde Viyana'da görevlendirilen ilk geçici elçidir.

CEVAP: D

3. "Mezhep hürriyeti" kavramı uluslararası bir anlaşmada geçiyorsa bu, Osmanlı Devleti'nin dini hoşgörüye sahip olduğunu ve desteklediğini gösterir. Ancak diplomatik bir metinde bu ifadenin geçiyor olması ilerleyen günlerde yabancı devletlerin Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışması tehlikesini de doğurur. Bu hakkı uyguladın, uygulamadın, az uyguladın bahaneleriyle. Ancak bu bilgilerden reform ile ilgili bir yargıya ulaşamaz ki reform 1500 lü yıllarda yaşanmış bir süreçtir Avrupa'da.

CEVAP: C

4. Soru da geçen taşınabilir sanat eseri ile yapılan vurgu göçebe hayattır. Çünkü mimari gibi kalıcı eser söz konusu olamayacağı için göçebe yaşamda yerine, giderken götürülebilecek, taşınabilecek doküman, madencilik gibi sanat dalları gelişir.

Uygurlar ile beraber Türklerde tapınak, saray yapımı ve bunların süslemeleri gibi sanat dalları geliyorsa bu durum da yerleşik hayata geçildiğinin göstergesi olacak ve yaşam tarzına bağlı sanatsal etkinlikler değişim yaşanacaktır.

CEVAP: A

5. Düyûn-ı Umumiye'de birden fazla devlet olduğu için çok uluslu bir yapıya sahiptir ve böyle bir yabancı devletlerden oluşan yapının Osmanlı'nın vergilerini toplaması Osmanlı Devleti'nin egemenliği zedelemiştir. Aynı zamanda borç meselesi bahane edilerek yabancı devletlerce iç işlere karışma fırsatı doğmuştur.

Fakat böyle bir yapının oluşturulmasına bakarak Osmanlı Devleti'nin borçları tamamen ödediği yargısına ulaşamaz, sadece borçların ödenmesi adına bir süreç başlatılmıştır.

CEVAP: E

6. I. Dünya Savaşı sonucu imzalanan antlaşmaların içeriği 18 Ocak 1918'de toplanan Paris Barış Konferansı ile belirlenmiştir. Bu konferans sadece Osmanlı ile ilgili bir antlaşma hazırlayamamıştır.

San Remo Konferansı ise Osmanlıya dayatılan Sevr Antlaşması'nın son şeklini veren bir konferanstır.

CEVAP: B

7. Köseadağ Savaşı'nın sonuçlarına bakıldığında; Türkiye Selçuklu Devleti'nin yıkılış sürecine girdiği, Moğolların önünden kaçan Türkmenler Batı Anadolu'yu Türkleştirdiği, güvenlik nedeniyle köyden kentlere yaşanan göçün tarımsal üretimi düşürdüğü, Moğol yağması ve şehirlerin tahrip edilmesinin ticareti olumsuz etkilediği söylenebilir.

Ancak Artuklar, Mengüceker gibi beylikler Köseadağ sonrası değil Malazgirt Savaşı sonrasında kurulan beyliklerdir.

CEVAP: E

8. ÜNİTE

8. Pontus Rum Devleti Trabzon merkezli Doğu Karadeniz’de kurulması hedeflenen bir devlettir. Bunun için Doğu Karadeniz’de Trabzon Müdafaa-i Hukuk Cemiyet kurulmuş ve mücadele etmiştir. Reddi İlhak Cemiyeti Batı Anadolu’da Yunan’a karşı, Kilikyalılar Cemiyeti Çukurova’da Ermeni ve Fransızlara karşı, Kars-İslam Şurası ve Doğu İlleri Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Doğu’da Ermenilere karşı mücadele için kurulmuştur.

CEVAP: B

9. İsyanlar ve kaos merkezi otoriteyi azaltır ve dolayısıyla halkın güveni azalır. Olası yeni vergilerle dolaylı olarak savaşın ekonomik yükünü çeken halkın maddi anlamda sıkıntı yaşamaması da söz konusudur. Savaş sonucu toprak kaybının yaşanması da olağan bir durumdur. Ancak Milliyetçilik etkisiyle isyanların çıkması söz konusu olamaz çünkü 1789 Fransız İhtilali henüz yaşanmamıştır ve milliyetçilik kökenli isyanlarla Osmanlı Devleti 19. yüzyılda uğraşmak zorunda kalamaz.

CEVAP: D

10. I. Balkan Savaşı sonunda Osmanlıdan alınan toprakların paylaşımı konusunda arasında adaletsizliklerin yaşanması Balkan devletleri arasında anlaşmazlık çıkmasına ve II. Balkan Savaşı’nın başlamasına sebep olmuştur. II. Balkan Savaşı sırasında (dikkat edin nedeni değil savaş başlayınca yaşanan bir durum) Osmanlı Devleti Balkan devletleri arasındaki kaotik ortamı fırsata çevirerek Edirne’yi geri almak için harekete geçmiştir. Bunun yanında Osmanlı Devleti’nin Balkanlarda ıslahat sözü vermesi söz konusu değildir. II. ve III. öncül o nedenle alınmaz.

CEVAP: A

MİLLİ MÜCADELE HAZIRLIK DÖNEMİ

11. Sorudaki anahtar kavram “Merkeziyetçi güç”tür. Merkeziyetçi gücü artırdığı dediği için Eyalet ordusu ve Azepler değil merkez ordusu yani Yeniçeri ocağı akla gelmelidir. Osmanlı Devleti’ni üstün kılan temel güç olan Yeniçeri Ocağı bazı tarihçilere göre Avrupa’nın ilk daimi ordusudur.

CEVAP: C

12. Mustafa Kemal’in ifadelerinde yer alan “milletin kendisi” ve “savunma gücü” vurgusu bizleri Kuvayımilliye cevabına götürür. Bu soruda en güçlü çeldirici düzenli ordu seçeneği olsa da “doğrudan doğruya milletin kendisi” vurgusuyla halk direnişi kastedilmektedir.

Ahmet Anzavur’un Sivas Kongresi ile bir alakası yoktur. Ahmet Anzavur Ayaklanması Marmara Bölgesi’nde etkili olan bir isyandır.

CEVAP: C

13. Tanzimat ve Islahat fermanları demokratikleşme hareketleridir. Eşitlik ve adil yargılanmanın konu olduğu metinlerdir.

Ancak bağımsızlık bu fermanların içeriğinde yoktur, aksine azınlıkların bağımsızlık isyanları çıkarmasının önüne geçmek için atılmış adımlardır.

CEVAP: D

14. Soruda yer alan metinde 19. yüzyılda mesleki eğitim ile ilgili Osmanlı devlet adamlarının aldığı önlemler anlatılmış ki bu Sanayi Devrimi’nin ciddiye alındığını gösterir

Ancak mesleki eğitim 19. yüzyılda başladı diyemeyiz. Çünkü bundan önce de lonca teşkilatı gibi mesleki eğitim verilen kurumlar Osmanlı Devleti’nde mevcuttur. Yine öncüldeki metinden de anlaşılacağı gibi bu kurumlar başkent ile sınırlı kalmamış, başkent başta olmak üzere taşrada da yayılmıştır.

CEVAP: A

15. Atın evcilleştirmiş olması göç etmeyi, yer değiştirmeyi kolaylaştırması yönüyle, hayvancılıkla uğraşmak göçebe hayata uygun bir ekonomik faaliyet olması ve temelde toprağa bağlı olmayan göçebe yaşam tarzı Türklerin anayurttan göç etmesini kolaylaştıran etkenlerdir.

CEVAP: E

16. İktâ topraklarda görevli olanlar, buldukları bölgede sürekli halde görev yaparlarsa zamanla toprağın mülkiyetini ele geçirerek ve de iyi ilişkiler kurduğu halkın desteğini de alıp merkezi otoriteye karşı bir güç haline gelip tehdit oluşturabilirler. İşte Nizamül-mülk'ün görevlileri belli zamanlarda yer değiştirme önerisi feodalleşmenin önüne geçmek için ortaya atılmış bir fikirdir. Bugün de aynı mantıkla yargı ve askeri personelin belli aralıklarda görev yerleri değiştirilmektedir.

CEVAP: C

17. Tımar Sistemi'nin bozulması ile vergilerin toplanması zorlaşmış bu yüzden vergiler, iltizam sistemiyle ve mültezimler aracılığıyla toplanmıştır. Yine tımarlı asker sayısı azalacağı için devlet, maaşlı asker olan kapıkulu asker sayısını arttıracaktır. Ancak tarımsal çeşitlilikle ilgili bir yorum yapılamaz. Tarımsal çeşitlilik toprak ve iklimsel faktörlerle ilgilidir.

CEVAP: D

18. Osmanlı Devleti, 93 Harbi'nde yani 1877-1878 Osmanlı Rus Savaşı'nda özellikle Kafkaslar ve Eflak-Boğdan tarafından göç almıştır. Bu bölgedeki Müslüman halk Rusların baskısından kaçarak Anadolu'ya göç etmiştir. 1853-1856 Kırım Harbi'yle birlikte de Kırım ve Kafkasya bölgesinden Anadolu'ya bir göç hareketi yaşanmıştır.

20. yüzyılda 1912-1913 yıllarında yaşanan Balkan Harbi sonrasında kaybedilen Balkanlardan bölge halkı Anadolu'ya göç etmişlerdir.

Ancak soru kökünde XIX. yüzyıl dendiği için 93 Harbi ve Kırım Harbi'ni doğru kabul etmemiz lazım.

CEVAP: D

19. Yunus Emre bu dizesi ile eğitim-öğretimin temel amacının insanın kendini tanınması ve olgunlaşması olduğunu ifade etmektedir.

CEVAP: B

20. Anayurtta devlet kurmak ulusçu bir devlet olduğunu göstermez; çünkü Hunlar ve Uygurlar da kendi Anayurtlarında devlet kurmuş fakat ulusçu sayılmamışlardır. Komşu hanedanlarla evlilik münasebeti kurmak ulusçuluğa da aykırıdır. Çin ile siyasi mücadele içinde olmak, siyasi-askeri bir durumdur. İkili teşkilat ile yönetim de yine siyasi-idari bir durumdur.

Ulusçu devlet demek kendi örf kültür ve değerlerine ait bir objenin ön planda olması mantığına dayanmaktadır. Bu bilgidен hareketle Uygurların kendilerine özgü bir alfabe geliştirmeleri, ulusçu bir devlet olduklarının göstergesidir.

CEVAP: E

8. ÜNİTE

21. Zağros Dağları Türkiye ile İran arasında doğal sınır oluşturmakta bu da iki devletin de birbirine üstünlük kurmasını zorlaştırmaktadır.

Fakat Zağros Dağlarının Kasr-ı Şirin Antlaşması'ndan sonra taraflar arasında yeni bir savaşın çıkmasına engel olmuştur ifadesi doğru bir ifade değildir. Bu durumun en net örneklerinden biri 1746 II. Kasr-ı Şirin Antlaşması'dır ki yeniden savaşıldığının göstergesidir. Dolayısıyla cevap I ve II olmalıdır.

CEVAP: C

22. III. Ahmet Dönemi Lale Devri olarak anılmaktadır. Bu dönemin en önemli gelişmelerinden biri ilk Türk matbaasının kurulmasıdır.

Kafes uygulamasının başlaması ve Ekber ve Erşed sisteminin getirilmesi I. Ahmet Dönemi gelişmelerindedir. Hendesehane'nin açılması I. Mahmut Dönemi gelişmeleri arasında yer alır. Esham Sistemi ise I. Abdülhamit Dönemi'nde uygulanmıştır.

CEVAP: A

23. Sened-i İttifak, II. Mahmut Dönemi'nde Rusçuk Ayanı Alemdar Mustafa Paşa'nın çabalarıyla padişah ve ayanlar arasında imzalanmıştır. Bu belge ile padişah ayanların desteğini almış, buna karşılık ta ilk kez yetkileri sınırlandırılmıştır.

Ancak Sened-i İttifak Batı'nın etkisiyle hazırlanan bir belge değildir. Batı'nın baskısının etkili olduğu en önemli demokratik hareket, Islahat Fermanı'dır.

CEVAP: C

MİLLİ MÜCADELE HAZIRLIK DÖNEMİ

24. Meşrutiyet rejimi, monarşik güç ile halkın seçtiği parlamentonun egemenliği paylaştığı rejimdir. Burada halkın seçtiği Meclis-i Mebusan ve padişahın atadığı Meclis-i Ayan vardır.

Ancak Meclis-i Tanzimat, Abdülmecit Dönemi'nde açılan Tanzimat ile ilgili düzenlemelerin yapılacağı bir komisyondur.

CEVAP: D

25. Devlet teşkilatının kurulması ve onlu sistem ile ilk düzenli ordunun kurulması Hunlar Dönemi'ne aittir. Fakat kitap basımının yapılması, yerleşik hayat ile birlikte Uygurlar Dönemi'ne ait bir gelişmedir.

CEVAP: D

9. ÜNİTE

KAVRA TEST - 58

1. Gümrü Antlaşması 3 Aralık 1920'de yapılan ve Ermenistan'ın saldırılarının sona erdiği, Ermenistan'ın Anadolu'daki hayallerinden vazgeçtiği bir antlaşmadır. Bu antlaşma ile TBMM'nin varlığı ilk kez bir devlet tarafından tanınmıştır. Bunun yanında elde edilen bu başarı halkın orduya ve meclise güveninin artmasında da etkili olmuştur. Ancak 1921 Londra Konferansı Gümrü Antlaşması ile ilişkili değildir. I. İnönü Savaşı'ndan sonra toplanılan bir konferanstır.

CEVAP: C

2. Milli Mücadele Dönemi yapılan savaşlarda I. İnönü ve II. İnönü Savaşları'nda zafer kazanılmıştır. Yine Sakarya Meydan Savaşı ve akabinde Dumlupınar Savaşı galibiyet ile sonuçlanmıştır. Dumlupınar Savaşı, Refet Bele komutasında II. İnönü Savaşı'ndan sonra yaşanan Aslıhanlar-Dumlupınar Taarruzu ile karıştırılmamalıdır. Buradaki Dumlupınar Savaşı, Büyük Taarruz içerisinde yer alan ve galibiyet ile sonuçlanan diğer adı Başkomutanlık olan savaştır. Milli Mücadele'de Türk ordusunun başarısız olduğu tek savaş Kütahya-Eskişehir Savaşı'dır. Mağlup olan Türk Ordusu Sakarya Irmağı'nın doğusuna kadar geri çekilmek zorunda kalmıştır.

CEVAP: E

3. Tekalif-i Milliye Emirleri, Eskişehir-Kütahya Savaşı mağlubiyeti sonrasında Sakarya Meydan Muharebesi'ne hazırlanan ordunun temel ihtiyaçlarını karşılamak için yayımlanmıştır.

CEVAP: D

4. TBMM ile Sovyet Rusya arasında imzalanan Moskova Antlaşması I. İnönü Savaşı'ndan sonra TBMM'nin askeri zaferi sonucu imzalanmıştır. Ayrıca daha önce doğuda Ermeniler ile imzalanan Batum antlaşması da TBMM'ye güç ve otorite kazandırmış

MİLLİ MÜCADELE SAVAŞ DÖNEMİ

bu da Sovyet Rusya'nın TBMM tarafına yanaşmasına zemin hazırlamıştır. Londra Konferansı ise yine I. İnönü Savaşı sonrasında toplanılan bir konferanstır ve bu konferans, Rusya'yı TBMM'nin Batı ile yaklaşması konusunda endişelenmesine sebep olup Moskova Antlaşması sürecinin hızlanmasına katkı sağlamıştır.

Kars Antlaşması'nın ise Moskova Antlaşması'nda etkili olması beklenemez kronolojik olarak. Moskova Antlaşması 16 Mart 1920'de, Kars ise 13 Ekim 1921 tarihinde imzalanmıştır.

CEVAP: A

5. Kurtuluş Savaşı'nda Doğu Cephesi'nde kazanılan başarılar Ermenistan ile Gümrü Antlaşması'nın imzalanmasında etkili olacaktır. Batı Cephesi'nde Sakarya Zaferi ile kazanılan başarılar Kars ve Ankara Antlaşmaları'nın imzalanmasında etkili olmuştur. Bir bütün olarak Kurtuluş Savaşı'nda elde ettiğimiz başarı ise Mudanya Ateşkes Antlaşması'nda etkili olacaktır. Ancak Brest-Litovsk Antlaşması zaten I. Dünya Savaşı ile ilgili olan Osmanlı Devleti ile Rusya arasında imzalanan bir antlaşmadır. Milli Mücadele ile ilgili değildir.

CEVAP: D

6. Musul'un Irak'a bırakılması Lozan ile değil 1926 Ankara Antlaşması ile olmuştur. Geçerlilik süresinin 100 yıla sınırlandırılması diye bir durum kesinlikle söz konusu değildir. Lozan 2023'te sona ermeyecek © biz sahip çıktıkça yürürlükte kalmaya devam edecektir. Hatay Cumhuriyeti'nin kurulması 1938 yılında olan bir gelişmedir. Batı Trakya'nın Yunanistan'a bırakılması ise Bulgaristan ile İtilaf Devletleri'nin imzaladığı Nöyyi Antlaşmasıyla ilgilidir. Ancak Batı sınırının çizilmesi Lozan Antlaşması'nın konuları arasında yer alır. Bu kapsamda Meriç Nehri Yunanistan ve Bulgaristan ile Türkiye arasında sınır kabul edilmiştir.

CEVAP: C

9. ÜNİTE

7. Eskişehir-Kütahya gibi mağlubiyetle sonuçlanan çetin bir savaşın ortasında eğitim ile ilgili bir kongre düzenlenmesi, TBMM'nin eğitim ve öğretime verdiği önemi göstermektedir.

CEVAP: E

8. TBMM Eskişehir-Kütahya Savaşı'ndaki başarısızlık üzerine Sakarya'nın doğusuna çekilmiştir. Bu kargaşa ortamında TBMM yetkilerini geçici olarak Başkomutanlık Kanunu ile Mustafa Kemal'e bırakmıştır. Eskişehir-Kütahya Savaşı sonundaki başarısızlık ve geri çekiliş TBMM'nin bağımsızlığa olan inancını tabii olarak sarsmıştır.

Ancak Çerkez Ethem Ayaklanması bu dönemden önce I. İnönü Savaşı öncesi çıkan ve savaş boyunca devam ayaklanmadır.

CEVAP: D

9. Lozan Konferansı'na Osmanlı Devleti de çağırılacak ancak TBMM saltanatı kaldırarak Osmanlı Devleti'ni resmen bitirecektir. Sevr ve San Remo Konferansları'nda sadece Osmanlı Devleti, Mudanya Konferansı'nda ise sadece TBMM yer almaktadır. Ancak Londra Konferansı'na TBMM ve Osmanlı Hükümeti beraber katılmışlardır.

CEVAP: C

10. Mustafa Kemal, Lozan Konferansı ile ilgili "üç beş yıllık değil, üç dört yüzyıllık hesaplar ile uğraşmaktadır." diyerek daha çok kapitülasyonlar konusuna dikkat çekmiştir. Bu sorunun mazisi Kanuni Dönemi'ne hatta daha eskiye bile götürülebilir. Osmanlı tarihinin son üç dört yüzyılında var olan bir kavram ve sorundur kapitülasyonlar.

Ama Musul'un aidiyeti (Kime bağlı olacağı) ve mübadele I. Dünya Savaşı ile ilgili sorunlardır. Boğazların hikayesi 1841 Londra Boğazlar Sözleşmesi'ne, Kıbrıs'ın hikayesi ise 1878'e kadar götürülebilir. Yani bu gelişmeler daha yeni ve son dönemde ortaya çıkan gelişmelerdir.

CEVAP: D

MİLLİ MÜCADELE SAVAŞ DÖNEMİ

11. Fransa ve İtalya ile gerek I. Dünya Savaşı'nda gerekse Kurtuluş Savaşı'nda savaşmıştır. Ancak Japonya ile ne I. Dünya Savaşı'nda ne de Kurtuluş Savaşı'nda savaşılmamıştır. İtilaf Devletleri'nden birisi olduğu için savaşmamıza rağmen Japonya Lozan Konferansı'nda yer alacaktır.

CEVAP: A

12. Dışişleri Bakanı Yusuf Kemal Bey, Türklerin barışa yanaşmadığı propagandasını kırmak ve Misakımilli çerçevesinde barışı sağlamak amacıyla Büyük Taarruz öncesinde Avrupa'ya gönderilmiş ancak Avrupalı devletlerin Sevr zihniyetini hala koruduğu malumatını TBMM'ye bildirmiş ve bunun üzerine tamamlanan hazırlıklarla birlikte Büyük Taarruz başlamıştır.

CEVAP: A

13. "Ankara'da ilk büyükelçilik açan devlet Gürcistan'dır.", "TBMM'nin ilk dış temsilci gönderdiği ülke Azerbaycan'dır.", "Ankara'da büyükelçilik açan ilk Müslüman devlet Afganistan'dır.", "TBMM ilk büyükelçi olarak Ali Fuat Cebesoy'u SSCB'ye göndermiştir." bilgileri doğru bilgilerdir. Ancak Yusuf Agah Efendi TBMM'nin değil, III. Selim Dönemi'nde Osmanlı Devleti'nin Londra büyükelçisidir.

CEVAP: E

14. Yunanlar Batı Trakya'yı değil Doğu Trakya'yı 15 gün içinde terk edeceklerdir. Yine Çanakkale istihkamları TBMM ordularına teslim edilmeyecektir. Kalıcı barış yapıncaya kadar İtilaf unsurları İstanbul ve boğazlarda bulunmaya devam edecektir. Öncüllerde yer alan hususlardan sadece "Yunan askerleri dışında İtilaf Devletleri askerleri barış yapıncaya kadar buldukları yerde duracaklardır." maddesi Mudanya Ateşkesi'nde yer almaktadır.

CEVAP: B

15. İstiklal Yolu İnebolu'dan başlayıp Ankara'ya varan bir yoldur. İnebolu-Kastamonu-Ilgaz-Çankırı-Ankara güzergahı şeklinde uzanmaktadır. Ancak Safranbolu, İstiklal Yolu güzergahında yer alan bir şehir değildir.

CEVAP: D

KAVRA TEST - 59

1. Antep "gazi" unvanını 1921 yılında almıştır. Maraş "kahraman" unvanını 1973 yılında, Urfa "şanlı" unvanını 1984 yılında almıştır. Soruda Milli Mücadele yılında verilen unvan dediği için cevap sadece Antep alınmalıdır.

CEVAP: A

2. Londra Konferansı'na gönderilen dışişleri bakanımız **Bekir Sami Bey**'in, İngiltere ile yaptığı esir değişimi anlaşması eşitliğe aykırı olduğu gerekçesiyle TBMM'de tepkiyle karşılanmış ve kabul edilmemiştir. Yine Fransa ile bir barış anlaşması yapmış ancak antlaşmada Fransa'ya geniş kapitülasyon vadettiği için o da kabul edilmemiş, tepki çekmiş ve görevinden istifa etmek zorunda kalmıştır. Tevfik **Paşa**, Osmanlı Devleti son sadrazamıdır. **Ahmet Muhtar Bey**, Bekir Sami Bey'in Londra'da bulunduğu dönemde vekaleten toplam 3 ay gibi bir süre dışişleri bakanlığı yapmıştır. **Yusuf Kemal Tengirşek**, Bekir Sami Bey'in yerine asaleten Dışişleri Bakanı olmuş ve Kurtuluş Savaşı boyunca uzunca bir süre bu görevde kalmıştır. **İsmet İnönü** ise Lozan sürecinde Dışişleri Bakanlığı görevini almış ve Lozan Görüşmeleri'nde TBMM'yi temsil etmiştir.

CEVAP: A

3. Tekalif-i Milliye Eskişehir-Kütahya mağlubiyeti sonrasında alınan ve Sakarya Meydan Muharebesi'nde ordunun ihtiyaçlarını karşılamak halktan çeşitli malzemelerin talep edildiği kararlardır. Dolayısıyla Eskişehir-Kütahya Savaşı'nda yararlanılmamıştır. Toplanan malzemeler Sakarya'dan sonra Büyük Taarruz'da da kullanılacaktır.

CEVAP: D

4. Mustafa Kemal Paşa, "Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satıh bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanı ile sulanmadıkça terk olunamaz..." emrini Sakarya Meydan Savaşı'nda söylemiştir. Askerin bulunduğu her bölgeyi sonuna kadar savunması emredilmiştir. Bu yönüyle Yunan taarruzuna direnilmiş ve gücünü toplayan ordu karşı saldırıya geçerek Yunanlıları Sakarya Irmağı'nın batısına kadar sürüp atmıştır.

CEVAP: E

5. Ermenilerle Gümrü Antlaşması, Ruslarla imzalanan Moskova Antlaşması, Doğu sınırını ilgilendirmektedir. Kars Antlaşması yine Ermenistan, Gürcistan ve Azerbaycan ile imzalanan ve Doğu sınırları ile ilgili olan bir antlaşmadır. Ankara Antlaşması Fransa ile imzalanan ve Güney sınırlarımızla ilgili bir antlaşmadır. Brest-Litovsk ise yine Doğu sınırları ile ilgilidir fakat Kurtuluş Savaşı döneminde değil I. Dünya Savaşı döneminde imzalanmıştır.

CEVAP: B

6. İtilaf Devletleri, ikilik çıkarıp Osmanlı hükümeti ile TBMM'yi birbirine düşürmek için Lozan Barış Konferansı'na iki tarafı da davet etmiştir. Ancak TBMM İtilaf bloğunun bu amacını fark etmiş ve Lozan Konferansı öncesinde 1 Kasım 1922'de saltanatı kaldırmış ve Osmanlı Devleti resmen sona ermiştir.

CEVAP: C

7. Özellikle Moskova Antlaşması ile SSCB'den yardım alınmıştır. Fransa Güney Cephesi'ni terk ederken silah ve cephane bakımından yardımda bulunmuştur. İtalya, Ege kıyılarının Yunanistan'a bırakılmış olması kararına duyduğu öfke sebebiyle yardımda bulunmuştur. Ancak bu dönemde İtilaf Devletleri'nin sıkı baskısı ve kontrolünde olan Almanya ile herhangi bir yardımlaşma söz konusu değildir.

CEVAP: B

9. ÜNİTE

8. Lozan Konferansı'nda Sovyet Rusya ve Bulgaristan yalnızca boğazlar ile ilgili görüşmelere katılmıştır. Osmanlı Devleti Rusya'da borç almadığı için borçlar konusunda SSCB'nin katılmasına gerek yoktur. Moskova Antlaşması ile Sovyet Rusya zaten kapitülasyonları kendi isteği ile kaldırmıştı o nedenle bu konu ile ilgili görüşmelere de katılmalarına gerek yoktur.

CEVAP: E

9. **23 Şubat 1921** Londra Konferansı'na hem Osmanlı Hükümeti hem de TBMM taraflarını çağırıp ikilik yaratıp fırsattan yararlanmak isteyen işgalci devletlerin planını bozarak sözü TBMM tarafına bırakan Osmanlı Hükümeti temsilcisi **Tevfik Paşa**'dır.

CEVAP: A

10. Lozan Antlaşması'nda net bir şekilde çizilen sınır Batı sınırı yani Yunanistan ile olan sınırdır. SSCB ile olan sınırimız Moskova Antlaşması ve Kars antlaşması ile daha önceden çizilmiştir. Yine İran ile bu dönemde sınır ihlali söz konusu değildir. Suriye ile olan sınırimız Ankara Antlaşması ile Milli Mücadele Dönemi'nde belirlenmiştir. Irak sınırı ise Lozan'dan sonraya ikili görüşmelere bırakılmıştır.

CEVAP: C

11. **Neden-Sonuç ilişkisi bağlamında seçeneklere bakıldığında;** Sakarya Zaferi sonucunda Ankara Antlaşması imzalanması, I. İnönü Zaferi sonrasında SSCB ile Moskova Antlaşması imzalanması, Büyük Taarruz sonucunda Mudanya Ateşkes Antlaşması imzalanması, Sakarya Zaferi sonucunda Kafkas devletleri ile Kars Antlaşması imzalanması yine doğru sonuçlardır. Ancak TBMM'nin açılması sonucunda Misakımilli kabul edilmemiştir. Misakımilli daha önce Son Osmanlı Mebusan Meclisi'nce kabul edilmiştir.

CEVAP: C

MİLLİ MÜCADELE SAVAŞ DÖNEMİ

12. İstiklal Marşı ile verilen bilgilerden A, B, D ve E şıklarında verilenler doğrudur. Ancak Şair Mehmet Akif Ersoy İstiklal Marşı'nı Türk milletine değil, kahraman ordumuza ithaf etmiştir.

CEVAP: C

13. Lozan'a gözlemci olarak katılan devlet ABD'dir. Lozan Konferansı'nda; Sovyet Rusya ve Bulgaristan Boğazlar ile ilgili görüşmelere katılmıştır. Portekiz ve Belçika ticari konulardaki görüşmelere dahil olmuştur. Japonya bütün görüşmelere katılmıştır.

CEVAP: A

14. I. İnönü Savaşı'nı Yunan ordusu kaybettiği için zaman kazanmak ve ordusunu güçlendirmek için barış teklifinde bulundu ve Londra Konferansı yaşandı. Sakarya Savaşı'nı yine Yunan ordusu kaybettiği için zaman kazanmak ve ordusunu güçlendirmek için barış teklifinde bulunmuştur. Ancak Eskişehir-Kütahya Savaşı'nda Yunan ordusu kazandığı için, bir an önce Türk ordusunu hezimete uğratmak için Yunanlar saldırmaya devam etmiş ve İtilaf Devletleri herhangi bir barış teklifinde böyle bir teklifte bulunmamışlardır.

CEVAP: B

KAVRA TEST - 60

1. Lozan Konferansı'nın taraflar arasında uzlaşma sağlanamaması üzerine 4 Şubat 1923'te kesintiye uğramasında; Kapitülasyonlar, Musul, Boğazlar, Borçlar gibi bir çok konuda yaşanan sorunlar etkili olmuştur.

Ama mübadele konusu bunlardan biri değildir. Türkiye ve Yunanistan bu konuda çok istekli olduğu için 30 Ocak 1923 tarihinde konferans dağılmadan önce zaten bir sözleşme yapılmış ve bu sorun çözülmüştü.

CEVAP: C

2. Sakarya Savaşı'ndan sonra İtilaf Devletleri'nin aralarında çıkar çatışması ve fikir ayrılıkları yaşamaları, İtalya'nın Anadolu'daki işgaline son vermesinde, Yunanların olası Türk taarruzuna karşı savunma hattı oluşturmasında, Fransa ile Ankara Antlaşması'nın imzalanmasında İngiltere'nin Malta'da bulunan Türk esirlerini salıvermesinde etkili olmuştur. Blok halinde değil devletler bireysel davranmaya ve çıkarlarını gereği olan adımları atmayı tercih etmişlerdir. Ama Kars Antlaşması'nın imzalanmasının bu durum ile bir ilgisinin olması söz konusu olamaz. Çünkü taraf devletler olan Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan itilaf devleti değildir. Sorudaki durum ile ilgileri yoktur.

CEVAP: A

3. I. "Ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!" sözü 30 Ağustos 1922 Başkomutanlık zaferi üzerine,
II. "Siz orada yalnız düşmanı değil bir milletin malkus talihini yendiniz." sözü 1 Nisan 1921 II. İnönü Zaferi üzerine,
III. "Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satıh bütün vatandır." sözü 23 Ağustos-13 Eylül 1921 Sakarya Savaşı esnasında Mustafa Kemal Paşa'nın söylediği sözlerdir.

Dolayısıyla sözlerin kronolojisi II – III – I şeklinde olmalıdır.

CEVAP: B

4. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Anadolu ile ilgili Batı dünyasının sömürgeci ihtiraslarının en önemli temsilcisi ve Yunan işgalinin en büyük destekçisi olan İngiltere Başbakanı Lloyd George Mudanya Mütarekesi üzerine 19 Ekim 1922'de istifa etmek zorunda kalmıştır?

CEVAP: B

5. Milli Mücadele'de Doğu Cephesi Komutanı Kazım Karabekir Paşa'nın, "Antlaşma şartı olarak Ankara'nın istediği gibi çeşitli silah ve mühimmatı aldım. Doğu Cephesi'nin ilk armağanı olarak Batı Cephesi'ne sevk ettim." ifadeleriyle bahsettiği antlaşma Gümrü Antlaşması'dır. Zaten ifadede geçen "Doğu Cephesinin ilk armağanı" vurgusu doğuda ki ilk başarı olan Gümrü Antlaşması'nı hemen akla getirmiştir.

CEVAP: C

6. Milli Mücadele Dönemi'nde Güney Cephesi'nde halk ve milis güçlerimiz Fransa ve Ermeni çetelerine karşı savaştığımız bir siyasi yapıdır. Güney Cephesi'nde Ermeni vatandaşlarımızın oluşturduğu silahlı çetelerle mücadele edildi. Ermenistan devletiyle değil. Rumlar zaten güney de yer almıyorlar.

CEVAP: D

7. Kurtuluş Savaşı'nda 16 Mart 1920 de imzaladığı Moskova Antlaşması ile hukuken kapitülasyon hakkından vazgeçen ilk devlet **Rusya**'dır.

CEVAP: E

9. ÜNİTE

8. İtilaf Devletlerini Sevr Antlaşması'nı gözden geçirip TBMM'ye kabul ettirmek için 21 Şubat 1921'de Londra Konferansı düzenlemeye sevk eden Türk askeri başarısı **I. İnönü Zaferi**'dir.

CEVAP: A

9. Milli Mücadele Savaş Dönemi ve TBMM'nin kazanımları düşünüldüğünde şemadaki İlk Batılı Devlet ifadesinin karşısında Rusya yer almalıdır. Bildiğiniz üzere Rusya bir Avrupa devletidir. *(Coğrafya olarak Sibiryaya aldanıp "Ne alaka Rusya Asyalı değil mi?" demiyorsun umarım. Rusların ana vatanı, başkentleri Moskova falan Doğu Avrupa'da yer alır. Daha sonra 18. yüzyıldan itibaren doğuya, Sibiryaya ulaşmış ve sömürgeleştirmişlerdir.)* Aynı zamanda Batı kültürünü temsil eden bir devlettir.

CEVAP: B

10. TBMM Hükümeti ile Sovyet Rusya arasında imzalanan Moskova Antlaşması'nın giriş kısmında "milletlerin kendi geleceğine serbestçe karar verebilmesi" ilkesine yer verilmiş olması, bağımsızlığa saygı ve bu yönüyle de aynı zamanda sömürgeciliğe karşı olma siyasetinin önemsendiğinin göstergesidir. İfadenin yalnızlık siyaseti ile ilgisi olmadığı açık sanırım. Yalnızlık siyaseti ya da Monroe Doktrini ABD ile özdeşleşmiş bir kavramdır.

CEVAP: D

MİLLİ MÜCADELE SAVAŞ DÖNEMİ

11. Bir savaşta askeri anlamda elde edilen bir başarı ancak siyasi yapıların otoritesini artırabilir. Bu bağlamda Kurtuluş Savaşı'nda Doğu Cephesi'ndeki başarıların yanında, İnönü Savaşları, Sakarya Savaşı, Büyük Taarruz Zaferleri TBMM'nin gücü ve otoritesinin artmasına katkı sağlamıştır. Tam tersi kaybedilen Eskişehir-Kütahya Muharebeleri ya da Milli Savunma Bakanlığı'na bağlı Kuvayimilliyenin yaptığı başarısız **Gediz Taarruzu** TBMM'ye güç kaybettirir.

CEVAP: C

12. Milli Mücadele Dönemi'nde Mustafa Kemal Paşa, kanun gücünde emir çıkarma yetkisini, 5 Ağustos 1921'de TBMM'nin kabul ettiği Başkomutanlık Kanunu'na binaen elde ettiği **Başkomutan** sıfatına dayanarak kullanmıştır.

CEVAP: C

13. Sakarya Zaferi'nden sonra 13 Ekim 1921'de imzalanan Kars Antlaşması Türkiye, Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan arasında imzalanmıştır. Bu antlaşmada Afganistan yer almaz.

CEVAP: E

14. Milli Mücadele'de yaşanan bazı savaşlarda karar-gah ya da stratejik önemiyle ön plana çıkan coğrafi yer şekilleri, tepeler vardır. Bunlar II. İnönü'de "Metristepe", Sakarya'da "Duatetepe" Büyük Taarruz'da "Kocatepe" dir.

CEVAP: D

KAVRA TEST - 61

1. Hakimiyet-i Milliye'de yapılan haberde hem tarih bilgisi hem de Nilüfer Sultan (Orhan Gazi'nin eşi ve bugün Bursa'da bir semt adı) türbesi bilgisi Yunan zulmü ve işgaline maruz kalan şehrin Bursa olduğunu ortaya koyar.

CEVAP: C

2. Kurtuluş Savaşı'nda İtilaf Devletleri, Sevr Barış Antlaşması'nda değişiklik yapabileceklerinin işaretini I. İnönü Savaşını Türk tarafı kazanınca topladıkları ve TBMM'yi tanımak durumunda kaldıkları Londra Konferansı'nda vermişlerdir.

CEVAP: D

3. İsmet Paşa Lozan Konferansı'nda bizim statümüzü tanımak istemeyen ve sık sık tartışma yaşadıkları İngiltere Dışişleri Bakanı Lord Curzon'un; "Paşa, paşa haddinizi bilin! Siz buraya Mondros'tan geldiniz (*Mağlup devletsiniz mesajı içerir.*)" çıkışına karşı "Yanıyorsunuz. Ben buraya Mondros'tan değil, Mudanya'dan geldim. (*Galip devletim mesajı içerir*)" demiştir.

CEVAP: B

4. Millî Eğitim Bakanı Hamdullah Suphi Tanrıöver'in kongre başkanlığını üstlendiği, 250 kadar kadın ve erkek öğretmenin bir araya gelerek eğitim sisteminin sorunlarını görüştüğü I. Maarif Kongresi Ankara'da toplanmıştır. TBMM başkanı Mustafa Kemal'in açılış konuşmasını yaptığı kongrenin toplandığı zaman TBMM orduları ile Yunanlar arasında Kütahya - Eskişehir Savaşları yaşanmaktaydı.

CEVAP: A

5. Savaş öncesinde Yunan Başkomutanı Hacıanestî'nin "Bütün cepheyi dolaştım, ama Mustafa Kemal adında bir komutana rastlamadım" ifadesine Mustafa Kemal Paşa, Yunan ordularının kuşatılmasının tamamlandığını gördüğü ve kesin zaferi hissettiği 30 Ağustos 1922 günün Dumlupınar **Meydan Muharebesi**'nde "Hacıanestiiii! Neredesin! Gel de ordularını kurtar!" diyerek bir bakıma cevap vermiştir.

CEVAP: A

6. Milli Mücadelede Güney Cephesi'nde yaşanan çatışmaların sona ermesine ve Hatay hariç güney sınırımızın çizilmesine ortam hazırlayan antlaşma 20 Ekim 1921'de Fransa ile imzaladığımız Ankara Antlaşması'dır.

CEVAP: C

9. ÜNİTE

7. Kütahya-Eskişehir Muharebesi sonucunda Türk ordusu Sakarya Nehri'nin doğusuna çekilmiş ve tüm yurdu karamsar bir hava kaplamıştır. Türk ordusunun yeni bir savaşa hazırlandığı bu sırada yaşanan gelişmeler arasında; TBMM'de meclisin Kayseri'ye taşınma teklifinin görüşülmesi, Meclisin savunma ile ilgili yetkilerinin bir kişiye yani başkomutana bırakılması, Fevzi Çakmak Paşa'nın asaleten Genelkurmay Başkanlığına getirilmesi ve Tekalifi Milliyeye emirleri sayesinde halkın mevcut imkanının ordu için seferber edilmesi yer almaktadır.

Fakat Kuvay-ı Milliye'nin yerine düzenli ordunun kurulması bu dönemde değil daha öncedir. Kasım 1920 itibarıyla TBMM düzenli orduya geçişi başlatmıştı zaten.

CEVAP: E

8. Mudanya Konferansına TBMM adına katılan ve mütarekeyi imzalayan İsmet İnönü, Batı Cephesi Komutanı olarak görev yapmaktaydı. Lozan Konferansı'nda Dışişleri Bakanıdır. Karıştırmayınız lütfen. Bir bakış. Ateşkesler daha ziyade askeri yetkililer arasında yapılır. Barış görüşmeleri ise daha ziyade sivil yetkililer arasında yapılır. Mudanya'da İsmet Paşa askeri yetkilidir, Lozan'da ise sivil.

CEVAP: D

9. Bir araştırmacı Kurtuluş Savaş Dönemi'nde TBMM'nin imzaladığı anlaşmaları makaleler şeklinde kaleme almıştır. İkinci makalede Türk-Afgan Dostluk Antlaşması'nı, üçüncü makalede Moskova Antlaşmasını işlemiştir. Bu araştırmacının kronolojik olarak yazdığı makalelerden birincisinin içeriği Gümrü Antlaşması olmalıdır. Gümrü TBMM'nin ilk siyasi başarısıdır.

1) Gümrü 2) Türk Afgan Dostluk 3) Moskova 4) Kars 5) Ankara 6) Mudanya 7) Lozan şeklinde önemli anlaşmalar sıralanabilir.

CEVAP: C

MİLLİ MÜCADELE SAVAŞ DÖNEMİ

10. Lozan görüşmelerinde Türkiye ve Yunanistan arasında tartışma yaratan Fener Rum Patrikhanesinin; Patriklerin Türk vatandaşı olması şartının Yunanistan tarafından kabul edilmesiyle İstanbul'da kurumsal kimliğini devam ettirmesine izin verilmiştir.

Ülkedeki tüm gayrimüslimleri temsil etmesi söz konusu olamaz. Patrikhane Ortodoks mezhebinin merkezi. Ülkede Katolikler, Yahudiler de var nihayetinde. Kıbrıs Sorunu zaten çok daha sonra olduğundan Lozan'da böyle bir şartın yer alması beklenemez.

CEVAP: C

11. Lozan Barış Antlaşması'nda tarafların mutabakat sağlayamadığı tek konu Musul'dur. Diğer tüm konularda lehte ya da aleyhte bir mutabakat sağlanmıştır.

CEVAP: B

12. Moskova Antlaşması'nın yer alan maddelerden "Çarlık Rusya ile Osmanlı Devleti arasında imzalanmış olan antlaşmalar geçersiz sayılacaktır." maddesi her iki devlette de rejim değişikliği yaşandığının kanıtı olabilir. Osmanlı'nın yerine Türkiye, Çarlık Rusya'sı yerine Sovyet Rusya dönüşümünü gösterir bu madde. Çünkü iki yeni rejim maziden gelen sorunları arkada bırakmak ve yeni beyaz sayfa açma arzusundadır komşularıyla. Bu isteğin bir yansımasıdır anlaşmada yer alan bu madde.

CEVAP: E

YORUMLA TEST - 62

1. Milli birlik ve beraberliği sağlamak hususunda Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri'nin kurulması, kongrelerin düzenlenmesi, TBMM'nin açılması ve saltanatın kaldırılması olumlu olarak atılan adımlardır. Ancak iç isyanların çıkması birlik ve beraberlik sağlamadığı gibi tam tersine bölünmeye sebep olmaktadır.

CEVAP: E

2. Ankara Antlaşması bir İtilaf Devleti olan Fransa ile yapılmış ve Fransa, diğer Anlaşma (İtilaf) Devletleri ile birlikte daha önce kararlaştırdıkları mağlup devletlerle hep beraber bir antlaşma yapılacaktır, bireysel anlaşma yapılmayacak görüşünden ayrılmıştır. Aynı şekilde İtalya'nın işgal ettiği yerleri boşaltması da İtilaf (Anlaşma) bloğunda bir görüş ayrılığı yaşanmışının net göstergesidir. Gümrü Antlaşması ise Anlaşma Devletlerinden biriyle değil Ermenistan ile yapıldığından soru kökü ile ilgili değildir.

CEVAP: D

3. Moskova Antlaşması ile Sovyet Rusya ve TBMM birbirlerine karşı ülkelerinde örgütler kurulmasını önleme kararı, birbirlerinin iç işlerine karışmama isteği doğrultusunda alınmış bir karardır. En çeldirici seçenek olan "İç politikada muhalefeti sindirme" ülkelerin kendi iç politikası ile ilgili olduğu için dış politik bir eylem olan bir antlaşma maddesinde böyle bir gaye olamaz.

CEVAP: C

4. I. İnönü Savaşı sonrasında toplanan Londra Konferansı'na TBMM'nin de katılmasının temel amacı varlığını kabul etmeyen İtilaf devletlerine hukuki olarak varlığını kabul ettirmektir. Bunun yanında böyle bir barış konferansına katılarak "Türkler barış istemiyor" propagandasını da kırma amacı güdülmüştür. Ayrıca bu konferansa katılan TBMM haklı davasını, Misakımilli kararlarını Avrupa kamuoyuna duyurma fırsatı da bulmuştur. Dolayısıyla cevap olarak bütün öncülleri doğru kabul etmeliyiz.

CEVAP: E

5. İtalya Türklerin kararlılığının hissettiği II. İnönü Zaferi'nin etkisiyle beyhude hayaller peşinde koştuğunu anlayarak işgal ettiği bölgeleri boşaltmaya başlamıştır. Sakarya Zaferi sonrasında ise İtalya tamamen Anadolu'yu terk edecektir.

CEVAP: A

6. Savunma savaşları olan İnönü Savaşlarının kazanılmasına rağmen yine de taarruz edilmemesinin en temel sebebi ordunun taarruz gücünden uzak olmasıdır. Ancak Tekalif-i Milliye emirleri sonrasında toplanmış savaşın da zorunlu hale gelmesi ile birlikte Büyük Taarruz yapılmıştır.

CEVAP: C

7. Bir savunma savaşı olan Sakarya Zaferi sonrasında yapılan Büyük Taarruz Türk ordusunun artık bir savunma savaşı değil tarruz savaşı yaptığının göstergesidir. Bu kapsamda "Sakarya Zaferi, 1683 II. Viyana Kuşatması'ndan sonra başlayan ve yaklaşık 250 yıl devam eden tarihi geri çekilişin sonudur." sözünü kanıtlayan olay 26 Ağustos'ta Büyük Taarruz'un başlamasıdır.

CEVAP: C

9. ÜNİTE

8. Moskova Antlaşması ile Misakımilli'yi tanıyan ilk büyük devlet Rusya'dır. Yine Avrupa'nın doğusunda yer aldığı ve bir Avrupa devleti olması nedeniyle Misakımilli'yi tanıyan ilk Avrupalı devlet Rusya'dır. Ve yine Avrupa'yı niteleyen "Batı" kelimesinden hareketle Misakımilli'yi tanıyan ilk Batılı devlet de Rusya'dır çıkarımları yapılabilir Moskova Antlaşması ile ilgili.

CEVAP: E

9. Lozan Antlaşması'nda yer alan bu madde ekonomik bir yaptırıma sahip olduğu için siyasi bir husus olan Misakımilli sınırlarından taviz verilmiş olması söz konusu değildir. Borçların devletler arasında bölüş-türülmesi Türkiye'yi ekonomik yükümlülükten kurtarmamış olsa olsa yükünü hafifletmiştir diyebiliriz. Borçların Osmanlı Devleti'nden ayrılan devletler arasında bölüş-türülecek olmasından yola çıkılarak sadece, Yeni Türk Devleti'nin Osmanlı Devleti'nin devamı niteliğinde olduğunun bir göstergesidir çıkarımı yapılabilir. Osmanlı borçlarını Türkiye'nin üstlenmiş olması ve bu konuyla muhatap olması nedeniyle.

CEVAP: B

10. Mustafa Kemal "Komutan ne kadar değerli olursa olsun komuta ettiği birlikler askerlik mesleğinin niteliklerinden yoksunsa hiçbir varlık gösteremez." sözüyle Kuvayımilliye'yi eleştirmekte ve düzenli ordunun gerekliliğini savunmaktadır.

CEVAP: D

MİLLİ MÜCADELE SAVAŞ DÖNEMİ

11. Azınlıkların Türk vatandaşı sayılması hem de yabancı okulların Türk kanunlarına tabi olması, Türkiye'nin bağımsızlığını ve egemenliğini korumaya yönelik alınmış kararlardır.

Fakat Boğazların, başkanı Türk olan bir uluslararası bir komisyona bırakılması bağımsızlığı zedeler.

CEVAP: A

12. Düşmanın çemberinden sıyrılmak ve elverişsiz koşullarda muharebeden kaçınmak mağlubiyetle sonuçlanan Kütahya-Eskişehir Savaşı sonucunda yapılmış bir manevradır. Bu manevra ile Türk Ordusu kuşatılmaktan kurtulmuş ve Sakarya Irmağı'nın doğusuna çekilerek düşmanı beklemeye geçmiştir. İnönü Savaşları zaferle sonuçlandığı için bir kuşatma çemberinden kurtulmadan söz edilemez. Yine Başkomutanlık Meydan Muharebesi de zaferle sonuçlandığından muharebeden kaçınılmamıştır. Aslıhanlar-Dumlupınar Taarruzu yenilgi ile sonuçlansa da bir geri çekilme değil aksine yapılan saldırıdan Türk birliklerinin vaz geçmesi söz konusudur.

CEVAP: B

YORUMLA TEST - 63

1. Kuvayimillîye birliklerinin kurulmasında İstanbul Hükümeti'nin işgaller karşısında sessiz kalması ve çözüm üretememesinin etkili olduğu söylenebilir. TBMM'nin açıldığı ve Sevr Antlaşması'nın imzalandığı dönemlerde zaten Kuvayimillîye birlikleri faaliyette olduğu için kurulmasında bir etkilerinden söz edilemez.

CEVAP: B

2. Lozan Antlaşması'nda yabancı okullar sorunu "Türk kanunlarına bağlı olacaktır" hükmü ile Türkiye'nin istediği şekilde çözümlenmiştir. Fakat Boğazların, uluslararası bir komisyonun yönetimine bırakılmış olması ve sınırlarımızın dışına göndermeye çalıştığımız patrikhanenin İstanbul'da kalması bu iki konunun istediğimiz gibi çözülmediğini ortaya koyar.

CEVAP: B

3. TBMM ile SSCB arasında imzalanan Moskova Antlaşması'ndaki "Taraflardan birinin tanımadığı antlaşmayı diğeri de tanımayacaktır." maddesine göre; TBMM'nin tanımadığı Sevr Antlaşması'nı ve Mondros Mütarekesi'ni Sovyet Rusya'nın da tanımadığı söylenebilir. Mudanya Ateşkesi, TBMM'nin imzaladığı ve bu nedenle Sovyet Rusya'nın da tanıdığı bir ateşkes antlaşmasıdır.

CEVAP: D

4. TBMM, Mudanya Ateşkesi'nden sonra barış konferansının İzmir'de düzenlenmesini, Batı Anadolu'da Yunan yıkımını ve zulmünü uluslararası camiaya göstermek istediği için önermiştir.

CEVAP: C

5. Paragrafta açıkça ifade edildiği üzere Yeni Türk Devleti'nin ekonomik durumu görüşülmüştür. Karadeniz'e kıyısı olan devletler Rusya ve Bulgaristan boğazlar ile ilgili görüşmelere katılarak güvenliklerini gözetmişlerdir. Gözlemci olan ve taraf devlet olmayan ABD konferansta etkin rol oynamamıştır. Boğazlar gibi, ekonomik konular gibi konferansta farklı konular gündeme gelmiştir. Fakat paragrafta konuların sonuçları hakkında bilgi verilmediği için Türkiye Misakımillî hedeflerinden taviz vermemiştir ya da vermiştir tarzında bir çıkarım yapmak mümkün değildir.

CEVAP: E

6. Sakarya Savaşı sonuçları arasında Yunanistan'ın saldırı gücünü yitirmesi yer alır. Mustafa Kemal'in başkomutan seçilmesi ve ulusal yükümlülüklerin (Tekalif-i Milliye) açıklanması Sakarya Savaşı öncesi yaşanmış gelişmelerdir.

CEVAP: A

9. ÜNİTE

7. Kuvayimillîye'ye katılımın artması düzensiz birliklerde komuta birliğinin sağlanmasının zorlaşmasına neden olmuştur. Sayıca mevcudun artması ile güçlenen Kuvayimillîye, düşman ilerleyişinin yavaşlamasına, ulusal bilincin güçlenmesine ve Mustafa Kemal'in ulusal örgütlenme için zaman bulmasına vesile oldu.

Fakat Kuvayimillîye'ye katılımın artması, Yunanistan'ın Megola İdea'dan vazgeçmesine neden olmuştur. Yunanlar denize dökülünceye kadar bu amaç için mücadele etmişlerdir.

CEVAP: E

8. I. İnönü Savaşı sonrası kazanılan diplomatik başarılar arasında Afganistan ile Dostluk Antlaşması'nın imzalanması ve Londra Konferansı'nın düzenlenmesi yer alır.

Teşkilat-ı Esasi yani anayasanın yapılması ise diplomatik bir gelişme değil hukuki bir gelişmedir.

CEVAP: C

9. Kurtuluş Savaşı'nda Büyük Taarruz sonrasında İngiltere, sömürgelerinden destek gelmeyeceğini anlamasının yanında kamuoyu desteğini de yitirmiş, Fransa ve İtalya'nın da Anadolu politikalarını değiştirmiş olması üzerine TBMM karşısında yalnız kalmıştır. Bu durum Mudanya Ateşkes Antlaşması'nın imzalanmasında neden olmuştur.

CEVAP: A

MİLLİ MÜCADELE SAVAŞ DÖNEMİ

10. Birol Öğretmen'in ifade ettiği siyasi başarılar kanıt olarak gösterilebilecek şehir, Mudanya Ateşkes Antlaşması ve Lozan Barış Antlaşması sonucu işgalden kurtarılan İstanbul'dur.

İzmir, Bursa, Kütahya ve Balıkesir ise askeri başarılar esnasında işgalden kurtarılmıştır.

CEVAP: D

11. Sorudaki paragrafta verilenler olağanüstü günler yaşandığını, vatan topraklarının işgalden kurtarılması için çalışıldığını ve Antlaşma Devletleri arasında görüş ayrılığı olduğunu göstermektedir.

CEVAP: E

12. TBMM, savaşla ilgili yasama ve yürütme yetkilerini Başkomutanlık Kanunu'yla Mustafa Kemal'e devrederken, Mustafa Kemal yetkisinin 3 ay süreli olmasını isteyerek milli iradenin üstünlüğünü önemseydiğini ortaya koymuştur

Bu sınırlanma talebinin hızlı karar almaya bir etkisinin olması ve monarşik rejimin devamlılığı ile ilgisi olamaz.

CEVAP: A

YORUMLA TEST - 64

1. TBMM ile Sovyet Rusya arasında 16 Mart 1921'de Moskova Antlaşması imzalanması TBMM'nin varlığının Sovyet Rusya tarafından kabul edildiğinin, "Çarlık Rusya'sı ile Osmanlı Devleti arasında imzalanmış olan antlaşmalar geçersizdir" maddesi iki yeni devletin kurulduğunun, "Birinin tanımadığı antlaşmayı diğeri de tanımaz" maddesi *uluslararası alanda iki tarafın beraber hareket edeceğinin ve Rusya'nın Sevr Antlaşması'nı reddettiğinin* göstergesidir. Fakat Rusların sıcak denizlere inme politikasından vazgeçtiğine dair paragrafta çıkarım yapmamıza yardım edecek bir bilgi yer almıyor.

CEVAP: B

2. 1921 Londra Konferansı'nın başarısızlıkla sonuçlanması üzerine Eskişehir civarında harekete geçen Yunanlar; Misakımillî'nin hayata geçmesini önlemek, Anadolu'daki Türk direnişini kırmak ve düzenli ordunun güçlenmesine engel olmak amaçındaydılar.

CEVAP: E

3. I. İnönü Zaferi, Milli Mücadele sürecinde TBMM'nin halk nazarındaki prestijini daha da artırmıştır. Bu gelişme TBMM'nin siyasi otoritesini ve düzenli orduya duyulan güven, artırmıştır. Bunun yanında TBMM'nin artan gücüne bağlı olarak askerden firar etme olayları da azalmaya başlayacaktır.

CEVAP: B

4. Katıldığı seminerde "Lozan Barış Antlaşması ile kapitülasyonlar kesin olarak kaldırılmıştır." diyen bir tarihçi, Misakımillî'de yer alan "Siyasi, adli ve mali gelişmemize engel olan unsurlar kaldırılacaktır." kararının gerçekleştirildiğini söyleyebilir.

CEVAP: C

5. Paragraftan yola çıktığımızda Milli Mücadele'nin stratejisiyle ilgili; sömürgeciliğe karşı mücadele edildiği, halk hareketi olması nedeniyle direnişin milli iradeye dayandığı ve Müslümanlardan destek alındığı yargılarına ulaşılabilir.

CEVAP: E

6. Sakarya Savaşı'nın kazanılmasından sonra Fransa, TBMM Hükûmeti ile 20 Ekim 1921'de Ankara Antlaşması'nı imzalayarak işgal ettiği topraklardan çekilmiştir. Buna göre; bir antlaşma imzalandığından Fransa, TBMM'nin hukuki varlığını tanımıştır yorumu yapılabilir. Yine Fransa bireysel bir eylemde bulunduğu ve Anadolu'dan çekildiğinden İtilaf Devletleri bloku parçalanmıştır yorumu da yapılabilir. Fakat güney sınırimız bugünkü hâliyle kesinleşmiştir diyemeyiz. Güney sınırimızın kesinleşmesi 1939'da Hatay'ın anavatanına katılmasıyla olacaktır.

CEVAP: D

9. ÜNİTE

7. Sakarya Meydan Savaşı'ndan sonra TBMM, İtilaf Devletleri tarafından sunulan barış önerileri reddetmiştir. TBMM Hükümeti'nin bu önerileri reddetmesinde; TBMM'nin Misak-ı Milli'yi gerçekleştirmek istemesi, İtilaf Devletlerinde sömürgeci zihniyetin devam etmesi ve Anadolu'daki işgallere son verilmemesinin etkili olduğu söylenebilir.

CEVAP: E

8. İngiliz istekleri karşısında İsmet İnönü'nün taviz vermemesi üzerine İngiliz Dışişleri Bakanı Lord Curzon, İnönü'ye "Konferansta bir sonuca varacağız ama memnun ayrılmayacağız. Hiçbir konuda bizi memnun etmiyorsunuz. Hiçbir dediğimizin makul olduğuna, haklı olduğuna bakmaksızın kabul etmiyor hepsini reddediyorsunuz." demiştir. Bu diyalog Lozan Konferansı'nda yaşanmış olabilir. Çünkü dışişleri bakanlarının olduğu bir konferans. Mudanya Ateşkesi'nde generaller bulunuyordu.

CEVAP: C

9. Millî Mücadele'nin ilk döneminde, işgallere karşı Batı ve Güneydoğu Anadolu'da halk tarafından Kuvayımilliye adı verilen silahlı direniş birlikleri oluşturulurken, Doğu Anadolu'da böyle bir gelişmenin görülmemesinin nedeni bölgede düzenli ordu birliklerinin bulunmasıdır. Kazım Karabekir Paşa komutasında 15. Kolordu Doğu Anadolu'da güvenliğin sağlanması konusunda ve vatan savunması konusunda üzerine düşeni yaptığı için milis birliklerine ihtiyaç kalmamıştır.

CEVAP: E

MİLLİ MÜCADELE SAVAŞ DÖNEMİ

10. Başkomutanlık Meydan Savaşı'nın başarıya ulaşmasıyla 9 Eylül 1922'de Yunanlar İzmir'den denize dökülmüş, 18 Eylül'de ise Batı Anadolu düşman işgalinden tamamen kurtarılmıştır. Bu duruma bağlı olarak ortaya çıkan gelişmeler arasında; İngilizlerin ateşkes teklif etmek zorunda kalması, Kurtuluş Savaşı'nın askerî safhasının sona ermesi, İngiltere ile Çanakkale Krizinin yaşanması ve Yunanistan'da yaşanan askeri darbe sonucunda savaşı kaybeden hükümetin devrilmesi yer almaktadır. Fakat Fransa ve İtalya'nın işgal ettiği yerlerden çekilmesi daha önce Sakarya Savaşı'ndan sonra yaşanan bir gelişmedir.

CEVAP: B

11. Tekalif-i Milliye Emirlerinin yayınlanmasında dış yardım için diplomatik bağlantı kurmak söz konusu değildir. Tekalif-i Milliye tamamen iç kaynakları harekete geçirmeye yönelik bir adım olup dış politika ile ilişkisi bulunmamaktadır.

CEVAP: B

TEKRARLA TEST - 65

1. Milli Mücadele'de İstanbul'da bütün ulusal güçleri birleştirmek ve koordinasyon birliğini sağlamak amacıyla kurulan **Milli Kongre Cemiyeti**'dir. **Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti:** Sivas Kongresi'nde Müdafaa-i Hukuk Cemiyetlerinin birleştirilmesiyle kuruldu. **Trakya-Paşaeli Cemiyeti:** Trakya'da Yunan faaliyetlerine karşı kurulan yararlı cemiyet. **Sulh ve Selameti Osmaniye Cemiyeti:** İstanbul merkezli padişah yanlısı, Milli Mücadele karşıtı bir cemiyetti. **Reddi İlhak Cemiyeti:** İzmir'in Yunanistan'a ilhaki (katılımını) engellemek için faaliyet gösterdi. Maşatlık Mitingi'ni düzenledi. Balıkesir ve Alaşehir Kongreleri'ni topladı.

CEVAP: B

2. 16. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin Akdeniz hakimiyetini güçlendiren zaferler, 1538 Preveze ve 1560 Cerbe Zaferleri'dir. Girit'in Fethi, 17. yüzyılda yaşandığı için alınamaz.

CEVAP: D

3. Ayanların isyanları bastırma ve merkezi otoriteyi koruma konularında yardımcı olacaklarını taahhüdünü Sened-i İttifak ile vermişlerdir.

CEVAP: D

4. Mustafa Kemal Atatürk, Son Osmanlı Mebusan Meclisi seçimlerinde Erzurum'dan milletvekili seçilmiştir. TBMM seçimlerinde ise Ankara milletvekili seçilecektir.

CEVAP: C

5. Savaş koşullarında yapılan 1921 Anayasası yani Teşkilat-ı Esasi son derece özet ve kısa bir anayasa idi. Mahkemeler, başkent, temel hak ve özgürlükler, yönetim biçimi anayasada düzenlenmemişti. Fakat TBMM hükümeti ifadesiyle hükümetin adı anayasada yer almıştır.

CEVAP: A

6. Wilson İlkeleri ile ilgili soruda verilen maddelerden yola çıkarak mandater rejimin dayanağı olmuştur diye bir çıkarıp yapılamaz. Milletler, kendi geleceklere kendileri karar verecektir maddesi mandater rejime terstir. Zaten mandater rejim daha sonra Wilson ilkelerinden rahatsız olan İngiltere ve Fransa'nın yönlendirmesiyle şekillendirilmiştir. "Milletler, kendi geleceklerine kendileri karar verecektir" maddesi ilginç bir şekilde Ermeniler tarafından kullanılmış aynı zamanda Misakımilli'ye de temel oluşturmuştur.

CEVAP: C

7. Şeyhülislam, kazasker, müderris ve kadı ilmiye sınıfına mensup görevlilerdir. Fakat Nişancı ilmiye sınıfından değil kalemiye sınıfındadır.

CEVAP: B

9. ÜNİTE

8. Son Osmanlı Mebusan Meclisi'nin basılıp milletvekillerini tutuklanarak sürgün edilmelerinin nedeni Mısakımilli'yi kabul ederek işgale karşı gelmeleridir.

CEVAP: A

9. Büyük Selçuklulardaki rasathanelerde gök cisimlerinin gözlemlenmesi sonucunda yapılan hesapların katkısı ile Ömer Hayyam başkanlığında bir komisyon Celali Takvimini hazırlamıştır.

CEVAP: D

10. Sivas Kongresi sonrası halkı doğru bilgilendirme amacıyla 14 Eylül 1919'da ilk sayısını yayınlayan gazete, **İrade-i Milliye** gazetesidir.

Hakimiyeti Milliye, Ankara'da Temsil Heyeti'nin çıkardığı gazetedir. Daha sonra TBMM'nin yarı resmi gazetesi olacaktır. İstiklal Marşı'nı yayınlayan ilk gazetedir.

Ceride-i Resmîyye, TBMM'nin resmi gazetesidir.

Minber, Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkmadan önce İstanbul'da yazılarının yayınlandığı gazete.

Açıksöz, Kastamonu'da yayınlanan İstiklal Marşı'nı yerel düzeyde yayınlayan gazetedir.

CEVAP: C

11. Osmanlıda Kapıkulu Ocakları'nda süvari olarak görev yapan asker azap birliklerine dahil olamaz. Azaplar Eyalet Ordusunda piyade yani yaya askerlerdir.

CEVAP: C

MİLLİ MÜCADELE SAVAŞ DÖNEMİ

12. Mustafa Kemal'in kongre başkanı seçilmesi ve Temsilciler Kurulu seçilmesi iki kongrede de ortak durumlardır.

Fakat Sivas ile Erzurum Kongreleri'ni ayıran nokta Müdafaa-i Hukuk Cemiyetleri'nin ulusal düzeyde birleştirilmesidir. Sivas Kongresi'nde bu karar alınmıştır. Erzurum'da ise doğudaki cemiyetler ile ilgili bölgesel bir birleşme vardır.

CEVAP: B

13. Türklerin yerleşik yaşama geçmesiyle kültürlerindeki yaşanan önemli değişim mimari eserler vermemektedir.

Diğerleri hem göçebe hem de yerleşik yaşamada görülebilecek özelliklerdir.

CEVAP: E

14. Osmanlıda meşrutiyete geçişte seçenekler arasında Genç Osmanlılar (I. Meşrutiyet) ve İttihat ve Terakki (II. Meşrutiyet) cemiyetleri doğrudan etkilidir. Vatan ve Hürriyet Cemiyeti'ni Mustafa Kemal Atatürk Şam'da kurmuştur. Meşrutiyet yanlısı olsa da daha sonra İttihat ve Terakkiye katıldığı için meşrutiyete geçişte doğrudan etkili olamamıştır.

CEVAP: D

15. Tımar Sistemi'nin etkin bir şekilde uygulanmasının, Osmanlı ülkesinde yetiştirilen cebellüler ile askerlik, ekonomik üretim olarak tarım, yetiştirilen askerlerin güvenliği sağlamasıyla asayiş ve vergilerin tımarlı sipahilerce toplanmasıyla maliye ile ilgili işleyişte etkili olmuştur.

Tımar Sistemi'nin etkin ticarete doğrudan etkisi yoktur.

CEVAP: B

16. Kuvayımilliye birlikleri Askeri disiplinden uzak, kurulduğu bölgenin işgalini engelleme amacı nedeniyle bölgesel, aralarında koordinasyonun olmadığı ve gönüllük esasıyla oluşan birliklerdi. Kuvayımilliye birliklerinin tek merkezden yönetilmeleri gibi bir özellikleri yoktur. En önemli sıkıntısı da zaten budur.

CEVAP: E

17. Mal varlığının bir bölümünün halk yararı için bağışlandığı sistem, vakıf sistemidir.

CEVAP: E

18. Edirne'deki hakkında bilgiler verilen darüşşifa II. Bâyezid Darüşşifası'dır.

CEVAP: A

19. Mondros Ateşkes Antlaşması'nda İtilaf Devletleri işgal edecekleri alanı genişletmek ve tepkiyi azaltmak için Kilikya ve Mezopotamya gibi sınırları belli olmayan ifadeler kullanmışlardır.

CEVAP: A

20. Bulgarlar, Peçenekler, Macarlar ve Avarlar Avrupa'ya göç etmişler ve Hristiyanlık dini ile karşılaşarak Hristiyan olmuşlardır. Hristiyanlığı kabul eden Türk toplulukları arasında Anayurtta kalan ve Maniheizm dinini kabul eden Uygurlar yer almaz.

CEVAP: D

21. II. Mahmut Dönemi'nde, Osmanlı Devleti'ni ekonomik anlamda sıkıntıya sokarak zamanla Avrupa'nın açık pazarı haline gelmesine neden olan Balta Limanı Ticaret Antlaşması, 1838 yılında İngiltere ile imzalanmıştır.

CEVAP: A

22. Osmanlılık fikrini savunanlarda seçenekler arasında Ziya Gökalp yer almaz. Ziya Gökalp Türkçülük fikrinin önemli bir temsilcisidir.

CEVAP: E

23. Osmanlı Devleti şeri mahkemeler dışında cemaat ve konsolosluk mahkemeleri Klasik Dönem'de hukuki sorunlara çözüm üretirdi. Fakat Nizamiye mahkemeleri 19. yüzyılda Abdülaziz Dönemi'nde batılılaşma kapsamında kurulan bir mahkemedir.

CEVAP: D

24. Hint Deniz Seferi sonucu kara yoluyla İstanbul'a dönerken gördüğü yerleri anlattığı "Miratül Memalik" ve denizcilik ile ilgili "Muhit" eserlerini yazan Osmanlı amirali Seydi Ali Reis'tir.

CEVAP: B

25. Osmanlı Devleti'nin uzun ömürlü olmasındaki etkenler arasında iltimas yer almaz. İltimas adam kayırma, torpil anlamındadır ve sosyolojik bir hastalıktır devlete ve topluma zarar verir.

CEVAP: B

9. ÜNİTE

26. Türkiye tarihi hakkında bir araştırmada Talas Savaşı yer almaz. Talas Türkiye’de değil Batı Türkistan’da Arap ve Çin kuvvetlerinin çarpıştığı bir savaştır.

CEVAP: C

27. Sözleşmedeki “Boğazlardan ticaret gemilerinin geçişi serbest, savaş gemilerinin geçişi ise barış zamanında yasak olacaktır.” maddesi Osmanlı’nın sahibi olduğu boğazlar üzerinde söz söyleme hakkını kısıtlayan ve yabancıların söz söyleme hakkı elde ettiği ve bundan dolayı da Osmanlı Devleti’nin egemenliği zedeleyen bir maddedir.

CEVAP: C

28. Ticaretin yapıldığı şehirlerin önem kazanması, mal nakledilebilen liman şehirlerinin fethedilmesi, yabancı tüccarların kapitülasyonlar ile düşük gümrük vergisi uygulamasıyla Anadolu’ya çekilmek istenmesi, kervanların güven içerisinde konaklayabileceği kervansarayların artması hep ticaret politikalarının bir sonucudur.

Fakat Anadolu Selçuklu Devleti’nin Anadolu’yu uluslararası ticaret merkezi haline getirme politikasının sonuçları arasında İkta Sistemi yer almaz. İkta Sistemi tarımla ilgilidir.

CEVAP: E

29. III. Selim zamanında orduyu güçlendirmek için yapılan yenilik Nizam-ı Cedid Ocağı’nın kurulmasıdır.

CEVAP: E

10. ÜNİTE

KAVRA TEST - 66

1. Kazım Karabekir, Adnan Adıvar, Rauf Orbay ve Refet Bele; Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının kurucuları arasındadır. Bunların yanında Ali Fuat Cebesoy, Bekir Sami, İsmail Canbulat gibi isimlerde bu partide rol oynamışlardır. Fakat Ali Fethi Okyar bir diğer muhalefet partisi olan Serbest Cumhuriyet Fırkasının kurucu başkanıdır.

CEVAP: D

2. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, ulusal ekonomiyi yönlendirmek ve planlamak amacıyla 1930'da kurulmuştur. Bu çerçevede Türk parasının değerini korumak ve devlet adına para basmak amacına hizmet eder. Bu güne kadar Osmanlı Bankasının yetkisi dahilinde olan para basmak artık Merkez Bankası'nın görevi haline gelmiştir. Fakat bireysel bankacılık diye tanımlanan vatandaşlara kredi vermek bu bankanın görevi değildir.

CEVAP: D

3. 3 Mart 1924'te Halifeliğin kaldırılmasıyla Osmanlı ailesi yurt dışına çıkartılmıştır. Keza Saltanatın kaldırılması ile güçlenen ulusal egemenlik Halifeliğin kaldırılmasıyla daha da pekişmiştir. Çünkü halifelik, Osmanlı Devleti'nde saltanatla iç içe geçtiği için ve hanedan soyundan gelen biri halife sıfatını kullandığı için bu durum ulusal egemenliğin önünde bir tehdit oluşturuyordu. Ayrıca halifeliğin kaldırılması din ile devlet işlerinin birbirinden ayrılmasında önemli bir rol oynamış, laikleşme yolunda en önemli adım olmuştur.

CEVAP: C

CUMHURİYET DÖNEMİ İNKILAP VE İLKELER

4. Verilen gelişmeleri kronolojik sıralaması şu şekildedir.
- Tevhid-i Tedrisat Kanunu 3 Mart 1924
  - Yeni Türk harflerinin kabulü 1 Kasım 1928
  - Millet Mekteplerinin açılması 24 Kasım 1928 (*Yeni Türk harflerinin kabulünden sonra olduğunu hatırlamak yeterlidir burada. Keza Millet Mekteplerinin açılmasının amacı kabul edilen yeni Türk harflerinin Türk halkına öğretilmesidir.*)
  - Üniversite reformu 1933
- Buna göre doğru sıralama IV-II-III-I şeklindedir.

CEVAP: A

5. 1 Kasım 1922'de saltanatın kaldırılması ulusal egemenliğin önünü açan gelişmedir. Ardından 1923'te Cumhuriyetin ilanı, sonrasında halifeliğin kaldırılması ve kadınlara siyasi hakların verilmesi gibi gelişmeler ulusal egemenliği güçlendiren gelişmelerdir. Bu yolda Saltanat makamının kaldırılmasını süreç yol veren, önünü açan bir gelişme diye nitelenecek çok daha doğru olacaktır. Medeni Kanunu'nun kabul edilmesi laiklik ve halkçılık ile ilgili bir gelişmedir. Yine 1924 Anayasası'nın hazırlanması ulusal egemenlik içeren hususlar barındırır da önünü açan gelişme diyemeyiz. Takrir-i Sükûn Kanunu, Şeyh Sait Ayaklanmasını bastırmak için çıkarılmıştır.

CEVAP: B

6. Atatürk'ün halkçılık ilkesi; kişi, aile veya bir zümreye ayrıcalık tanınmamasını destekler. Görevlerin ırk ya da mezhebe göre değil; liyakat esası ile verilmesini destekler. Bütün vatandaşların devlet hizmetinden yararlanmasını öngörür. Din ve inanç fark etmezsin hukukun tüm bireylere uygulanmasını amaçlar. Ancak yönetimi kolaylaştırmak için toplumun sınıflara bölünmesi eşitliğe ve halkçılık ilkesine aykırı bir durumdur.

CEVAP: C

7. Nazilli Basma Fabrikasının açılması, Aşar Vergisi'nin kaldırılması, Merkez Bankası'nın kurulması ve I. Beş Yıllık Sanayi Planı uygulanması Atatürk Dönemi ekonomik faaliyetleri arasındadır. Ancak, Varlık Vergisi'nin uygulanması 1942 yılında II. Dünya Savaşı sırasında gündeme gelen bir gelişmedir.

CEVAP: A

8. Atatürk, Türk diline ve tarihine verdiği önemden dolayı, faaliyetlerini hükümet politikalarından bağımsız sürdürebilmeleri amacıyla, ekonomik özgürlüklerini temin etmek için Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumu'na, Türkiye İş Bankası'ndaki hissesinin gelirini miras olarak bırakmıştır.

CEVAP: C

9. Medeni Kanun'u 1926 yılında çıkarılmış bir kanundur. Yine Türk Ceza Kanunu 1926 yılında İtalya'dan esinlenerek çıkarılmıştır. Keza Borçlar Kanunu ve Kara Ticaret Kanunu 1926 yılında İsviçre'den esinlenerek çıkarılmış kanunlardır. Ancak Teşkilat-ı Esasiye Kanunu 1921 Anayasası'nın diğer adıdır ve doğal olarak 1921 yılında çıkarılmıştır.

CEVAP: E

10. J.J. Rousseau'nun "Yalnız genel idare, devletin güçlerini herkesin iyiliğine olarak yürütebilir" sözünde genel irade ile milleti, devletin güçleri ile yönetimi kastetmiştir Dolayısıyla bu sözde ulusal egemenlik vurgusu yapılmaktadır ve Atatürk'ün Cumhuriyetçilik ilkesi ile ilgilidir.

CEVAP: B

11. Soruda bahsedilen Dersim İsyanı'nda görev alan dünyanın ilk kadın savaş pilotu ise **Sabiha Gökçen**'dir.

Afet İnan, Mustafa Kemal'in manevi kız evlatlarından biridir ve ilk kadın tarihçi olarak kabul edilmektedir.

Fatma Aliye, Osmanlı Dönemi'nde ilk Türk kadın hakları savunucusu ve ilk Türk kadın roman yazarıdır.

Sabiha Rifat Güreymen, ilk kadın mühendis olarak geçmektedir.

Eribe Hürkuş, Vecihi Hürkuş'un kızıdır ve ilk Türk kadın hava şehidimizdir.

CEVAP: E

12. Medreselerin kapatılması 1934 yılında Cumhuriyet Dönemi'nde, tekke ve türbelerin kapatılması yine 1934 yılında Cumhuriyet döneminde gerçekleşmiştir. Keza Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile birlikte tüm okulların Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlanması Cumhuriyet Dönemi gelişmelerindedir. Yabancı okulların denetim altına alınması, Lozan Barış Antlaşması ile elde edilmiş bir haktır ve bir süreç nihayetinde Cumhuriyet Dönemi'nde gerçekleşen olaylar arasında olacaktır.

Ancak ilk kez azınlık okullarının açılması Osmanlı Devleti gelişmelerindedir ve dini nitelikli okullar olarak Osmanlı kuruluş yıllarına kadar dayanmaktadır.

CEVAP: A

13. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, yapmış olduğu muhalefetin suiistimal edilmesi yoluyla rejim karşıtı bir fırka olarak lanse edilmiş ve bu muhalefeti çarptanların 13 Şubat 1925'te çıkardığı Şeyh Sait Ayaklanması sonucunda Takriri Sükun Kanunu'ndan alınan yetkiyle 5 Haziran 1925'te hükümet kararıyla kapatılmıştır.

CEVAP: D

KAVRA TEST - 67

1. “Ankara başkenttir.” maddesi 1924 Anayasası'nın ilk halinde var olan maddelerdendir. Kadınlara siyasi haklar verilmesi 1934 yılında yapılan değişiklik ile 1924 Anayasası'na eklenmiştir. Milletvekili yemin şekli 1928 değişiklikleri arasındadır. İstiklal Marşı ise 1982 Anayasası'nda ilk kez anayasal madde olarak kendine yer bulmuştur. Sorunun cevabı olan Atatürk ilkelerinin anayasada yer alması 1937 yılında yapılan değişiklik ile olmuştur.

CEVAP: C

2. Hukuk ve sosyal alanda laiklik kapsamında yapılan inkılaplar ikiliği ortadan kaldırma amacındadır. Eğitim-öğretim alanında Tevhid-i Tedrisat Kanunu başta olmak üzere yapılan inkılaplar yine ikiliği ortadan kaldırmaya yönelik çalışmalardır. Saltanat ve halifeliğin kaldırılması yönetim alanında yapılan girişimlerdir ve amacı yönetimde ikiliği ortadan kaldırmaktır. Ancak Cumhuriyet Dönemi'nde ekonomik alanda ikiliği ortadan kaldıracak bir politika benimsenmemiştir. Hem devlet hem de özel sektörün ekonomide yer aldığı, yatırım yapabildiği düşünüldüğünde ekonomide birlik olmadığı ikilik olduğu söylenebilir.

CEVAP: A

3. Resmi nikahtan sonra inançlara göre dinsel tören yapılabilmesi, mahkemece şahitlikte kadının erkekle eşit olması, evlenme akdinin devlet işi olarak tanımlanması ve boşanma işlemini kadının da talep edebilmesi 1926 yılında kabul edilen Medeni Kanun'un maddeleri arasındadır. Ancak evlenme akdi ile birlikte kadının kendi soyadını da kullanması daha sonra, 2002 yılında yapılan bir değişiklik ile Medeni Kanun'a eklenmiş bir maddedir. Yine edinilmiş mallara ortaklık ve buna bağlı boşanma durumunda malların eşit paylaşımı 2002'de Medeni Kanun'a eklenen bir düzenlemedir. **DİKKAT!!!** Bu iki yeni hakkın ne olduğunu bilmek olası bir soruyu kolayca yapmanıza yardımcı olacaktır.

CEVAP: E

4. Yabancılara verilen ayrıcalıkların kaldırılması en nihayetinde milli bir duruştur, böyle bir hareket milliyetçilik kapsamında ele alınmalıdır. Yabancıların aktif oldukları gerek kapitülasyonlar gerek okullar gerekse diğer ayrıcalıkları ile ilgili uygulanan bu tarz her inkılap milliyetçilik hareketinin bir sonucudur.

CEVAP: B

5. Yabancı ticaret gemilerinin Boğazlardan geçmesi Lozan Barış Antlaşması ile düzenlenmiş bir madde değildir, dolayısıyla Kabotaj Kanunu ile ilgisi yoktur. Fakat, yabancıların Türk limanları arasında ticaret yapması ve yine yabancıların Türk nehirlerinde ve göllerinde gemi bulundurması Kabotaj Kanunu kapsamında yasaklanmıştır.

CEVAP: D

6. Medreselerin kapatılması (11 Mart 1924'te Tevhid-i Tedrisat Kanunu'ndan alınan yetkiyle MEB emri ile kapatılmıştır), Takrir-i Sükûn Kanunu'nun kabul edilmesi, Mecellenin yürürlükten kaldırılması ve “Devletin dini İslam'dır” ibaresinin anayasadan çıkarılması 3 Mart 1924 tarihinde yani Halifeliğin kaldırılmasından sonra gerçekleşen gelişmelerdir. Dolayısıyla halifeliğin kaldırılmasını etkileyemez. Ancak Cumhuriyetin ilan edilmesi ve ulusal egemenliğin resmi olarak tesis edilmesi üzerine ilerleyen zamanda halifeliğin yeni rejime tehdit oluşturabileceği öngörülerek halifeliğin kaldırılmasında etkili olmuştur.

CEVAP: B

7. Toprak reformu çiftçiyi rahatlatmak marabalıktan kurtarmak için yapılan bir reformdur. Tarım Kredi Kooperatifleri çiftçinin malını alma ve çiftçiye uygun tarımsal malzeme temin ederek yardımcı olma noktasında çiftçiyi rahatlatır. Keza Ziraat Bankası'nın tarımsal kredi imkanlarının güçlendirilmesi çiftçiyi finansal anlamda rahatlatır. Çiftçinin omzunda bir yük olan Aşar Vergisi'nin kaldırılması da çiftçiyi rahatlatmıştır. Sümerbank ise tekstil-sanayi sektörüne hizmet için kurulan bir bankadır, tarımı ve çiftçiyi doğrudan etkilemez.

CEVAP: A

10. ÜNİTE

CUMHURİYET DÖNEMİ İNKILAP VE İLKELER

8. 1930'da Menemen Olayı ve 1925'te Şeyh Sait Ayaklanması laik cumhuriyet rejimine karşı çıkmış Cumhuriyet Dönemi isyanlarıdır. Fakat Çerkez Ethem Ayaklanması 1921 yılında gerçekleşmiştir ve laik rejime karşı değil Kurtuluş Savaşı Dönemi'nde TBMM'nin otoritesine karşı çıkan bir isyandır.

CEVAP: B

9. Ankara'nın başkent olması, II. TBMM'nin açılması ve Halk Fırkasının kurulması Cumhuriyetin ilanından önce gerçekleşen olaylardır. Bu üç olayı Cumhuriyetten önce diye kesinlikle biliniz. Bu soruda en büyük çeldirici D şıkkı, Cumhuriyetin ilanı olsa da Ankara'nın başkent olması daha önce gerçekleşmiştir.

-Ankara'nın başkent olması – 13 Ekim 1923
-Türk Tarih Kurumu'nun açılması – 15 Nisan 1931
-Soyadı Kanunu'nun kabulü – 21 Haziran 1934
-Cumhuriyetin ilanı – 29 Ekim 1923
-Harf İnkılabı – 1 Kasım 1928

CEVAP: A

10. Ankara Hukuk Mektebi, modern eğitim sistemine uygun açılan bir okuldur, ikiliğe sebep vermez. Ancak eski tarz okullar olan medreselerin kapatılması ve kendi kültürlerinde eğitim yapan yabancı okulların denetim altına alınması eğitim-öğretimde ikiliği ortadan kaldırmak için yapılan çalışmalardır. Nitekim medreseler kapatılarak laik ve merkezi tek elden yönetilen milli eğitim kurulmuş, yabancı okullar denetim altına alınarak bu topraklarda ayrılıkçı tohumların atılması da engellenmiştir.

CEVAP: E

11. Unvan ve lakapların yasaklanması, tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması, kılık kıyafet düzenlemesi, Medeni Kanun'un kabulü halkçılık ilkesi kapsamında gerçekleştirilen ve sosyal alanda ayrıcalığın ortadan kaldırılması amacına hizmet eden inkılaplardır. Ancak Şer'îye ve Evkaf Vekaletinin kaldırılmasının toplumsal bir yönü yoktur, siyasi yönü vardır. Vekalet, bakanlık anlamında bir tabirdir.

CEVAP: B

12. Mustafa Kemal hükümetin icraatlarının bir muhalefet tarafından denetlenmesi amacıyla bu fırkanın kurulmasına destek vermiştir. Yine farklı bir partinin 1929 Dünya Ekonomik Krizi'ne farklı bir bakış açısı ile farklı çözüm yolları getirebileceğine olan inanç da bu desteğin sebeplerindedir.

Serbest Cumhuriyet Fırkası, liberal bir partidir. Dolayısıyla Mustafa Kemal'in Serbest Cumhuriyet Fırkasının kurulmasına destek vermesinin liberalizmin güçlenmesinin önüne geçmek gibi bir gayesi olmaz.

CEVAP: D

13. 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edildiğinde kabine sistemine geçilmiş ve Mustafa Kemal başbakan olarak İsmet İnönü'yü atamıştır. Seçeneklerde yer alanlardan bir de Ali Fethi Okyar başbakanlık görevini yapan isimdir. Ali Fethi Okyar 21 Kasım 1924-6 Mart 1925 yılları arasında bu görevi üstlenmiştir.

CEVAP: B

14. Millî Mücadele Dönemi'nde ve sonrasında kurulan iyi ve dostane ilişkiler nedeniyle cumhuriyetin ilk yılları hem kendilerini daha da geliştirmek hem de Batı kültürü öğrenmek amacıyla gençlerin yüksek öğrenim görmek üzere gitmelerine izin verilen ülke Sovyet Rusya'dır.

CEVAP: D

15. Kurtuluş Savaşı bir bağımsızlık savaşıdır. Bağımsızlık dendiğinde de ilk akla gelen ilke, milliyetçilik ilkesidir. Bu kapsamda Kurtuluş Savaşı'nın temel dayanağı olan ve Atatürk'ün ilk uyguladığı olduğu ilke milliyetçilik ilkesidir.

CEVAP: C

KAVRA TEST - 68

1. Sanayi ile en ilişkili şık bakıldığında Teşvik-i Sanayi Kanunudur. Teşvik-i Sanayi Kanunu, 1927 yılında kabul edilmiş ve özel sektörü sanayi yatırımı konusunda teşvik etmek amaçlanmıştır. Bu kanun kah 1929 Krizi kah yeterli sermaye birikiminin olmaması kah yeterli uzmanlık alanını olmaması gibi nedenlerden dolayı muvaffak olamamıştır. Bunun üzerine 1933'te I. Beş Yıllık Sanayi Planı devreye sokulmuştur.

CEVAP: C

2. Mustafa Kemal'in Onuncu Yıl konuşmasında metinde boş bırakılan yere "Türkiye Cumhuriyetidir." ifadesi gelmelidir. Nitekim Atatürk bu konuşmasında Türk Milletine ve Türkiye Cumhuriyeti'ne vurguda bulunmuştur.

CEVAP: B

3. Mustafa Kemal bu sözüyle tarıma ve köylüye bir gönderme yapmaktadır. Bu kapsamda Toprak reformunun yapılması, Aşar Vergisi'nin kaldırılması ve tohum ıslah istasyonlarının kurulması, Atatürk'ün bu sözüyle ilişkilendirilebilir.

CEVAP: E

4. 3 Mart 1924 tarihinde Halifeliğin Kaldırılması Kanunu, Tevhid-i Tedrisat Kanunu, Erkanı Harbiye Vekaletinin Kaldırılması Kanunu ve Osmanlı hanedanının yurt dışına çıkarılması kanunları TBMM tarafından kabul edilmiştir.

Ancak Millet Mekteplerinin kurulması Harf İnkılabı ile ilgilidir, yeni harfleri halka öğretme amaçlı bir teşebbüstür. Ve 24 Kasım 1928 yılında yapılan bir düzenlemedir.

CEVAP: A

5. Erzurum Kongresi'nde ve Amasya Genelgesi'nde "milli irade" göndermesi ile ulusal egemenliğe atıfta bulunulmuştur. Teşkilat-ı Esasiye'nin ilk maddesi olan "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir." ibaresi yine ulusal egemenliği vurgulamıştır. Lozan Konferansı'na Osmanlı Hükümeti ve TBMM'nin aynı anda çağırılması da saltanatın kaldırılmasının hızlanmasına sebep olmuştur.

Ancak, Misak-ı Milli'nin ilanında herhangi bir ulusal egemenlik göndermesi yoktur. Bu belgede bağımsızlık ön plandadır.

CEVAP: B

6. Bu madde, 1921 Anayasası'nın yürürlükte olduğu dönemde, 13 Ekim 1923 yılında yapılan bir düzenlemedir. Ancak 1921 Anayasası'nda yer almamıştır. 1924 Anayasası, 1961 Anayasası ve daha sonrasında 1982 Anayasası'nda bu cümle bir anayasal madde olarak yer almıştır.

CEVAP: D

7. Karabük Demir-Çelik Fabrikası temeli 1937'de Atatürk Dönemi'nde atılmış ancak 1939'da İsmet İnönü Dönemi'nde faaliyete geçmiştir.

Diğer işletmeler Kayseri Uçak Fabrikası, İzmit Kağıt Fabrikası, Nazilli Basma Fabrikası ve Paşabahçe Cam Fabrikası Atatürk Dönemi'nde faaliyete geçmiştir.

CEVAP: B

8. Verilen gelişmelerin tarihleri şu şekildedir.

- Saltanatın kaldırılması 1922
- Cumhuriyetin ilanı 29 Ekim 1923
- Ankara'nın başkent olması 13 Ekim 1923
- Halifeliğin kaldırılması 1924
- Tekke ve zaviyelerin kaldırılması 1925

Buna göre kronolojik sıralama I – III – II – IV – V şeklinde olmalıdır.

CEVAP: B

9. Atatürk'ün "Hiçbir kimse, hiçbir kimseyi ne bir din ne de bir mezhep kabulüne zorlayabilir." sözü direkt olarak din ve vicdan hürriyetiyle dolayısıyla laiklik ilkesi ile ilgilidir.

CEVAP: E

10. Maarif Teşkilatı hakkındaki kanun 1926'da yapılan bir kanundur. Eğitim sistemini, Milli Eğitim Bakanlığı'nın teşkilatını düzenleyen bir kanundur. Bu kapsamda Okul açılmasının Milli Eğitim Bakanlığı'nın iznine bağlanması, ders programlarının milli olacak şekilde düzenlenmesi, Talim ve Terbiye Kurulu'nun oluşturulması, zorunlu eğitim ile yatılı ve burslu eğitimin düzenlenmesi kanun ile ilgili bir çalışma da yer alması beklenir

Ancak medreselerin kapatılması, 1924 yılında Tevhid-i Tedrisat Kanunu kapsamında gerçekleşmiştir.

DİKKAT!!! Belli başlı gelişmelerin gerçekleştiği yılı bilmek bu tarz sorularda işinizi kolaylaştırır. Bu sorudaki gibi Maarif Teşkilatı hakkındaki kanun içeriğini bilmiyor olabilirsin. Ama kanun 1926'da yapıldıysa 1924'te ki Medreselerin kapatılmasının kanun ile ilgili olamayacağı düşüncesiyle destekli sallayarak 😊 cevabı doğru verebilirsin sevgili kardeşim 😊

CEVAP: B

11. Atatürk, "Milleti refaha ve memleketi bayındırlığa erdirmek için özellikle ekonomik alanda kamu imkanları fiilen seferber kılınmalıdır." sözünde kamu imkanları ile devletin imkanlarını vurgulanmaktadır ve devletçilik ilkesi ile ilişkilidir.

CEVAP: C

12. 1926 yılında kabul edilen Türk Medeni Kanunu İsviçre'den örnek alınarak hazırlanmıştır.

Ceza Kanunu İtalya'dan, İdare Kanunu Fransa'dan örnek alınarak hazırlanmıştır. Yine Kara ve Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanunu İsviçre'den, Ceza Mahkemeleri Kanunu ise Almanya'dan alınmıştır.

CEVAP: C

13. Atatürk'ün bu sözünde ulusal egemenlik vurgusu yapılmıştır. Dolayısıyla, Saltanatın kaldırılması, Halifeliğin kaldırılması, Cumhuriyetin ilanı ve TBMM'nin açılması Atatürk'ün bu sözünü ilişkilendirilebilir.

Ancak Türk Tarih Kurumu'nun kurulması kültürel bir mevzudur ve ulusal egemenlik yani yönetimle ilgili değildir.

CEVAP: B

14. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası ve Serbest Cumhuriyet Fırkasının ortak yönü iki partinin de liberal ve cumhuriyetçi partiler olmasıdır.

Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın en önemli farkı ise laikliği ön plana alan bir partidir. Aynı zamanda kadın hakları ile ilgili vaatleri olan bir partidir.

CEVAP: A

KAVRA TEST - 69

1. Ekonomik ve toplumsal sıkıntılarının varlığı ve bu sıkıntılarının özel sektör eliyle giderilememesi, 1929 Dünya Ekonomik Krizi'nin çıkması, sanayileşmenin bir an önce gerçekleştirmek istenmesi ve özel sektörün yetersiz olması devletçilik politikasının benimsenmesinin başlıca sebepleridir. Bu yüzden devlet, ülkeyi kalkındıracak yatırımlar yapmış ancak bunu sosyalist bir politikayla ya da sosyalist düzene geçiş amaçlı değil ülkeyi ekonomik olarak güçlendirip toplumu üretime bir an önce teşvik için yapmıştır.

CEVAP: D

2. İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi, kültürel ve sanatsal gelişmeye katkısı olan bir kurum olarak Atatürk döneminde açılmıştır. Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumu yine Atatürk döneminde Türk inkılabının temellerini sağlamlaştırmak için kurulmuştur. Keza Halkevleri de Atatürk zamanında kurulan ve toplumsal anlamda Türk kültürünü sağlamlaştırmak amacı güden bir girişimdir. Ancak Köy Enstitüleri Atatürk Dönemi'nde değil İsmet İnönü Dönemi'nde kurulmuştur.

CEVAP: A

3. Milletvekili ve cumhurbaşkanı yemin metni, 1928 yılında yapılan anayasa değişikliği ile yeniden düzenlenerek dini ifadelerin yemin metninden çıkarılması laiklik ile ilgilidir. Bu laikliği güçlendirme amacı güden bir girişimdir.

CEVAP: C

4. Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesinin temeli Osmanlı Devleti'ndeki Mülkiye Mektebi'ne dayanmaktadır. İstanbul Belediye Konservatuvarının temeli İttihat ve Terakki döneminde açılan Darü'l Elhan'a dayanmaktadır. Güzel Sanatlar Akademisi, Osmanlı Devleti'ndeki Sanayi ve Nefise Mektebi'ne dayanmaktadır. İstanbul Üniversitesi ise Osmanlı dönemindeki Darü'l Fünun'dan dönüştürülmüştür. Ankara Hukuk Mektebi ise Cumhuriyet döneminde ilk kez açılan yeni bir okuldur. O nedenle dönüştürülerek modernize edilen kurumlara örnek olarak verilemez.

CEVAP: E

5. İslam tarihinde devlet yönetiminde görülen siyasi ve dini güçlerin tek elde toplanması uygulaması 1 Kasım 1922'de saltanatın kaldırılması ile sona ermiştir. Yapılan düzenleme ile halife sıfatıyla Osmanlı padişahı sadece halifelik görevine devam edecek ama siyasi yetki TBMM'ye geçecektir.

CEVAP: B

6. Kabotaj Kanunu, Ceza Kanunu, Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu; Atatürk Dönemi'nde kabul edilerek uygulanan kanunlardır. Ancak Mecelle, Ahmet Cevdet Paşa başkanlığında bir komisyonca uzun bir çalışma neticesinde Abdülaziz ve II. Abdülhamit Dönemi'nde peyderpey kabul edilmiştir.

CEVAP: D

7. Eğitim ve öğretimin birleştirilmesi ve medreselerin kapatılması 1928'den önce yaşanan olaylardır. Köy Enstitüleri'nin açılması ise İsmet İnönü dönemi gelişmelerindedir. Gazi Eğitim Enstitüsü 1926 yılında açılan okullardan biridir. Yeni Türk Harflerinin uygulamaya konulmasıyla ilgili gelişme olarak seçeneklerde yer alan Millet Mekteplerinin açılması daha doğru olacaktır. Çünkü bu girişim yeni Türk harflerinin halka öğretilmesi amacıyla yapılmıştır.

CEVAP: A

8. Milliyetçilik ilkesi ile ilgili A, B, C ve D şıklarında verilen yargılar doğrudur. Hatta Milliyetçilik ilkesinin akılcı ve gerçekçi olmasına Enver Paşa'nın Turancılık fikrinin çökmesine rağmen milliyetçiliğin halen devam etmesi örnek verilebilir.

Ancak Atatürk Milliyetçiliği Türk milletini en üstün ırk olarak görmez. Milletler aleminde büyük millet, küçük millet ayırımını reddeder.

CEVAP: E

9. Özellikle ekonomik alanda Batı'dan farklı ağırlık, uzunluk birimlerinin kullanılması sorunlara neden olabilmekteydi. Bu çerçevede yapılan ağırlık ve uzunluk ölçülerinin değişimi ve Miladi takvim ile uluslararası saat sistemine geçiş, uluslararası ilişkilerde yaşanan uyumsuzlukları gidermek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Ancak yeni Türk harflerinin kabulünde böyle bir amaçtan söz edilemez bu inkılap kültürel bir gelişmedir.

CEVAP: D

10. 1924 yılında kurulan ve Celal Bayar'ın genel müdürlüğüyle kurulan Cumhuriyet döneminin ilk bankası İş Bankası'dır. Atatürk, Hint Müslümanlarının Kurtuluş Savaşı için gönderdiği ve zor günlerde kullanılmak üzere saklanan parayı bu bankaya sermaye olarak koymuş ve bankanın hissedarı olmuştur.

Bu soruda Ziraat Bankası güçlü bir çeldiricidir ancak Ziraat Bankası'nın açılışı II. Abdülhamit Dönemi'ndedir.

CEVAP: C

11. Cumhuriyetçilik ilkesi yönetimi yani siyasi rejimi doğrudan belirler. Çünkü cumhuriyet bir rejimdir ☺

CEVAP: B

12. Devletçilik ilkesi halkın ve ülkenin kalkınması amacıyla ortaya konan bir ilkedir. Bu kapsamda özel sektörün desteklenmesi ve ulusal çıkarları koruma devletçilik ile bağdaşır.

Fakat, ekonomide sınırsız rekabet halkın ve devletin çıkarlarını zedeleyebilecek bir vahşi kapitalizm ürünüdür. Bu yüzden Atatürk'ün devletçilik anlayışı bunu kabul etmez.

CEVAP: B

13. Laik hukuk sayesinde hukuk birliğinin sağlanması, cumhuriyet rejimiyle milli egemenliğin sağlanması, nüfus sayımında kadınların da sayılması ve soyadı kullanımının başlaması Cumhuriyet döneminde gerçekleşen olaylardır.

Ancak ilk defa Medeni Kanun Osmanlı Devleti'nde Mecelle adıyla yapılmıştı.

CEVAP: B

14. Soruya göre 29 Ekim 1923 Cumhuriyet'in ilanı baz alındığında; Serbest Cumhuriyet Fırkası 1930'da, Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası 1924'te kurulmuştur. Yani bu iki parti Cumhuriyetin ilanından sonra kurulmuştur.

Cumhuriyet Halk Fırkası ise 9 Eylül 1923'te, yani Cumhuriyet'in ilanından önce kurulmuştur.

CEVAP: C

15. 1946'da tek dereceli seçim sistemine geçilmesi ile halk doğrudan seçimlerde söz hakkı almıştır. 1946'ya kadar çift dereceli seçim sistemiyle halk ara seçmen seçmiş, ara seçmenler milletvekillerini seçmiştir. Ancak tek dereceli seçim sistemine geçilmesiyle halk yönetimde doğrudan söz hakkı elde etmiş ve vekillerini aracı olmadan seçebilmiştir.

CEVAP: A

KAVRA TEST - 70

1. 5 Aralık 1923'te İngiltere sömürgeci altında bulunan Hindistan'daki Müslüman liderlerden Emir Ali ve Ağa Han'ın, Reiscumhur Mustafa Kemal Paşa'ya ve Başvekil İsmet Paşa'ya yazdıkları mektupların, daha Ankara'ya ulaşmadan İstanbul'da muhalif çizgide olduğu bilinen Tanin, Tevhid-i Efkâr ve İkdâm gazetelerinde yayımlamaları büyük tepki çekti. Hintli Müslüman liderlerin mektupları Ankara'yı nihai çözüm konusunda tekrar harekete geçirdi. Bu süreçte TBMM'nin attığı adım Halifelik'in kaldırılmasıdır. Yine verilen tarihle ilgili kronolojik bakış ile soruya bakıldığında da en yakın olan gelişme 3 Mart 1924'te halifelik'in kaldırılmasıdır.

CEVAP: D

2. Cumhuriyet Dönemi'nde Türk dili üzerine yapılan çalışmalar ile Türkçe'nin zenginliği ortaya koyulurken, yabancı dillerin etkisinden de kurtarılması amaçlanmıştır. Yapılan bu çalışmalar Atatürk'ün milliyetçilik ilkesi doğrultusundadır.

CEVAP: C

3. Türkiye'de ekonomiyle ilgili yapılan; Kabotaj Kanunu 1926'da, Teşvik-i Sanayi Kanunu 1927'de Atatürk Dönemi'nde hayata geçirilmiştir. Fakat Milli Korunma 1940 yılında II. Dünya Savaşı'nı etkilerine karşı ekonomik önlem almak amacıyla çıkarılmıştır.

CEVAP: B

4. 19 Aralık 1923'te çıkarılan "Askerlerin Görevleri Devam Ederken Milletvekili Olamayacaklarına Dair Kanun" üzerine Kazım Karabekir, Ali Fuat Paşa, Cafer Tayyar Paşa gibi bazı komutanlar askerlikten istifa etmiştir.

Musul Sorunu ve Nasturi İsyanı'nın olduğu günlerde komutanların ordudan istifası devleti zor durumda bırakmasından dolayı tepki gösteren Mustafa Kemal'in yaşananlar için yaptığı değerlendirme Paşaların komplosudur.

Paşaların kavgası aynı süreci anlatan Kazım Karabekir'in kitabının adıdır.

CEVAP: B

5. "Atatürk Dönemi Sağlık Politikaları" konulu bir sempozyumda sunulan bildiriye, cumhuriyetin ilk yıllarında bulaşıcı hastalıklarla mücadele etmek amacıyla çıkarılan kanun olarak Umumi **Hıfzıssıhha Kanunu** ile ilgili bilginin yer alması gerekir.

Men-i Müskirat Kanunu: I. TBMM'nin çıkardığı içki yasağı

Tekalifimilliyeye Emirleri: Sakarya Savaşı'na hazırlanan ordunun teael ihtiyaçlarının halk desteği karşılanmasını sağlayan başkomutan emri.

Teşkilatesasiye Kanunu: 1921 Anayasası

Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekaletinin kurulması: I.TBMM'de İcra Vekilleri Heyeti bünyesinde ilk kez kurulan sağlık bakanlığı

CEVAP: A

6. Yeni Türk Devleti'nin ilk cumhurbaşkanı Mustafa Kemal, ilk başbakanı İsmet İnönü ve ilk meclis başkanı Ali Fethi Okyar'dır.

CEVAP: A

7. İstanbullu bir öğretmenın Anadolu'nun bir kasabasında Milli Mücadele'ye destek arayışını ve başından geçenleri anlatan ve Türk sinemasına da konu olan Halide Edip Adıvar romanı **Vurun Kahpeye**'dir. **Ateşten Gömlek**: Halide Edip Adıvar'ın eseridir. İzmir'in işgali sırasında eşini ve çocuğunu kaybeden Ayşe'nin Kuvayımillîye'ye katılımını ve mücadelesini anlatmaktadır. Kurtuluş Savaşı'nın ilk romanıdır. **Türk'ün Ateşle İmtihanı**: Kurtuluş Savaşı yıllarında onbaşı, çavuş, başçavuş, rütbelerinde ordu hizmetinde çalışan Halide Edip'in yaşadıklarını anlattığı anı kitabıdır. **Zeyno'nun Oğlu**: Halide Edip Adıvar'ın Milli Mücadeleyi konu alan romanıdır. **Kalp Ağrısı**: Halide Edip Adıvar'ın Milli Mücadeleyi konu alan romanıdır.

CEVAP: C

8. Cumhuriyet'in ilanıyla; devlet başkanlığı ile ilgili tartışmalar sona ermiş, devletin rejimi belirlenmiş, devlet başkanının nasıl seçileceğinin düzenlenmiş, başbakanlık makamı oluşturulmuştur. Fakat özellikle I. TBMM'de uygulanan Meclis Hükümeti sisteminin güçlendirilmesi söz konusu olamaz. Çünkü cumhuriyetin ilanıyla meclis hükümeti sistemi kaldırılmış yerine kabine sistemine geçilmiştir.

CEVAP: B

9. Türkiye'de bulunan ziraatçı, sanayici, tüccar ve işçi temsilcilerinden oluşan 1135 kişinin katılımıyla İzmir'de düzenlenen Türkiye İktisat Kongresinde oy birliği ile kabul edilen Misak-ı İktisat kararları içerisinde "Sosyalist sisteme uygun devletçi ekonomik modele geçilecek" kararı yer almaz. Türkiye hiçbir zaman sosyalist modeli yani ekonomik araçların tamamen devlet kontrolünde olduğu bir model uygulamamıştır. Türkiye'nin devletçiliği özel sektörün yapamadığını devletin üstlendiği devlet ve özel sektörün beraber rol oynadığı bir modeldir. Türkiye'nin devletçiliği sosyalist düzen gibi özel sektöre karşı değildir.

CEVAP: C

10. Atatürk Dönemi'nde meclis başkanı ya da başbakan olarak görev alanlar arasında Kazım Karabekir yer almaz. **Kazım Karabekir**, İnönü Dönemi'nde 1946-1948 yılları arasında TBMM başkanı olarak görev almıştır.

Kazım Özalp, 1924-1935 yılları arasında TBMM başkanlığı yapmıştır.

Ali Fethi Okyar, 1924-1925 yıllarında başbakanlık, 1923-1924 yıllarında meclis başkanlığı yapmıştır.

İsmet İnönü, 1923-1924, 1925-1937 yılları arasında başbakanlık yapmıştır.

Celal Bayar, 1937-1939 yılları arasında başbakanlık yapmıştır.

CEVAP: B

11. TBMM Başkanı Mustafa Kemal'in 8 Nisan 1923'te yayımladığı, daha sonra ise Halk Fırkasının gerçekleştirecek hedeflerin olduğu ilk programı olarak kabul edilen "Dokuz "Umde" nin kapsamı dahilinde "Saltanatın kaldırılması" yer almaz.

Soruda tarihte verilmiş zaten. Bu tam bir Ösym tarzıdır. Tarih verildiyse seçeneklerdeki gelişmelere kronolojik olarak bakın. Saltanat 1 Kasım 1922'de kaldırılmıştı zaten O nedenle Dokuz Umdede yer almaz.

CEVAP: D

12. Yeni Türk Devleti'nin, hükümet anlayışındaki ikiliğe son vermek amacıyla padişah mı meclis mi ikiliminin önüne geçmek için attığı ilk adım saltanatın kaldırılmasıdır.

CEVAP: E

YORUMLA TEST - 71

1. Atatürk'ün Türk İnkılabı ile ilgili sözlerinden geçen; birlik ve bağımsızlık vurgusu milliyetçilik ilkesine, Cumhuriyet vurgusu Cumhuriyetçilik ilkesine, inkılap sözcüğü inkılapçılık ilkesine ve ekonomik refah vurgusu devletçilik ilkesine bir göndermedir. Ancak Atatürk'ün bu sözünde din ve vicdan hürriyeti veya din de devlet işlerinin ayrılması ile ilgili herhangi bir vurgu yapılmamıştır.

CEVAP: E

2. 1934 yılındaki anayasa metninde geçen "22 yaşını bitirmiş her Türk milletvekili seçme hakkına sahiptir." metninde geçen "her Türk" vurgusu, kadın-erkek ayırt etmeksizin anlamına gelmektedir. Bu da Kadınların seçme hakkı elde ettiğinin bir göstergesidir.

CEVAP: C

3. Ham maddesi yurt içinde üretilen sanayi ürünlerin sanayisi seçilmesinin temel gayesi dışa olan bağımlılığı azaltmaktır. Yatırımların devlet mi yoksa özel sektörle mi gerçekleştirileceği verilen karar ile ilgili değildir. Yine batılı devletlerle ekonomik potansiyeli artırma amacı da alınan kara ile ilgili değildir.

CEVAP: B

4. "İşgale ve işgalcilere karşı" dediği için bağımsızlık, "saltanata karşı" dediği için de ulusal egemenlik kavramlarının esas alındığı söylenebilir. Ancak ulusal egemenliğin tam zıttı olan mutlakiyetçilikten bahsedilemez.

CEVAP: C

5. Osmanlı Devleti 200 yılda otuz bin kitap basmıştır. Cumhuriyet döneminde ise 16 yılda aynı sayıda kitap basılmıştır. Bu durumun temel nedeni Yeni Türk Devleti'nde harf inkılabıyla birlikte başlatılan okuma yazma seferberliği sayesinde hızla okuma-yazma oranının artmasıdır.

CEVAP: A

6. I. Beş Yıllık Sanayi Planı'nda temel tüketim mallarının üretimine öncelik verilmesi ve hammaddesi yurt içinde üretilen sanayi işletmelerinin kurulmak istenmesindeki temel gaye ithalatı azaltmak ve yerli üretimi arttırmaktır. Böylece ticari açık azalacak ve devlet yatırımları arttırılacaktır. Ancak verilen bilgiden yabancı sermaye yatırıma teşvik etmek gibi bir amaca ulaşılamaz.

CEVAP: A

7. Ağırlık ve uzunluk ölçülerinin değiştirilmesi ve hafta tatilinin cumadan pazar gününe alınması Batı ile yaşanan siyasi ve ticari ilişkilerdeki zorluk ve uyuşmazlıkları ortadan kaldırmak amacıyla yapılmıştır. Ancak toplumda ayrıcalık bildiren unvanların kaldırılması Halkçılık ilkesine dayanmaktadır ve temelinde batı ile olan uyuşmazlık değil, toplumsal eşitlik yatmaktadır.

CEVAP: D

8. Türkiye'deki yabancı okulların; Millî Eğitim Bakanlığının denetimine tabi olması, Türk kanunlarına uymak zorunda olması, Türkçe, tarih ve coğrafya derslerinin Türk öğretmenler tarafından okutulması ve idarecilerin Türk olma zorunluluğu ulusal çıkarları koruma amacı gütmektedir.

Ancak Türk öğrencilerin de eğitim görebilmesi, milli çıkarlar ile ilgili değil, Türk vatandaşlarına verilmiş elzem ve olması gereken bir haktır.

CEVAP: A

9. Mustafa Kemal'in bu ifadesinden, Batı medeniyetinden yararlanılma gerekliliği anlaşılmaktadır. Bunu yaparken bünyemize uygun bulduklarımızı benimsemiş olmamız özgün kültürün korunmasına da imkan tanıyacaktır.

Fakat Onda iyi gördüklerimizi benimsiyoruz cümlesi yabancı kültürlerin aynen benimsenmediğini göstermektedir. O nedenle ikinci öncüle ulaşılamaz.

CEVAP: D

10. 3 Mart 1924'te yapılan düzenleme ile Diyanet İşleri Başkanlığı kurulmuş, böylece; dinin toplum tarafından doğru bir şekilde öğrenilmesi de amaçlanmıştır. Ancak diğer öncüller amaç olamaz. Çünkü "Dinin bazı kesimlerce istismar edilmesi" değil edilmesinin önüne geçilmesi amaçtır. Ayrıca yine "batıl inançların yaygınlaştırılması" değil engellenmesi amaçlanmaktadır.

CEVAP: B

11. Atatürk'ün, "Demokrasi, egemenliğin millette olduğunu başka yerde olmayacağını gerekli sayar." sözünde egemenlik denildiği için cumhuriyetçiliğin, egemenliğin millete ait olması vurgusu olduğu için ayırım gözetmeksizin tüm fertlerin yönetime katılabilmesi nedeniyle Halkçılık ilkesinin akla gelmesi gerekmektedir.

Ancak ekonomik bir konudan bahsedilmediği için Devletçilik ilkesinden söz etmek pek mümkün değildir.

CEVAP: C

12. Millî İktisat ve Tasarruf Cemiyeti'nin kurulup Yerli Malı Haftası etkinliklerin başlatılması ile hem yerli üretime teşvik etme hem de yaşanan 1929 Dünya Ekonomik Krizi'ni en az zarar ile atlama amaçlanmaktadır.

Fakat dış alımdan, yani ithalattan, böyle bir konuda söz edilemez.

CEVAP: D

YORUMLA TEST - 72

1. Toplumun her ferdinin eşit sayılması, eşitlik vurgusu ile ilk akla gelen ilke Halkçılık olmalıdır. Bunun yanında eşitliği sağlamanın temel yolu da laik hukuk olduğu için laiklik ilkesi de akla gelmelidir. Laik hukuk çerçevesinde herkese aynı kanunlar, aynı mahkeme önünde uygulanırsa ancak ve ancak eşitlik sağlanmış olur.

Soruda verilenlerin ekonomi ile bir ilgili olmadığı için devletçilik ilkesinin akla gelmesi söz konusu olmaz.

CEVAP: D

2. Halifeliğin kaldırılmasında temel amaç, Osmanlıları soyundan gelen halifenin, halifelik makamı aracılığıyla tekrar siyasi güç sahibi olma arzusunun yaratabileceği tehlikeyi ve siyasi gücün bölünmesinin engellemektir. Ayrıca halifelik makamı laik devlet anlayışına aykırı olduğu için laik devlet anlayışını güçlendirmek de bir diğer amaçtır. Halifeliğin diğer Müslüman devletlere karşı doğurduğu sorumluluk, halifeliğin kaldırılmasıyla dış politikada daha serbest hareket etmeyi de sağlamıştır.

CEVAP: E

3. Atatürk döneminde eğitim-öğretimin milli bir kimlik kazanmasında en büyük etken Tevhid-i Tedrisat Kanunu'dur. Bu kanun ile tüm ülkede nesillere aynı milli değerleri öğretme imkanı elde edilmiş ve merkezîyetçi eğitim inşa edilmiştir.

Şer'iye ve Evkaf Vekâleti'nin kaldırılmasının eğitimle bir ilgisi yoktur. Yeni Türk alfabesinin kabulü de eğitim öğretim politikalarıyla ilgili değil, okuryazarlık ile ilgili bir gelişmedir.

CEVAP: B

4. Aynı unvanlar ve kimlik tespitinde kullanılan ilkel yöntemler resmi işlerde kargaşaya neden olduğu için Soyadı Kanunu bu konuda bir kolaylık sağlamıştır.

Ancak ordunun modernleşmesi ve okuma yazma oranının artması ile Soyadı Kanunu'nun herhangi bir ilgisi bulunmamaktadır.

CEVAP: A

5. Mustafa Kemal Atatürk, Türk kültürünün ve tarihinin gelişim sürecine önem vermiş, Orta Asya'dan Anadolu'ya kadar Türk tarihinin incelenmesini istemiştir. Bu inceleme bütünleştirici ve çağdaş bir anlayışla yapılmıştır.

Evrensel olmayan bir tarih anlayışının söz konusudur öncülü söylenemez. Son yüzyılda evrensel tarih anlayışı milli ve de bütüncül bir tarih yazımı yönünde gelişmiştir.

CEVAP: B

6. I. TBMM, 1921 yılında kabul ettiği 151 sayılı Amele Kanunu ile vurgulanan "sosyal haklar" vurgusu ile Halkçılık ilkesi akla gelmektedir.

Bu kanunun bağımsızlık, cumhuriyetçilik, inkılapçılık ve laiklik ile bir alakası yoktur.

CEVAP: C

7. Hasan Cemil Çamlıbel'in "Biz, Batılılar ne yaptıysa aynısını yapmak değil, nasıl yaptılarsa öyle yapmak istiyoruz" sözü inkılaplarda taklitçilikten öte yöntemin esas alındığı vurgulamaktadır.

Bu sözden yola çıkarak maddiyat ile araç ve gereçten söz edilemez.

CEVAP: A

8. 1929 yılında çıkan Dünya Ekonomik Krizi, Türkiye'yi de ekonomik anlamda etkilemiştir. Bu kapsamda; devlet yatırımlarının artması ve Merkez Bankası'nın kurulması bu krizin sonuçları arasındadır. Aynı zamanda ekonomik buhranlar, siyasi olayları da etkiler mantığı ile Menemen'de rejim karşıtı bir isyan çıkması da bu etkiler arasındadır.

Ayrıca Atatürk'ün Serbest Cumhuriyet Fırkasının kurulmasını destekleme sebeplerinden biri de mevcut buhran ortamında yeni ve farklı fikirlerin ortaya atılması gayesidir.

Ancak Şeyh Sait Ayaklanması 1925'te Dünya Ekonomik Krizi'nden önce yaşanmıştır.

CEVAP: C

9. Atatürk'ün bu sözündeki "inkılapların savunucusudur" ifadesi ile akla çağdaşlaşma gelmektedir. Yine "hürriyet" vurgusu ile özgürlük ve bağımsızlık ilkeleri akla gelmektedir. Keza "millet" ve "egemenlik" kavramları ile de cumhuriyetçilik ilkesine atıfta bulunulmuştur.

Ancak laiklik ile ilgili herhangi bir vurgu bulunmamaktadır.

CEVAP: C

10. Medeni Kanun öncesinde İslam dinine dayalı Mecelle kullanıldığı için gayrimüslimler de kendi kili-selerinde kendi mahkemeleri kurabilmekte idiler. Ancak laik düzen ile Medeni Kanun'a geçildiğinde Fener Rum Patrikhanesi kendi mahkemelerini kapatmış ve laik Türk mahkemelerinin yargı gücünü kabul etmiştir.

İstiklal Mahkemeleri ve adli mahkemelerde ise böyle bir durumdan söz edilemez.

CEVAP: A

11. A, B, C ve E şıklarında verilen gelişmeler toplum ve ülke olarak çağdaş dünya ile bütünleşmeye ve farklılıkların ortadan kaldırılmasına katkı sağlamaktadır. Ancak Takrir-i Sükûn Kanunu Şeyh Sait Ayaklanması sırasında çıkarılan bir kanundur, ayaklanmanın bastırılması için çıkarılmıştır. Dolayısıyla çağdaş dünya ile bütünleşmeyle ilgisi yoktur.

CEVAP: D

12. Çağdaş medeniyet kapsamında düşünüldüğünde Atatürk'ün bu sözü modernleşmeye karşı kayıtsız kalınmayacağını, tabiri caizse değişmeyen tek şeyin değişim olduğunu anlatmaktadır. Dolayısıyla inkılapçılık vurgusu yapılmaktadır.

CEVAP: E

13. Millet Mektepleri yapılmış olan harf inkılabıyla yeni harflerin halka öğretilmesi amaçlanmaktadır. Nitekim Millet Mektepleri kronolojik olarak harf inkılabından hemen sonra gerçekleşmiştir. Medreselerin kapatılması ise daha önce gerçekleşen bir olaydır.

CEVAP: B

YORUMLA TEST - 73

1. Hakimiyet-i Milliye Gazetesi 29 Ekim 1933 günü atığı "Milli Sanayinin Temelini On Yılda Attık" manşeti ekonomi ile ilgili bir göndermedir. Nitekim ekonomi ile en yakından ilişkili Atatürk ilkesi, devletçiliktir.

CEVAP: B

2. Siyasi olgunluk ile kastedilen, halkın kendi yetkilerini daha bilinçli kullanabilmesi, farklılıklara karşı daha hoşgörülü olabilmesidir. Bu kapsamda başta çift dereceli olan seçim sistemi sonradan değiştirilmiş ve tek dereceli seçim sistemine geçilmiş vatandaşlar doğrudan siyasetçilere oy verebilmişlerdir. Bu siyasi olgunlaşma neticesinde varılan noktadır. Keza çok partili sistemin oluşması da halkın farklılıklara hoşgörü gösterebilmesi de siyasi olgunlukla ilgilidir. Seçimlerin süresi ile halkın siyasi olgunluğu arasında bir ilişkiden söz etmek mümkün değildir. Belli aralıklarla seçimlerin düzenlenmesi demokrasinin en temel kuralıdır.

CEVAP: D

3. Kadınlara seçme hakkının verilmesi, TBMM'nin açılması, saltanatın kaldırılması ve Serbest Cumhuriyet Fırkasının kurulması ile halka tercih hakkı verilmesi Ulusal egemenliği güçlendiren gelişmelerdir. Ancak Medeni Kanun'un egemenlik ile ilişkisi yoktur, sosyal ve hukuki bir olaydır.

CEVAP: A

4. Kabotaj Kanunu ile denizleri işletme hakkının Türk vatandaşlarına verilmesi, milli burjuvanın gelişmesine katkı sağlar. Keza İş Bankası da bu amaçla kurulmuş ve milli burjuvaya finansal destek sağlamayı amaçlayan bir özel teşebbüstür. Ancak Maden Tetkik Arama Enstitüsü'nün kurulmasının ticaretle değil sanayi ile ilişkisi vardır.

CEVAP: D

5. Atatürk'ün bu sözünde "en medeni milletleri yakalamak ve geçmek" ifadesiyle inkılap ve inkılapçılığa atıfta bulunmaktadır. Yine sözün geneline bakıldığında millet ve milliyetçilik vurgusu ön plandadır. Ancak egemenlikle veyahut yönetim ile ilgili herhangi bir ima bulunmadığından cumhuriyetçilik ile ilişki kurulamaz.

CEVAP: E

6. 1928'de yapılan Harf İnkılabı toplumda her kesimin okuma-yazma öğrenmesinde en büyük etkenlerden biridir. Yine bu harfleri halka öğretmek için açılan Millet Mektepleri buna katkı sağlayacaktır. Keza Halkevleri de kendi bünyesinde açmış olduğu okuma yazma kursları ile yeni harflerin öğrenimine ve okuma-yazma oranının yükselmesine katkı sağlayacaktır.

CEVAP: E

7. Atatürk'ün halkçılık ilkesi; Bir zümreye ayrıcalık tanımına, sınıflar arası mücadeleye, gelir dağılımının adaletsiz olmasına, sosyal devlet imkanlarının zayıflatılmasına karşıdır.

Ancak Tüm bireylerin eşit olmasına karşı değildir; aksine halkçılık ilkesi tüm bireyleri eşit hale getirme nihai gayesiyle hareket eder.

CEVAP: C

8. Limanları işletme hakkının yabancılardan alınıp Türk vatandaşlarına verilmesi olarak özetlenebilen Kabotaj Kanunu bağımsızlığı güçlendirir. Kapitülasyonların kaldırılması ve yabancılardan Türk topraklarında ticaretten uzaklaştırılması bağımsızlığı güçlendirir.

Ancak Saltanatın kaldırılması yönetimle ilgili bir mevzudur ve dış ülkelerle, dolayısıyla bağımsızlıkta bir ilgisi yoktur.

CEVAP: D

9. Aynı unvan veya lakaba sahip bireylerin resmi işlemlerde isim benzerliğinden kaynaklanan karışıklıklar, Soyadı Kanunu ile önlenmiş böylece kimlik tespiti daha kolay yapılır hale gelmiştir.

CEVAP: A

10. Atatürk'ün milliyetçilik anlayışının temelinde ırk, din ve mezhep ayırımına karşı olmak vardır. Bu kapsamda milliyetçilik ilkesi; eşitliği ve milli birliği güçlendirmesi yönüyle laik devlet anlayışını benimsemeyi, etnik kimliklere saygı gösterilmesini, milli birlik ve bütünlüğün önemsenmesini gerekli kılar.

CEVAP: E

11. Tevhid-i Tedrisat (Öğretim Birliği) Kanunu'nun kabulü ile bütün okullar MEB'e bağlanmış ve tüm gençlere aynı değerleri aşılacak yoluyla milli ve laik eğitim verilmeye başlanmıştır.

Ancak, Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile azınlık okulları kapatılmamış, şartlara ve denetime tabi olmuştur. Millî Eğitim Bakanlığı'nın okul açma izni vermesiyle Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile değil 1926 Maarif Teşkilatı Kanunu ile söz konusu olmuştur.

CEVAP: B

12. Teşvik-i Sanayi Kanunu'nun amacı sanayi ve ekonomiyi canlandırmaktır. Bunda kısmen başarısız olduğunda I. Beş Yıllık Sanayi Planı hazırlanmıştır. İş Bankası ve Sanayi ve Maadin Bankası da sanayi ve yatırımcılara finansal destek sağlanması amacıyla kurulmuş bankalardır.

Ancak Türk Parasını Koruma Kanunu'nun çıkarılması Türk parasının değeri ile ilgilidir. Bu, doğrudan sanayi ve ekonomiyi canlandıracak bir gelişme arz etmez.

CEVAP: C

13. Teşkilat-i Esasi'ye göre daha demokratik olan 1924 Anayasası, yeni rejime paralel yapılan inkılaplarla 1928, 1931, 1934 ve 1937 değişimleri gibi değişimlere uğramıştır. Daha katılımcı ve çoğulcu bir yapıya kavuşturulmuştur. Aynı zamanda çağdaş ve laik bir toplum düzeni oluşturma gayesiyle düzenlemeler yapılmıştır. Ayrıca yapılan değişikliklerden de çıkarılabileceği gibi mevcut şartlara göre anayasa kendini yenileyebilme imkanına da sahiptir.

Ancak Türkiye'de hiçbir anayasada egemenliğin bir kişiye ait olduğuyla ilgili bir düzenleme yapılmamıştır.

CEVAP: D

YORUMLA TEST - 74

1. Tablo incelendiğinde; hastane sayısı artarken, doktor başına düşen hasta sayısı azaldığı görülmektedir. Ülkemizdeki hasta sayısı giderek azaldığı söylenebilir. Doktor başına düşen hasta sayısı ile doktor sayısı çarpıldığında tam tersi hasta sayısının arttığı görülecektir. İhtiyaç duyulan sağlık personeli ihtiyacı kapandıgına dair bir çıkarım tablodan yapılamaz.

CEVAP: A

2. "Halk Fırkasının bütün sınıfların çıkarlarını koruyacak bir parti olacağını" ifadesi Halk Fırkasının faaliyetlerinde halkçılık ilkesinin hakim olacağını göstermektedir.

CEVAP: C

3. 3 Mart 1924'te Türkiye Büyük Meclisinde kabul edilen 429 sayılı kanun ile Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Vekâletinin (bakanlık) kaldırılarak yerine Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Riyasetinin (başkanlık) oluşturulmasında, asker kişinin hükümette yer alması yoluyla siviller üzerinden baskı yapabileceği riski nedeniyle yapılan bu düzenlemede demokrasiyi güçlendirmek ve orduyu ve siyaseti birbirinden ayırmak amaçları söz konusudur. Askeriye ve de siyaset ekseninde yapılan bu düzenlemenin laik toplum düzeni oluşturmak ile ilgisi yoktur.

CEVAP: B

4. Cumhuriyet Dönemi'nde yapılan; Miladi Takvimin kabul edilmesi, Tevhidi Tedrisat Kanunu'nun kabulü, kılık kıyafet düzenlemesi ve ölçü ve tartıların değiştirilmesi düzenlemeleri toplumdaki farklı uygulamalar son veren dolayısıyla toplumsal ikiliği ortadan kaldırma amacına hizmet eden düzenlemelerdir. Fakat Hıfzısıhha Enstitüsünün kurulmasında toplumsal ikilik kaygısı ve de durumu söz konusu değildir. Sadece aşı vs. önlemleriyle salgın hastalıklara karşı mücadele amacı vardır.

CEVAP: D

5. Dönemin şartları dikkate alındığında; II. Dünya Savaşı'na doğru Türkiye, SSCB yerine daha çok Batı ile yakınlaşmaya başladığından dış politik gelişmelerin ekonomik kararlarda etkili olduğu söylenebilir. SSCB komünist, İngiltere kapitalist ideolojiye sahip ülkeler. Bu iki ülkeden kredi almak, kredi temininde ideolojik bir yaklaşım sergilenmediğini, gösterir. İki büyük devletten kredi almak, uluslararası ilişkilerde denge siyasetine dikkat edildiğinin göstergesi olabilir.

CEVAP: E

6. Terakkiperver Cumhuriyet Fırkasının 17 Kasım 1924'te Kazım Karabekir liderliğinde Milli Mücadelenin önemli aktörleri tarafından kurulması ve iktidara karşı sert bir muhalefet tatbik etmesi; İsmet İnönü'nün istifasına ve yerine Ali Fethi Bey'in başbakan atanmasına vesile olduğundan başbakan değişikliğinin gerçekleşmesinde, Şeyh Sait İsyanı'na vesile olduğundan rejime karşı ilk ciddi isyanın yaşanmasında, bu isyanı bastırmak için de Tahriri Sükun Kanunu ile hükümete geniş yetkiler veren hukuki bir düzenlemenin yapılmasında etkili olduğu söylenebilir.

CEVAP: E

7. Halifeliğin kaldırılmasıyla inkılapların önündeki önemli bir engel ortadan kalkmış ve bu makam tek kişinin egemenliğiyle ilintili olduğundan ulusal egemenlik anlayışı güçlenmiştir. Fakat laikleşme yolunda ilk adım atılmıştır diyemeyiz. Bu yolda ilk adım saltanatın kaldırılmasıdır.

CEVAP: D

8. Yaptığı araştırmada 20 Nisan 1924'te TBMM tarafından kabul edilen Teşkilat-ı Esasi'nin 105 maddesini inceleyen Gökçe, yargısal denetimin Anayasa Mahkemesine ait olmasına dair bir okuma yapamaz. Anayasa Mahkemesi 1961 Anayasası ile beraber kurulacaktır.

CEVAP: A

9. Türkiye'nin 1930'lardaki devletçilik uygulamasıyla; dış alımı azaltmak yoluyla döviz tasarrufu sağlamak, yapılan yatırımlarla ve açılan işletmelerle ülke içindeki madenleri etkin bir şekilde kullanmak hedeflenmiştir. Fakat ithalata öncelik vermek amaç olamaz.

CEVAP: D

10. "Milletimize kutlu olsun! Cumhuriyetimiz bugün on yaşında!" manşetini atan bir gazetenin yayımlandığı tarih 29 Ekim 1933 düşünüldüğünde 1934 yılında hayata geçirilen Mustafa Kemal'e Atatürk soyadının verilmesi ile ilgili bir haber yer almaz.

Kadınların sosyal ve ekonomik haklarını elde etmeleri 1926 Medeni Kanun ile, Cumhuriyetin ilk muhafefet partisinin kurulması 1924 yılında, Osmanlı Hanedanının yurt dışına çıkarılması 1924 yılında, Ali Fethi Bey tarafından Serbest Cumhuriyet Fırkasının kurulması 1930 yılında yani ilk 10 yıl içerisinde gerçekleşmiştir.

CEVAP: B

11. Cumhuriyetin ilk yıllarında Mustafa Kemal'in çok partili hayata geçmek istemesinde; mecliste farklı düşüncelerin temsil edilmesine imkan tanımak, hükümetin denetlenmesini sağlamak amaçları etkin olmuştur.

Kadınlara seçme ve seçilme hakkı vermek çok partili sistemle ilgili değildir.

CEVAP: C

TEKRARLA TEST - 75

1. Milli Mücadele Dönemi 1919-1923 yılları arasındır. 1920'de Hıyanet-i Vataniye Kanunu'nun çıkarılması, 1921'de İstiklal Mahkemeleri'nin kurulması, 1920'de Düzenli ordunun kurulması ve 1919'de Sivas Kongresi'nin toplanması Millî Mücadele dönemi gelişmeleridir.
- Ancak Yıldırım Orduları Grup Komutanlığı'nın kurulması 1917 yılında I. Dünya Savaşı döneminde gerçekleşen bir olaydır.

CEVAP: A

2. Adalet olmayan yere adalet, doğruluk olmayan yere doğruluk götürerek dört taraftaki milletleri düzene koyma ideali **İslamiyet öncesi Türklerde** "Kızıl Elma Ülküsü" olarak adlandırılır.
- Turan**, Türk birliği demektir.
- Şark Meselesi**, XIX. yüzyılda Batı'nın Avrupa'dan ve Balkanlar'dan Türkleri atma isteğidir.
- Kurt Kapanı**, klasik Türk savaş taktiğidir. Bozkurt/Hilal/Sahte Ricat diye de anılır.
- İlah-i Kelimetullah**, İslami dönemde Allah'ın ismini ve İslam'ı yayma hedefidir.

CEVAP: C

3. Lozan Antlaşması'nda da Sevr Antlaşması'nda da Boğazlar ile ilgili madde vardır. Ancak Gökçeada ve Bozcaada'nın Türkiye'ye bırakılması bilgisi güçlü bir şekilde bu soruda bizi Lozan Barış Antlaşması cevabına sevk eder.

CEVAP: D

4. Kullanılan "Adil" sıfatından ziyade bir akıl yürütme yapacak olursak. Soruda Bizans'ın aldığı büyük mağlubiyetler denildiği için Malazgirt ve Miryokefalon savaşları akla gelebilir. Ancak Miryokefalon Savaşı'nda II. Kılıçarslan ve dolayısıyla Anadolu Selçuklu Devleti vardır. Soruda Büyük Selçuklu Devleti sorulduğu için Malazgirt Savaşı akla gelmeli ve cevap olarak Alparslan seçeneğini işaretlemeliyiz.

CEVAP: C

5. I. İnönü Savaşı ve sonuçlarıyla ilgili verilen ve kronolojik tabloda M harfiyle gösterilen yere 23 Şubat-12 Mart 1921 tarihleri arasında çalışmalarına imza atan Londra Konferansı gelmelidir.

CEVAP: B

6. Esir pazarlarından satın alınan köleler, devşirme sistemi kapsamında toplanan gayrimüslim çocuklar, kapıkulu ordusunun çocukları ve savaşlarda elde edilen esirler Acemi Oğlanlar Ocağı'nın asker ihtiyacını karşılamak üzere orduya alınabilir.
- Ancak Savaşlarda yararlılık gösterip eşkinci tımarı hakkı kazananlar, tımar arazisi almaya ve vergisini toplama hakkı elde ederler ki bu tımar sisteminin uygulanmasıdır.

CEVAP: E

7. Teali İslam, İstanbul'da kurulan, halifeye bağlı ve milli mücadeleye düşman zararlı bir cemiyettir. Mavri Mira Cemiyeti ise Milli varlığa düşman Rumların kurduğu bir zararlı cemiyettir.
- Reddi İlhak Cemiyeti, İzmir'de işgalleri boykot etmek için kurulan yararlı cemiyetlerdendir. Kilikyalılar Cemiyeti de yine yararlı cemiyetlerden olup Adana-Mersin bölgesinde kurulmuştur. Bu iki cemiyetin işgallere karşı çıkarak Türk Milleti'nin haklarını savunduğu söylenebilir.

CEVAP: B

8. SSCB'nin TBMM ile imzaladığı Moskova Antlaşması'nda; iki tarafında Batı emperyalizmine karşı olması, Batılıların boğazlarda egemen olmasının Rusya için bir tehdit oluşturması, I. İnönü Savaşı ile TBMM'nin gücünü ispatlamış olması başlıca etkenlerdir. Bunun yanında TBMM'nin Londra Konferansı'na katılmasının Türkiye Batı ile iş birliğini yapıyor tedirginliğiyle Rusya'yı Moskova Antlaşması'nı imzalamaya sevk edecektir. Ancak Sakarya Zaferi bu antlaşmadan sonra gerçekleşen bir olaydır ve etkilemesi mümkün değildir.

CEVAP: A

9. Hemen hemen bütün Türk devletlerinde kullanılan, tepesine at kuyruğu bağlanmış, ucuna altın yaldızlı top geçirilmiş, mızraktan yapılan bir aparat olan **tuğ**, Türklerde başlıca egemenlik sembollerinden biridir.

Tuğra: İmza ya da mühürdür.

Sorguç: Kuş tüyünden yapılan, başlığa takılan bir semboldür.

Örgin: Taht

Berge: Kamçı.

CEVAP: E

10. Düzenli ordunun ilk askeri başarısı Doğu Cephesi'nde Gümrü Antlaşması'dır. Kazım Karabekir ordusu TBMM tarafından kurulmamış Osmanlı Devleti'nden kalmış olsa dahi düzenli ordudur ve TBMM adına savaşarak kazandığı zafer sonucunda Gümrü Antlaşması imzalanmıştır.

CEVAP: C

11. Doğu Cephesi komutanı Kazım Karabekir, TBMM adına Gümrü ve Kars Antlaşmalarını imzalamıştır. Moskova Antlaşması Ali Fuat Cebesoy tarafından imzalanmıştır.

CEVAP: D

12. Türk adı ilk defa Çin kaynaklarında, Türkiye adı ise ilk defa Bizans kaynaklarında geçmektedir.

CEVAP: D

13. Kadılar dönemin yargı işlerini yapan görevlilerdir. Beylerbeyleri eyaletlerin tüm işlerinden sorumluyken kadı ataması yapma ve kadıların kararlarına müdahale etmelerinin yasaklanmasının amaçları; yargı bağımsızlığını sağlamak ve hukuku günlük politikardan uzak tutmaktır. Fakat bu durum beylerbeylerinin yetkilerini artırmaz aksine sınırlayan bir durumdur.

CEVAP: D

14. 1 Kasım 1922'deki saltanatın kaldırılması kanun ile yapılmıştır, bunun için bir anayasa değişikliği yapılmamıştır. Yine 12 Mart 1920'de İstiklal Marşı'nın kabulü de kanunla olmuş, bir anayasa değişikliğine gidilmemiştir.

Ancak Cumhuriyet ilan edilirken anayasaya "Devletin yönetim şekli Cumhuriyet'tir. Devletin başkanı Cumhurbaşkanıdır." şeklinde eklemeler yapılmıştır.

CEVAP: C

15. Soruda aslında Abdülaziz Dönemi'nde hangi şehrin Osmanlı toprakları arasında olmadığı sorulmaktadır. Bu kapsamda o dönemde Sofya, Şam, Saraybosna ve Bağdat henüz Osmanlı Devleti'ne ait şehirlerdir.

Ancak Atina, 1829'da Yunanistan'ın bağımsızlığı ile Osmanlı Devleti'nin elinden çıkmıştır. O nedenle Abdülaziz Atina'ya giderken dış hatlar terminalini kullanmalıdır.

İtiraf et güzel soruydu 😊 😊

CEVAP: B

16. II. Viyana Bozgunu ile ilgili verilen paragraf incelendiğinde Avrupa ve Osmanlı Devleti açısından öneme sahip olduğu ve Avrupa için şaha kalkma; Osmanlı Devleti içinse gerileme başlangıcı olarak değerlendirilmektedir ki bu yönüyle 1683 yılı gerek Avrupa'nın gerekse Osmanlı Devleti için tarihin akışını değiştirmiştir. Bu bozgun ve sonrası yaşanan mücadeleler düşünüldüğünde bir "Kültürel Savaş" çıkarımı yapılabilir ki bu süreç aynı zamanda tarihin doğudan batıya doğru gelişen olayların yazımı olmaktan çıkması anlamına gelmektedir. Bu kapsamda; A, B, C ve D şıklarında verilen yargılar doğrudur ve metinden çıkarılabilir.

Ancak Osmanlı Devleti, II. Viyana Bozgunu sonrası da gaza politikası sona ermemiş, devam etmiş ve bu yönde savaşlar yapmıştır.

CEVAP: E

17. Siham-ı Kaza eserinin sahibi ve eleştirileri neticesinde IV. Murat Dönemi'nde idam edilen 17. yüzyıl şairi **Nefi**'dir.

Baki, 16. yüzyılın şairlerindedir ve Kanun-i Mersiyesi ile ön plana çıkan şairdir.

Fuzuli, Leyla ve Mecnun ile Şikayetname adlı eserleriyle meşhur olan şairdir.

Nabi, Hayrabat adlı eseri ile meşhur bir divan şairidir.

CEVAP: C

18. 12 Ocak 1920 tarihinde toplanan Osmanlı Mebusan Meclisi'nin adını tarihe altın harflerle yazdıran gelişme Misak-ı Milli'yi kabul etmesidir. Misak-ı Milli Kurtuluş Savaşı'nda hedefleri ve sınırları ortaya koyan, Milli Mücadele'nin programının meclisçe kabul edilerek resmîyet kazandığı bir belgedir.

CEVAP: B

19. Düzenli orduya katılmamak için isyan eden Çerkez Ethem'in yarattığı kaotik ortam ve tabii ki nihai amaç olan TBMM'ye Sevr Antlaşması'nı kabul ettirme, I. İnönü Savaşı'na yol açan Yunan saldırısının başlıca sebepleridir.

Ancak Londra Konferansı'ndaki başarısızlık sonucu çıkan savaş I. İnönü Savaşı değil II. İnönü Savaşı'dır.

CEVAP: D

20. 19. yüzyılda karşımıza çıkan Sened-i İttifak, Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı ve Kanun-i Esasi padişahın mutlak otoritesini sınırlandıran anayasal belgeler ve çalışmalardır.

Ancak Kanunname-i Ali Osman Fatih Sultan Mehmet'in yaptığı Osmanlı kanunlarıdır ve tam tersi padişahın mutlak otoritesini güçlendirmiştir.

CEVAP: A

21. Erzurum Kongresi ilk defa dış yardım alınabileceğini ortaya koyan kongredir. Aynı zamanda manda ve himayenin ilk defa açıkça reddedildiği kongredir. Yine "Kuvayımilliye'yi etken, milli iradeyi hâkim kılmak esastır" maddesi ile milli iradeye gönderme yapılmıştır. Keza azınlıklarla ilgili olarak azınlıklara siyasi bütünlüğü bozacak ayrıcalıklar verilemeyeceği yönünde karar verilmiştir.

Ancak bu kongrede Boğazlar ile ilgili herhangi bir karar alınmamıştır.

CEVAP: D

22. Amasya Genelgesi'nde yer alan "Askeri ve ulusal örgütler hiçbir şekilde dağıtılmayacaktır." kararı ile Mondros Ateşkes Antlaşması'na karşı çıkmıştır.

Fakat kronolojik olarak bakıldığında Sevr Antlaşması Amasya Genelgesi'nden daha sonra olduğu için bu kararlar ilgisi zaten yoktur. Brest-Litovsk ise Osmanlı-Rusya arasında yapılan ve Rusya'nın savaştan çekildiğini bildiren bir antlaşma olduğu için Milli Mücadelemiz ile ilgisi yoktur.

CEVAP: B

23. Cizye askerlik yapmadıkları için askerlik çağı (*Eli silah tutabilmedir kriter.*) boyunca gayrimüslimlerden alınan verginin adıdır. Bu kapsamda askerlik çağı vurgusu kapsamında bakıldığında çocuk ve yaşlılar bu vergiden muaftır. Engelli vatandaşlar da normal şartlarda da askerlikten muaf olduğu için cizye vergisinden de muaftır. Ayrıca din adamları ve tabii kadınlar da bu vergiden muaftır.

CEVAP: E

24. Hükümdarlığın bir soya verilmesi eski Türklerde kut anlayışı olarak adlandırılmakta ve bu Türk veraset sisteminin yapısını oluşturmaktadır. Buna göre, Tanrı ülkeyi yönetme hakkını bir aileye vermiş ve bu kan bağı yoluyla nesilden nesile aktarılmıştır. Tuğrul Bey'in kurultayda etmiş olduğu bu söz de kut anlayışını ve tabii ki Türk veraset sistemini açıklar niteliktedir.

CEVAP: C

25. Rusya'ya I. Dünya Savaşı sırasında vaat edilen Boğazlar ve Doğu Anadolu'nun savaştan sonra Rusya'ya verilmemesinin nedeni Rusya'nın Bolşevik İhtilali sebebiyle savaştan kendi isteğiyle ayrılmasıdır. Bundan dolayı Rusya'ya vaat edilen Boğazlar uluslararası bir komisyonun yönetimine bırakılmak istenmiş yine Rusya'ya vaat edilen Doğu Anadolu'da bir Ermenistan devleti gündeme gelmiştir.

CEVAP: D

26. Redif birlikleri II. Mahmut Dönemi'nde kurulan, eyaletlerin güvenliğinden sorumlu askeri birliklerdir. Nizam-ı Cedit ordusu III. Selim döneminde kurulan Batılı tarzdaki ilk ordudur ve Kabakçı Mustafa İsyanı ile dağıtılmıştır. Dağıtılan Nizam-ı Cedit yerine II. Mahmut Dönemi'nde Sekban-ı Cedit ordusu kurulmuş fakat bu ordu da Yeniçeriler tarafından dağıtılmıştır. Yine II. Mahmut Eşkinci Ocağı'nı kuracak fakat bu ocak da dağıtılacaktır. Bunların hepsi askeri ıslahattır.

Ancak Tulumbacılar Ocağı, Lale Devri'nde kurulan itfaiye ocağıdır ve askeri değil sosyal bir ıslahattır.

CEVAP: A

27. Anadolu'da Millî Mücadele'nin ortaya çıkmasında Mondros Ateşkes Antlaşması ve sonrasında yaşanan işgaller ile birlikte özellikle İzmir'in işgali, Doğu Anadolu'da bir Ermenistan devleti kurulma teşebbüsü ve Pontus Rum faaliyetleri etkili olacaktır. Ancak Arnavutluk ve Makedonya Balkan Harbi'nde kaybedilmiştir. Buraların işgalinin Anadolu ile ilişkisi olmadığı gibi Anadolu'da ortaya çıkan Millî Mücadele'ye de herhangi bir etkisi yoktur.

CEVAP: C

28. Tımar sistemi bozulursa tımar askeri azalacak, askersiz devlet olmayacağı için kapıkulu askeri sayısının artırılması gerekecektir. Ayrıca sistemin bozulması toprak üzerindeki denetimin azalması, Celali İsyanları gibi isyanların çıkmasına neden olabilir. Tımar sistemi bozulursa üretim bundan etkilenir ve düşen üretim nedeniyle vergi sistemi de bozulur. Tüm bunların sonucunda köylü, daha rahat yaşamak için veya güvenliğini sağlamak için şehirlere göç eder. (Bu göçe Büyük Kaçgun denir.) Tımar sisteminin bozulması tarım ve buna bağlı sistemleri etkiler. Lonca teşkilatını etkilemez. Çünkü lonca esnaf teşkilatıdır ve tımar ile toprak ile ilgili değildir.

CEVAP: D

29. TBMM, İstanbul'un İtilaf Devletleri'nce resmen işgal edilmesine ve Mebusan Meclisi'nin dağıtılarak kapatılmasına bir tepki olarak Ankara'da açılmıştır. Neden-sonuç ilişkisi açısından bakıldığında Mebusan Meclisi'nde Misak-ı Millî'nin kabul edilmesi ardından İtilaf Devletleri İstanbul'u işgal etmiş, bunun üzerine 23 Nisan 1920'de TBMM Ankara'da açılmıştır.

CEVAP: B

11. ÜNİTE

KAVRA TEST - 76

1. Osmanlı'da lisenin karşılığı idadidir. Atatürk'ün lise öğrenimini gördüğü okul, Manastır Askeri İdadisi'dir.

Mustafa Kemal'in Eğitim Hayatı

- Selanik Mahalle Mektebi
- Selanik Şemsi Efendi Okulu
- Selanik Mülkiye Rüştiyesi
- Selanik Askeri Rüştiyesi
- Manastır Askeri İdadisi
- İstanbul Harp Okulu
- İstanbul Harp Akademisi

CEVAP: D

2. Lozan Antlaşması'nda sonradan Misaki Millî'ye uygun sonuçlanan konular; 1939'da anavatana katılımıyla Hatay ve 1936 Montrö Sözleşmesi ile Boğazlar Sorunları'dır.

1926 Ankara Antlaşması ile Musul-İngiltere mandası altındaki Irak'a bırakılmış ve Misak-ı Milli'den son taviz verilmiştir.

CEVAP: D

3. Nutuk'un ele aldığı tarihsel aralık 1919-1927 yılları arasındadır. Yaklaşık 36 saat süren konuşması kitaplaştığında Atatürk, Nutuk'un telif haklarını Türk Hava Kurumu'na devretmiştir.

CEVAP: B

4. UNESCO, 1981 yılının Atatürk'ün doğumunun yüzüncü yılı olarak ilan ederek gerekçesini şöyle açıklamıştır: "Atatürk uluslararası anlayış, iş birliği ve barış yolunda çaba göstermiş üstün kişi, UNESCO'nun yetki alanlarında yenilikler gerçekleştirmiş bir inkılapçı, sömürgecilik ve yayılmacılığa karşı savaşan ilk önderlerden biri, insan haklarına saygılı, insanları ortak anlayışa ve devletleri dünya barışına

ATATÜRK VE DIŞ POLİTİKA

teşvik eden, bütün yaşamı boyunca insanlar arasında renk, din, ırk ayrımı gözetmeyen, eşi olmayan devlet adamı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusudur."

CEVAP: C

5. Dünya barışı ve bölgesel barışın korunmasıyla ilgili Atatürk Dönemi'nde 1928 yılında Kellogg Paketi'ne üye olmuştur.

Kuzey Atlantik Paketi NATO'dur ve Türkiye 1952'de üye olmuştur. Bağdat Paketi ise 1955'te imzalanmıştır. İkisi de Soğuk Savaş Dönemi'yle ilgilidir.

CEVAP: B

6. 1937 yılında kurulan Sadabat Paketi'ne verilen seçeneklerden Afganistan üyedir.

Diğer üye ülkeler ise Irak, İran ve Türkiye'dir.

CEVAP: A

7. Mustafa Kemal Atatürk'te, Türk Milleti'ni bir ve diri kılmak için mücadele etme ve devlet yapısını yenileme düşüncesinin gelişimine var oluş mücadelesi olan Trablusgarp, Balkan ve I. Dünya Savaşı ile modern devlet yapısının oluşumunda etkili olan II. Meşrutiyet katkı sunmuştur.

31 Mart ise zaten modernite karşıtı ve saltanat arzusuyla çıkan bir isyandır. Bu isyan yeni devlet anlayışını yıkmak isteyen bir isyandır.

CEVAP: E

8. Nüfus Mübadelesi Atatürk Dönemi gelişmeleri arasında yer alır.

Batı Trakya'nın Balkan Savaşı'nda yitirilmesi Atatürk Dönemi'nden öncedir. Hatay'ın anavatana katılması, Türkiye'nin Kore Savaşı'na asker göndermesi ve Türkiye'nin Birleşmiş Milletlerin kurucu üye olması ise sonraki gelişmelerdendir.

CEVAP: E

11. ÜNİTE

9. Atatürk 1905'te ilk görev yeri olan Şam'da siyasi amaçlarla yeniden Meşrutî düzene geçiş amacıyla Vatan ve Hürriyet Cemiyeti'ni kurmuştur. Bu cemiyet daha sonra İttihat ve Terakki Cemiyeti ile birleşecektir.

CEVAP: A

10. 1926 Ankara Antlaşması'yla Musul Türkiye sınırları dışında kalmıştır.

CEVAP: D

11. 1934'te Balkan Paketi'nin kurulmasında Balkan devletlerinin İtalya ve Almanya'dan ötürü güvenlik kaygısı yaşamaları etkili olacaktır. Sadabat Paketi 1937'de yani daha sonra kurulacağı için Balkan Antantı'nın kurulmasında etkili olamaz. Bolşevik İhtilali ise 1917'den çok daha öncedir ve Balkanları tehdit eden bir gelişme değildir.

CEVAP: B

12. Mustafa Kemal Atatürk emperyalizme karşı ilk mücadelesini Trablusgarp'ta 1911-1912 arasında vermiştir. İlk askeri başarılarını burada Derne ve Tobruk'ta kazanmıştır.

CEVAP: C

13. Atatürk Dönemi dış politikası bağımsızlıkçı, gerçekçi, eşitlikçi ve güvenlikçi temeller üzerine inşa edilmiştir. Yayılmacılık gibi bir gaye bu ilkeler arasında yer almaz.

CEVAP: E

ATATÜRK VE DIŞ POLİTİKA

14. 1936 Montrö Boğazlar Konferansı'na İtalya katılmamıştır. Daha sonra 1938'de İtalya kendi isteğiyle antlaşmayı imzalamıştır.

CEVAP: B

15. 1 Temmuz 1926'da yürürlüğe giren Kabotaj Kanunu'nu haklı çıkartan olay; **Bozkurt-Lotus Olayıdır**. Türk gemisi Bozkurt ve Fransız gemisi Lotus'la çarpışmışlar ve Fransız kaptanın hatasından kaynaklanan bu kazada Fransız kaptanı Fransa'nın tüm itirazlarına rağmen Türkiye'nin yargılayabileceği konusunda Lahey Adalet Divanı karar vermiş ve bizi haklı bulmuştur. Bu konunun uluslararası soruna dönüşmesi, limanları işletme hakkının Türk vatandaşlarına ait olmasının yani Kabotaj Kanunu'nun ne kadar doğru olduğunu ortaya koymuştur.

Razgard Olayı Bulgarların Türk mezarlarına yaptığı ırkçı saldırı olayıdır.

Vagon-Li Olayı Fransız işletmesinde çalışan bir Türk'ün Türkçe konuşmasına ceza verilmesi üzerine İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin eylem başlaması.

CEVAP: B

16. Akdeniz'deki korsanlık faaliyetlerine karşı 1937'de **Nyon Antlaşması** imzalanmıştır.

Litvinov 1929'da Rusya'nın komşularıyla sınır güvenliği için yaptığı antlaşmadır.

Briand-Kellog 1928'de Avrupa devletlerinin sınır güvenliği için yaptığı antlaşmadır.

Locarno 1925'te Orta Avrupa devletlerinin sınır güvenliği antlaşmasıdır.

Küçük Antant 1921'de Yugoslavya, Çekoslovakya ve Romanya arasında sınır güvenliği antlaşmasıdır.

CEVAP: A

KAVRA TEST - 77

1. 1934 Balkan Antantı'na revizyonist, yani I. Dünya Savaşı'ndan sonra çizilen sınırların değişmesinden yana bir devlet olan ve komşularıyla sınır ihtilafı yaşayan Bulgaristan katılmamıştır.

CEVAP: D

2. Milliyetçilik, demokrasi, bağımsızlık ve modernleşme yanlısı olan Mustafa Kemal Atatürk'ün düşünceleri arasında ırkçılık yer almaz.

CEVAP: C

3. Atatürk Dönemi'nde Milletler Cemiyeti'ne taşınan Bozkurt-Lotus, Boğazlar ve Hatay Sorunları'ndan hepsi Türkiye'nin lehine çözülmüştür.

CEVAP: E

4. Mustafa Kemal Atatürk'ün dilde sadeleşme çalışmaları kapsamında kaleme aldığı eser Geometri Kılavuzu'dur. Üçgen, dörtgen, beşgen, eşkenar gibi birçok geometri tanımının isim babasıdır.

CEVAP: A

5. Atatürk, "Boğazlar, artık tamamıyla Türk egemenliği altında, ticaret ve dostluk ilişkilerinin yolu haline gelmiştir." ifadesiyle Montrö Boğazlar Sözleşmesi'ni tanımlamıştır.

CEVAP: C

6. Tevfik Rüştü Aras'ın 1925-1938 yılları arasındaki dışişleri bakanlığı dönemindeki gelişmeler arasında 1924 yılında toplanan Haliç Konferansı yer almaz. Ankara Antlaşması 1926'da, Ahali Sözleşmesi 1930'da, Hatay Meselesi 1936'da başlayan bir süreç, Borçlar Meselesi de Lozan'dan itibaren peyder pey 1933 yılına kadar devam eden bir süreçtir ve Tevfik Rüştü Aras'ın mesai harcadığı gelişmeler arasındadır.

CEVAP: D

7. Mustafa Kemal Atatürk Sofya'da Askeri Ataşelik, milletvekilliği, Meclis Başkanlığı, Başkomutanlık, askerlik, cumhurbaşkanlığı görevlerini yapmış ama hiçbir zaman başbakanlık görevi yapmamıştır.

CEVAP: C

8. Atatürk Dönemi Adalet Bakanı Mahmut Esat Bey başarılı hukuki sunumuyla Lahey Adalet Divanı'nda Bozkurt ve Lotus gemilerinin çarpışması olayının Türkiye lehine sonuçlanmasını sağlamıştır.

CEVAP: E

11. ÜNİTE

9. Atatürk'ün yetiştiği, eğitim gördüğü, görev yaptığı şehirler Selanik, Manastır, İstanbul, Şam, Sofya fikirlerinin gelişmesinde etkili olmuştur. Ankara Mustafa Kemal'i değil Mustafa Kemal Ankara'yı etkilemiştir. Ankara'ya gelinceye kadar geçen süre zarfında kişiliği ve fikirleri çoktan oturmuş, kendini gerçekleştirmiş ve koskoca bir ulusun küllerinden yeniden doğmasını sağlamıştır.

CEVAP: E

10. Musul Sorunu konusunda 1926 Ankara Antlaşması'nda Türkiye'nin geri adım atmasına 1924 Nasturi ve 1925 Şeyh Sait İsyanları neden olmuştur. 1930'da gerçekleşmiş olan Menemen İsyanı'nın Musul konusunda geri adım atmada kronolojik açıdan etkili olması mümkün değildir.

CEVAP: D

11. Atatürk'ün şahsi mesele olarak gördüğü sorun; Hatay Sorunu'dur.

CEVAP: B

12. Türkiye Sadabat Pakti ve Ahali Sözleşmesi'nin oluşumunda rol almıştır. Kellog Pakti'na ise sonradan dahil olmuştur.

CEVAP: A

ATATÜRK VE DIŞ POLİTİKA

13. Ankara-Falih Rıfki Atay'a ait değil Yakup Kadri Karaosmanoğlu'na ait bir eserdir. Falih Rıfki Atay'ın Çankaya adlı eseri vardır.

CEVAP: A

14. Mustafa Kemal'in halk tarafından tanınması ve Milli Mücadele'de lider olarak kabul görmesinde en etkili olan başarısı Anafartalar Kahramanı diye tanındığı Çanakkale Savaşı'ndaki başarılarıdır.

CEVAP: C

15. Mustafa Kemal'in, "Esaslı bir inkılap ve gelişme sürecinde bulunan bir devletin, hem kendisinde hem de çevresinde barış ve huzuru arzu etmesi olağandır." sözü ile paralellik gösteren ifade yurttan barış, dünyada barış politikasıdır.

CEVAP: C

16. 1934 Balkan Antantı'na üye devletler arasında Polonya yer almaz. Polonya Balkanlar'da değil Doğu Avrupa'dadır. Balkan Antantı'nda Türkiye, Yugoslavya, Yunanistan ve Romanya yer alır.

CEVAP: E

YORUMLA TEST - 78

1. Almanya'da Nazizm'in, İtalya'da Faşizm'in iktidara gelmesi ve bu ülkelerin yayılcı bir dış politika takip etmeleri güvenlik kaygılarını gündeme getirmiş ve Sadabat Paketi ve Balkan Antantı'nın kurulmasında, Akdeniz Paketi'nin oluşturulmasında ve Montrö Sözleşmesiyle, Boğazların Türk egemenliğine alınmasında etkili olmuştur.

1930'lu yıllarda etkisini hissettiren Nazizm ve Faşizm tehdidiyle ilgili olmayan gelişme ise 1926'da çözülen Musul Sorunu'dur.

CEVAP: C

2. Türkiye'nin barışçıl politikaları tercih etmesi ve desteklemesi Balkan Antantı ve Sadabad Paketi'nin oluşumunda, Boğazlar sorununun Montrö sözleşmesiyle diplomatik ve barışçıl bir çözüme kavuşturulmasında etkili olmuştur. Yine dünya barışını korumak için kurulan Milletler Cemiyeti'ne üye olarak davet edilmesi de bu politikanın sonucudur.

Türkiye'nin barışçıl politikasının etkisinin olmadığı gelişme Fransa'nın Suriye'de uyguladığı manda rejimine son vermesidir. Fransa, Suriye'den II. Dünya Savaşı öncesi artan Alman tehdidi nedeniyle çekilmek durumunda kalmıştır.

CEVAP: A

3. Atatürk Dönemi Türkiye ve İngiltere ilişkilerinin gelişmesi Almanya'nın yayılcı politikası ve İtalya'nın Akdeniz ile ilgili hedefleri etkilidir. Yayılcı siyaset takip eden bu devletlere karşı Türkiye ve İngiltere iş birliği yapma ihtiyacı duyacaktır.

Türk-Sovyet Dostluk Antlaşması'nın imzalanması tam tersi Türkiye'nin SCCB ile yakınlaşmasından rahatsızlık duyacak olan İngiltere'nin tepkisine neden olacaktır.

CEVAP: D

4. Fransa'nın yaşanan deniz kazası ile ilgili tutumu ve Fransız kaptan ile ilgili Türk mahkemesinin yargılamasını kabul etmemesi üzerine Lahey Adalet Divanı'na sorun taşınmış ve uluslararası mahkeme Türk Mahkemesi'nin kararını doğru bulmuştur. Bu durum Türkiye'nin egemenlik haklarının Türk Hukuk sistemi tarafından evrensel normlara göre korunduğunun açık göstergesidir.

CEVAP: A

5. Lozan Antlaşması'ndaki düzenleme nedeniyle Türk toprağı olmasına rağmen asker bulundurmadığımız Boğazların her iki yakasına Montrö Boğazlar Sözleşmesi'yle asker yerleştirebilmek hakkı elde etmek Boğazlarda Türk egemenliğini sağlamıştır.

CEVAP: D

6. Paragrafa verilen nüfus mübadelesi ile ilgili bilgilere göre nüfus değişimi olacağı için Yunanistan'da yaşayan Türk nüfus ve Türkiye'de yaşayan Rum nüfus azalacaktır. Yunanistan, İstanbul'da daha fazla Rum bırakmaya çalışarak İstanbul Rumları sayesinde Türkiye iç siyasetinde ve İstanbul'da etkin olma arzusunda. Türkiye yoğun azınlık nüfusundan kurtulmak yoluyla daha homojen bir ulus devlet özelliği kazanmak istemektedir.

Fakat iki ülkenin birbirlerine ait azınlıkları asimile etmek gibi bir amaçları yoktur. Çünkü az da olsa ülkelerinde Türk ve Rum nüfus kalacak ve bu durum taraflarca kabul edilmiştir.

CEVAP: E

11. ÜNİTE

7. Tablo incelendiğinde Atatürk Dönemi dış politika gelişmelerinin mahiyetleri düşünüldüğünde tam bağımsızlık gerçekleştirilmek istendiğine, 1923-1930 yılları arasında Lozan bağlantılı sorunlarla uğraşıldığına ve diplomatik çözümler nedeniyle barışçıl çözümlerin daha çok tercih edildiğine ulaşılabılır. Verilen gelişmelerde ve dönemin temel Türk dış politika ilkelerine göre "1930-1938 yılları arasında yayılcı siyaset için alt yapı oluşturulmuştur" çıkarımı ise yapılamaz.

CEVAP: C

8. Türkiye'nin en çok diplomatik sorun yaşadığı devletin Fransa olmasındaki ana neden Osmanlı devleti üzerinde siyasi, ekonomik, kültürel alanda en etkili devlet olmasıdır.

CEVAP: B

9. 1920'de kurulan Milletler Cemiyeti'ne Türkiye'nin 1932'de katılmasının nedenleri cemiyetin büyük devletlerin etkisi altında olması ve Musul konusunda İngiltere'yi desteklemesinin yarattığı hayal kırıklığıdır. Türkiye'nin barışçıl siyaset takip etmek istememesi gibi bir durum söz konusu değildir. Birçok sorununu barışçıl yollarla çözen Türkiye için böyle bir değerlendirmeye neden olamaz.

CEVAP: C

ATATÜRK VE DIŞ POLİTİKA

10. 1934 yılında Balkan Paktı'nın kurulmasında Faşist İtalya ve Nazi Almanya'nın güçlenmesi ve yayılcı siyaset izlemeleri ve devletlerarası silahlanma yarışının hızlanmasının savaşın habercisi olması etkili olmuş ve Balkan Devletleri sınır güvenliği kapsamında birbirlerine güvence vermek arzusuyla bir araya gelmişlerdir. 1939'da başlayan İkinci Dünya Savaşı Balkan Antantı kurulduğunda henüz başlamamıştı.

CEVAP: C

YORUMLA TEST - 79

1. Türkiye - SSCB ilişkilerinde gerileme yaşanmasında, Türkiye'nin, Batılı devletlerle Lozan'dan kalan sorunlarını büyük ölçüde çözmüş olması ve Türk-İngiliz yakınlaşmasının başlaması etkili olmuştur. Türkiye'nin liberal-kapitalist ekonomik modeli tercih etmesi söz konusu değildir bu dönemde. Türkiye devletçi ve karma ekonomik modelden yanadır.

CEVAP: D

2. 15 Mart 1923'te Adana'da yaptığı bir konuşmada "Kırk asırlık Türk yurdu, düşman elinde esir kalamaz!" diyen Atatürk aşağıdaki Hatay Sorununun çözülmesine yönelik kararlılığını göstermiştir.

CEVAP: C

3. 1923-1930 yılları arası Türkiye Cumhuriyeti'nin dış politikadaki önceliği Musul, Yabancı Okullar, Mübadele gibi Lozan Barış Konferansı'ndan kalan sorunları çözmektir. Batı Bloku'nda kendine yer bulmak II. Dünya Savaşı sonrası politikamızdır. Bölgesel ittifaklar ile sınır güvenliğini artırmak, II. Dünya Savaşı tehlikesine karşı önlemler almak, Boğazların güvenliğini sağlamak (Montrö, Balkan Antantı, Sadabad Paketi gibi) 1930'lu yılların politikalarıdır.

CEVAP: A

4. Türkiye'nin uluslararası alanda saygınlığının artmasında Musul Sorunu'nun çözülmesi en az etkili olduğu söylenebilir. İstedığımız gibi çözememiş olmamız bu durumda etken olacaktır.

Balkan Antantı'nın imzalanması ve Sadabad Paketi'nin kurulması dünya barışına katkı sağlamaları, Hatay Sorununun çözülmesi ve Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin yapılması ise Türkiye'nin istediğini alması nedeniyle saygınlığımıza katkı sunacaktır.

CEVAP: D

5. Atatürk Dönemi'nde Lozan Antlaşması'ndan kalan birçok sorunun dış politik teşebbüslerle çözüme kavuşturulması; bağımsız devlet anlayışının güçlenmesi (Yabancı Okullar gibi) ve Batı dünyası ile diplomatik ilişkilerin gelişmesine ortam hazırlayacaktır. (Musul'un ve Mübadele sorunlarının çözülmesi gibi) Fakat, özellikle Musul ve Batum nedeniyle Misak-ı Milli sınırlarına ulaşılması söz konusu olamayacaktır.

CEVAP: C

6. 1930'lu yıllarda Avrupa'da Almanya ve İtalya'nın yayılmacı bir siyaset takip etmeye başlamaları Türkiye'nin; savunma önlemlerini artırması, komşu devletlerle saldırmazlık ve dostluk antlaşmaları yapması, Montrö ile Boğazları denetim altına alması, barışçıl uluslararası örgütlere katılım sağlaması gibi adımlar atmasına neden olacaktır. Fakat ekonomik önlem olarak devletçilik ilkesinin hayata geçirilmesi 1929 Dünya Ekonomik Krizi ve de Türk özel sektörünün güçlü olmamasının sonucudur.

CEVAP: E

11. ÜNİTE

7. Misak-ı Milli sınırları içerisinde yer alan Musul, Batı Trakya ve Batum Türk milletinin varoluş mücadelesi olan Kurtuluş Savaşı sonucunda Türkiye'nin sınırları dışında kalması Türkiye'nin; Batı Trakya nedeniyle Balkanlar'da, Batum nedeniyle Kafkasya'da ve Musul nedeniyle Ortadoğu'da daha etkin bir dış politika izlemesini zorunlu kılmıştır.

CEVAP: E

8. Atatürk Dönemi Türkiye'si dış politikada sosyal, ekonomik ve siyasal düzenleri birbirinden çok farklı devletlerle ilişkiler geliştirmiş hatta bu devletlerle aynı uluslararası örgüt ya da paktlarda yer almıştır. Türk dış politikasında görülen bu durum "Tarihi dostluk ya da düşmanlıklar yerine çıkarlarını ön planda tutmasıyla" açıklanabilir.

CEVAP: B

9. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin gerçekleştirdiği girişimlerinden Türkiye'nin jeopolitik öneminin artmasında diğerlerinden daha etkili olan Boğazlar komisyonunun yetkilerinin tamamen devralınmasıdır. Uluslararası su yolunun tam kontrolünün sağlanması Türkiye'ye muazzam bir değer katacaktır. Diğer seçeneklerde bir şekilde Türkiye'ye değer katar ama hiçbir Boğazlar kadar olamaz.

CEVAP: B

ATATÜRK VE DIŞ POLİTİKA

10. Atatürk hasta yatağında ifade ettiği "...Milli meselemizin dostça tedbirlerle müspet sonuçlanmasından dolayı duyulan sevinç yerindedir." sözünü "Bağımsız Hatay Devleti'nin kurulması" için söylemiştir. Umarım Hatay'ın anavatana katılması seçeneğini işaretlememiştir. Hatırla! Atatürk Hatay Devleti'nin kuruluşunu görmüş fakat rahmetli olduğu için Hatay'ın anavatana katılışını görememiştir.

CEVAP: D

11. Lozan Antlaşması'nda yer alan ek sözleşme gereği Türkiye ve Yunanistan arasında yapılan nüfus mübadelesinde Türkiye'den Yunanistan'a 1,5 milyon Rum giderken Yunanistan'dan Türkiye'ye 500 bin Türk gelmiştir. Bu durum daha homojen bir Türkiye'ye katkı sağladığı için ulus-devlet anlayışı güçlenmiştir. Gayrimüslim nüfus oranı artmadı tam tersi azaldı. Egemenlik alanı genişlemedi toprak kazancı yok çünkü. Rumların tamamı ülkeden ayrılmamıştır. İstanbul ve adalarda yaşayan Rumlar mübadeleden muaftılar. Hakimiyet sahamız daralmadı toprak kaybı yok çünkü.

CEVAP: A

12. Atatürk bir konuşmasında "Barış yolunda nerden bir çağrı geliyorsa Türkiye onu gönülden karşıladı ve yardımlarını esirgemedi." demiştir. Türk dış politikasında yaşanan; Milletler Cemiyeti'ne üye olmak, Kellogg Paktı'na katılmak, Balkan Antantı'na ve Sadabad Paktı'na üye olmak bu söz ile paraleldir. Fakat Yabancı okulları denetim altına almak Batılıların tüm itirazlarına rağmen Türkiye'nin istediği gibi çözdüğü bir konudur ve verilen söz ile bir bağı yoktur.

CEVAP: C

TEKRARLA TEST - 80

1. 17. yüzyıldan itibaren Osmanlı'da tarım ve hayvancılığın gerileme nedenleri arasında çiftbozanlığın artması yani köylülerin çeşitli nedenlerle toprağı boş bırakıp üretmemesi yer alır. Yine isyanlar nedeniyle güvenlik zaafının nedeniyle üretimin düşmesi, köyden kente göçün yaygınlaşması da yine tarımsal ve hayvancılık faaliyetleri azalmasında etkili olacaktır.

CEVAP: E

2. Haritada gösterilen Orta Asya kültür merkezlerinden Türklere ait olan en eski kültür merkezi Afanesyova'dır.

DİKKAT!!! Anav en eski kültür merkezidir. Ama Türklere ait değil tam olarak hangi kültüre ait olduğu tanımlanamamış farklı tezler mevcuttur.

CEVAP: D

3. Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'na girmesinde Bab-ı Ali Baskını'yla Almanya yanısı ve olası savaşı Almanya'nın kazanacağına inanan İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin yönetime hakim olması etkili olabilir. Siyasi yalnzılıktan kurtulma arzusu yanında ekonomik darboğazın yarattığı arayışlar ve Balkan Savaşları'nda kaybedilen toprakları geri alma arzusu da savaşa katılmamızda etkili olacaktır. Fakat Rusya'da yaşanan rejim değişikliği Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'na katılmasında etkili olamaz. Rus İhtilali yani Bolşevik İhtilal, Çanakkale Savaşı'nın da yarattığı bir etkiyle beraber ancak savaş devam ederken 1917'de yaşanmıştır.

CEVAP: C

4. Atatürk Dönemi'nde ilk kez açılan okul 1936'da açılan Ankara Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'dir. Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi Mekteb-i Mülkiye adıyla padişah Abdülmecit Dönemi'nde, İstanbul Üniversitesi ise Darülfünun adıyla padişah Abdülaziz Dönemi'nde açılmışlardır.

CEVAP: A

5. Başkomutan Mustafa Kemal Paşa, Teklif-i Milliye Emirleri'ni yayınlamaya Eskişehir-Kütahya Savaşı sonucunda ihtiyaç duymuştur. Ordunun temel ihtiyaçlarının halkın desteğiyle karşılayıp Sakarya Savaşı'na orduyu hazırlamak istemiştir.

CEVAP: D

6. Osmanlı Devleti'nde, sistematik bir programdan ve geniş çaplı bir kadrodan yoksun olmasına, eski kurumları modern kurumların yanında koruma ikilemini aşamamasına rağmen anayasal rejime giden yolun açıldığı dönem 1839 Tanzimat Fermanı'yla başlayan Tanzimat Dönemi'dir.

CEVAP: C

7. Erzurum ve Sivas Kongreleri'nde alınan kararları resmi olarak Türk ulusu adına ilk defa Son Osmanlı Mebusan Meclisi, "Misakımilli" ile kabul etmiştir.

CEVAP: B

11. ÜNİTE

8. 1838 Balta Limanı Ticaret Antlaşması'yla birlikte Avrupa'nın ucuz ve kaliteli malları Osmanlı pazarlarına girmesi iç pazarda yerli malların Avrupa malları ile rekabet edemez hâle gelmesine ve üretici kesim olan lonca üyelerinin iflası ile yerli üretimin düşmesi sonuçlarını doğuracaktır. Fakat yabancılara ilk defa kapitülasyon verilmesinin Orhan Bey Dönemi'ne kadar dayanan mazisi vardır.

CEVAP: C

9. TBMM tarafından kurulan düzenli ordu sadece Batı Cephesi'nde savaşmıştır. Doğu Cephesi'ndeki ordu Osmanlı Ordusu'ndan kalan 15. Kolordudur. Güney Cephesi'nde düzenli ordu yoktu halkın bir mücadelesi söz konusu idi.

CEVAP: B

10. Atatürk, "Siz orada yalnız düşmanı değil, bir milletin makus talihini de yendiniz." diyerek İsmet İnönü'yü II. İnönü Savaşı sonrasında kutlamıştır.

CEVAP: D

11. I. İnönü Zaferi'nin etkisi olan antlaşma **Moskova Antlaşması**'dir. Kars ve Ankara Antlaşmaları Sakarya Zaferi'nin etkisiyle imzalanmıştır. Gümrü Doğu Cephesi'ndeki başarı sonucunda imzalanmıştır. İstanbul Antlaşması tarihte çok fazla. Yazar tarih vermediği için çıkarım yapmak çok doğru olamaz © Sorunun ilgili olduğu döneme en yakın 1913 İstanbul Antlaşması vardır ki o Balkan Harbi sonrası yapılan antlaşmalardandır.

CEVAP: C

ATATÜRK VE DIŞ POLİTİKA

12. Selçuklu sultanlarının kurdurduğu sultan sofraları İslamiyet öncesi **toy** geleneğinin, hanı yağma geleneğinin devamıdır. Bu ziyafetler bir anlamda halkın ekonomik olarak desteklenmesi boyutuyla sosyal devlet anlayışına örnek olarak ta verilebilir.

Kengeş, ilim insanlarının, uzmanların katıldığı toplantıdır.

Kurultay, devlet işlerinin görüşüldüğü siyasi toplantıdır.

Yuğ aşısı, cenazede verilen yemektir.

Törün, düğün ziyafetidir.

CEVAP: A

13. Mustafa Kemal Atatürk'ün "Benim Gazetem" dediği "**Hakimiyet-i Milliye**" gazetesidir.

İrade-i Milliye, Sivas Kongresi sonrası Temsil heyetinin çıkardığı gazetedir.

Minber, Atatürk ve Ali Fethi Bey'in Samsun'a çıkmadan önce İstanbul'da kurduğu gazetedir.

Ceride-i Resmiye TBMM resmi gazetesidir.

İleri ise Atatürk'ün isimsiz yazılarının yayınlandığı gazetedir.

CEVAP: B

14. Fransa ile imzalanan Ankara Antlaşması ile bir İtilaf Devletinin TBMM'yi hukuken tanınması İtilaf Devletleri arasında görüş ayrılığının ortaya çıktığının açık göstergesidir. Bu antlaşma ile Güney Cephesi'nin kapanmış ve Türkiye ilk kez bir İtilaf Devleti'nce tanınmıştır. Hatay'ın sınırlarımız dışında kalması ise Misakı Milli'den taviz verildiğinin göstergesidir. Kurtuluş Savaşı'nda Londra Konferansı'nın toplanması Fransa ile imzalanan Ankara Antlaşması'nın bir sonucu değildir. I. İnönü Savaşı'nın bir sonucudur.

CEVAP: E

15. I. TBMM'de **Teceddüd** düşünce grupları arasında yer almaz. Teceddüd Fırkası I. Dünya Savaşı'nı kaybedince İttihat ve Terakki Fırkasının kendisini feshetmesi üzerine yerine 1918'de kurulan bir siyasi partidir.

Müdafaa-i Hukuk, Atatürk'ü destekleyen ve TBMM'de en güçlü olan gruptur.

Tesanüd, eski İttihatçılardan oluşur.

Yeşil Ordu, Bolşevizmi ve Çerkez Ethem'i destekleyen gruptur.

Islahatçılar, Osmanlıya yakın muhafazakar ama yenilik isteyen gruptur.

CEVAP: B

16. Atatürk Dönemi kadın ve erkeğin siyasi alanda eşitliğe sahip olmasına Seçim Kanunu ile kadınların siyasi haklarını elde etmedi katkıda bulunmuştur.

CEVAP: E

17. Yunan Başkomutanı General Trikopis'in esir alındığı savaş, Başkomutanlık Meydan Savaşı'dır.

CEVAP: B

18. Yaklaşık 300 yıllık mazisi olan ıslahat hareketlerinde daha çok Batının örnek alınması söz konusudur. İmparatorluğun çöküşünün engellenmek istenmesi ve sosyal hayat ile ilgili bazı düzenlemelerin yapılması da ıslahatların özelliklerindedir. Eski ve yeni kurumların bir arada bulunması yine ıslahatlar sürecinde Osmanlı'nın en önemli hatası olmuş ve eski kurumlara genelde dokunulamamış ve yaşamda hep ikiliğe neden olmuştur bu durum. Osmanlı Devleti'nde yapılan ıslahat hareketlerinin özellikleri arasında halk hareketleri sonucu olması asla yer almamaktadır.

CEVAP: A

19. Atatürk'ün idealindeki toplumun sınıfsız, imtiyazsız ve kaynaşmış olma özelliklerine sahip olması Atatürk ilkelerinden halkçılık ilkesiyle daha çok ilgilidir.

CEVAP: E

20. Mondros Mütarekesi'nde "İtilaf Devletleri güvenliklerini tehdit edici bir durum karşısında stratejik noktaları işgal edebileceklerdir." maddesi işgale uğramamış Anadolu topraklarının elden çıkabileceğini gösterir.

CEVAP: B

21. Hemşireliğin kurucusu kabul edilen ve "Lambalı Kadın" diye tanınan İngiliz Florance Nightingale, İstanbul Selimiye Kışlası'nda 1853-1856 yılları arasında yaşanan Kırım Savaşı'nda yaralanan askerlerin bakımını üstlenmiştir.

CEVAP: D

22. Kara Vasıf Bey liderliğinde Mütareke Dönemi İstanbul'unda eski İttihatçılar tarafından kurulan, Anadolu'ya vatanseverlerin geçişine yardımcı olurken silah ve cephane kaçırarak ta Milli Mücadeleye büyük katkı sağlayan cemiyet Karakol Cemiyeti'dir. Bu cemiyet İstanbul'un işgale sonrası kapanınca yerine Mim Mim Grubu kurulmuştur.

CEVAP: A

23. TBMM Hükümeti'nin kendinden başka bir hükümetin varlığını kabul etmek istememesi ve Lozan Konferansı'nda olası ikiliğinde önüne geçmek düşüncesi saltanatı kaldırmaya gerekecektir.

CEVAP: A

11. ÜNİTE

24. Mustafa Kemal Atatürk'ün, "Asırlardan beri kafalarımızı demir çerçeveler içinde bırakan, anlaşılmayan ve anlamadığımız işaretlerden kendimizi kurtarmak mecburiyetindeyiz." ifadesiyle bahsedilen inkılap, Yeni Türk Harflerinin kabulüdür.

CEVAP: C

25. Her türlü sevgisizliğe, kötülüğe, bağınazlığa karşı İslami ve insani ilkeleri şiir ve musiki içinde birleştirip dile getirerek, "Gel, gene gel, ne olursan ol, gel!" sözleriyle evrensel mesajlar veren düşünür, ünlü mutasavvıf, Anadolu Kandili Mevlana'dır.

CEVAP: D

26. Enderun Mektebi'nin özellikleri arasında devlete yönetici yetiştirmesi, Müslümanların (*Devşirme sistemi ile toplana gayrimüslim çocuklar önce Müslümanlaştırılırdı.*) eğitim alması olduğu savunulabilir. Enderun Mektebi'nde devşirme kökenliler eğitildiği için Türklerin eğitim alması savunulamaz. Türkler devşirilmezdi.

CEVAP: D

27. Osmanlı Devleti'ne karşı Safevilerin düşmanca davranışları arasında, Anadolu'da Şiilik propagandası yaparak halkı kışkırtmaları, Osmanlı şehzadelerini taht kavgası için kışkırtmaları, Osmanlı aleyhine farklı devletlerle ittifaka girmeleri sayılabilir.

CEVAP: E

28. Yöneticilerin idari tecrübe kazanmalarını sağlama sancağa çıkma sistemiyle ilgilidir. Gulam Ordu-su'nun maaş giderlerini karşılama merkez hazine-nin yükümlülüğündedir. İktâ Sistemi'nin ise Hazine-i Amire'ye yük olmadan savaşa hazır ordu oluşturma konusunda yararları vardır.

CEVAP: B

ATATÜRK VE DIŞ POLİTİKA

29. Osmanlı'da minyatür sanatçılarına **nakkaş** ya da **musavver** denirdi.

Müzehhip, tezhip sanatını icra eden kişilere denirdi.

CEVAP: D

30. Türk siyasi tarihinde kadınlara siyasi haklar tanınmasını programına ilk ekleyen parti, Ali Fethi Bey başkanlığında kurulan ve Mustafa Kemal'in kızkardeşi Makbule Hanımın da kurucuları arasında yer aldığı 1930 tarihinde kurulan Serbest Cumhuriyet Fırkası'dır.

CEVAP: B

31. Kapitülasyonları kaldırma devlete gümrük vergilerini yükseltme imkanı sağladığı için, gümrük vergilerini yükseltmekte dışarıdan gelen ucuz ürünlerin fiyatını dengeleyeceği için yerli üretimi korur ve yerli üretimi artırma imkanı oluşturur. Yine uluslararası panayır-lara katılma ürün tanıtımı ve yeni pazarlara açılma-ya imkan vereceği için yerli üretimi artırmaya katkı sunacaktır.

CEVAP: E

32. I. öncül: Son Osmanlı Mebusan Meclisi'nin dağıtılması resmi işgalden kısa bir süre sonra 11 Nisan 1921'de padişah kararıyla olmuştur.

II. öncül: Temsil Heyeti Ankara'ya 27 Aralık 1919'da gelmiştir.

III. öncül: İstanbul İtilaf Devletleri'nce 16 Mart 1920'de resmen işgal edilmiştir.

Gelişmelerin gerçekleşmesi yanı kronolojik sıra; II – III – I şeklinde olmalıdır.

CEVAP: D

33. Atatürk'ün "Türk Milletini son yüzyıllarda geri bırakmış olan kurumlarını değiştirip, yerlerine medeni ihtiyaçlara göre ilerlemesini sağlayacak yeni kurumlar gereklidir." sözünde özellikle anahtar kelime "Yeni kurumlar" dır. Yeni kurum oluşturma çağdaşlaşma vurgusunu akla getirmektedir ki o da İnkılapçılık ilkesiyle ilişkilidir.

CEVAP: A

34. Erzurum ve Sivas Kongreleri'nde alınan kararları kongre adına Temsil Heyeti yürütmüştür. İlk kez Erzurum Kongresi'nde kurulan Temsil Heyeti, Sivas Kongresi ile ulusallaşmış ve TBMM açılıncaya kadar Milli Mücadele'nin idaresinde görev yapmıştır.

CEVAP: C

35. Yasaname-i Büzürg diye bilinen Cengiz Yasası ile ilgili paragrafta törelerinin yazılı hâle getirilmesi vurgusu ile "Temelinde sözlü hukuk kuralları vardır." cümlesine ulaşılır. İslam öncesi ve İslami Dönemde farklı devlet ve halklar tarafından kullanıldığı için "Evrensel normlar barındırmaktadır." cümlesine ulaşılır. Türkler ve Moğollar Avrasya'da yaşadığı için "Avrasya'da uzun süre kullanılmıştır." cümlesine ulaşılır. Yine paragraf törelerin yazılı hale getirildiğini vurgulamaktadır. Fakat İslami dönemde kullanılmış olması tek başına Cengiz Yasası'nın şeri hukuka dayandığı sonucunu ortaya koyamaz. Bu çıkarım için hukukun içeriği hakkında bilgi vermesi gerekirdi.

CEVAP: C

36. Topkapı Sarayı'nda kapıkulu askerleri ve sarayın dış hizmetlilerinin bulunduğu bölüm "**Birun**" dur. **Harem**, padişahın aile hayatının geçtiği yerdir. **Enderun**, iç saray diye bilinir. Saray okuludur. **Kubbealtı**, sarayda Divan-ı Hümayun'un toplandığı yerdir. **Babiali**, sadrazam konağıdır.

CEVAP: A

37. Atatürk tarafından bizzat görevlendirilen, Türkiye İş Bankası'nın kurucu genel müdürü Celal Bayar'dır.

CEVAP: A

38. Kabotaj Kanunu'nun kabulü limanları işletme hakkının Türk vatandaşlarına bırakılması yönüyle, Türk Dil Kurumu'nun kurulması dil ile ilgili milli kültürle ilgili bir çalışma olması yönüyle, Türk Tarih Kurumu'nun kurulması Türk tarihini araştırma yönüyle, Misak-ı İktisadın kabulü ekonomik bağımsızlığı hedeflemesi yönüyle milliyetçilik ilkesi ile ilişkili gelişmelerdir. Fakat ölçü birimlerinin değiştirilmesi milliyetçilik ilkesiyle bağdaşmaz. Evrensel değer ve materyallerin kullanımının tercih edilmesi yönüyle İnkılapçılık ilkesiyle bağdaşır.

CEVAP: B

39. Osmanlı Devleti'nde Aşıkpaşazade, Naima (İlk resmi vakanüvis), Ahmet Cevdet Paşa, Abdurrahman Şeref (Son vakanüvis) tarih alanındaki çalışmalarıyla ön plana çıkan isimlerdir. Tarihle ilgili çalışmalarıyla ön plana çıkmayan isim Akşemsettin'dir. Akşemsettin tıp alanında ön plana çıkmıştır.

CEVAP: B

11. ÜNİTE

40. Osmanlı tarihinde, saray görevlilerini ve Yeniçeri Ocağını Türkleştirmek düşüncesiyle milli ıslahat teşebbüsünde bulunulan dönem II. Osman Dönemi'dir. Yeniçeri Ocağını kaldırarak tamamen Türklere oluşan yeni bir merkez ordusu kurmak istemiştir.

CEVAP: D

41. İslamiyet öncesi Türklerde "insan Tanrısız, kürk yakasız, millet yarasız olmaz" atasözü yasa vurgusu nedeniyle törenin önemini vurgular.

CEVAP: D

42. Atatürk Dönemi'nde hava yolu taşımacılığı devletleştirme yapılan bir sektör olamaz. O zamanlar bir sektör olarak hava yolu taşımacılığı ve bu alanda bir yabancı tekeli yoktu. Havacılığın yeni yeni başladığı yıllardır. Bu dönemde devletin bazı adımları varsa da bir devletleştirme yoluyla değil doğrudan devletin yaptığı yatırımlardır. Soru devletçilik demiyor. Devletleştirme diyor. Yani özel sektör ya da yabancı bir işletmenin devlet tarafından satın alınmasını sorguluyor.

CEVAP: E

43. 19. yüzyılda Osmanlı'da halkın oyuyla oluşturulan parlamento, **Mebusan Meclisi**dir.

Büyük Millet Meclisi, 1920'de açılan yeni Türkiye'nin meclisidir.

Ayan Meclisi, Meşrutiyet yönetiminde halkın değil padişahın atadığı bir meclistir.

Meclisi-i Tanzimat, Abdülmecit Dönemi'nde padişah tarafından oluşturulan yasa ve düzenleme yapma amaçlı meclis.

Meclisi Vükela, II. Mahmut Dönemi hükümet için kullanılan bir kavramdır.

CEVAP: B

ATATÜRK VE DIŞ POLİTİKA

44. XIII. yüzyılın ortalarından itibaren Anadolu'da, Selçuklu melikleri arasında taht kavgalarının yoğunlaşması ve beyliklerin ortaya çıkması Köseadağ Savaşı'nın sonucudur.

DİKKAT!!! Tabi ki veraset anlayışı da etkili. Ama soruya iyi bak sevgili kardeşim. Soruda birden fazla bilgi var. 1) Taht kavgası 2) Beyliklerin ortaya çıkması. Bu tarz sorularda verilen bilgilerin ortak noktasını yakalamaya çalışın. Sadece bir bilgiye bakarak cevap vermeyin lütfen.

CEVAP: C

45. Osmanlı Devleti'nde tıp alanında çalışanlar arasında **Kadıze Rumi** yer almaz. Matematik alanında ön plandadır.

Sabuncuoğlu Şerafettin, Fatih Dönemi'nin en önemli tıp alimlerinden. İlk Türkçe cerrahi kitabının yazarı. Eserleri "Cerrahiyyetül Haniyye" resimli ilk Türkçe tıp kitabıdır. "Mücerrebname" bir diğer önemli eseridir.

Akşemseddin, Fatih'in hocasıdır. Mikrobun ilk kaşifi ya da ilk tanımlayanıdır. Gözle görülemeyecek kadar küçük maddelerin insanı hasta ettiğini söylemiştir. Mikrobiyolojinin kurucusu kabul edilir. En önemli eseri Maddetül Hayat.

Celeddin Hızır, Osmanlı'nın ilk şifhanesi Yıldırım Şifhanesi'nde ilk tabip olarak görev yaptı.

Altuncuzade, Fatih Dönemi'nin en önemli tıp alimlerinden. Bitkisel tabip. Ürolog. Sonda ameliyatı yaptı.

CEVAP: C

46. Türk tarihinde İslamiyet'i kabul eden ilk Türk devleti, Almış Han zamanında İslam'ı alan **Volga (İtil) Bulgarları**'dır.

Karluklar, İslamiyet'i ilk kabul eden Türk boyudur.

Karahanlılar, anayurtta İslam'ı kabul eden ilk Türk devletidir.

Tolunoğulları, Mısır'da kurulan İlk Türk devletidir.

Tuna Bulgarları, Balkanlarda Hristiyanlığı kabul edip asimile oldular.

CEVAP: C

12. ÜNİTE

KAVRA TEST - 81

1. İsrail'de bir Yahudi devleti kurulmasına ilişkin İngiltere'nin I. Dünya Savaşı yıllarında attığı adım Balfour Deklarasyonu'dur.

Basel Kongresi Siyonizmin Kurucusu Teodor Herzl liderliğinde 1897'de düzenlenmiştir.

Wilson ilkeleri 1918'de I. Dünya Savaşı sonucu ABD başkanı Wilson'un oluşturduğu ilkeler bütünüdür.

Sykes-Picot Antlaşması İngiltere ve Fransa önderliğinde Ortadoğu'nun paylaşımıyla ilgili imzalanan gizli antlaşmadır.

Monroe Doktrini ABD'nin yalnızlık politikasıdır.

CEVAP: B

2. Atatürk'ün 1938'deki öngörüsü II. Dünya Savaşı'nı işaret etmektedir. İtalya'nın Habeşistan'ı işgali, Almanya'nın Versay Antlaşması'nda kurtulma çabası ve agresif bir dış politika izlemesi, Japonya'nın Mançurya'yı işgal etmesi olayları hep II. Dünya Savaşı'na zemin hazırlayan olaylardır.

SSCB'nin Afganistan'ı işgali 1979'da Soğuk Savaş'ın son demlerinde yaşanmış bir olaydır. Dolayısıyla Afganistan'ın işgal edilmesinin Atatürk'ün öngörüsünün bir etkisi olamaz.

CEVAP: C

3. Kara Gömlekliler hareketi İtalya'da gerçekleşmiş olup **Benito Mussolini**'yi iktidara taşımıştır.

General Franco, İspanya İç Savaşını kazanan 1939-1975 arasında Falanjist Rejim'le İspanya'yı yöneten lider.

Adolf Hitler, Nazi Partisinin ve Nazi Almanyasının lideri.

Lenin, Bolşevik İhtilal sonrası SSCB'nin Kurucu Devlet Başkanı. Komünist bir devlet kuran ilk lider.

Mao, 1949'da komünist Çin Halk Cumhuriyeti'ni kuran lider.

CEVAP: A

ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

4. Meiji restorasyonu kapsamında alfabe değişikliği yer almamaktadır. Japonya hala Japon alfabesini kullanmaktadır.

Meiji restorasyonu kapsamında;

- Şogonluk/Daymiyo (Samuraylar, feodal düzen) kaldırılarak merkezi yönetim kuruldu.

- Çağdaş ve düzenli ordu kuruldu. Subaylar Batı'da eğitildi.

- Anayasa, parlamento ve siyasi partiler oluşturuldu.

- Avrupa'ya öğrenci gönderildi. İlköğretim, kız erkek zorunlu kılındı.

- İlk gazete yayınlandı. Takvim değiştirildi. İlk demir yolu yapıldı.

- Giyim kuşamda Batı örnek alındı.

- Budizm yerine Şintoizm dini yaygınlaştırıldı.

CEVAP: C

5. 1925 yılında imzalanan, sınırların kesinliğini ve anlaşmazlıkları barış yoluyla çözmeyi temel esas kabul ederek Avrupa'da barışın devamlılığını gaye edinen antlaşma **Locarno Antlaşması**'dir.

Versay, 1919 yılında I. Dünya Savaşı sonunda Almanya'ya imzalatılan antlaşma.

Briand-Kellog, 1928'de Fransa Dışişleri Bakanı Briand- ABD Dışişleri Bakanı Kellog arasındaki diplomatik yazışmalar neticesinde ortaya çıkan savunmaya dayanmayan savaş kanun dışı ilan eden pakt.

Nyon, 1937'de Akdeniz'de korsanlık faaliyetlerine karşı güvenlik ve iş birliği antlaşması.

Litvinov, 1929'da SSCB'nin komşularıyla yaptığı sınır güvenliğine yönelik bir antlaşma. Kellog Paketi'nin tamamlayıcısıdır.

CEVAP: B

12. ÜNİTE

6. Pravda gazetesinde ki bir makalede bahsedilen sistem “**kollektifleştirme sistemi**”dir.

NEP, Lenin tarafından uygulanan ekonomi politikasıdır.

New Deal, 1929 Krizini aşmaya yönelik 1933'te devreye alınan ekonomik programdır.

Kültür Devrimi, Mao tarafından Çin'de uygulanan sosyalistleştirme projesidir.

Daymiyo, Japonya'da samurayların etkin olduğu feodal sistemdir.

CEVAP: E

7. Bolşevik İhtilali'nin yarattığı kaos ortamında halkına önderlik eden ve 1920 yılında, “Bir kere yükselen bayrak, bir daha inmez!” sözüyle Mehmet Emin Resulzade Bolşevik İhtilali sırasında Azeri halkına önderlik edip Azerbaycan Cumhuriyeti'nin cumhurbaşkanlığı görevini yapmıştır.

CEVAP: D

8. 1926 yılında Benito Mussolini tarafından yapılan faşist ideolojinin ruhunu ortaya koyan konuşma Scala Nutku'dur.

CEVAP: B

9. Nesneleri geometrik biçimlerde gösteren kübizm akımının en önemli eseri olan Pablo Picasso'nun **Guernica** tablosu, İspanya İç Savaşı'nda Almanların bir şehri bombalmasını ve yaşanan katliamı anlatır ve savaş karşıtlığının simgesidir.

Sivil Savaşın Anlatımı ile Belleğin Azmi Salvador Dalı'ye ait tablolardır.

Don Kişot, Cervantes'in romanıdır.

Tuz Yürüyüşü, Mahatma Gandhi'nin Pasif Direniş hareketinin en önemli sivil itaatsizlik eylemidir.

CEVAP: E

ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

10. Adolf Hitler ve Nazi Partisi'nin, “Büyük Almanya için, Alman Devleti'nin genişlemesi ve coğrafyaya egemen olması gerekir.” felsefesi Hayat Sahası politikasıdır. Nazilerin yayılcı politikasıdır.

Sıcak Denizler, Rusların büyük devlet olma yolundaki tarihi hedefidir.

Anschluss, Alman birliğini sağlama hedefidir.

Ortak Refah Alanı, Japonların Asya'da yayılcı siyasi hedefidir.

Megola İdea, büyük ölkü anlamında Yunanların Bizans'ı canlandırma hedefidir.

CEVAP: C

11. Wall Street'in (New York Borsası) 24 Ekim 1929'da Kara Perşembe olarak tarihe geçen batışı, 1929 Dünya Ekonomik Krizi'nin başlangıcıdır.

CEVAP: A

12. II. Dünya Savaşı öncesi yaşanan teknik gelişmeler arasında internet yer almamaktadır.

CEVAP: B

KAVRA TEST - 82

1. SSCB'nin Asya Asyalılarını diye bir politikası yoktur. Ortak Refah Alanı ile birlikte Asya Asyalılarını Japonların yayılcı politikalarıdır. Hayat Sahası Almanların yayılcı siyasetinin adıdır. Bizim Deniz Akdeniz'i İtalyan denizi haline getirmek isteyen yayılcı İtalyan siyasetidir. Yumuşama II. Dünya savaşı öncesi İngiltere'nin Almanlara karşı uyguladığı ve alman taleplerine göz yumulduğu politikadır.

CEVAP: D

2. Vichy Hükümeti II. Dünya Savaşı esnasında Almanya tarafından işgal edilen Fransa'da kurulan Alman yanlısı ve işbirlikçisi hükümettir. Normandiya Çıkartması, 6 Haziran 1944'te başlayan Fransa'nın Normandiya kıyılarını hedefleyen ve II. Dünya Savaşı'nın sonunu getiren müttefik çıkarmasıdır. Her ikisi de Fransa ile ilgili gelişmelerdir. Leyte Deniz Savaşı ise Japonya ve ABD arasında Pasifik Okyanusu'nda yaşanan bir deniz savaşıdır.

CEVAP: C

3. II. Dünya Savaşı sırasında Refik Saydam (1939-1942) ve Şükrü Saraçoğlu (1942-1946) Türkiye Cumhuriyeti'nde başbakanlık görevi yapmışlardır. Fakat İsmet İnönü ise Cumhurbaşkanlığı yapmıştır. Soru başbakanları istemektedir.

CEVAP: D

4. **Çeka Örgütü**, komünizmi egemen kılmaya çalışan ve muhalifleri sindiren bir SSCB gizli örgütüdür. **NEP**, Lenin önderliğinde uygulanan ekonomi politikasıdır. **Planlı Kalkınma**, Stalin tarafından öz kaynaklarla kalkınma hedefi güden ekonomik programdır. **Kollektifleştirme** çiftçilerin tarım arazilerini Kolhoz adı altında büyük tarım arazilerine dönüştüren Stalin Politikasıdır. Ancak **Kültür Devrimi** Mao'nun Çin'de uyguladığı sosyalistleştirme hareketi olup SSCB ile ilgisi yoktur.

CEVAP: B

5. II. Dünya Savaşı sonucu ABD ve SSCB etkisiyle kapitalist ve sosyalist rejimlere dayalı iki ayrı devletin kurulduğu ülkeler Almanya ve Kore'dir. Bu iki devlet II. Dünya Savaşı'nın son demlerinde ABD ve SSCB tarafından işgal edilmiş ve işgalci devletler kendi hakimiyetleri altında olan topraklarda kendi ideolojilerini empoze etmiştir. Fakat Vietnam ideolojik bölünmeye Hindçini Savaşı ile bağımsızlığını kazanırken 1954'te Soğuk Savaş döneminde maruz kalmıştır.

CEVAP: E

6. II. Dünya Savaşı'nda Libya üzerinden Süveyş Kanalı'na hareket başlatan İtalya, Süveyş Kanalı'na sahip olan İngiltere'nin çıkarlarını tehlikeye düşürmüştür.

CEVAP: D

7. II. Dünya Savaşı'nın etkilerine karşı alınan önlemler arasında 1925'te zaten kaldırılmış olan **Aşar Vergisi'nin kaldırılması** gelişmesini sayamayız. **Milli Korunma Kanunu**, II. Dünya Savaşı yıllarında devletçilik ilkesi doğrultusunda hükümete ekonomik hayatı düzenleyici geniş yetkiler tanıyan kanundur. **Varlık Vergisi**, 1942 yılında II. Dünya Savaşı yıllarında zenginleşen kişilerden alınmıştır. Bu verginin büyük oranda gayrimüslimlerden alınması kamuoyunda büyük tartışmalara neden olmuştur. **Toprak Mahsulleri Vergisi** 1944'te köylüden ekstra ve üretemese dahi peşin bir şekilde %12'ye varan vergi talep edilmiştir. **Bu durum köylünün büyük tepkisini çekmiştir.** **Yol Vergisi**, 1943'te %100 artırılmış ödeyemeyenler için de angarya çalışma yükümlülükleri öngörülmüştür.

CEVAP: E

12. ÜNİTE

8. II. Dünya Savaşı yıllarında **John F. Kennedy** görev yapmamıştır. Kennedy 1963'te şaibeli şekilde sui-kaste kurban gitmiştir. II. Dünya Savaşı'nda Roosevelt ABD başkanıydı.

II. Dünya Savaşı'nda;

İsmet İnönü : Türkiye Cumhurbaşkanı

Joseph Stalin : SSCB devlet başkanı

Winston Churchill : İngiltere başbakanı

İmparator Hirohito : Japon İmparatoru'dur.

CEVAP: C

9. Türkistan Milli Birliği Kurucularından, Basmacı Hareketi içerisinde yer alan, Türkiye'de İstanbul Üniversitesi'nde Genel Türk Tarihi Kürsüsünü kuran Türk Tarihçisi Ordinaryüs Prof. Dr. Zeki Velidi Togan'dır.

CEVAP: E

10. II. Dünya Savaşı'nda Almanya teslim olduktan sonra Avrupa'yı yeniden şekillendirmek amacıyla toplanan, savaş suçlularının yargılanması gibi insani kararlara da imza atan konferans **Postdam Konferansı**'dir.

San Fransisco, 26 Haziran 1945'te 51 devlet tarafından BM Kuruluş Antlaşması imzalandığı konferans.

Qubec, 1943'te Normandiya Çıkartması kararı alındığı konferans.

Yalta, ABD, SSCB ve İngiltere Mihver Devletlere Mart 1945'e kadar savaş ilan edenlerin Birleşmiş Milletlere üye olmasını Kararlaştırıldığı konferans.

Moskova, 1943'te BM konusunda müttefiklerin uzlaşmaya vardığı konferans.

CEVAP: B

11. II. Dünya Savaşı'na Giden Süreçte Diplomasi isimli tezde Türk-Afgan Dostluk Antlaşması yer alamaz. 1921 yılında yapılan antlaşmanın savaşa bir etkisi yoktur.

CEVAP: D

ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

12. Demokrat Parti Dönemi'nde (1950-1960) Atatürk'ün doğuda bir üniversite kurma hayalini gerçekleştirmek için 1957'de Erzurum'da Atatürk Üniversitesi'nin kurulmuş ve 1951'de Atatürk'ü Koruma Kanunu'nun kabul edilmiştir.

Fakat Ankara Üniversitesi'nin kurulması Demokrat Parti iktidarından önce 1946'da yaşanan bir gelişmedir.

CEVAP: A

13. ABD önderliğinde 1949'da kurulan NATO hala işlevini devam ettirmektedir.

Milletler Cemiyeti savaşı engelleyemediği için dağılmış yerine 1945'te bu günkü Birleşmiş Milletler Teşkilatı kurulmuştur. Varşova Paktı SSCB ve komünizm yıkıldığı için 1991'de işlevini yitirmiş ve dağılmıştır.

CEVAP: A

14. Soğuk Savaş Dönemi'nde ABD Orta Doğu'nun SSCB kontrolüne girmesini engellemek için 1957'de **Eisenhower Doktrini**'ni yayınlamıştır.

Truman Doktrini-1947 SSCB tehlikesindeki ülkelere mali ve askeri destek sağlamayı öngören bir doktrindir.

Marshall Planı-1947 Avrupa'da isteyen ve yıkılan ülkeler ekonomik yardım planıdır.

Oslo Planı- 1993 FKÖ ve İsrail karşılıklı birbirlerini halkın temsilcisi olarak tanımıştır.

Brejnev Doktrini- 1968, SSCB'nin dünyanın neresinde olursa olsun komünist rejimleri destekleyeceğini açıkladığı doktrindir.

CEVAP: C

15. Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın kuruluş kararının alındığı konferans, **San Francisco Konferansı**'dir. Yalta Mihver Devletlerine karşı savaş açılması çağrısı yapılan konferans, Paris II. Dünya Savaşı'nı bitiren Paris Antlaşması'na hazırlayan konferans, Moskova II. Dünya Savaşı yıllarında toplanan konferans, Postdam Nazi Almanya'sı yenildiğinde gerçekleştirilen konferanstır.

CEVAP: B

KAVRA TEST - 83

1. İsmet İnönü'nün cumhurbaşkanlığı döneminde yürürlüğe giren kanunlar arasında Milli Korunma Kanunu ve Varlık Vergisi kanunları yer almaktadır ve II. Dünya Savaşı sırasında çıkarılmışlardır. Fakat Nisb-i Müzakere Kanunu bu dönemde değildir. 1921 yılında yapılan TBMM iç tüzüğü diyebileceğimiz meclis çalışmalarını düzenleyen bir kanundur.

CEVAP: C

2. Soğuk Savaş Dönemi'nde SSCB öncülüğünde oluşturulan **Comecon**, komünist devletler arasında ekonomik iş birliği için 1949'da kurulan bir örgüttür.

Seato, 1954'te Uzak Doğuda ABD, Fransa ve İngiltere'nin desteğiyle komünizmin yayılmasını engellemek için kurulan savunma örgütüdür.

Asean, 1967'de Güney Doğu Asya'daki devletlerin ekonomik iş birliği için kurulmuştur.

Afrika Birliği, 1963'te Afrika ülkelerinin iş birliği için kurulmuştur.

Avrupa Konseyi, 1949'ta liberalizmi güçlendirmeyi ve insan haklarını korumayı hedefleyen bir örgüttür.

CEVAP: A

3. Komünizmin egemenlik kurduğu Doğu Avrupa üzerinden batıya yayılmasını engellemek amacıyla ABD tarafından **Truman Doktrini** yayınlanmıştır.

Monroe Doktrini 1823 yılına dayanan geçmişiyile ABD'nin yalnızlık politikasıdır.

Eisenhower Doktrini 1957'de Orta Doğu'yu hedef alan komünizme karşı bölge ülkelerine ekonomik ve askeri yardım vaat eden bir doktrindir.

CEVAP: B

4. II. Dünya Savaşı sonucu Birleşmiş Milletler Teşkilatı Güvenlik Konseyi'nin daimi üyeleri arasında İtalya yer almamaktadır. Fransa, İngiltere, Rusya, Çin, ABD daimi üyelerdir.

CEVAP: E

5. Türkiye Soğuk Savaş Dönemi'nde Batı Bloku'nda yer almayı tercih etmiş olup NATO ve Avrupa Konseyi'ne üye olmuştur.

Fakat Avrupa Ekonomik Topluluğu'na kısaca Avrupa Birliği'ne henüz üye olmamıştır.

CEVAP: D

6. II. Dünya Savaşı'nda Alman işgaline karşı komünist partilerin başarılı direnişi nedeniyle halkın desteğiyle komünist rejimi tercih eden devletler Tito liderliğinde Yugoslavya ve Enver Hoca liderliğinde Arnavutluk'tur.

Polonya, Bulgaristan, Macaristan, Çekoslovakya, Romanya ve Doğu Almanya II. Dünya Savaşı'nda SSCB tarafından Nazilerden temizlenmiş ve bu ülkeler SSCB kontrolüne girmiştir. Bu ülkelerde SSCB kendi rejimini zorla dikte etmiştir.

CEVAP: D

7. 1945 yılında CHP Meclis Grubu'na sunulan demokratik ilkelerin işlerlik kazanmasını isteyen Celal Bayar, Adnan Menderes, Fuat Köprülü ve Refik Koralan imzalı Dörtlü Takrir'de imzası olmayan devlet adamı Fatin Rüştü Zorlu'dur.

CEVAP: E

12. ÜNİTE

8. 1944 yılında Almanlar ile iş birliği yaptıkları suçlamasıyla Stalin'in emriyle Orta Asya içlerine ve Sibiryaya Ahıska ve Kırım Türkleri sürülmüştür.

CEVAP: D

9. 1 Mart 1945'e kadar Nazi Almanyasına ve Mihver devletlerine savaş ilan eden devletlerin Birleşmiş Milletler'in kurucu üyesi olabilecekleri **Yalta Konferansı**nda alınan bir karardır.

Postdam, Berlin düştükten toplanan, Avrupa'nın Müttefiklerin çıkarları doğrultusunda şekillendirilmesi görüşüldüğü konferanstır.

Casablanca, 1943 yılında toplanan Mihver Devletlerinin kayıtsız şartsız teslim alınması kararlaştırıldığı konferans.

Paris, 1947 Paris Antlaşmasını hazırlayan konferans.

San Francisco, BM teşkilatını kuran konferanstır.

CEVAP: E

10. Cumhuriyet Halk Partisi 1950 yılında iktidarı **Demokrat Parti**'ye devretmiştir.

Adalet Partisi, 27 Mayıs darbesinden sonra kapatılan Demokrat Parti'nin devamıdır. 1980'e kadar siyasi yaşamda yer almıştır.

Anavatan Partisi, 80 ve 90'larda Adalet ve Demokrat partilerin çizgisinde devam etmiş bir partidir.

Milli Kalkınma Partisi 1945'te kurulan bir muhalefet partisidir.

Demokratik Parti 70'lerde Demokrat Parti'nin devamı olacağı iddiasıyla çıkan bir partidir.

CEVAP: C

11. II. Dünya Savaşı'nda Türkiye yeni vergiler koyarak ve karaborsayla mücadele ederek ekonomik tedbirler almaya çalışmıştır.

Ancak planlı ekonomi, I. Beş Yıllık Sanayi Planı ile 1934 yılında Atatürk Dönemi'nde gerçekleştirilen gelişmedir.

CEVAP: A

ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

12. Arap Milliyetçiliği temelli Sosyalist bir Arap Devleti amaçlayan siyasal hareket Baas'tır. Mişel Eflak liderliğinde Suriye'de kurulan ve Orta Doğu ülkelerinde taraftar toplayan Hareket, sadece Suriye ve Irak'ta iktidarı ele geçirebilmiştir. Saddam Hüseyin'in Irak'ta devrilmesiyle Baas Partisi Irak'ta yönetimden tasfiye edilirken Suriye'deki Baas mirasını günümüzde Beşar Esed yönetimi devam ettirmektedir.

Kadife Devrimi, Çekoslovakya'da komünizmi yıkan halk hareketidir.

Basmacılık, Orta Asya Türkleri'nin SSCB'ye karşı bağımsızlık savaşıdır.

Ak Devrim, 20. yüzyılda İran'da Pehlevi Hanedanı Dönemi'nde uygulanan reform ve çağdaşlaşma hareketidir.

Müslüman Kardeşler, Muhammet El Mursi'nin üye olduğu Mısır'da İslami hassasiyet ile hareket eden bir partidir.

CEVAP: E

13. 1962 Küba Buhranı'nın Türkiye'ye etkisi, SSCB'nin Küba'ya nükleer füze yerleştirmekten vaz geçmesine karşılık ABD, daha önce Türkiye'ye yerleştirdiği Jüpiter füzelerini sökme kararı almıştır. Bu da SSCB tehdidine Türkiye'yi açık hale getirecektir.

CEVAP: C

14. Görselde verilen gazetedeki manşette geçen Leh ifadesi anahtar kelimedir. Leh veya Lehistan Polonya'yı işaret eder. 1939'da Polonya'nın Almanya ve SSCB tarafından işgali sonucu II. Dünya Savaşı başlamıştır.

CEVAP: C

KAVRA TEST - 84

1. 1948 Arap-İsrail Savaşı'nın temel nedeni Arapların El Nakba (Felaket günü) dedikleri İsrail Devleti'nin kurulmasıdır.
Süveyş Kanalı'nın Mısır tarafından millileştirilmesi 1956 Arap- İsrail Savaşı'na neden olacaktır. Filistinli Mülteciler Sorunu 1948 Savaşı ile beraber ortaya çıkacak. Mısır ve Suriye'nin, Yom Kippur günü İsrail'e saldırması 1973 Arap-İsrail Savaşı'na neden olacak.
2. Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün, "Tek eksikimiz, Hükümet Partisi'nin karşısında bir parti bulunmasıdır." sözü üzerine kurulan muhalefet partisi Demokrat Parti'dir.
3. Görseldeki şemaya en uygun başlık Yumuşama Dönemi Çatışmaları olacaktır. Küba Krizi, Vietnam Savaşı, Keşmir Sorunu ve Afganistan'ın SSCB tarafından işgali Yumuşama Dönemi'nde yaşanan krizlerdir.
4. 20. yüzyılda, "Dünyanın bir numaralı fırtına merkezi" diye anılan ve sıcak çatışmanın eksik olmadığı bölge Orta Doğu'dur. Özellikle bölgenin petrol zenginliği olması ve Uzak Doğu ile Batı arasında bir köprü özelliğine sahip olması bölgede birçok devletin at koşturmasına ve devamlı kriz ve de sıcak çatışma yaratılmasına neden olmaktadır. Sıcak çatışma bölgeye büyük güçlerin müdahale etmesine ve bölgeyi yönlendirmesine imkan tanımaktadır.
5. 1978 Camp David Antlaşması'nı Filistin sorununu çözmek ve Arap-İsrail savaşlarını bitirmek için ABD Başkanı Jimmy Carter, İsrail Başbakanı Menaheim Begin ve Mısır Lideri Enver Sedat imzalamıştır.

CEVAP: A

CEVAP: A

CEVAP: B

CEVAP: E

CEVAP: C

6. Türkiye-ABD arasında gerginliğe neden olmayan gelişme **1973 Petrol Krizi**'dir.
Kıbrıs Barış Harekatı nedeniyle ABD'nin Türkiye'ye ambargo koyması üzerine gerilen ilişkiler esnasında Türkiye Devleti, Türkiye'de bulunan ABD üslerine el koymuştur.
Haşhaş Krizi, Amerika Birleşik Devletleri'nin uyuşturucuyla mücadele kapsamında Türkiye'den isteği üzerine başlatılan afyon ekimi yasağına 1973 seçimlerinden sonra iktidara gelen Ecevit-Erbakan Koalisyon Hükümeti döneminde son verilmiştir. Böylece ABD'ye rağmen sürdürülen afyon ekimi iki ülke arasında bir kriz ortamı doğurmuştur.
Johnson Mektubu, Kıbrıs Meselesi esnasında 1964'te ABD Başkanı Johnson'un diplomatik nezaketten uzak, Kıbrıs'a Türk müdahalesi ihtimaline karşı tehditkâr mektubu Türk-ABD ilişkilerini sarsacaktır.
Küba Krizi, SSCB'nin Küba'ya yerleştirmek istediği Ekim füzelerine karşı Türkiye'de bulunan ABD'ye ait Jüpiter füzelerinin sökülmesi, Türkiye'nin ABD'ye olan güvenini sarsacaktır.
7. Sözcük anlamı ilhak demek olan Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağlama arzusunu ifade eden ideal **Enosis**'tir.
Megola İdea, Bizans'ı canlandırma planıdır.
Eoka, Enosis'i gerçekleştirmek için kurulan terör örgütüdür.
Kanlı Noel, 24 Aralık 1963'te 24 Türk'ün şehit edildiği terör olayıdır.
Akritis Planı, Rumlar tarafından uygulanan Kıbrıslı Türklerin baskı ve yıldırma ile Anadolu'ya göç ettirme planıdır.
8. 1991 yılında SSCB'nin dağılmasıyla ortaya çıkan devletler arasında Slovenya yer almaz. **Slovenya** Yugoslavya'nın dağılmasıyla ortaya çıkmıştır.
SSCB'nin dağılmasıyla ortaya çıkan devletler şunlardır: Rusya, Beyaz Rusya (Belarus), Azerbaycan, Ermenistan, Estonya, Türkmenistan, Tacikistan, Özbekistan, Gürcistan, Kırgızistan, Kazakistan, Letonya, Litvanya, Moldova, Ukrayna.

CEVAP: E

CEVAP: C

CEVAP: D

12. ÜNİTE

9. Verilen şemada soru işareti ile gösterilen yere Bosna Savaşı gelmelidir. Srebrenitsa Katliamı, Mavi Kelebekleri Dayton Antlaşması ve Slobadan Miloseviç Bosna Savaşı ile ilgili terim ve gelişmelerdir.

CEVAP: C

10. "İslam'da Bilim ve Teknoloji" adlı eseriyle İslam bilim tarihi ve teknolojisini günümüze taşıyarak Müslümanların modern bilimin temellerine yaptığı katkıyı ön plana çıkararak İslam aleminde özgüvenin gelişimine katkı sunan bilim insanı **Fuat Sezgin**'dir.

Aziz Sancar 2015 Nobel Kimya Ödülü'nü kazanmıştır.

Halil İnalçık tarihçilerin kutbu olan dünyaca ünlü tarihçi 2016'da aramızdan ayrıldı.

Gazi Yaşargil dünyada mikro sinir cerrahisinin kurucusu ve "Yüzyılın Sinir Cerrahi" doktor.

CEVAP: B

11. SSCB Afganistan'ı işgal ederek dünyada ihraç edilen petrolün üçte ikisinin geçtiği Hürmüz Su Yolu'na 300 mil kadar yaklaşmış, bu işgal uluslararası bir krize dönüşmüştür.

CEVAP: E

12. Seçenekler arasında yer alan Tataristan, Rusya Federasyonu'na bağlı özerk bir Türk bölgesidir.

Bağımsız Türk Cumhuriyetleri; Türkiye, KKTC, Azerbaycan, Türkmenistan, Kazakistan, Özbekistan ve Kırgızistan'dır.

DİKKAT!!! Tacikistan bir Türk Cumhuriyeti değildir.

CEVAP: C

13. Türkiye Cumhuriyeti'nde 1961 ve 1982 Anayasaları referandum sonucu halk tarafından kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.

CEVAP: D

ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

14. SSCB'nin dağılmasıyla 1991'de Rusya tarafından kurulan Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) kurucu üyeleri arasında Gürcistan yer almamaktadır.

BDT Kurucu Üyeleri-1991: Rusya, Beyaz Rusya (Belarus), Azerbaycan, Ermenistan, Türkmenistan, Tacikistan, Özbekistan, Kırgızistan, Kazakistan, Moldova, Ukrayna.

Gürcistan daha sonra 1993'te üye olsa da 2008 Osetya Savaşı nedeniyle topluluktan ayrıldı. 2005'te Türkmenistan topluluktan ayrılmış ise de gözlemci devlet statüsüyle topluğa destek sağlamakta. Ukrayna Kırım sorunu nedeniyle 2014'te oluşumdan ayrılmıştır.

CEVAP: A

15. 1992 yılında Türkçenin konuşulduğu ülkeler ve Türkiye'ye komşu ülkeler başta olmak üzere gelişme yolundaki ülkelerin kalkınmalarına yardımcı olmak amacıyla kurulan, bu ülkelerle çeşitli alanlarda iş birliğini geliştirmenin yanında ortak tarih ve kültür yapılarını korumak ve Türkçeyi yaygınlaştırmak misyonunu da üstlenen, Kültür Bakanlığı'na bağlı teşkilat **Türk İş Birliği ve Koordinasyon Ajansı**'dir.

Yurt Dışı Türkleri ve Akraba Toplulukları Başkanlığı benzer misyona sahiptir.

Türk Dili Konuşan Ülkeler İş Birliği Konseyi devlet başkanları nezdinde toplanır.

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı yine Türk Dili konuşan ülkelerle yakınlaşmak için kurulmuş bir vakıftır.

Ulusal Ajans Avrupa ile öğrenci değişim programlarından sorumlu bir kuruluştur.

CEVAP: A

KAVRA TEST - 85

1. Polonya'nın, II. Dünya Savaşı'nda hem Sovyet Rusya hem de Almanya tarafından işgal edilmesinin yarattığı korku, "Polonya Sendromu" diye anılmış ve Avrupa ülkelerini de etkilemiştir. Bu korkuyu Türkiye'de hissetmiştir. Zaten Kafkasya üzerinden Sovyet Rusya ile komşu olan Türkiye, Balkanlar coğrafyasının Almanya tarafından işgal edilmesiyle de Almanya ile de komşu konumuna gelmiştir. İki büyük devletin olası ittifakıyla aynı anda saldırıya uğrama tehdidinden 1941'de Barbarossa harekatiyle Almanya'nın Sovyetlere saldırmasıyla kurtulan Türkiye rahat nefes almıştır.

CEVAP: A

2. ABD – Türkiye ilişkilerinde gerginliğin zirve yaptığı 1975-1978 yılları arasında ABD, Türkiye'ye **Kıbrıs Barış Harekati** nedeniyle ambargo uygulamıştır. Buna karşılık Türkiye'de bulunan ABD üsleri Ecevit Hükümeti tarafından kapatılmıştır.

Keşmir Meselesi: Soğuk Savaş'tan Yumuşama Dönemi'ne damga vuran krizlerdendir. Hindistan'a bırakılan, Müslümanların yaşadığı Keşmir'in neden olduğu sorun, Pakistan ve Hindistan arasında üç savaşa neden oldu.

-1948 Savaşı: Birleşmiş Milletler araya girdi. Bölgede plesibit kararı alındı ama Hindistan uygulamadı.

-1963-1965 Savaşı: Birleşmiş Milletler araya girdi. Taraflar, 1966 Taşkent Deklarasyonu ile barışçıl çözüm sözü verdi.

-1971 Savaşı: Bangladeş'in bağımsızlık sürecinde yaşanan savaş. Hindistan Bangladeş'i destekledi. Doğu Pakistan'a girdi ve Bangladeş bağımsız oldu. Keşmir Sorunu çözüme ulaşmadı, hala devam ediyor.

68 kuşağı eylemleri: 68 hareketi, öğrencilerin eğitim talepleri olarak başlayıp daha sonra içerisine Amerikan emperyalizmi, cinsiyet eşitliği, kimlik talepleri, cinsel özgürlük de dahil edilerek küresel bir isyana dönüşen gençlik hareketidir.

www.dizgikitap.com

3. İkinci Dünya Savaşı devam ederken savaşın gidişatı ve savaş sonrası yeni dünya düzenini belirlemek için müttefik devletler tarafından düzenlenen **Yalta Konferansı**'nda "Kurtulan Avrupa Halkları Bildirisi" yayınlanmıştır.

Potsdam: İngiltere, ABD ve SSCB'nin katılımıyla düzenlendi. Bu konferansta II. Dünya Savaşı'nı bitirecek barış antlaşmalarının şartları ve yöntemleri belirlendi. Bu konferansta ayrıca Almanya ve Avusturya kesin olarak dört işgal bölgesine ayrılmıştır.

Arkadya: İngiltere ve ABD arasında 1941-1942 yılları arasında Washington'da düzenlendi. Taraflar arasında Avrupa'daki savaşa ilgili stratejilerin belirlendiği görüşmelerdir.

San Fransisco: Birleşmiş Milletler Teşkilatı resmen kurulmuştur. Türkiye bu konferansa katılmış ve Birleşmiş Milletlerin kurucu üyesi olmuştur.

Moskova: Müttefik devletler arasında yapılan konferansta SSCB'ye yardım konusunda güvence verildi. Türkiye'nin savaşa katılması gerektiği konusunda uzlaşıldı. Müttefikler, İran'dan askerlerini çekeceklerini belirtti.

CEVAP: E

12. ÜNİTE

4. 1955 yılında Sovyet tehdidine karşı Ortadoğu'nun güvenliği için Türkiye ve İngiltere öncülüğünde kurulan Irak, İran ve Pakistan'ında yer aldığı Bağdat Pakti'nden askeri darbe sonucunda yaşanan yönetim değişikliği nedeniyle 1959 yılında çekilen devlet Irak'tır. Bunun üzerine paktın adı CENTO olmuştur. 1979 yılında ise İran İslam Devrimi nedeniyle aynı yıl Keşmir Sorununda yeterli destek göremediği gerekçesiyle de Pakistan çekilmiştir.

CEVAP: E

5. Türkiye'de, Devlet Planlama Teşkilatı 1960 yılında kurulurken 24 Ocak Ekonomik Kararları ise 24 Ocak 1980 günü alınmıştır. Yani 12 Eylül 1980 öncesi. Yüksek Öğretim Kurulu'nun oluşturulması ise 12 Eylül 1980'den sonra 6 Kasım 1981'de çıkarılan kanunladır. 1982 Anayasası'nda ise anayasal kuruluş olarak düzenlenmiştir.

CEVAP: C

6. Birinci Dünya Savaşı'nın yol açtığı yıkıma bir tepki olarak ortaya çıkan toplumu ve burjuva sanatını tamamen ve sert bir şekilde reddetmeye dayalı sürrealizm akımının resim alanında en önemli temsilcisi ve "Belleğin Azmi Tablosu"nun ressamı Salvador Dali'dir.

Picasso: 20. yüzyılın en önemli ressamlarından. 1937'de yaptığı savaş karşıtlığının ikonik bir resmi olan Guernica tablosunda, İspanya iç savaşında Alman uçaklarının Guernica şehrinde yaptıkları katliamı anlatır.

John Steinbeck: Amerikalı yazar. Eserlerinde genellikle işçi yaşamını ve toplumsal sorunları dile getirdi. 1929 krizinin etkilerini Bir ailenin Oklahoma'dan, Kaliforniya'ya göçü üzerinden anlattığı Gazap Üzümleri eseri ile Pulitzer ve Ulusal Kitap Ödülünü kazandı. Ayrıca edebiyat alanında verdiği katkılardan dolayı 1962'de Nobel Edebiyat Ödülü'ne layık görüldü.

Leonardo Da Vinci: Rönesans Dönemi sanatçılarından. İnsanı olabildiğince gerçeğe en yakın şekilde çizmek için dış gözlemleri yeterli görmemiş, anatomi çalışmaları yapmıştır. En önemli eserleri "Mona Lisa" ve "Son Akşam Yemeği"dir.

ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

Vincent Van Gogh: 19. yüzyılda yaşamı Hollandalı ve dünyanın en önemli art izlenimci ressam sanatçısıdır. Manzara, natüromort, portre ve otoportre gibi pek çok farklı esere hayat vermiştir. Kendini has fırça darbeleri ve farklı renkleri ile beraber dünyanın en özel ressamlarından biridir. Özellikle modern sanatın temelini atan isimlerin başında gelir.

CEVAP: B

7. Kuruldukları 1947 yılından itibaren Hindistan ve Pakistan arasında yer altı kaynakları ve jeostratejik öneminden dolayı sorun oluşturan ve birden fazla diye savaşa neden olan bölge Keşmir'dir.

CEVAP: D

8. Savaş esnasında yaşanan soykırımlar ve savaş suçları nedeni ile İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda Alman yetkililer Nürnberg Mahkemelerinde yargılanmıştır. Japon yetkililer ise Tokyo Mahkemelerinde.

Uluslararası Ceza Mahkemesi: Birleşmiş Milletler tarafından 2002'de kurulan Mahkeme'nin görev alanı, soykırım suçu, insanlığa karşı işlenen cürümler, savaş suçları ve barışa karşı işlenen saldırı suçudur.

Lahey Adalet Divanı: Birleşmiş Milletler'in başlıca yargı organıdır. Genel Kurul ve Güvenlik Konseyi'nden seçilen 15 yargıçtan oluşur. Divanın yetki alanı, bir uluslararası uyuşmazlıkta taraf olan ülkelerin kendisine getirdikleri davalar ile BM Antlaşması'nda ya da yürürlükteki uluslararası antlaşmalarda özellikle öngörülmuş konuları içine alır.

CEVAP: C

9. Kıbrıs'ta 24 Aralık 1963'te yaşanan ve onlarca Türk'ün katledildiği Kanlı Noel başta olmak üzere bir çok terör eylemlerini gerçekleştiren Rum örgütü **Eoka**'dır.

Etnik-i Eterya: 1829'da bağımsız Yunanistan'ın kurulmasını sağlayan, Kurtuluş Savaşı döneminde Anadolu'da da faaliyet gösteren örgüt.

Asala: 1975'te kurulan Asala, Ermenistan'ın özgürlüğü için mücadele eden gizli Ermeni Ordusudur. Lideri Agop Agopyan (1952-1988)'dir.

Eta: İspanya'da Bask bölgesinin bağımsızlığı için mücadele eden terör örgütü.

17 Kasım: Yunanistan'da Marksit-Leninist ideolojiyle hareket eden örgüt.

CEVAP: E

10. İkinci Dünya Savaşı yıllarında Türkiye'de yaşananlar ile ilgili bir çalışmada; Şevket Süreyya Aydemir'in İsmet İnönü'yü anlattığı İkinci Adam kitabından ve Cemil Koçak'ın İsmet İnönü Dönemi'ni anlattığı Türkiye'de Milli Şef Dönemi kitaplarında yararlanılabilir. Ama Şevket Süreyya Aydemir'in Mustafa Kemal'i anlattığı Tek Adam kitabında İkinci Dünya Savaşı yıllarına ait bilgiler yer alması beklenemez.

CEVAP: D

11. İki dünya savaşı arasında "Asya Asyalılarıdır" ve "Ortak Refah Alanı" söylemleriyle Asya kıtasında nüfuz ve egemenlik alanını genişletmek isteyen ve Mançurya Bölgesini işgal eden devlet Japonya'dır.

CEVAP: D

12. 2020 Dağlık Karabağ Savaşı'nda Ermeni işgal atındaki toprakların büyük kısmını kurtaran Azerbaycan, kültür başkenti olarak ilan ettiği tarihi şehir Şuşa'yı 9 Kasım'da ele geçirince ateşkes ilan edilmiş ve savaş sona ermiştir.

CEVAP: B

13. 1970'li yıllarda ABD ve Çin arasında başlayan ve bloklar arası yumuşamaya sürecine katkı sağlayan gelişme Ping-pong diplomasisidir.

SALT I Antlaşması: 1972'de Sovyet Rusya ve ABD arasında yapılan nükleer silahların sınırlandırılmasına yönelik antlaşma

Açık kapı diplomasisi: ABD'nin, Çin'in toprak ve yönetim bütünlüğünün sağlanması, Çin'le ticari ilişkileri olan ülkeler arasında eşit ayrıcalıkların korunması için ilan ettiği ilkeler bildirgesidir (1899-1900)

Mekik diplomasisi: ABD Dışişleri Bakanı Henry Kissenger'ın İsrail ve Mısır'a sık sık ziyaretler yapması sonucunda tarafların uzlaşması ve 1978 Camp David Antlaşması'na yol açan diplomatik girişimdir.

Medeniyetler Buluşması: Türkiye ve İspanya liderliğinde 2005 yılında başlatılmış ve bilahare Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri tarafından da benimsenerek bir BM girişimi halini almış bir harekettir. Oluşum, Müslüman ülkeler ile Batılı toplumlar arasında kalkınma, güvenlik, çevre ve refah konularında birbirlerine bağımlı oldukları hususunu esas almakta ve öncelikle önyargı, yanlış algılama ve kutuplaşmayla başa çıkmak amacıyla ortak siyasi bir irade oluşturmayı hedeflemektedir.

CEVAP: D

14. Tarihçilerin kutbu olan, başta Devlet-i Aliyye olmak üzere birçok esere imza atan hocamız 2016'da aramızdan ayrılan Halil İnalcık'tır.

Fuat Köprülü (1890-1966): Türkolog, siyasetçi, edebiyat araştırmacısı ve tarihçidir. 1950-1955 yılları arasında dış işleri bakanlığı yapmıştır. Ölüm tarihi 1966'dır.

İsmail Hakkı Uzunçarşılı (1888-1977): Türk akademisyen, eğitimci, siyasetçi ve tarihçi. Yaptığı çalışmalarla Osmanlı tarihine önemli katkılarda bulunan isimlerden biri olarak kabul edilir.

İlber Ortaylı (1947-): Yaşayan en önemli Türk tarihçi, akademisyen ve yazardır. Türk Tarih Kurumu Şeref Üyesidir.

Oktay Sinanoğlu (1923-2015): Türk kimyacı, moleküler biyofizikçi ve biyokimyacı Türk bilim insanıdır. Türkiye'de akademik çalışmalarıyla olduğu kadar, Türkçe ile ilgili görüşleriyle de tanınmaktadır.

CEVAP: C

www.dizgikitap.com

15. Demokrat Parti'nin 7 Ocak 1947'de demokrasinin asgari denilebilecek bazı ilkelerinin hayata geçirilmesini talep ettiği Hürriyet Misakı adlı bildirisinde demokratik uygulamalara biraz ters düşen "İki dereceli seçim sisteminin uygulanmaya devam edilmesi" talebinin yer alması beklenemez. Bu uygulamada seçmenler doğrudan partiye ya da milletvekiline oy vermezler. İkinci seçmen ya da ara seçmen denilen bir aracı seçerler ki onlar milletvekillerini seçme hakkına sahiptir. Bu uygulamada dolaylı bir yönetime katılım söz konusudur. Aynı zamanda Türkiye 1946 seçimlerinde zaten bu sistemden vazgeçmiş ve seçmenin doğrudan yönetime katılımına imkan tanıyan tek dereceli sisteme geçmişti. Diğer seçenekler ise Hürriyet Misakı'nda yer almaktadır.

CEVAP: D

KAVRA TEST - 86

1. 1919 yılında sömürge altına aldığı yerler haritada gösterilen imparatorluk Fransa'dır. Batı Afrika Fransız sömürgesi iken genel hatlarıyla Doğu Afrika ve Ortadoğu ile Hindistan İngiliz sömürgesidir.

CEVAP: B

2. Türkiye ve Yunanistan arasında yaşanan Kıbrıs sorununda, Kıbrıs Türklerine liderlik yapan siyasi aktörlerle ilgili biyografik bir çalışma istenilen öğrenci Fazıl Küçük ve Rauf Denктаş ile ilgili bir çalışma yapmalıdır.

Fazıl Küçük (1906-1984): Kıbrıs Türklerinin lideri. 1960-1973 yılları arasında Kıbrıs Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı Yardımcısı olarak görev yaptı. Rauf Denктаş: KKTC'nin kurucu devlet başkanıdır. Sadık Ahmet: Yunanistan tarafından, "Türk" kelimesini kullanması yüzünden yargılanıp cezalandırılan ve 1995 yılında şaibeli bir trafik kazasında rahmetli olan Batı Trakya Türk azınlığının lideridir.

CEVAP: D

3. Birinci Dünya savaşından sonra dünya barışını korumak için yapılan çalışmalar arasında Birleşmiş Milletlerin kurulması yer almaz. Birleşmiş Milletler II. Dünya Savaşı'nın sonucunda 1945 yılında kurulacaktır.

Cenevre Silahsızlanma Konferansı - 1928
Locarno Antlaşması - 1925
Kellogg Paktı - 1928
Nyon Antlaşması - 1937

CEVAP: E

4. ABD'nin geleneksel politikası olan yalnızlık siyasetini terk ederek aktif bir dış siyaset izlemeye başlamasının yanında Batı Bloku'nun oluşmasına yönelik ilk adım kabul edilen doktrin, başkan Truman tarafından yayımlanmıştır.

CEVAP: E

5. 1990'lı yıllarda Orta Doğu'da yaşanan en önemli olaylardan birisi olan Körfez Savaşı'nın çıkmasındaki temel neden Irak'ın petrol zengini komşusu Kuveyt'i işgal etmesidir.

Irak ve İran arasındaki Şii - Sünni rekabeti 1980-1988 Irak İran savaşına neden olmuştur. ABD'nin, 11 Eylül saldırılarından sorumlu tuttuğu Taliban Irak'ta değil Afganistan'da üslenmişti. Irak'ın kimyasal silahlar üretmesi ve saklaması iddiası 2003'te II. Körfez Savaşı'na neden olacaktır.

CEVAP: C

6. Yumuşama Dönemi'nde blokların arasında ortaya çıkan anlaşmazlıklar, diyalog yoluyla çözülmeye başlandı. Bu amaçla toplanan Avrupa Güvenlik ve İş Birliği Konferansının 1973 - 1975 tarihleri arasındaki çalışmaları sonucunda blokların birbirlerinin varlıklarına saygı göstereceklerini taahhüt ettikleri bir anlaşma ortaya çıktı. Arnavutluk dışında tüm Avrupa devletleri ve ABD ile Kanada'da Helsinki Nihai Senedini imzaladı.

CEVAP: D

12. ÜNİTE

7. 1960'lardan itibaren Türk dış politikasında önemli bir yer tutan gelişmelerden Asala terörü Ermenilerle ilgili olduğundan diğerlerinden farklıdır. Batı Trakya Türkleri sorunu, Ege Adalarının silahsızlandırılması, Kıta Sahanelığı sorunu ve Fır Hattı sorunu Yunanistan ile ilgilidir.

CEVAP: A

8. İsmet İnönü, 19 Mayıs 1945'te Spor ve Gençlik Bayramı'ndaki konuşmasında: "Harp zamanlarının ihtiyatlı tedbirlere lüzum gösteren darlıklar kalktıkça, memleketin siyaset ve fikir hayatında demokrasi prensipleri daha geniş ölçüde hüküm sürecektir." sözleriyle demokrasi ilkelerinin daha geniş bir şekilde uygulanacağını belirtmiştir. Bu açıklamaya uygun olarak Türkiye'de yaşanan gelişmeler arasında Milli Kalkınma Partisi'nin kurulması, Demokrat Parti'nin 1946 seçimleriyle meclise dahil olması, Tek dereceli seçim sistemine geçilmesi ve seçimlerde gizli oy, açık sayım ilkesine geçilmesi gibi demokrasiyi güçlendiren gelişmeler sayılabilir. Fakat kadınlara siyasi haklarının tanınması Atatürk Dönemi'nde yaşanan gelişmelerdendir.

CEVAP: D

9. Almanya'da Nazi Partisi 1924 yılında ilk kez parlamentoya girdi. 1930 seçimlerinde ikinci parti olan Nazi Partisi, 1932 seçimlerinden en güçlü parti olarak çıktı ve 30 Ocak 1933'te Adolf Hitler başbakan oldu. Almanya'da Nazi Partisi'nin güçlenmesinde öncelikli olarak Versay Antlaşması etkili olmuştur. Almanların milli onurunu zedeleyen ekonomik açıdan ağır bir tamirat borcuna mahkum eden Versay Antlaşması Nazilerin güçlenmesinin temel nedenidir.

CEVAP: B

ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

10. II. Dünya Savaşı'nda haritada gösterilen Japon askerî harekâtı ABD'nin II. Dünya Savaşı'na girmesine neden olan Pearl Harbor Baskını'dır

CEVAP: C

11. Millî Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel tarafından hazırlanan, 7 Temmuz 1948'de kabul edilen ve kamuoyunda "Harika Çocuklar Yasası" olarak bilinen yasa İdil Biret - Suna Kan'ın yurt dışında müzik eğitimi alması için özel olarak çıkartılmıştır.

Suna Kan (1936 - 11 Haziran 2023): Türk keman virtüözü. "Harika Çocuk" olarak yeteneği küçük yaşta tespit edilen sanatçı, Türkiye'nin en iyi keman virtüözlerinden birisi olarak tanındı; uzun yıllar Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nda solist ve başkeman olarak görev yaptı. 1971'den bu yana "devlet sanatçısı" unvanını taşıyor.

İdil Biret (1941): Türk piyano sanatçısı. Harika Çocuklar Yasası ile Paris'e müzik eğitimine gönderildi. Dünya çapında tanınan bir sanatçımızdır.

CEVAP: D

12. Roma İmparatorluğu'nu yeniden kurmanın yolunun Akdeniz'e hâkim olmaktan geçtiğini bilen Mussolini, "Bizim Deniz" dediği Akdeniz hakimiyeti için Arnavutluk'u işgal etmiştir.

Danzing, kuzeyde Baltık Denizi kıyısında yer alan Almanya ve Polonya arasında gerileme sebep olan bir bölgedir.

Mançurya, Doğu Asya'da Çin ile Rusya arasında yer alan ve Japonya'nın işgal ettiği bir bölgedir

CEVAP: B

YORUMLA TEST - 87

1. 1918-1935 arası Basmacı hareketi sırasında liderlik yapanlar arasında Zeki Velidi Togan ve Enver Paşa yer almıştır.

İsmail Gaspıralı düşünceleriyle bu hareket üzerinde etkili olsa da 1914 yılında vefat ettiği için basmacı hareketine liderlik etmesi mümkün değildir.

Zeki Velidi Togan (1890-1970): Başkurdistan Türkü'dür. 1916'da Rus Meclisi Duma'da Ufa Türkleri temsilcisi olarak görev yaptı. Bolşevik İhtilali çıkınca Orta Asya'ya çekilip Basmacı Hareketi'ne katıldı. Türkistan Millî Birliği'nin kuruculuğunu ve başkanlığını yaptı. 1925'te Türkiye'ye geldi, 1939'da İstanbul Üniversitesi Genel Türk Tarihi Kürsüsünü kurdu ve Ordinaryüs Profesör oldu. 1950'de İslami Tetkikler Enstitüsü'nü kurdu ve ölünceye kadar Enstitü'nün müdürlüğünü yaptı.

Enver Paşa (1881-1922): I. Dünya Savaşı'ndan sonra İstanbul'dan ayrılan Enver Paşa, 1921'de Buhara'ya gelerek Basmacı Hareketi'ne katıldı. 4 Ağustos 1922'de Tacikistan'da Belçivan yakınlarında, Ruslarla girdiği çatışmada şehit oldu.

İsmail Gaspıralı (1851-1914): Kırım Türkü, fikir adamı, eğitimci ve yazardır. Türk dünyasında "Dilde, fikirde, işte birlik!" şiarını ortaya koymuştur. Kırım Bahçesaray'da çıkardığı Tercüman gazetesiyle fikirlerini yayma imkanı bulmuştur. 1905'te çıkardığı Alem-i Nisvan (Kadınların Dünyası), Rusya Türklerinin ilk kadın dergisi oldu. 1914'te rahmetli olan Gaspıralı 1918'te başlayan Basmacı Hareketi'nde yer almadı.

CEVAP: D

2. SSCB'nin İtalya ve Japonya sömürgelerinden pay istemesi ve Doğu Avrupa'da kurduğu komünist rejimlerin tanınmasını istemesi, nüfuz (etki) alanını genişletmek istemesi ile ilgilidir.

CEVAP: C

3. Mısır Devlet Başkanı Cemal Abdülnasır'ın Süveyş Kanalı'nı millileştirmesi 1956 Arap-İsrail Savaşı'na, İsrail'in bu savaşta Batı'dan destek görmesi yüzünden Orta Doğu'da batı karşıtlığının güçlenmesine, SSCB'nin bu savaşta Mısır'ı desteklemesinden ötürü Orta Doğu'da etkinliğinin artmasına, ABD ve SSCB arasında Orta Doğu'ya egemen olma yarışının hızlanması gelişmelerine yol açtığı söylenebilir. Ancak 1955 yılında kurulan Bağdat Paketi'nin bu olayla ilgisi yoktur.

CEVAP: B

4. II. Dünya Savaşı sonrası Birleşmiş Milletlerin, IMF'nin ve Dünya Bankası'nın merkezlerinin ABD'de oluşu uluslararası kuruluşların ve dünya siyasetinin merkezinin ABD'ye kaydığını gösterir.

CEVAP: D

5. II. Dünya Savaşı'yla birlikte sömürge imparatorluklarının dağılması ve ulusal devletlerin kurulmasında Wilson İlkeleri'nin sömürgeciler tarafından benimsenerek uygulanmasının bir etkisi olamaz. Çünkü bu ilkeler I. Dünya Savaşı sonucunda ortaya konmuş ilkelere aittir.

CEVAP: E

6. İkinci Körfez Savaşı'yla birlikte Amerikan işgali sonrası Irak'a demokrasi ve barışın geldiği söylenemeyeceği gibi aradan geçen yıllara rağmen istikrarsızlık ve mezhep çatışmaları hala devam etmektedir.

CEVAP: A

12. ÜNİTE

7. 19. yüzyılda sömürge yarışının Çin ve Uzak Doğu'dan Orta Doğu'ya kaymasının nedenleri arasında bölgede önemli miktarda petrolün ortaya çıkması, Osmanlı Devleti'nin tamamen güçsüz olmasından kaynaklı otorite boşluğu ve Süveyş Kanalı sayesinde bölgenin stratejik değerinin artması sayılabilir.

CEVAP: E

8. 1961 yılında ABD ve SSCB arasında yumuşama sürecinin başlamasında nükleer savaşın kazananı olmayacağı bilinci ve Bağlantısızlar Hareketi'nin ortaya çıkmasının etkili olduğu söylenebilir. Ancak Vietnam'dan ABD askerinin çekilmesi söylenemez. Çünkü ABD'nin Vietnam'dan çekilme 1973'te yaşanmış bir olaydır.

CEVAP: C

9. II. Dünya Savaşı'nın Uzak Doğu'ya kaymasındaki neden Japonya'nın yayılmacı ve saldırgan tutumudur. SSCB karşıtı Seato Paktı kurulması 1954'te bir Soğuk Savaş olayıdır. Hindistan ile Pakistan'ın bağımsızlık mücadelesinin güçlü bir şekilde ortaya çıkması II. Dünya Savaşı'nda İngiltere'nin çok ciddi güç kaybetmiş olmasındandır. Hindistan ve Pakistan 1947'de bağımsız olmuşlardır. Bu iki olay II. Dünya Savaşı'ndan sonradır.

CEVAP: B

ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

10. ABD'nin geniş petrol rezervlerine sahip olması ve Arap petrolüne muhtaç olmaması İsrail'i daha güçlü desteklemesini kolaylaştırmıştır. Batı Avrupa ile Japonya'nın petrole olan bağılılığı ise daha dengeli politikalar izlemeye sevk etmiştir. Hakkaniyetli bir barıştan yana olduklarından ise söz edilemez. Onlar için varsa yoksa çıkardır.

CEVAP: D

11. Avrupa Birliği uyum yasaları hukuk, eğitim ve ekonomi alanlarında Türkiye'ye kazanımlar sağlamıştır.

CEVAP: E

YORUMLA TEST - 88

1. 2007 yılında kurulan Yunus Emre Enstitüsü kadim Türk kültürünü ve dilini tanıtmaya amaçlı bir teşkilat olduğu için ekonomik kazanç yollarını araştırıp Türklerin kullanımına sunmak, enstitünün faaliyetleri arasında yer almaz.

CEVAP: C

2. Paragrafa göre köy enstitülerinin hedefleri arasında öğretmenlerin köy şartlarına uyum sorunlarının aşılması ve kırsal kesimin eğitim sorununa çare bulunması yer almaktadır. Paragrafta yetenekli köy çocuklarını yurt dışına eğitime göndermekten bahsedilmemiştir.

CEVAP: D

3. Paragrafta GAP'ın kapsadığı bölgeler Fırat ve Dicle nehirleridir. O halde Fırat veya Dicle nehirlerinden en az birinin beslediği ülkeler tepki göstermiş olabilir. Verilen maddelerdeki ülkelerden Suriye ve Irak bu konuda tepki göstermiş olmalıdır. İran'ın coğrafi olarak Fırat ve Dicle nehirleri ile herhangi bir ilgisi yoktur.

CEVAP: D

4. Mısır, Hindistan, Cezayir ve Fas gibi ülkelerin II. Dünya Savaşı sonrası bağımsız olmaları dünyada var olan devlet sayısının artırmıştır. Aynı zamanda sömürgelerini yitiren İngiltere ile Fransa'nın ekonomik kayba uğraması da söz konusu olacaktır. Ancak verilen bilgilerden İngiltere ile Fransa'nın mağlup oldukları sonucuna ulaşamayız. Zaten II. Dünya Savaşı'nın galip devletleridir.

CEVAP: D

5. 1970'lerde çarpık kentleşme ve ekonomik buhranlarla birlikte gerçekleşen siyasi çalkantılar, Türkiye'de gecekondulaşmanın hızlanması ve sağ-sol çatışmalarının yaygınlaşması ve bu durumda siyasi istikrarsızlığın artması sonuçlarını doğurmuştur.

CEVAP: E

6. 1947'de yayınlanan Marshall Planı ile ABD, Avrupa devletlerine 16 milyar dolar gibi büyük meblağda bir parayı hibe ederek Avrupa ülkelerin ekonomik anlamda kalkınmasına destek sağlamak istemiştir. Bu sayede komünizmin Avrupa'da yayılması engellenmek istenmiştir.

Ancak temelleri 1957'de atılan Avrupa Birliği kronolojik olarak Marshall planı ile ilintili değildir. Yine yalnızlık siyasetine dönmek isteyen bir ülke başka ülkelere ekonomik yardım yapmaz. O nedenle bu iki öncül Marshall Planının amaçlarından değildir.

CEVAP: A

7. II. Dünya Savaşı'nda Ege Adaları'nın Yunanistan tarafından silahlandırılması uluslararası bir belge olan Lozan'ı ihlal ettiklerini gösterirken aynı zamanda bu durum Batı Anadolu kıyılarının güvenliğinin riske girmesine neden olmuştur. Ancak Batı Trakya azınlık hakları sorununun adalarla ilgisi yoktur.

CEVAP: D

12. ÜNİTE

ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

8. Batı Bloku'nda yer alma çabası bir dış politika hamlesidir. O yüzden çok partili hayata geçmek için desteğe ihtiyaç duyulması bu bağlamda birbirinden alakasız bir gelişmedir. Kıbrıs Sorunu, Batı Bloku'nda yer aldıktan sonra yaşanan bir gelişmedir. O nedenle nedenler arasında sayılamaz. Ancak SSCB'nin Kars ve Ardahan ile Boğazlardan üs istemesi Türkiye'nin tavrını güvenlik kaygılarıyla Batı Bloku tarafına geçmek yönünde etkilemiştir.

CEVAP: A

9. Paragrafa göre Mısır'da halkın seçtiği cumhurbaşkanı Muhammed Mursi'ye seçim sonrası darbe olması ulusal egemenlik, demokrasi ve hukukun üstünlüğü kavramlarının Mısır'da yerleşmediğini gösterir.

CEVAP: E

10. Paragraftaki açıklama 1947 yılını ve Türkiye ile Yunanistan'ı işaret ettiği için Truman Doktrini ile ilgili bir açıklama olduğu savunulabilir. Marshall Yardımı aynı yıl olsa da tüm Avrupa'yı ilgilendirdiği için cevap olamaz. Eisenhower Doktrini ise Orta Doğu için yayınlanmış doktrindir. NATO üyeliğine kabul 1952 yılında olduğu için soruda verilen tarih tutmuyor ve cevap olamaz. Molotov Planı SSCB'nin kendi yandaşı ülkelere ekonomik yardım amaçlı başlattığı plandır.

CEVAP: B

YORUMLA TEST - 89

1. II. Dünya Savaşı yıllarında Türkiye'deki bazı yayın organları, tanınmış Alman sanayi kuruluşları tarafından verilen ilanlarla maddi açıdan desteklenmiştir. Bununla Alman sanayi kuruluşlarının Türkiye'de Almanya lehine kamuoyu oluşturmak istedikleri söylenebilir. Gazete ilanı ile reklam ile bir ülke işgal edilemez, sömürülemez. Ancak kamuoyunda ilgili ülkeye bir sempati oluşturabilirsiniz.

CEVAP: D

2. Bir araştırmacı Soğuk Savaş Dönemi'nde ABD'nin dahil olduğu krizleri konu alan makaleler kaleme almıştır. İkinci makalede Küba Krizi'ni (1962), üçüncü makalede Vietnam Savaşı'nı (1965-1973) işlemiştir. Araştırmacının kronolojik olarak yazdığı makalelerden birincisinin içeriği 1960 yılında yaşanan U-2 Krizi olabilir.

Johnson Mektubu - 1964

Körfez Savaşı (1990-1991)

Yom Kippur Savaşı - 1973

Afganistan'ın işgali - 1979-1988

CEVAP: A

3. II. Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye Truman Doktrini ve Marshall Planı dahilinde ABD'den ekonomik yardım almış ve Batı Bloku'nda yer alabilmek için 1949'da Avrupa Konseyi'ne üye olmuştur. Aynı amaç dahilinde Kore'ye asker göndermesinden dolayı da NATO'ya üye kabul edilmiştir. Bu sayede Türkiye ülke savunması için önemli bir adım atmıştır.

Türkiye'nin yayılcı bir siyaset peşinde olması 20. yüzyılda mevzu bahis değildir. Yine bu gelişme ve tercihler siyasi ve askeri konulardır. Ekonomik bağımsızlığını kaybetmiş diye bir yorum yapılamaz.

CEVAP: A

4. 1928'de Fransa ve ABD öncülüğünde kurulan Briand-Kellog Paktı ile "savunmaya dayanmayan savaş" kanun dışı sayılmış ve anlaşmayı imzalayan devletler problemleri çözümü için savaş yoluna gitmeyerek barışçıl yöntemlere başvuracaklarını taahhüt etmişlerdir. Atatürk'e ait olan "Harp zaruri ve hayati olmalıdır. Hayat-ı memleket tehlikeye maruz kalmadıkça harp bir cinayettir." ifadesi Briand-Kellog Paktı'nın savunmaya dayalı savaşı makul kabul eden felsefesine uygun olduğu söylenebilir.

CEVAP: C

5. İsrail ile Arap devletleri arasında yaşanan sorunlar 1948, 1956, 1967 ve 1973 Arap-İsrail savaşlarının yaşanmasına neden olmuştur. Arap-İsrail savaşlarının yaşanmasında Yahudilerin Holokost'a maruz kalması etkisinden söz edilemez. Holokost yani Yahudi katliamı II. Dünya Savaşı sürecinde Avrupa'da yaşanan ve Almanların sergilediği bir eylemdir. Böyle bir durumun Arap-İsrail Savaşlarına etkisinden hem soruda verilen tarihler nedeniyle hem de Ortadoğu'da ve de Araplar tarafından tatbik edilmemiş olmasından dolayı söz konusu olamaz.

Mısır'ın İsrail gemilerine Süveyş Kanalı'nı kapatması, ABD ve Batılı devletlerin çıkarları gereği İsrail'i desteklemeleri, İsrail'in takip ettiği genişleme siyaseti ve Mısır'ın Süveyş Kanalı'nı millileştirmesi verilen savaşlarda etken olacaktır.

CEVAP: C

6. 12 Eylül 1980 günü gerçekleşen askeri darbe ile ilgili gazete haberine göre; parlamento feshedildiğinden yasama organı, hükümet feshedildiğinden yürütme organı askıya alınmıştır diyebiliriz. Yargı organları ile ilgili gazete haberinde bir bilgi verilmemiştir.

CEVAP: D

12. ÜNİTE

7. 16 Şubat 1950'de TBMM'de seçimlerin gizli oy ve açık sayım esasına göre yapılmasına dair düzenlemenin kabul edilmesi üzerine Adnan Menderes "Bu demokrasinin Sakarya Zaferi'dir." demiştir. Adnan Menderes'in, meclisin yani halkın iradesi ile yapılan demokratik düzenleme ile ilgili yaptığı tanımlama, Sakarya Zaferi'nin kazanılmasında Tekalif-i Milliye Emirlerinin uygulanması nedeniyle halk desteğinin güçlü etkisiyle ilgili olduğu söylenebilir. Savunmadan taarruza geçilmesi askeri bir tabirdir. Ki mecliste yapılan bu düzenlemede muhalefetin çok zayıf olduğu bir dönemde iktidar ile kabul edilmiş olması ancak söz konusudur. Yani burada düşmana benzetebileceğimiz bir dirençten de söz edilemez. Bazı toprakların geri alınmasının yapılan sivil ve yasal bir süreç ile benzeşmesi de hayatın olağan akışına terstir.

CEVAP: A

8. ABD Başkanı Harry Truman tarafından Sovyet tehdidine karşı hazırlanan ve ilan edilen Truman Doktrin'in doğurduğu sonuçlar arasında; Yunan iç savaşının seyrini değiştirecek ve Yunanistan kapitalist Batı Bloku'nda yer alacaktır. Bu açık deklarasyon ile SSCB - ABD mücadelesi resmîyet kazanacak ve Doğu Avrupa ve Balkanlardaki bölünme derinleşecektir.

CEVAP: E

9. Meiji restorasyonu ile Uzak Doğu'da bir güç odağı haline gelen Japonya, İtalya ve Almanya ile beraber Mihver bloğunu oluşturup II. Dünya Savaşı'na katılmıştır. Savaşın son döneminde toplanan Postdam Konferansı'ndan sonra ABD, Japonya'yı kayıtsız şartsız teslim olmaya zorlamıştır. ABD bu doğrultuda nükleer silah kullanarak Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombası atarak bir katliama imza atacak ve direnci kırılan Japonya kayıtsız şartsız teslim olacaktır.

CEVAP: D

ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

10. Demokrat Parti Dönemi'nde,
-31 Temmuz 1951 tarihinde TBMM, 5816 sayılı Atatürk Aleyhinde İşlenen Suçlar Hakkında Kanunu kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.
-Türk parasında ve resmî kurumlarda mevcut cumhurbaşkanı yerine Atatürk'ün resminin yer alması prensibi kabul edilmiştir.
-Atatürk'ün 1937'de ifade ettiği doğuda üniversite açma fikrine binaen 1957'de Erzurum'da kurulan üniversiteye Atatürk adı verilmiştir.
Demokrat Parti Dönemi'nde yaşanan bu gelişmeler; Atatürk'e saygı gösterilerek devletin kurucu değerlerinin önemsendiğini göstermekte. Aynı zamanda Cumhuriyetin banisinin manevi şahsiyetini koruyarak Türk milletinin Atatürk ortak paydası etrafında birleştirilmek istendiğini de ortaya koymaktadır. Fakat yapılan düzenlemelerde ekonomiyi güçlendirmeye yönelik bir adım olmaması nedeniyle Türk parasının değerinin arttığı tarzında bir yorum yapılamaz.

CEVAP: E

11. II. Dünya Savaşı yıllarında Türkiye'de tüm olumsuzluklara rağmen eğitim yatırımları hız kesmemiş ve okullaşmaya hız verilmiştir. Yine bu çerçevede Köy Enstitüleri ve İstanbul Teknik Üniversitesi açılmıştır. Ekonomik önlem olarak Varlık Vergisi Kanunu'nu çıkartılmıştır. Fakat Millî İktisat ve Tasarruf Cemiyeti 1929 Dünya Ekonomik Krizi'nin etkilerine karşı bir farkındalık yaratmak amacıyla 1929 yılında Ankara'da kurulmuştur.

CEVAP: C

TEKRARLA TEST - 90

1. Padişahın vekili olan, padişahın mührünü taşıyan ve savaş döneminde Serdar-ı Ekrem unvanıyla orduyu komuta eden devlet görevlisi **veziriazam**, diğer adıyla sadrazamdır.

Kazasker, adalet, eğitim ve kültür bakanıdır.

Şeyhülislam, diyanet işleri başkanının karşılığıdır. Fetva makamıdır.

Vezir, sadrazama yardımcı olan görevlilerdir. Lala, ise padişahların eğitimini üstlenen hocalardır.

CEVAP: C

2. Paragrafa göre şehirler ve evlerden bahsedildiğine göre Uygurlar yerleşik yaşama geçmişler ve çanak, çömlek yapabildiklerine göre toprak işçiliğinde gelişmişlerdir.
- Ancak madenleri işlemede çok ileri seviyede olsalar da paragrafta ilk kez işlediklerine dair bir ifade yoktur.

CEVAP: D

3. TBMM'ye karşı Çerkez Ethem'in isyan etmesiyle Yunanistan, Anadolu'nun siyasi ve askeri olarak nihai hedefi için elverişli olduğu düşüncesiyle Bursa tarafından saldırıya geçmiş olup I. İnönü Savaşı gerçekleşmiştir.

CEVAP: B

4. ABD'nin ticaret gemilerinin Almanya tarafından batırılması ve Almanların Zimmermann telgrafıyla Meksika'ya ABD'ye savaş açması yönünde çağrı yapması ve bunun açığa çıkması üzerine ABD, Almanya'ya karşı İtilaf devletleri safında savaşa girmiştir.

ABD'yi doğrudan hedefe alan bir durum olmaması ve nihayetinde ABD'nin Rusya'ya karşı savaşmamış olması nedeniyle Bolşevik İhtilalinin bir etkisi olamaz. Yine Osmanlı Devleti'ne karşı daha önce başlayan Arap ayaklanmalarının da ABD'nin savaşa girmesinde bir etken oluşturmaz.

CEVAP: C

5. Ali Fethi Okyar, Musul sorununu çözmek için **Haliç Konferansı**'nda Türkiye'yi temsilen katılmıştır. Mudanya Ateşkes Antlaşması ve akabinde Lozan Barış Antlaşması'nda Türkiye'yi İsmet İnönü temsil etmiştir.

Nyon Konferansı'nda, Akdeniz ticaretinin güvenliği için 1937'de toplanan bu konferansta Türkiye'yi Dışişleri Bakanı Tevfik Rüşdü Aras temsil etti.

San Remo Konferansı'nda, Kurtuluş Savaşı yıllarında Sevr'e son şeklini veren bu konferansta Osmanlı Devleti'ni Ahmet Tefik Paşa temsil etti.

CEVAP: A

6. Kadılık görevini yerine getiren memurun bağımsız olduğuna dayanak gösterilebilecek seçenek herhangi bir yöneticinin kadıya emir verememesidir. Bu gün de devam eden bu hassasiyetteki mantık yürütme gücünü kullananların yargı gücüne baskı yapmasına mani olmaktadır.

CEVAP: E

12. ÜNİTE

7. Yeni Türk Harflerinin kabul edilmesi teknik açıdan daha kolay olan yeni alfabe ve alınan önlemler sayesinde okur yazar sayısının artmasında etkili olacaktır. Yine temelde Batının da kullandığı alfabeye olması nedeniyle Batı dillerindeki kaynaklardan araştırmacıların daha kolay yararlanmasını sağlayacaktır.

Fakat Osmanlı arşivlerdeki kaynaklardan yararlanmayı kolaylaştırmayacak tam tersi zorlaştıracaktır. Çünkü Osmanlılar Arap alfabesi kullanıyorlardı.

CEVAP: A

8. 1933'te kurulan başta tekstil olmak üzere farklı alanlarda faaliyet gösteren fabrikaların işletme sorumluluğu yanında bankacılık sorumluluğunu üstlenen kuruluş Sümerbank'tır.

İş Bankası daha çok özel sektörü finanse eden, Ziraat Bankası daha çok tarım ve hayvancılık, Tarım ve Kredi Kooperatifi yine tarım ve hayvancılık, Em-lak ve Eytam bankası ise daha çok inşaat sektörlerinde faaliyet gösteren kuruluşlardır.

CEVAP: C

9. Soruda verilen bilgiyi yorumladığımızda, kurultayın kararlarına kağanın da uyararak gereğini yapması kurultayın bir karar alma organı olduğunu gösterir. Eğer son söz kağana ait deseydi soru kökünde o zaman danışma organı, kurultayın aldığı kararlar kağanı bağlamazdı yorumları yapılabilirdi. Yine bilgiden tek güç odağı olduğu çıkarımı da yapılamaz. Bu yönde bir söz veya ima yer almıyor. Din ile ilgili zaten hiçbir bağlantı yok ve de Türk devletlerinde İslami Dönem öncesi devlet işlerine din net bir şekilde karıştırılmaz.

CEVAP: B

ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

10. Aşar vergisinin kaldırılması köylüyü rahatlatan, nefes aldırın bir düzenleme olduğu için verilen öncül-lerden sadece halkçılık ilkesini doğrudan destekler. **DİKKAT!!!** Yine bu vergi öşür olarak bildiğimiz verginin diğer adıdır. Dini bir vergi kaldırıldığı için laiklik ilke de akla gelebilir.

CEVAP: B

11. Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın programında kadınlara siyasi haklar verilmesi ve Teşvik-i Sanayi Kanunu'nun uygulanması gibi unsurlar mevcuttur. Ancak liberal ekonomiden yana olan partinin programında ekonomide devletçiliğin uygulanması yer almamaktadır.

CEVAP: C

12. Balıkesir Kongresi Kuvayımiliye birliklerinin ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla halktan vergi ve asker toplanması yönüyle bir karara imza atmıştır. Erzurum Kongresi "Kuvayımiliye'nin etkili ve güçlü kılınmasını isteyen bir karar almıştır. Sivas Kongresi Ali Fuat Paşa'yı Kuvayımiliye'nin Batı Cephesi Komutanı olarak atamıştır. Görüldüğü üzere üç kongrede de Kuvayımiliye birliklerini ilgilendiren bir karar alınmıştır.

CEVAP: E

13. Medreselerle ilgili; ilk Osmanlı medresesi Orhaniye Medresesi'dir, medreselerin finansmanı vakıf sistemi ile karşılanırdı, medrese eğitimi sonunda icazetname adıyla bir diploma verilirdi ve kalemiye ve ilmiye sınıfından idareciler medreselerde yetişmiştir bilgileri doğrudur. Ancak İstanbul'daki Sahn-ı Seman Medresesi I. Süleyman tarafından değil, Fatih Sultan Mehmet tarafından yaptırılmıştır.

CEVAP: D

14. 3 Mart 1924 Halifeliğin kaldırılması verilen ilkelerden devletçilikle ilişkilendirilemez. Devletçilik ekonomi odaklı bir ilkedir. Halifelik aynı zamanda monarşik bir gücü temsil ettiği için kaldırılması cumhuriyetçilik ile ilgilidir. Osmanlı ailesine ait bir ayrıcalık olduğu için kaldırılması halkçılık ile de ilgilidir. Dini bir makam olması nedeniyle kaldırılması laiklik ile ilgilidir. Ümmet toplumundan millet anlayışına geçiş kolaylaştırdığı için de milliyetçilik ile ilgilidir.

CEVAP: E

15. Lozan Antlaşması'yla kurulan Boğazlar Komisyonu'nun tamamen kaldırılması ve yetkilerinin Türkiye Cumhuriyeti'ne devredilmesi 1936'da yapılan Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile olmuştur.

CEVAP: C

16. Türk demokratik hayatının gelişimi sürecinde; özellikle 1934 anayasa değişikliği ile kadınlara siyasi haklarının tanınması, cumhuriyet rejimine geçiş ile egemenlik hakkının halka verilmesi, kurulan partiler ile çok partili rejim denemeleri, saltanatın ve halifeliğin kaldırılması gibi ek kişinin egemenliğine dayalı makamların kaldırılması hep Atatürk Dönemi gelişmeleridir. Türk demokrasinin gelişim sürecinde Atatürk Dönemi'nde yer almayan gelişme tek dereceli seçim sistemine geçiştir. Halkın ara seçmen yerine doğrudan milletvekillerini seçerek yönetime katılımının geliştirildiği bu sisteme 1946 yılında geçilmiştir.

CEVAP: D

17. Tarihsel mazide paranın kullanımı ve nakli oldukça zor olduğu için vergiyi yerinde toplayıp yerinde kullanmak gerekir. Bunu sağlayan sistem **Timar Sistemi**dir. Bu sistem sayesinde vergi yerinde toplanmış ve yöneticilerin maaşları ve yetiştirilen askerlere yapılabilecek harcamalar ile yerinde kullanılmıştır. Parayı bir yerden bir yere nakletmek için uğraşılmamıştır. **Medrese**, eğitim kurumudur. **Lonca**, esnaf dayanışma örgütüdür. **Devşirme**, gayrimüslim çocukların seçilip Türk-İslam kültürüyle yetiştirilerek asker ve yönetici olarak kullanılmasıdır. **İşecilik**, halkın refahını devamlı kılmak için piyasada yeterli mal buldurmak isteyen ekonomik ilkedir.

CEVAP: B

18. Adana bölgesinde Ermeni ve Fransız işgaline karşı kurulan cemiyet **Kilikyalılar Cemiyeti**'dir. **Şark Vilayetleri Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti**, Erzurum merkezli Ermeni faaliyetlerine karşı kurulan bir cemiyettir. **Redd-i İlhak**, İzmir'de Yunanlara karşı kurulan bir cemiyettir. **Milli Kongre**, İstanbul'da aydınların kurduğu barışçıl yollarla Türk halkının sesini duyurmaya çalışan bir cemiyettir. **Karakol Cemiyeti**, İstanbul'da bir yeraltı örgütü olup silah ve cephaneleri gizlice Anadolu'ya yollayan bir cemiyettir.

CEVAP: A

19. Halkın her türlü ayrımcılığa karşı eşit kılınmaya çalışıldığı bir ilkedir. Mülkiyet hakkının olması, yatılı ve burslu eğitimin yapılması, toplumdaki ayrıcalıklara son verilmesi, herkesin yönetime katılabilmesi halkçılığın gereği olan bazı düzenlemelerdir. Fakat, eğitimi özel sektöre devretmek halkçılık ile bağdaşmaz. Maddi durumu iyi olanların eğitime alınmasına imkan veren bu tercih eğitimde fırsat eşitliğine dolayısıyla halkçılık politikalarına terstir.

CEVAP: E

12. ÜNİTE

20. Din ve vicdan hürriyeti, ancak laik düzenin tesis edilmesiyle sağlanabilir. Aksi bir durumda teokratik bir düzende hakim din ya da mezhep mensupları diğer inançları hor görüp, baskılayıp, ötekileştirebilir. Bunun tarihte sayısız örnekleri mevcuttur. Ancak laik sistemde devlet tüm inançlara eşit mesafede olduğu için her din ve mezhep ya da inanç mensupları özgürce inançlarını yaşayabilir.

CEVAP: B

21. Suriye’de Süleyman Şah’ın mezarının bulunduğu Caber Kalesi Fransa ile 1921’de imzalanan Ankara Antlaşması ile Türk toprağı kabul edilmiştir.

CEVAP: C

22. Sened-i İttifak ile ayanlar, padişah ve devlet tarafından kabul edilmiş ve resmi statü kazanmışlardır. Yine bu belge padişahın yetkileri ilk kez sınırlandırılmıştır.

Ancak anayasal düzene gerçek anlamda ilk geçiş 1876’da Kanun-i Esasi ile olmuştur.

CEVAP: D

23. Atatürk’ün laiklik anlayışı; din ve devlet işlerini birbirinden ayrılmasından, devletin tüm inançlara eşit mesafede olmasından, kişisel inanç özgürlüğü tanınmasından, kanunların dine değil akla ve bilime dayanmasından yanadır.

Fakat kanunlar önünde din ve inanç ayrımı yapılmamasına karşıdır. Kimse dininden, inancından dolayı kınanamaz. Bu durum aynı zamanda halkçılığa da zaten aykırıdır.

CEVAP: B

ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

24. Sultan II. Bayezid’in yazı hokkasını tutacak kadar saygı gösterdiği, İslam aleminde “Hattatların Kible-si” diye anılan 15. yüzyıl Osmanlı hattatı **Amasyalı Şeyh Hamdullah**’tır.

Karahisarlı Ahmet, Kanuni Dönemi’nde Süleymaniye Cami’nin hatlarını yazmıştır.

Hafız Osman, 17. yüzyıl hattatlarından hilye sanatının kurucusu kabul edilen hattattır.

Ali Bin Yahya Sofi, Fatih Dönemi hattatlarından.

Amasyalı Yakut, 13. yüzyılda yaşamış bilinen ilk Türk hattatıdır.

CEVAP: E

25. Verilen gelişmelerin kronolojik olarak sıralaması şu şekildedir.

-1932 Türkiye’nin Milletler Cemiyeti’ne katılması.

-1936 Boğazlarda Türk hakimiyetinin sağlanması. (Montrö Sözleşmesiyle)

-1937 Sadabat Paktı’nın kurulması.

-1938 Hatay Cumhuriyeti’nin kurulması.

CEVAP: B

26. Mustafa Kemal Atatürk’e gazilik unvanı ve mareşallik rütbesi Sakarya Savaşı sonucunda TBMM tarafından verilmiştir.

CEVAP: D

27. Atatürk Dönemi dış politikası barışçı, eşitlikçi, bağımsızlıkçı, gerçekçi ve güvenlikçi esaslar üzerine inşa edilmiştir.

Bu esaslar arasında yayılmacılık yer almaz.

CEVAP: B

28. Amasya Genelgesi için “Mukaddes İttifak” tanımı Ali Fuat Paşa tarafından yapılmıştır.

CEVAP: A

29. 1954'te başlayan Kıbrıs sorunu, 1950-53 yılları arasındaki Kore Savaşı'na Türkiye'nin katılması, 1949'da Türkiye'nin Avrupa Konseyi'ne üye olması ve 1939'da Hatay'ın anavatana katılması Atatürk Dönemi gelişmelerinden değildir.

Atatürk Dönemi'nde yaşanan siyasi gelişme Etabli Sorununun çözümünün hemen arkasından 1930'da imzalanan Türk-Yunan Dostluk Antlaşmasıdır.

CEVAP: D

30. Musul Sorunu esnasında Milletler Cemiyeti'nin kalıcı barış ve sınır tespitine kadar iki taraf arasında belirlediği geçici sınır **Brüksel Hattı**dır.

Sandler Hattı (rapordur aslında ☺), Hatay için Türkiye'yi destekleyen bir rapordur.

Milne Hattı, İzmir'in işgalinden sonra çatışmaları engellemek adına Ege'de sahil bandını Yunan'a terk eden bir sınırdır.

Midye-Enez Hattı, I. Balkan Savaşı'nda kaybedilen toprakları belirleyen 1913 Londra Antlaşması'nın çizdiği hattır.

Çakmak Hattı ise II. Dünya Savaşı'nda Doğu Trakya'da oluşturulan savunma hattıdır.

CEVAP: C

31. Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Sivas Kongresi'nde siyasi ve idari kararları iç ve dış politikada alma yetkisini Temsil Heyeti'ne vermiştir. Temsil Heyeti bu yetkiyi TBMM açılıncaya kadar kullanmıştır.

CEVAP: B

32. Lozan Antlaşması (23 Ağustos 1923), Takriri Sükun Kanunu (4 Mart 1925), Cumhuriyetin ilanı (29 Ekim 1923) II. TBMM (11 Ağustos 1923-1927) Dönemi'nde kabul edilen gelişmelerdir.

En ağır çeldirici Tekalif-i Milliye Emirleridir. 7/8 Ağustos 1921 'de yayınlanan emirler I. TBMM Dönemi'ndedir. Ama sorun şu ki bu emirler TBMM tarafından yapılmamış Başkomutan Mustafa Kemal Paşa tarafından yayınlanmıştır. O nedenle doğru cevap olmaz.

23 Nisan 1920 - 11 Ağustos 1923 döneminde çalışan I. TBMM'de seçenekler arasında yer alan Saltanatın Kaldırılması (1 Kasım 1922) kabul edilmiştir.

CEVAP: E

33. Erzurum Kongresi'nde alınan "Milli iradeyi hakim kılmak esastır.", Teşkilatı Esasi'de yer alan "Hakimiyet kayıtsız şartsız milletindir.", 24 Nisan Kararlarında yer alan "TBMM'nin üstünde bir güç yoktur." ve Amasya Genelgesi'nde yer alan "Milletin istiklalini millet azim ve kararı kurtaracaktır." kararları ile ulusal egemenlik mesajları verilerek bir anlamda toplum saltanatın kaldırılmasına hazırlanmıştır. Saltanatın kaldırılma sürecine etkisi olmayan seçenek ise Misak-ı Milli'dir. Misak-ı Milli'de ulusal egemenlik ile ilgili bir karar bulunmamaktadır.

CEVAP: A

34. Mudanya Ateşkes Antlaşması'yla Doğu Trakya ve İstanbul savaş yapılmadan kurtarılmıştır. Bu çerçevede seçenekler arasında yer alan Edirne doğru cevap olmalıdır.

CEVAP: D

35. Verilen gelişmelerin kronolojik sırası şu şekildedir.

- Amasya Tamimi (Genelge) = 28 Haziran 1919
- Erzurum Kongresi = 23 Temmuz 1919
- Amasya Protokolü = 22 Ekim 1919

CEVAP: B

36. Medreselerde yönetici yetiştirilir, bilimsel alanda çalışmalar yapılırdı. Yetenekli öğrenciler buralarda eğitilerek toluza kazandırılırdı. Özellikle Selçuklularda ciddi tehdit oluşturan Batınlık faaliyetlerine karşı sünni anlayışı güçlendirmekte medreselerin misyonlarındandı.

Fakat Büyük Selçukluların medrese kurup yaygınlaştırmaya önem verme nedenleri arasında zanaatkar yetiştirmek yer almaz. Zanaatkar yetiştirmek esnaf örgütü olan Ahi Teşkilatı bünyesinde gerçekleştirilirdi.

CEVAP: C

12. ÜNİTE

37. Slav halklarının birliği anlamında olan Panslavizm akımı sonucu Ruslar tarafından kısırlanan ve isyan eden azınlıklar Sırlar ve Bulgarlardır. Yunanlar her ne kadar bu yüzyılda isyan edip bağımsız olan ilk azınlık olsalar da Panslavizm'in etkisi söz konusu değildir. Çünkü Yunanlar Slav değil, Yunandır. © Slavlardan farklı bir millettirler.

CEVAP: D

38. Atatürk Dönemi'nde Musul, Boğazlar, Hatay Sorunlarının dış politikayı meşgul etmesi Lozan Barış Antlaşması'nın sorunlara kesin çözüm getirmediğini gösterir.

CEVAP: B

39. Paris Konferansı'nda İstanbul ve İzmir ile ilgili alınan kararlar I. Dünya Savaşı sırasında yapılan gizli antlaşmalara tezat oluşturmaktadır. Çünkü gizli antlaşmalarda İstanbul ve Boğazlar Rusya'ya bırakılmıştı. Ama Paris Konferansı Boğazlar'da ortak bir uluslararası yönetimi öngörmüştür. Yine gizli antlaşmalarda İzmir İtalya'ya bırakılmışken Paris Konferansı ile Yunanların işgaline terk edilmiştir. Antalya bölgesi gizli antlaşmalarda da Paris Konferansı kararlarında da İtalyan işgaline terk edilmiştir. O nedenle burada bir tezat durum söz konusu değildir.

CEVAP: C

ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

40. Abdülaziz Dönemi'nde İslahı Sanayi Komisyonu oluşturmak ve şirketleşme çabaları ile Osmanlı Devleti 19. yüzyılda sanayi üretimine geçiş için önlemler almaya çalışmıştır. Fakat Lonca teşkilatı klasik dönemden beri var olan esnaf örgütüdür. Aynı zamanda bu teşkilat eski tarz üretim yani küçük atölyelerde üretim üzerine inşa edilmiş bir felsefe olduğu için fabrikalaşma mantığına tezattır. Loncaları kapatıp büyük şirketler halinde bir yapı ile sanayileşme gerçekleştirilebilir. O nedenle bu öncül alınmaz.

CEVAP: D

41. Seçenekler arasında Lozan Konferansı'nda Suriye Sınırı tartışma konusu olmamıştır. Çünkü 20 Ekim 1921 Ankara Antlaşması ile Fransa ve Türkiye arasında güney sınırımızın çizilmesi hususu zaten halledilmişti.

CEVAP: A

42. Osmanlı ve Habsburg hanedanları arasındaki çekişmeyle ilgili verilen şemada Bucaş Antlaşması yer almamalıdır. Habsburglar Almanya ve Avusturya ülkelerinde etkili olmuş ve yönetimi üstlenmiş bir hanedandır. Ancak Bucaş Antlaşması, Habsburglar tarafından yönetilmeyen, Germen (Alman) kökenli olmayan Lehistan (günümüz Polonya) ile ilgili bir antlaşmadır.

CEVAP: E

43. İkta Sistemi Türk-İslam tarihi ile ilgilidir. Selçuklular ve Harzemşahlar devletleri İkta sistemini uygulamışlardır. İslam Öncesi Türk tarihinden bildiğiniz Uygurlarda İkta Sistemi yer almaz.

CEVAP: D

44. Devletin adı kurulduğu Harzem coğrafyadan gelen, Büyük Selçuklu Devleti'nin mirasçısıyız iddiasında bulunan ve en çok bilinen bir bilgi olarak Yassıçemen Savaşı'nda Anadolu Selçukluları tarafından mağlup edilerek yıkılan devlet Harzemşahlar Devletidir.

CEVAP: E

45. Türkiye Selçuklu Devleti (1077-1308) ile çağdaş olmayan devlet seçenekler arasında yer alan 16. yüzyılda 1502 tarihinde kurulan Safeviler Devleti'dir. Bizans (395-1453), Harzemşahlar (1157-1231), Memlükler (1250-1517) ve İlhanlılar (1256-1353) Türkiye Selçukluları ile çağdaş devletlerdir.

CEVAP: A

46. Atatürk'ün devletçilik ilkesi, özel mülkiyet hakkına, özel girişimcilerin yatırım yapmasına, bağımsızlığa saygılı olmak kaydıyla yabancı sermayenin yatırım yapmasına ve devlet ile özel sektörün bir arada yatırım yapabildiği karma ekonomik modelin uygulanmasına karşı değildir.

Fakat Atatürk'ün Devletçilik ilkesi mülkiyet hakkının devlet ve millet çıkarına aykırı kullanılmasına karşıdır.

CEVAP: C

47. Verilen seçenekler arasında Türkiye'nin demokratik hayata geçişini geciktiren Menemen Olayıdır. Çok partili rejim denemeleri muhalefet partilerinin yaptığı siyaseti suiistimal eden çevrelerin çıkardığı isyanlar nedeniyle kesintiye uğramıştır. Şey Sait ve Menemen İsyanları bu yönüyle demokratikleşmeye zarar vermiştir. Menemen İsyanı'ndan sonra yaklaşan II. Dünya Savaşı nedeniyle Türkiye bir daha çok partili rejim teşebbüsünde bulunamamış, çok partili rejim II. Dünya Savaşı'ndan sonra ancak hayata geçirilebilmiştir.

CEVAP: C

48. 24 Oğuz boyu arasında Avar yer almaz. Avarlar tıpkı Oğuzlar, Kıpçaklar, Hunlar, Karluklar, Sibirler gibi Türk ailesinde ayrı bir koldur.

24 Oğuz Boyu; Kayı, Bayat, Alka Evli, Kara Evli, Yazır, Dodurga, Döğör, Yaparlı, Avşar, Beğdili, Karkın, Kızık, İğdir, Bügdüz, Yıva, Kınık, Salur, Alayuntlu, Eymür, Yüreğir, Bayındır, Çavuldur, Çepni ve Peçenek'tir.

CEVAP: A

49. Kanuni Esasi sayesinde uygulama alanı bulmuş, Osmanlı'nın çöküşünü engellemek için oluşturulan fikir akımı Osmanlıcılıktır. Bu fikir ırk, din, dil fark etmeksizin bütün halkları Osmanlı vatandaşlığı kimliği altında birleştirmek istemiştir. Tanzimat Dönemi'nde de etkili bir fikirdir. Meşrutiyet rejimi ve anayasa ile eşitlikçi ve katılımcı bir yönetim inşa etmek arzusu da Osmanlıcılık ile ilişkilidir.

CEVAP: B

50. İtalya'nın Orta Doğu'da yarattığı tedirginliğin sonucu olarak Orta Doğu ülkeleri Sadabad Paketi'nin kurarak sınır güvenliğinin artırmak istemiştir. Türkiye'de artan güvenlik riskini gündeme getirerek Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin imzalanması sayesinde boğazlarda asker bulundurma hakkı elde etmiştir.

Fakat Bağdat Paketi, II. Dünya Savaşı'ndan sonra Soğuk Savaş Dönemi'nde SSCB ve komünizm tehlikesine karşı 1955 yılında kurulmuştur.

CEVAP: D

51. Yeni Türkiye Devleti'nin hedeflerini ve olası sınırlarını belirleyen Misakımilli ilk kez Sovyet Rusya gibi büyük bir devlet tarafından Moskova Antlaşması ile tanınmıştır.

CEVAP: B

12. ÜNİTE

52. Sanayi Devrimi ile 19. yüzyılda demiryolu yatırımlarının önemszenmesinin nedeni hammadde ve imal edilmiş ürünlerin ucuz yoldan taşınabilmesidir.

CEVAP: C

53. 1995 yılında Boşnakların efanevi lideri olan "Bilge Kral" Aliya İzzetbegoviç tarafından imzalanan Dayton Antlaşması Bosna Savaşı'nı bitiren antlaşmadır.

CEVAP: D

54. Soyadı Kanunu'nda yer alan düzenlemelerden yabancı ırk ve millet adlarının kullanılmaması ve soyadların Türkçe olması çok net bir şekilde milliyetçilik ilkesinin akla getirmektedir.

Soyadı Kanunu'nda yer alan düzenlemelerden ah-laka aykırı ve gülünç kelimelerin tercih edilmemesi milliyetçilik ilkesi ile ilgili değildir.

CEVAP: B

55. Ahi Evran'a göre; "Toplum, çeşitli sanat kollarını yürüten insanlara muhtaç olduğuna göre bu sanat kollarını yürütecek çok sayıda insanın belli bir yerde toplanması ve her birinin belli bir sanatla uğraşması gerekir ki toplumun tüm ihtiyacı karşılanmış olsun." şeklinde tarif ettiği tarihimizde görülen ve çeşitli isimlerle anılan yapı esnaf örgütüdür. Bunlar Selçuklular Dönemi'nde Fütüvvet Teşkilatı, Osmanlılar Dönemi'nde Lonca Teşkilatı ve Türkiye Selçukluları Dönemi'nde Ahiyan-ı Rum adıyla anılan esnaf teşkilatlarıdır.

CEVAP: E

ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ

56. Türk Milletini, bütün fertleriyle kederde, kıvançta ve tasada ortak kılmak, bölünmez bir bütün halinde milli bilinç ve ülkü etrafında toplamak arzusu güçlü bir şekilde milliyetçilik ilkesini akla getirmektedir. Bunun yanında milli birliği sağlamak aynı zamanda eşitliğin sağlanmasıyla mümkün olabileceğinden halkçılık ilkesinin de akla gelmesi beklenir. Milleti oluşturan fertler arasında eşitsizlik söz konusu olursa birlik sağlanamaz.

Yine eşitlikçi ve milli birliğin sağlandığı bir toplum ancak laiklik ile mümkün olabilir. Dine ve mezhebe dayalı bir ayrımcılık milleti oluşturan fertler arasında bölünmeye neden olur. Laik sistem her dine eşit olduğu için milli birliği sağlamak daha kolay olacaktır. O nedenle verilen söz laiklik ile de ilişkilendirilebilir.

CEVAP: E

57. Montrö Boğazlar Sözleşmesiyle Boğazlarda asker bulundurma hakkı elde eden Türkiye'nin güvenlik zaafiyeti giderilmiştir. Bu sayede egemenliği kısıtlayan düzenlemeler sona ermiştir. Bunun sonucunda da Misakımillî'den verilen bir taviz giderilmiştir. Montrö Konferansı'nda İngiltere ile başlayan yakınlaşma SSCB'yi rahatsız etmiş Türkiye ve SSCB ilişkileri bozulmaya başlamıştır.

Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile ilgili Boğaz geçişlerinden alınan ücret ekonomik gelir yaratmış olması söylenemez. Doğrudan geçiş ücreti söz konusu değildir.

CEVAP: E